

EXAMEN
ORDINANDORUM
QUADRIPARTITUM,

*Pro Prima Tonsura,
& Minoribus Ordinibus, Sub-
diaconatu, Diaconatu, & Pres-
byteratu;*

S I V E

INSTITUTIONES
PRACTICÆ,

Ad hos non modò

ORDINES ritè exercendos, sed
RESOLUTIONES etiam, ad animarum
Curatores scientiâ praxique ministerio suo
multùm necessariâ instruendos
utilissimæ:

*Ex probatissimis tum antiquis, tum recen-
tioribus Auctoribus collecta,*

P E R

R. P. LADISLAUM SENNYEI,
Soc. JESU, SS. Theologie Doctorem.

· COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptib. VIDUÆ JOAN. HENR.
SCHLEBUSCH, propè arcam Summi
Templi, vulgò am Hoff. 1753.

Cum Privileg. Sac. Cas. Majest. specialis,

Exemplarum Cameracensium Insuper. D. 1753.

Bj Biem. B. VIII. 21

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

Dum in Universitate Cræcensi, ipso Anno jubilæo ejusdem fundatæ, Cancellarii munere fungerer, simulque in Reverendissimo Consistorio Episcopali ad Ordinandorum Examen quarto jam anno adhiberer, sæpius ab Ordinandis consultus, quosnam Authores legendos suaderem, quorum doctrinâ ad debitè subeundum hoc Examen juvari possent, nec ad manus essent libelli iis typis aliquando vulgati, & hoc præcisè sine conscripti, animum adjeci, ad Quæstiones, numero, quàm hætenus à nonnullis evulgatæ sunt, majore, in dicto Examine proponi solitas, ex probatissimis

Praefatio ad Lectorem.

Authoribus conscribendas, ut
privatos quospiam, qui avidiores
forent doctrinae ad dictos Ordines
aut necessariae, aut admodum
utilis, comparandae, non solum
consilio, sed & auxiliò sublevarem.

Has proinde, quas hoc Opu-
sculo exhibeo pro materiaram
diversitate, diversis ex Autho-
ribus, videlicet: Tiberio, Mar-
chantio, Tamburino, Gobat,
Bailio, Barbosa, Quarti, Ga-
vanto, Pasqualigo, Christano,
Theologisque Scholasticis non
levi labore collegi.

Admonitum verò te volui,
Amice Lector, ne existimes, me
quaestionum hinc propositarum Re-
solutiones haberi velle omnes pro
certis & indisputabilibus; Cum
enim Rerum Conditor *tradiderit*
mundum disputationi hominum, di-
versos his à natura ipsa sensus in-
ditos esse, fatis experimur, ut,
quam

Praefatio ad Lectorem.

quam veritatem tuetur unus, impugnet alter; & vicissim, quam propugnat iste, alter inficietur. Quæ causa erat, ut complura responsa notanter signarem, alia probabilia esse, alia probabiliora; alia ad unius, alia alterius Doctoris mentem. Fide autem jubere non vereor, neminem Examinandorum (etsi ad quæ sita has solummodò resolutiones reddiderit) ab Ordine, ad quem aspirat, rejiciendum tanquam non satis litteratum, aut instructum, maximè si penetret etiam ratiunculas, quas plurimis responsis eo fine adjeci, ut ea non tantùm veluti lectiones memoriæ mandatæ recitarentur, sed ut doctrinaliter possiderentur.

Inserui præterea non paucas quæstiunculas, ex Theologia Scholastica, non quòd Theologica doctrina singulis Ordinandis necessaria esset, sed tum ut profectus

Prafatio ad Lectorem.

eorum, qui Theologiæ Schola-
fticæ operam navant, aliqua
etiam in Confiftorio Epifcopali
capi poffet experientia, idque ad
ipforummet imprimis (fi benè
fubftiterint) commendationem, &
non leve commodum, vel uti
quorum, tanquam favore speciali
dignorum, futuris temporibus in
Beneficiorum diftributione major
erit ratio habenda, tum quia in
his Septentrionalibus Regionibus
ob mixturam variis hærefibus in-
fectorum cum Catholicis major
aliqua eruditio in iis vel maxime,
qui facris Ordinibus initiari postu-
lant, neceffaria eft, ut dum occasio
tulerit, fublimiori doctrinâ in-
ftructi *inimicis Crucis Chrifti* fiden-
ter pectus opponere audeant, va-
leantque. Sed & iis, qui nondum
è Philofophicis difciplinis emerfe-
runt, perquam utile erit, facra-
torem doctrinam extremis quafi
labris

Prefatio ad Lectorem.

labris delibare, id, quod facile
ex Opusculo hoc assequentur, in
quo sublimior etiam doctrina non
Scholasticâ methodo, sed planâ,
clarâque Latinitate, ad cuiusque
captum est proposita, eorumque
solummodò mentio facta, quæ
ad Doctrinam Fidei morumque
magis elucidandam conducentia
videbantur, subtilitatibus aliis,
maximè quæ in suppositionibus
impossibilibus fundantur, fervori
Scholasticarum Exercitationum
relictis.

Hoc igitur Opusculum, Amice
Lector, qui ad statum Ecclesia-
sticum, DEO ad ostium pulsante,
aspiras, amicum tibi reddito, &
si ejus familiaritate in aliquo te
adjutum deprehenderis, DEUM
lauda, & pro me
precare.

I N D E X
T I T U L O R U M
E X A M I N I S Q U A D R I P A R T I T I
O R D I N A N D O R U M.

PARTIS PRIMÆ,
Examen pro Prima Tonsura, &
Minoribus Ordinibus.

C A P U T I.

<i>Ex Rudimentis Fidei,</i>	Pagina 1
<i>Christianus quis dicendus,</i>	2
<i>Symbolum Apostolorum,</i>	5
<i>Oratio Dominica,</i>	8
<i>Salutatio Angelica,</i>	10
<i>Præcepta Decalogi.</i>	ibid.
<i>Præcepta Ecclesie,</i>	12
<i>Sacramenta,</i>	13
<i>Indulgentie,</i>	18
<i>Peccatum,</i>	20
<i>Virtutes,</i>	23

CAPUT

INDEX TITULORUM.

CAPUT II.

De Prima Tonsura, ejus essentialia,	24
Ejus Officium & Effectus,	26
Prærequisita ad eam,	ibid.
Literatura ad eam requisita.	28
Finis illius suscipienda,	ibid.
Tempora ejus conferende,	29
Clericus quid?	ibid.
Obligaciones Tonsurati,	30
Habitus & Tonsura,	31
Clericis prohibita,	33
Clericorum Privilegia,	34
Pœna indebitæ collationis,	36

CAPUT III.

De Ordinibus in communi,	37
Materia & Forma eorum,	38
Effectus eorum,	40
Requisita ad valorem,	41
Requisita ad debitam susceptionem,	44
Minister Ordinum,	46
Episcopus proprius quis,	47
Dimissoria litera,	54
Ordinatio extra Diocesim,	58
Examen Ordinandi.	60

INDEX TITULORUM

CAPUT IV.

<i>De Minoribus Ordinibus in communi,</i>	63
<i>Eorum natura,</i>	ibid.
<i>Prærequisita ad eos,</i>	64
<i>Obligationes,</i>	66
<i>Pœna mala Ordinationis,</i>	ibid.

CAPUT V.

<i>De Minoribus Ordinibus in specie,</i>	70
<i>Ostiaratus,</i>	ibid.
<i>Lectoratus,</i>	71
<i>Exorcistatus,</i>	72
<i>Acolytatus,</i>	73

PARTIS SECUNDÆ,

Examen pro majoribus Ordini-
bus, & Subdiaconatu.

CAPUT I.

<i>Majorum Ordinum natura in communi,</i>	74
<i>Prærequisita ad illos,</i>	76
<i>Tempora eorum conferendorum,</i>	77
<i>Interstitia,</i>	80
<i>Titulus mensæ,</i>	82
<i>Ordinum iteratio,</i>	87

Pœna

INDEX TITULORUM.

<i>Pœna mala ordinationis in Sacris,</i>	90
<i>Obligaciones Majorum Ordinum,</i>	92
<i>Obligatio ad castitatem,</i>	ibid.
<i>Hora Canonica,</i>	97
<i>Causæ excusantes ab Horis Canonicis,</i>	109

CAPUT II.

<i>De Subdiaconatu,</i>	114
-------------------------	-----

CAPUT III.

<i>Ex doctrina Fidei pro Subdiaconis,</i>	119
<i>De Ecclesia,</i>	ibid.
<i>De Fide Divina,</i>	120
<i>De Sanctissima Trinitate,</i>	121
<i>De Incarnatione Verbi Divini,</i>	123
<i>De Sacramentis,</i>	124
<i>De Sacramentalibus,</i>	136

CAPUT IV.

<i>De Censuris & Irregularitate,</i>	137
<i>De iisdem in genere,</i>	ibid.
<i>De Excommunicatione,</i>	138
<i>De Suspensione,</i>	139
<i>De Depositione & Degradatione,</i>	140
<i>De Interdicto,</i>	141
<i>De Irregularitate,</i>	142

PAR-

INDEX TITULORUM.

PARTIS TERTIÆ,
Examen pro Diaconatu.

CAPUT I.

De Diaconatu, 150

CAPUT II.

*De assistentia Diaconi Sacerdoti cum
Subdiacono,* 158

CAPUT III.

Questiones Miscellanea pro Diaconis, 166
De Fine ultimo hominis, 167
De Actibus humanis, 169
De Peccatis, 170
De Legibus & Præceptis, 172
De Gratia Divina, 174
De Virtutibus, 179
De Virtutibus Theologicis, 180
De Virtutibus Cardinalibus, 184

CAPUT IV.

De Baptismo, 188
De Baptismo triplici, ibid.
De

INDEX TITULORUM.

<i>De Materia remota Baptismi,</i>	199
<i>De Materia proxima Baptismi,</i>	192
<i>De Forma Baptismi,</i>	196
<i>De Iteratione Baptismi,</i>	200
<i>De Ministro Baptismi,</i>	202
<i>De Subiecto Baptismi,</i>	205
<i>De Cognatione spirituali ex Baptismo.</i>	211

PARTIS QUARTÆ,
Examen pro Presbyteratu.

CAPUT I.

<i>De Materia, Forma, Officio, &c.</i>	
<i>Presbyteratus,</i>	218
<i>De Presbyteratu in genere,</i>	ibid.
<i>De Materia & Forma Presbyt.</i>	220
<i>De Episcopatu,</i>	216
<i>De Vestibus Sacerdotalibus,</i>	ibid.
<i>De Potestate simplicis Sacerdotis,</i>	219

CAPUT II.

<i>De SS. Eucharistia Sacramento,</i>	231
<i>Ejus Natura & Essentia,</i>	ibid.
<i>Materia Sacram. Corporis Christi,</i>	237
<i>Materia Calicis,</i>	239
<i>Presentia Materia,</i>	241

Quan-

INDEX TITULORUM.

<i>Quantitas Materia,</i>	242
<i>Determinatio Materia,</i>	ibid.
<i>Necessitas utriusque speciei,</i>	245
<i>Forma Sacramenti Eucharistia,</i>	247
<i>Actio conversiva,</i>	248
<i>Effectus Sacramenti Eucharistia,</i>	251
<i>Sacrificium incrementum,</i>	253

CAPUT III.

<i>De Missa, & ad eam pertinentibus,</i>	259
<i>Rubrica Missalis,</i>	ibid.
<i>Missa interruptio per cessationem,</i>	264
<i>Missa interpolatio,</i>	269
<i>Omissio partium in Missa,</i>	271
<i>Additio ad Missam,</i>	275
<i>Mutatio ritus in Missa,</i>	278
<i>Missa votiva,</i>	284
<i>Missa de Sanctis,</i>	288
<i>Missa Reliquiarum,</i>	289
<i>Missa in Capellis,</i>	290
<i>Missa Defunctorum,</i>	292
<i>Defectus Missa supplendi,</i>	296
<i>Defectus substantiales supplendi in ma-</i> <i>teria,</i>	297
<i>Defectus Vini,</i>	300
<i>Defectus Forma,</i>	303
<i>Defe-</i>	

INDEX TITULORUM.

<i>Defectus intentionis,</i>	304
<i>Missæ ab alio supplenda,</i>	305
<i>Ministrans celebranti,</i>	309
<i>Tempus Missæ dicenda,</i>	312
<i>Missæ iteratio eodem die.</i>	314
<i>Hora celebrandi,</i>	320
<i>Locus Missæ celebranda,</i>	324
<i>Ecclesiarum pollutio,</i>	332
<i>Altare,</i>	333
<i>Altaris ornatus,</i>	335
<i>Apparatus pro Sacrificio,</i>	341
<i>Vestes Sacra,</i>	346
<i>Jejunio celebrandum,</i>	356
<i>Varia Questiones,</i>	360
<i>Stipendium pro Sacrificio,</i>	364

PRIVILEGIUM
CÆSAREUM,

Et

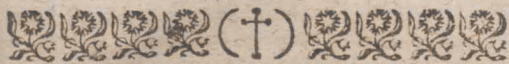
Facultas R. P. Provincialis.

Ego infra scriptus Societatis JESU per Provinciam Rheni inferioris Præpositus Provincialis facultate mihi ab Adm. R. P. Nostro Ignatio Vice Comite, Universæ Societatis Præposito Generali ad id concessâ, do facultatem HÆREDIBUS D. JOANNIS HENRICI SCHLEBUSCH, Bibliopolæ Colonienfis, ad decennium recudendi Librum, R. P. Ladislai Sennyei, Soc. JESU, cui titulus: *Exammen Ordinandorum*, 12mo. Item, Librum R. P. Francisci Mendoza, Soc. JESU, cui titulus: *Viridarium utriusque eruditionis, tam sacra, quam profana*, in 8vo. Eidemque jus usurpandi Privilegii Cæsarei eatenus indulgeo, ut libros hos nemo alius intrâ dictum decennium recudere, nemd intrâ Sacri Romani Imperii fines, & Hæreditarias S. Cæsareæ Majestatis Provincias importare, aut venum exponere valeat. In cujus rei fidem has manu propriâ signatas, & officii mei Sigillo munitas dedi. Embricæ, die 20 Julii, Anno 1753.

(L.S.)

*Joannes Schreiber, Soc. JESU
p. t. Provincialis, m. p.*

EXA-

EXAMEN

ORDINANDORUM.

PARS PRIMA.

Pro Prima Tonsura, & Minoribus Ordinibus.

CAPUT I.

*Ex Rudimentis Fidei.**2. P. Eremitæ: Carnateus Insule Vigrensis.***Q**uid petitis? **R.** Examinari pro prima Tonsura, & Minoribus Ordinibus.2. *Quid scire incumbit taliter initiari cupienti?***R.** Ex Concil. Trid. Sess. 23. cap. 4. de Reform. Primâ Tonsura non initiantur, qui Fidei Rudimenta edocti non fuerint, quiq; legere & scribere nesciunt. Et Cap. 11. Nec Minoribus Ordinibus, qui Latinam linguam saltem non intelligant.3. *An non pro Minoribus Ordinibus requiratur etiam notitia eorum, quæ ad hoc munus pertinent?***R.** Utique Domine, quia cum iis initiati, suum quilibet munus exercere debeant, notitiam ejus habere debent.

A

4. *Potestus*

4. *Potestne fœmina admitti ad Primam Tonsuram, & Minores Ordines?* R. Non potest: quia sicut Ordines ipsi, ita & prima Tonsura, tanquam dispositio ad Ordines, non pro fœminis, sed pro maribus instituta sunt.

5. *An ergo mas infidelis admitti potest?* R. Negative; quia per baptismum non est aggregatus numero Christianorum.

Christianus quis?

6. *Eccur Baptismus prærequiritur?* R. Quia est tanquam janua ad reliqua Sacramenta.

7. *Cum Baptismus dicatur esse janua ad reliqua Sacramenta, an ergo reliqua omnia Sacramenta invalidè suscipiuntur ante illum?* R. Sacramenta omnia præter Eucharistiam invalidè suscipi ante Baptismum, Eucharistiæ enim confectio, cum à suscipiente non dependeat, ea non invalidè, sed solum infructuosè, & quasi materialiter sumetur seu suscipietur.

8. *Quid igitur est esse Christianum?* Resp. Est per Sacramentum Baptismi, Unctionis, Christi participem, ejusque membrum effici.

9. *Estne omnis Christianus Catholicus?* R. Negative.

10. *Quis ergo dicitur verè Catholicus?* R. Qui Baptismi Sacramento initiatus, in Ecclesia DEI veram Christi doctrinam profiteretur.

11. *Heretici suntne Christiani, & Catholici?* R. Sunt Christiani, si sunt legitimè baptizati. Non sunt Catholici, qui adhærent sectis & opinionibus ab Ecclesia Catholica seu universali alienis.

Ex Rudimentis Fidei.

3

12. *Suntne saltem capaces Primæ Tonsuræ & Minorum Ordinum?* R. Eos validè quidem suscipere posse, sed non licitè.

13. *Quod est signum Christiani?* R. Est signum sanctæ Crucis.

14. *Quomodo hoc signum formatur?* Resp. Formatur, ducendo tres tantùm, vel omnes quinque digitos extensos manus dextræ, à fronte ad pectus, à pectore ad humerum sinistrum, & ab hoc ad dextrum, dicendo: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

15. *Formando sic Crucem, quando nominatur Pater, quando Filius, & quando Spiritus Sanctus?* R. Digtos applicando fronti, nominantur Pater, pectori Filius, utrique humero Spiritus Sanctus.

16. *Cur ad formandum signum Crucis manus dextra adhibetur?* R. Ex *Justino M. lib. 1. de Missa, c. 45.* quia est dignior. Congruum autem est, ut ad obsequium DEI digniora membra corporis nostri adhibeamus.

17. *Cur tres digiti ad formandum hoc signum adhibentur?* R. Ad indicandam confessionem Trinitatis Personarum in unitate naturæ.

18. *Cur autem quinque digiti?* R. In memoriam & venerationem quinque Vulnerum Christi.

19. *Cur nominatur Pater, quando tangitur frons?* R. Datur intelligi, quòd sicut ex capite in summo corporis nostri locato vita ad reliquum corpus derivatur; ita Patrem rerum omnium principium esse agnoscamus.

20. *Cur Filius nominatur, dum tangitur pectus?* R. Significatur Filium non solum ab æterno

à Patre procedere, sed etiam in tempore pro salute nostra in utero Virginis conceptum, & tandem in visceribus terræ sepultum esse.

21. *Cur nominatur Spiritus sanctus, dum uterque humerus tangitur?* R. Denotatur tanquam Amor Divinus, à Patre & Filio tanquam uno principio procedens, ejusdem cum utroque naturæ.

22. *An nescis aliam etiam rationem?* R. Scio, ad insinuandum videlicet, quod Spiritus sanctus per incarnationem Filii, nos, qui à sinistris filii iræ eramus, per gratiæ infusionem ad dextram transferendo fecerit hæredes Regni DEI.

23. *Formaturne signum Crucis alio etiam modo?* R. Formari pollice & indice manus dextræ conjunctis, signando se Crucis signò in fronte, ore, & pectore, seu corde, dicendo ad signum frontis: *In nomine Patris*, ad signum oris: *Et Filii*, ad signum pectoris seu cordis: *Et Spiritus Sancti*.

24. *Cur duo digiti conjuncti in hoc signo formando adhibentur?* R. Significari duas naturas, Divinam & humanam in Christo, contra hæresim Monotelitarum, unam tantum in Christo naturam agnoscentium, & idèò unicò tantum dignitò signò Crucis se signantium.

25. *Cur ad signum frontis Pater, ad signum oris Filius, ad signum pectoris Spiritus Sanctus nominantur?* R. Quia in fronte (ut suprà dictum est) Patrem rerum omnium principium, in ore Filium, Verbum ab ore Patris procedens, in corde amoris sede Spiritum Sanctum Amorem Divinum confitemur.

26. *Cur signo hoc frontem, os, & Pectus seu cor signamus?* R. Ex mente S. Augustini in Psal. 30.
Frontem

Ex Rudimentis Fidei.

5

Frontem verecundiæ sedem signamus, ne nos pudeat ignominia Christi; os & cor eodem veluti signaculo custoditum volumus, ne quidquam aut ex corde, aut ex ore contra DEUM vel proximum procedat.

27. *Dicite adhuc aliam rationem, si occurrat?*

R. Significare etiam posse promptitudinem animi ad confitendum semper crucis Mysterium; *Cogitatione*, quæ in fronte residet; *Verbo*, quod ab ore procedit, & *opere*, quod à cordis, seu amoris imperio gubernatur.

28. *Cur autem dicitur: In nomine Patris, &c. & non in nominibus?* R. Quia per nomen in singulari denotatur Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Personarum Divinarum una natura.

29. *Suntne ergo tres Personæ Divinæ æquales inter se?* R. Esse omnino æquales, ita, ut nec una perfectior sit alterâ, nec omnes tres perfectiores unâ, quia omnes & singulæ sunt unus DEUS.

30. *Dicite etiam, quæ mysteria continentur in hoc signo Crucis?* Respond. Contineri summam Fidei Christianæ; quatenus per verba Deum Trinum & Unum, per signum Crucis verò passionem & mortem Christi, & per eam redemptionem nostram profitemur.

Symbolum Apostolorum.

31. *Quot sunt articuli credendi à Christiano?* R. Duodecim, in Symbolo Apostolorum contenti.

32. *Cur vocatur Symbolum Apostolorum?* R. Quia est compositum ab Apostolis.

33. *Cupio illud mihi recitari?* R. Credo in DEUM Patrem, &c.

34. *Quomodo credi potest Filius DEI, & Deus natus in tempore, passus, mortuus, & sepultus?* R. Secundum Humanitatem.

35. *Ad quos inferos descendit?* R. Non ad locum damnatorum, sed ad Limbum, in quo animæ sanctæ Salvatorem suspirabant.

36. *Descenditne cum anima & corpore?* R. Corpus reliquisse in sepulchro, illudque postea tertio die gloriosum reassumpsisse.

37. *Cur dicitur in plurali: Descendit ad inferos?* R. Quia etiam ad Purgatoriura descendit, indeque multas animas liberavit.

38. *Cur dicitur Christus in caelis sedere?* R. Significatur quies post exantlatos labores, vel etiam potestas Judicis jam ei tributa.

39. *Cur dicitur sedere ad dextram Patris?* R. Quia supremam in caelis gloriam consecutus est.

40. *Quales vivos & mortuos judicaturus est?* R. Per vivos intelligi electos, per mortuos verò reprobos.

41. *Cum quilibet particulariter post mortem judicetur, cur instituetur iudicium universale?* R. Tum, ut omnis homo judicetur non solum in anima, sed in corpore; tum ut Christus, qui fuit reprobatus ab omnibus, tunc agnoscat coram caelo, mundo, & inferis.

42. *Quid est Ecclesia, in quam creditur?* R. Est congregatio omnium Fidelium sub uno capite Christo, & ejus in terris Vicario.

43. *Estne Ecclesia una, & non plures?* R. Est una, unitate Fidei & doctrinæ.

44. *Quare Ecclesia dicitur sancta?* R. Quia non nisi sancta docet, & in Fide, & in moribus. Item, quia in ea sunt sanctificationis media, uti Baptismus, & alia Sacramenta. Et quia extra eam non potest sanctitas reperiri, nec salus; in ea autem multi Sancti sunt.

45. *Cur dicitur Catholica?* R. Quia extendit se ad omnes mundi partes, & ad omne tempus à temporibus Christi, proindeque est universalis.

46. *Cur autem vocatur Apostolica?* R. Quia ab Apostolis fundata & doctrinâ & sanguine.

47. *Cur denique Romana nuncupatur?* R. Quia Romana Mater est omnium Ecclesiarum, cui Christus primatum dedit.

48. *Quid est Communio Sanctorum?* R. Quòd Sancti & Iusti inter se communicationem specialem habent, tanquam membra unius corporis. Item quòd sit in Ecclesia DEI communio rerum sanctarum.

49. *Quae sunt res illae sanctae, in quibus communicamus?* R. Sanguis redemptionis, Sacramenta, dona gratiae, Verbum DEI. Item opera bona; eum enim simus membra ejusdem corporis, dum quis orat, aut jejunat, non solum sibi, sed omnibus orat, jejunat.

50. *Habentne mali etiam fructum in hac communione Sanctorum?* R. Habent, tum quia boni suis precibus saepe illis impetrant gratiam, tum quia propter societatem cum bonis saepe evadunt afflictiones & vindictam DEI.

51. *An aliquem fructum etiam Animae Purgatorii percipiant?* R. Omnino; quia cum sint membra viva nobis conjuncta per eandem

fidem, spem, charitatem, juvantur satisfactionibus nostris.

52. *Multa de credendis dicta sunt, & de ipsa fide nihil; quid ergo est fides?* R. Est prima virtus requisita in Christiano, donumque Dei, quo firmiter assentimur illis, quæ revelata sunt à Deo.

53. *Suntne ea solum credenda, quæ in Scriptura continentur?* R. Etiam Traditiones Ecclesiæ credendas esse.

54. *Quid est spes?* R. Est prima post fidem virtus in Christiano requisita, per quam certa cum fiducia, nostræ salutis, & æternæ vitæ bona expectantur.

55. *Quis est præcipuus actus spei?* Resp. Est oratio, seu mentis ad DEUM elevatio, quâ bona precamur, vel mala deprecamur, vel DEUM benedicimus.

Oratio Dominica.

56. *Quæ est excellentissima omnium oratio?* R. Oratio Dominica, sic dicta, quia eam Dominus noster JESUS Christus primùm Apostolos docuit.

57. *Quot ea petitiones continet?* R. Septem. In quibus tamen, quidquid à DEO petere possumus, comprehenditur.

58. *Estne etiam petitio: Pater noster, qui es in caelis?* R. Non, sed præmittitur ad attentionem, & filialem fiduciam in nobis erga DEUM, tanquam Patrem optimum, excitandam.

59. *Quid est: Sanctificetur Nomen tuum?* R. Ut semper, ubique, in omnibus, ab omnibus, promoveatur cognitio, timor, amor, honor & cultus Divinus.

Ex Rudimentis Fidei.

9

60. *Quale Regnum petitur advenire?* R. Imprimis Regnum gratiæ, quo DEUS in via regnat in nobis. Deinde Regnum æternæ gloriæ, quod nobis servatur tanquam filiis.

61. *Cur petitur voluntas DEI fieri sicut in celo?* R. Ut & nos, sicut Angeli, integrè, perfectè, & constanter adimpleamus eam.

62. *Qualis panis petitur?* R. Non solum cibis, & alia corporalia, sed etiam panis spiritualis, uti sunt Verbum DEI, oratio, inspirationes, dona gratiæ, & principaliter panis Eucharisticus.

63. *Cur petitur quotidianus?* R. Quia & quotidie necessarius, & semper à solo DEO expectandus.

64. *An etiam panis Eucharisticus quotidianus?* R. Ita, tum quia quotidie illum sumebant fideles, tum quia quotidie decet, nos illum spiritualiter manducare.

65. *Cur petitur hodie?* R. Ne de crastino solliciti simus; & ut quotidie ad Deum confugiamus.

66. *Qualia debita petimus dimitti?* Resp. Peccata tam mortalia, quam venialia.

67. *Cur vocantur debita?* R. Quia reos & debitores nos faciunt pœnæ æternæ, si mortalia sint; temporalis, si venialia.

68. *Quid est non induci in tentationem?* R. Non est non tentari; quia tentatio est vita hominis super terram, & Christus ipse tentatus fuit; sed est non succumbere tentationi.

69. *Quid est liberari ob omni malo?* R. Imprimis à malo dæmone; deinde à malis animæ, demùm à malis corporis.

70. *Saluatio Angelica unde sic dicta?* R. Non quod ejus author sit Angelus, sed quod primaria ejus pars Angeli ore primum pronunciata fuit; deinde usitata ab Ecclesia, dictata verò Angelo à Spiritu sancto, seu sanctissima Trinitate.

71. *Quos partes habet Saluatio Angelica?* R. Tres. Prima: *Ave gratia plena, Dominus tecum*, ab Angelo pronunciata. 2. *Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui*, ab Elisabeth Spiritu sancto repleta dicta. 3. *Ora pro nobis, &c.* addita ab Ecclesia.

72. *Quae est virtus maximè necessaria Christiano?* R. Charitas, per quam DEUS propter se diligitur, proximus autem propter DEUM.

73. *Quo indicio se prodit charitas erga DEUM?* R. Observatione mandatorum ejus: *Qui enim habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit Me.* Joan. 14.

Præcepta Decalogi.

74. *Quot sunt Præcepta Decalogi?* R. Decem à DEO nobis per Moysen data, omnibus observatu possibilis, & cum Divina gratia facilis.

75. *Quid præcipitur: Non habebis Deos alienos coram Me?* R. DEUM adorare, & illi soli servire, cavere item infidelitatem, magias, divinationes, observationes superstitiosas, & quemcunq; cultum impium.

76. *Licetne tam. n. Sanctos etiam colere & invocare?*

R.

R. Licet, sed inferiore cultus gradu, quam DEUM, videlicet tanquam DEI amicos, & nostros apud eum intercessores ac Patronos.

77. *Licetne venerari imagines Christi & Sanctorum?* R. Licet, non eas (sicuti Ethnici faciunt) adorando, sed in iis Christum & Sanctos venerando.

78. *Qui peccant contra secundum preceptum?* R. Qui false, rem illicitam, aut sine necessitate jurant. Qui Deum, vel Sanctos blasphemant. Qui per Caput, per mortem, per Sanguinem Christi jurant, qui semper in ore Deum, vel diabolum habent, pestem, vel mortem. Qui vota sua non adimplent.

79. *Quis per Sabbathum, quod sanctificare jubemur, intelligitur?* Dies Dominica à temporibus Apostolorum; siquidem S. Joannes dicit, se fuisse in spiritu in Dominica die.

80. *Cur sabbathum mutatum est in Dominicam?* R. In memoriam Resurrectionis Christi, quæ in Dominica facta est. Sed & alia mysteria hæc dies habet, quia fuit dies Creationis, Nativitatis Christi, Pentecostes.

81. *Cur dies Sabbathi est solennis beatae Virginis?* R. Quia illo die mansit in illa lumen Fidei, aliis omnibus vacillantibus.

82. *Quomodo sanctificanda dies Dominica?* Resp. Audiendo Missam & Verbum DEI, confitendo, communicando, orando, à servilibus laboribus abstinendo.

83. *Per Patrem & Matrem, quos honorare jubemur, quid intelligitur?* R. Non solum Parentes, sed etiam patres spirituales; uti sunt Pastores, Confessarii, Sacerdotes.

Item Seniores, & Superiores, tam spirituales, quàm temporales.

84. *Quid prohibetur per Non occides?* R. Non solum homicidium, & injusta sanguinis effusio, sed etiam rixæ & odia in proximum.

85. *Quid per non mœchaberis?* R. Omne peccatum immunditiei, ut: Adulterium, fornicatio, incestus, stuprum, sacrilegium, raptus, peccatum contra naturam.

86. *Quid per non furtum facies?* R. Furtum simplex, seu occulta acceptio, & detentio rei alienæ. Rapina, seu violenta rei alienæ acceptio præsentem domino. Sacrilegium, seu acceptio rei sacræ, vel etiam rei non sacræ de loco sacro. Item omne injustum lucrum, & injusta negotiatio.

87. *Quid per non falsum testimonium dices?* R. Præter testimonium falsum, etiam injusta Judicum sententia, Advocatorum, Procuratorum, Notariorum iniquitas. Item temerarium judicium, mendacium, susurratio, adulatio, detractio, quam aliqui ad furtum, quatenus est occulta famæ sublatio, & ad occisionem, quatenus fama vitæ comparatur, referunt.

88. *Quid per non concupisces?* R. Omnes actus interni circa concupiscibilia liberi & voluntarii. Unde cogitationes & delectationes non voluntariæ, peccaminosæ non sunt.

Præcepta Ecclesia.

89. *Suntne adhuc alia præcepta à Christianis observanda?* R. Sunt quinque præcepta Ecclesiæ: De diebus festivis celebrandis: de

Missa

Missæ reverenter audienda die festo ; de observatione jejunii , & abstinentiæ ; de confessione annua ; de Communione Paschali.

90. *Satisfacitne præcepto de Missa , qui toto tempore , vel majori parte Sacri garru ?* R. Non , quia non audit reverenter , & moraliter.

91. *Quid est jejunare ?* R. Est abstinendo ab esu carniû , semel in die corpus cibo reficere.

92. *Qui obligantur per se hoc præcepto ?* R. Qui vigesimum primum ætatis annum compleverunt , & annum sexagesimum supergressi non sunt.

93. *An sapius in die bibendo violetur hoc præceptum ?* R. Non , quia tantum comestio prohibetur.

Sacramenta.

94. *Quid est Sacramentum ?* R. Est invisibilis gratiæ signum visibile , ad nostram sanctificationem divinitus institutum.

95. *Conferuntne omnia Sacramenta gratiam ?* R. Sacramenta Novæ Legis omnia conferunt , quia sunt signa practica gratiæ.

96. *Quid autem est gratia ?* R. Est vera interna animæ sanctitas & amicitia cum Deo.

97. *Quot sunt Sacramenta Novæ Legis ?* R. Sunt septem , omnia à Christo Domino instituta : Baptismus , Confirmatio , Eucharistia , Pœnitentia , Extrema Unctio , Ordo , Matrimonium.

98. *Suntne omnia Sacramenta omnibus necessaria ?* R. Negativè , sed Baptismus omnibus ad salutem necessarius est , Pœnitentia relapsis

in peccatum, Eucharistia ex præcepto omnibus rationis usum habentibus. Reliqua per se non ita necessaria sunt singulis, quamvis Ordo & Matrimonium necessaria sint toti Ecclesiæ.

99. *Suntne iterabilia omnia Sacramenta?*
R. Baptismum, Confirmationem, & Ordinem non posse iterari.

100. *An ergo baptizatus, confirmatus, & ordinatus, si moriatur, & postea resurgat, neque tunc poterit iterum recipere eadem Sacramenta?*

R. Nec debere, nec posse, quia manet in illis character prius impressus, utpotè indelebilis.

101. *Siquidem semel baptizatus nequit rebaptizari ob characterem acceptum, videtur, nec posse confirmari, nec ordinari, cum & per hæc Sacramenta characterem accipere deberet?* Resp. Magnam esse diversitatem, quia per hæc duo Sacramenta accipit characteres diversæ rationis, & quidem cum characterè Baptismi ad invicem subordinatos; in iteratione autem Baptismi deberet repeti idem character, qui foret superfluous.

102. *Quid est Baptismus?* R. Est Sacramentum, quo spiritualiter renascimur, & peccatorum plenâ remissione perceptâ, in filios DEI adoptamur.

103. *Quid est plena peccatorum remissio?*
R. Est originalis, & actualium tam quoad culpam, quam quoad totam pœnam delictio.

104. *Suntne omnes homines Baptismi capaces?*
R. Omnes parvi & magni, viri & foeminae, sicut enim salutis capaces sunt, ita medii ad salutem unicè necessarii capaces esse debent.

105. *Quid est Confirmatio?* R. Est baptizatis collatum

collatum ab Episcopo Sacramentum, quò in Spiritu roboramur ad credendum, & nomen Domini, tibi opus erit, confitendum.

106. *Qui sunt capaces hujus Sacramenti?* R. Omnes baptizati, & non alii, sive sint infantes, sive adulti. De cognatione spiritali, quæ ex hoc Sacramento nascitur, par ferè est ratio ac in Baptismo, de quo agemus infra proprio capite.

107. *Quid est Eucharistia?* R. Est Sacramentum Corporis & Sanguinis Domini nostri, verè, realiter & substantialiter ejus Corpus & Sanguinem continens.

108. *Manetne panis & vinum in hoc Sacramento?* R. Non, sed convertitur in Corpus & Sanguinem Christi, relictis solis speciebus panis & vini.

109. *Estne totus Christus sub speciebus panis?* R. Est totus secundùm Divinitatem & Humanitatem, secundùm Carnem & Sanguinem.

110. *Quomodo secundùm Sanguinem, cum sacerdos intium dicat: Hoc est Corpus meum?* R. Quia est Corpus vivum, quale habuit Christus, dum instituit hoc Sacramentum; Corpus autem vivum sine sanguine esse non potest.

111. *Qualis adoratio debetur huic Sacramento?* R. Eadem quæ Christo Domino, ac æterno DEO, quem illic præsentem agnoscimus.

112. *Quid requiritur, ut dognè sumatur hoc Sacramentum?* R. Status gratiæ; ac proinde conscius peccati mortalis debet præmittere Confessionem. *Qui enim manducat indignè, judicium sibi manducat.*

113. *Possuntne laici sumere hoc Sacramentum sub*

sub utraq[ue] specie? R. Non; Fides enim docet, sub qualibet totum Christum contineri; & Ecclesia ob justas causas prohibet sumi sub utraque specie.

114. *Estne Eucharistia etiam Sacrificium?* R. Est Sacrificium, quod nos Missam vocamus.

115. *Quid est pœnitentia?* R. Est Sacramentum, in quo lapsis post Baptismum à Sacerdote venia peccatorum confertur.

116. *Quot sunt partes pœnitentiæ, ex parte pœnitentis requisitæ?* R. Tres, Contritio, seu dolor de peccatis commissis, cum proposito non peccandi de cætero; Confessio peccatorum commissorum; & Satisfactio, quæ partes materiales vocantur.

117. *Dolor quando debet elici?* R. Saltem eliciatur ante absolutionem Sacerdotis.

118. *Dolor ex quo motivo debet elici?* Resp. Vel ex motivo Bonitatis Divinæ offensæ, & vocatur *contritio perfecta*; vel etiam ex metu gehennæ & pœnarum à Deo infligendarum, aut ex motivo turpitudinis peccati, & vocatur *contritio imperfecta*, seu *attritio*.

119. *Confessio quid est?* R. Est accusatio integra peccatorum facta Sacerdoti in ordine ad absolutionem, virtute clavium obtinendam.

120. *Quæ sunt conditiones Confessionis ritæ faciendæ?* R. 1. Sit præmeditata, hoc est, præmissò diligenti examine. 2. Sit humilis, tanquam accusatio coram Sacerdote, non ut homine, sed ut Judice DEI locò constitutò. 3. Sit pura & sincera, propriorum scilicet peccatorum, non alienorum, rescissis superfluis,

fluis, prout sunt in conscientia, sine excusationibus narratio. 4. Sit integra, quoad speciem & numerum peccatorum explicatio.

121. *Examen conscientiae quomodo faciendum?*

R. 1. Agendæ DEO gratiæ pro beneficiis acceptis. 2. Petendum lumen ad recognoscenda sua peccata. 3. Ipsa peccata inquirenda quoad numerum, & speciem. 4. Dolor eliciendus de peccatis commissis. 5. Propositum faciendum non peccandi de cætero.

122. *Omittere voluntariè peccatum grave in confessione, estne peccatum mortale?* Resp. Esse gravissimum sacrilegium, quia reddit Sacramentum invalidum.

123. *Quando est obligatio confitendi?* Resp.

1. In probabili periculo mortis. 2. Quando suscipiendum est Sacramentum Eucharistiæ, aut aliud Sacramentum; vel ministranda Sacramenta, si sit conscientia peccati mortalis. 3. Adulti saltem semel in anno ex præcepto Ecclesiæ confiteri debent.

124. *Suntne etiam venialia peccata necessariò confitenda?* Resp. Non quidem necessariò, sunt tamen materia sufficiens, & propter ingentes utilitates spirituales, usurpanda eorum confessio, maximè etiam, ut saltem indirectè absolvamur à mortalibus, si quorum obliti essemus.

125. *Quid est satisfactio?* Resp. Est pœnitentia, quam imponit Confessarius potestate clavium.

126. *Estne obligatio eam implendæ?* Resp. Est.

127. *Ad quid illa imponitur?* Resp. Ad deletionem pœnæ temporalis remanentis post remissionem culpæ, & pœnæ æternæ.

Indulgentia.

128. *An non etiam per indulgentias deleri potest poena temporalis?* R. Affirmativè.

129. *Quid est Indulgentia?* R. Est relaxatio poenae peccatis debitæ ex thesauro Ecclesiae; Siquidem in Sacramento Pœnitentiæ non semper remittitur tota poena peccatis debita, sed aliquid manet vel hic vel in Purgatorio solvendum.

130. *Quis est iste thesaurus Ecclesiae?* R. Est Thesaurus satisfactionum Christi, & Sanctorum: cujus thesauri clavis habet summus Pontifex à Christo sibi per Petrum datam.

131. *Quomodo hæc potestas est clavis regni Cælorum?* R. Quia removet poenae obligationem, quæ erat impedimentum ingrediendi Regnum Cælorum.

132. *Potestne Pontifex pro libitu dare Indulgentias?* R. Non, sed debet habere causam legitimam.

133. *Cur ita?* R. Quia est solùm dispensator, & ideo debet dispensare juxta voluntatem Domini, quæ est; ut relaxatio poenarum ex justa causa detur, ne sit potius dissipatio, quàm dispensatio.

134. *An non ergo omnes Indulgentia sunt certæ?* R. Nos debemus judicare illas certas esse; quia debemus judicare, Pontificem non dare sine justa causa, neq; in illis errare.

135. *Quid requiritur ex parte nostra ad lucrandum indulgentias?* R. Ut adimpleantur opera injuncta, quæ plerumque solent esse Oratio, Jejunium, Eleëmofyna, & similia.

136. *An ergo etiam puer jejunare debeat?* R. Quod sic, si vult lucrari indulgentias, sicut & Eleëmofynam dare debet, si illa injungatur, quia sunt conditiones, sine quibus non, nisi ob causas iustas dispense Confessarius.

137. *Debentne opera injuncta fieri in statu gratiæ?* R. Non esse necessarium, esse tamen consultius. Sufficit autem ultimum opus fieri in statu gratiæ.

138. *Quæriturne indulgentiæ animas defunctorum?* R. Quod sic, per modum suffragii, quatenus nos offerimus DEO de thesauro Ecclesiæ satisfactionem, ut is eis suffragetur.

139. *Profuntne autem infallibiliter?* Resp. Omnino: quia promisit Christus acceptationem hujus satisfactionis.

140. *Quid sit anima, pro qua oramus, non sit in purgatorio?* R. Nec tunc fraudari nos merito, & applicationem fieri magis indigenti animæ.

141. *Quid est Extrema Unctio?* R. Est Sacramentum per unctionem olei ab Episcopo benedicti, & orationem Sacerdotis ægris applicandum ad salutem animæ, vel etiam corporis, à Christo institutum.

142. *Cur dicitur Extrema Unctio?* R. Quia Christianus in tribus Sacramentis ungitur; in Baptismo per Chrisma in vertice, & per oleum sacrum in scapulis & pectore; In Confirmatione in fronte; in hoc Sacramento in quinque sensuum organis; deinde quia extremò locò post omnia Sacramenta datur.

143. *Quis est capax hujus Sacramenti?* R. Omnis fidelis infirmus gravi infirmitate & periculosâ.

144. *Qui sunt effectus hujus Sacramenti?*
 R. Est primò auxilium & robur animi ægroti contra mortis difficultates. Secundò, remissio peccatorum venialium. Tertiò, sanitas corporis, si animæ expediat.

145. *Quid est Ordo?* R. Est Sacramentum, quo spiritualis potestas & officium confertur.

146. *Quid est Matrimonium?* Resp. Est Sacramentum, quò vir & mulier legitime contrahentes, individuan vitam societatem ineunt, gratiamque recipiunt, tum ad sobolem honestè & Christianè suscipiendam, ac educandam; tum ut fœdæ libidinis & incontinentiæ peccatum evitetur; tum ut onera Matrimonii debitè sustineantur.

147. *Quot sunt officia Justitiæ Christianæ?*
 R. Duo: *Declina à malo, & fac bonum.*

Peccatum.

148. *Quotuplex est peccatum in genere?* R. Duplex: *Originale*, quod à primo parente commissum, per generationis viam transit ad posteros; & *Personale*, quod propriâ ejusque voluntate fit.

149. *Quotuplex est Personale?* R. Duplex: *Mortale*, sic dictum, quòd mortem animæ præsentem adferat. Et *veniale*, quòd facilè venia ei tribuitur, sine quo nec justii quidem vivunt.

150. *Cur fugiendum peccatum?* R. Quia mortale DEUM graviter offendit, æternam felicitatem eripit, & æternas pœnas affert peccatori. Veniale DEUM leviter offendit, minuit fervorem charitatis, impedit

pedie augmentum virtutum, & gratiarum
Divinarum.

151. *Quot sunt peccata capitalia?* Respon.
Septem: Superbia, Avaritia, Luxuria,
Invidia, Gula, Ira, Acedia.

152. *Cur vocantur capitalia?* R. Quia ex
illis veluti capitibus & fontibus reliqua
profiscuntur.

153. *Quid est superbia, quæ ejus filia?* R. Est
perverſæ celsitudinis inordinatus appetitus.
Filiæ ejus sunt: Vana glória, jactantia,
ambitio, hypocrisis, arrogantia, tumor,
præſumptio, deſpectus aliorum, pertinacia,
discordia, inobedientia, ingratitude.

154. *Quid est Avaritia, quas habet filias?*
R. Est inordinatus appetitus externorum
bonorum. Filias habet: Immifericordiam
erga inopes, inquietudinem, neglectum
Divinorum, fiduciam in rebus temporali-
bus, uſuram, fraudulentiam, mendacium,
perjurium, fraudulentam decimationem,
furtum, rapinam, ſacrilegium, ſimoniam,
oppreſſionem proximi.

155. *Quid est luxuria, quæ ejus filia?*
R. Est impuræ libidinis inordinatus appe-
titus. Præter ſpecies perfectas in Decalogo
enumeratas, habet imperfectas ſequentes:
Aſpectus impudicos, turpiloquia, cantus
lubricos, oſcula, contactus.

156. *Quid est invidia, quæ ejus filia?* R.
Est triſtitia de bono aliæno, tanquam dimi-
nutivo gloriæ propriæ. Filiæ ejus sunt:
Odium, ſuſurratio, detractio, judicium
temerarium, prava interpretatio, contentio,

contemptus, conspiratio, calumnia, convitium, improprium, exultatio in adversis proximi, tristitia in ejus prosperis.

157. *Quid est gula, quæ ejus filia?* R. Est appetitus inordinatus cibi & potus. Filia ejus sunt: Rixæ, perjuria, homicidia, inepta læticia, multiloquium, scurrilitas, immunditia, mentis hebetudo. Et quod potissimum, quorum DEUS venter est.

158. *Quid est ira, quæ ejus filia?* Resp. Est immoderata cupiditas vindictæ vel punitionis. Filia ejus sunt: Odium, indignatio, tumor, discordia, furor, crudelitas, clamores, minæ, contumeliæ, calumniæ, maledictiones, voces blasphemæ.

159. *Quid estacedia, quæ ejus filia?* R. Est torpor mentis, bona inchoare, vel prosequi negligentis. Filia ejus sunt: Dilatio pœnitentiæ, odium DEI, desperatio, rerum spiritualium averfio, tepiditas, pusillanimitas, somnolentia, otiositas, indevotio, incuria, ignavia, tædium vitæ, diffidentia.

160. *Quæ virtutes his peccatis opponuntur?* R. Humilitas, liberalitas, castitas, benignitas, temperantia, patientia, devotio, seu sedula pietas.

161. *Quot sunt peccata in Spiritum Sanctum, quæ & irremissibilia vocantur?* Respon. Sex: Præsumptio de misericordia DEI, vel de impunitate peccati, desperatio, agnitæ veritatis impugnatio, fraternæ charitatis invidentia, obstinatio & impenitentia. Sic dicta,

dicta, quod suâ malitiâ sic Divinam gratiam excludant, ut neque in hoc sæculo, nisi ægrè admodum, neque in futuro remittantur.

162. *Quæ sunt peccata in calum clamantia?*

R. Hæc quatuor: Homicidium voluntarium, sodomia, oppressio pauperum, viduarum, pupillorum, merces operariorum defraudata.

163. *Quot modis peccata aliena nobis impurantur?* R. Novem: Consilio, jussione, consensu, irritatione, laudatione, seu adulatione, reticentiâ culpæ alienæ, conniventiâ, vel indulgentiâ, rei alienæ, participatione, & pravâ facti alieni defensione.

Virtutes.

164. *Quot sunt Virtutes omnium præcipuæ?*

R. Sunt tres Theologicæ; Fides, Spes, Charitas.

165. *Quot sunt his proximæ?* R. Quatuor:

Prudentia, Justitia, Temperantia, Fortitudo. Quæ Cardinales, seu quasi fontes aliarum dicuntur, omnem honestæ vitæ rationem continent.

166. *Quæ sunt novissima hominis?* Respon.

Mors, Judicium, Infernus, & Gloria cœlestis. De quibus Sapiens: Memorare

novissima tua, & in æternum non peccabis.

CAPUT II.

De Prima Tonsura.

Essentialia.

Quid est prima Tonsura? ^{I.} R. Est deputatio ad canendum in choro, seu Ecclesia, & ad ejus obsequium.

2. Cur prima tonsura ita vocatur? Resp. Quia est prima habilitatio ad deferendam Tonsuram clericalem, augendam postmodum cum proportione ad augmentum gradus per reliquos Ordines.

3. Estne prima Tonsura Ordo? R. Negative.

4. Estne saltem Sacramentum? R. Cùm sub Sacramento Ordinis non comprehendatur, nec sub ullo alio ex Sacramentis, non poterit esse Sacramentum.

5. Quid ergo est? R. Est dispositio ad Ordines.

6. Et cur non est Ordo? R. Quia per illam nec imprimitur character, nec ulla spiritalis potestas quidquam agendi circa Eucharistiam tribuitur, sed fit sola segregatio à statu sæculari, deputatioque ad statum clericalem, ut eam suscipiens fiat capax Ordinum proprie dictorum, jurisdictionis Ecclesiasticæ, beneficiorum & privilegiorum.

7. Quomodo ergo judicas Tonsuratum se habere respectu Ordinatorum? Eò ferè modò, quò Novitius respectu Familiæ Religiosæ.

8. An

8. *An non saltem comprehendatur in Bullis & Conciliis sub nomine Ordinum?* R. Juxta communem comprehendi, exceptis fortè pœnalibus, tanquam odiosis. Unde quibus sine limitatione, vetitum est conferre, vel recipere Ordines, hoc ipsò tonsura etiam vetita est.

9. *Habentne certam materiam & formam, per quam confertur?* R. Cùm Ordo, & Sacramentum non sit, verâ materiâ & formâ non indiget, habet tamen quasi materiam & formam.

10. *Quam illam?* R. Loco materiæ habet abscissionem capillorum; loco formæ verba ab Episcopo & à tonsurando pronuntianda: *Dominus pars hereditatis meæ, & calicis mei: Tu es, qui restitues hereditatem meam mihi.* Unde Marchinus existimat, etiam his omissis, posse aliquem, quocunq̃ue alio modo, ab Episcopo deputari ad prædictum Ministerium Ecclesiæ.

11. *An qui in capite totaliter calvus est, possit suscipere primam tonsuram, cùm nequeat tonderi ab ordinante?* R. Possè; quia cùm prima Tonsura non habeat veram materiam & formam, sufficiet eandem ceremoniam adhibere, quantum fieri potest, quæ adhibetur cum capillatis.

12. *A quo potest conferrè prima tonsura?* R. Ordinariè & per se à solo Episcopo; ab aliis solùm ex privilegio.

13. *An autem à quocunq̃ue Episcopo conferrè possit?* R. Per se solùm à proprio, seu ab ordinario initiandi; est enim actus jurisdictionis, quam ordinariam non habet, nisi ordinarius.

Officium.

14. *Quod est officium Tonsuræ?* R. Est canere in Ecclesia, ob quam causam Psalmista vocatur, & ei imponitur, ut semel recitet septem Psalmos pœnitentiales, cum Litanis & precibus adjunctis. Item servire Ecclesiæ.

Effectus.

15. *Quis est effectus Tonsuræ?* R. Est Clericatus, qui complectitur dictam deputationem ad Ecclesiæ servitium, capacitatem beneficiorum, & Privilegiorum Ecclesiasticorum, & Ordinum suscipiendorum.

16. *Conferuntur etiam gratia sanctificans per primam Tonsuram?* R. Non; quia non est Sacramentum.

Prærequisita.

17. *Quæ prærequiruntur ex parte subjecti ad valide recipiendam primam Tonsuram?* R. Præter sexum masculinum, & Baptismum, (de quibus Cap. I. num. 4. & 5. diximus) requiritur in habentibus usum rationis etiam, ut voluntariè, & non purè coactè initietur. *Ex Cap. I. dist. 74.*

18. *Quæ autem prærequiruntur ad licitam ejus susceptionem?* R. Confirmationis Sacramentum, legitima ætas, non esse irregularem, vel simili aliquo impedimento affectum; sufficiens

ciens litteratura, intentio serviendi Deo, ita, ut non suscipiatur tantum ex causa fugiendi forum sæculare.

19. *An non prærequiritur etiam status gratiæ?* R. Non præquiri saltem sub mortali; quia cum tonsura non sit Sacramentum, non ponitur obex gratiæ per peccatum in ejus susceptione.

20. *An tonsurandus obligetur communicare eo die, quo initiatur?* R. Negativè, tum quia de nullo tali præcepto constat; tum quia si quæ rubrica est, erit tantum consultiva; tum denique, quia tonsura etiam post prandium conferri potest.

21. *Quis Sacramentum Confirmationis negligit, an graviter peccet?* R. Aliquos id sentire; valde tamen probabile esse, quod tantum venialiter, quia *Trident. Sess. 23. Cap. 4. de Reformat.* non videtur id graviter præcipere. Est autem congruum, ut is, qui proximè ad Ordines disponitur, sit prius roboratus in fide per Confirmationem.

22. *Qua ætas requiritur ad primam Tonsuram?* R. Plerumque septennium completum; quia *Trident.* requirit, ut initiandus sciat rudimenta fidei, legere & scribere, quod ante usum rationis, qui annò ætatis septimò primùm adesse censetur, vix reperiri in puero potest.

23. *Quid si ergo aliquis puer ante septennium sciret rudimenta fidei, legere & scribere, possitne recipere primam Tonsuram?* Respondet *Quinana d'avenas*, talem habentem usum rationis meritò initiari posse.

24. Cur ad primam Tonsuram requiritur immunem esse ab irregularitate, cum irregularis solium arceatur per sacros Canones ab Ordinibus, inter quos Tonsura non numeratur? Resp. Quia prima Tonsura est janua & dispositio ad Ordines, per quam tonsuratus gaudet privilegiis Clericalibus, fitque idoneus ad Ecclesie Beneficia, & jurisdictionem, ideo graviter peccat cum irregularitate eam suscipiens, siquidem tentat fieri ad prædicta idoneus contra Ecclesie voluntatem.

Literatura.

25. Quanta literatura requiritur pro prima Tonsura? R. A Conc. Trid. requiri *sess. 23. cap. 4.* ut sciat legere & scribere, & fidei rudimenta.

26. Debetne scire latinè scribere & legere? R. Sufficit, si sciat nativâ linguâ.

Finis.

27. An peccet mortaliter, qui recipit tonsuram ex intentione tantum fugiendi forum sæculare? R. Talem per se loquendo, à Gobat etiam à veniali excusari; eò, quòd non videatur indecens, petere rem sacram ob privilegium illi annexum; aliud esset, si fugeret forum sæculare, ob crimen aliquod patratum; sic enim non parum incommodi adferre posset Ecclesie. Alii dicunt, simpliciter peccare saltem venialiter contra Tridentini supra cit. præceptum.

28. Cur ergo is, qui Religionem ingreditur
animo

De prima Tonsura.

29

animo non manentis, peccat mortaliter? R. Quia talis decipit Religionem graviter, dum ejus expensis alitur contra Religionis voluntatem.

29. *An qui recipit Tonsuram ob solam spem Beneficium Ecclesiasticum acquirendis, peccat mortaliter?* Respondet Tamburinus, à veniali non excusari, quia est aliqua deordinatio spiritualibus uti, tanquam mediis ad temporalia.

30. *An Tonsuratus peccet mortaliter, si absque ulla speciali causa ducat uxorem?* Respondet Tamburinus, probabilius peccare solum venialiter, non ratione inconstantiae, sed quia recedit à statu, quem in ipsa receptione Tonsurae videtur aliquo tandem modo implicite Ecclesiae promississe. Ceterum talis ipso jure perdit Beneficium, aut pensionem Ecclesiasticam, si quam habuit.

Tempora.

31. *Suntne certa tempora statuta pro conferenda prima Tonsura?* R. Illam conferri posse quocunque die, sive festo, sive profesto.

32. *Potestne simul conferri cum minoribus Ordinibus?* R. Posse, & plerumque ita fieri.

33. *Fitne irregularis, qui recipit Tonsuram aliquà censurà irretitus?* R. Tonsuratum, & minoribus initiatum, excipi ab hac irregularitate, etiam per eos Doctores, qui admittunt, incurri irregularitatem ab iis, qui majores Ordines sic suscipiunt.

Clericus quid?

34. *Siquidem dixisti, per Tonsuram deputari aliquem*

quem ad statum Clericalem, explica mihi, unde dicantur Clerici? R. Cum Isid. Clericus à Græco Kleros dicitur; Kleros autem latine idem est ac fors, vel hæreditas; propterea ergo dicti sunt Clerici, quia de sorte Domini sunt, vel quia Domini partem habent; generaliter autem Clerici nuncupantur, quia in Ecclesia DEI deserviunt.

35. An sit aliqua vestis specialis pro Clerico tonsurato Ecclesie inservienti? R. Est superpelliceum, quo ab Episcopo, tonsuram conferente, induitur, sic vocatum (teste Gavanto) quod olim indui solet super tunicas pelliceas de pellibus animalium factas.

36. Cujus coloris est hæc vestis? R. Est candidi, ad indicandam innocentiam supra peccatum Adæ, quem vestiverat DEUS tunica pellicea.

37. Quid significat amplitudo superpellicei? R. Significare amplitudinem charitatis.

Obligaciones Tonsurati.

38. Quas obligationes habent Clerici tonsurati? R. Si per se est aliqua specialis, non est alia, quàm obligatio deferendi habitum & tonsuram.

39. Habentne obligationem servandi castitatem? R. Non habent, nisi communem cum laicis in ordine ad ea, quæ præcepta sunt.

40. Habentne obligationem orandi Horas Canonicas? R. Non, nisi habeant beneficium, vel sint Regulares choro addicti.

41. Quid si habeant pensionem Ecclesiasticam
infra

De prima Tonsura.

31

infra sexaginta aureos? R. Eo casu obligantur tantum ad Horas Beatæ Virginis recitandas.

42. *An & quanta est obligatio persolvendæ preces, quas Episcopus solet injungere recens iniuriato? R.* Cum Gobat, esse potius congruitatem quandam, quàm veram & rigidam obligationem.

Habitus & Tonsura.

43. *Qualem tonsuram tenentur deferri Clerici? R.* Consuetudo obtinuit, ut in summo capite per modum coronæ tondeantur; olim tondebantur toto capite, relicto ex capillis circulo, sicut nunc tondentur Monachi.

44. *Quanta latitudinis debet esse corona Clericalis? R.* In Minoribus sufficit, si sit tanta, quanta est particula communicantibus distribui solita; in aliis major, cum proportionem gradus Ecclesiastici.

45. *Quid significat hæc corona? R.* Coronam spineam Christi, vel Regnum, quod Clerici à Deo expectant.

46. *Cur sit rasio in summo capite? R.* Ut intelligant, amputandas sibi superfluas cogitationes, & temporales res contemnendas.

47. *Qualis debet esse habitus clericalis? R.* Juxta Ecclesiæ Decreta, talaris, saltem moraliter, ut sit decenter longa, distinctiva Clericorum à sæcularibus. Quoad colorem servanda est cujusque Provinciæ consuetudo: Idem est de materia.

48. *An etiam pallium debeat esse salare? R.* Sufficere, si toga sit, ea enim sola vestes laicales

regit. & sufficere videtur ad decentiam; Barbosa dicit, sufficere pallium longum.

49. *Quanta est obligatio deferendi Habitum & Tonsuram?* R. Tiberius habet, quod Clerici beneficio & pensione sexaginta aureorum carentes, si animum habeant deferendi statum, nec venialiter peccent, non deferendo Habitum & Tonsuram. Si autem velint perseverare, judicant aliqui, eos peccare venialiter, non deferendo; negant alii verius, quia non constat de præcepto: Canoncs enim intelligendi sunt de beneficiatis, aut in sacris constitutis.

50. *Ergo nunquam peccant mortaliter?* R. Tamburini doctrinam esse: Nullum Clericum per se peccare mortaliter, nisi qui aliunde obligatus est, taliter non deferat, ut videatur non esse Clericus, ut si habitum laicalem, & enssem sine tonsura deferret, vel si adsit temeritas, contumacia, contemptus.

51. *Quid igitur de Clericis beneficiatis, vel habentibus pensionem sexaginta aureorum?* R. Hos sub mortali obligari deferre habitum & tonsuram; quia id sub gravibus pœnis præcipitur in Canonibus, & quidem probabilius, quoad utrumque simul.

52. *An tamen hi aliquando excusentur?* R. Excusari, si ob causam rationabilem habitum dimittunt, ut ad tuendam vitam, honorem, divitias, &c. Item, si quis ita pauper sit, ut careat decenti habitu. Ratione infirmitatis tonsuram relinquens, in itinere, in villa vestibus utens brevioribus, pariter excusantur, datur etiam parvitas materiæ.

Clericis prohibita.

53. *Qua alia sunt specialiter prohibita Clericis?*

R. Imprimis, ut mercaturam sordidam non exercent, nec ulla officia secularia, nec conducant possessiones, nec secularibus procurationibus se immisceant. Non solum non dicunt, vel proferant sententiam sanguinis, sed neque ubi sanguinis vindicta exercetur, interlint.

54. *Quid aliud?* R. Ut privilegiis suis non renuncient, cum nec possint, quare in manibus laici jurare non possunt, nec se subicere Judici laico, nisi cum privilegium fori amiserunt, vel ab Episcopo licentiam habent, quam tamen dare non potest in criminalibus.

55. *Quid adhuc?* R. Ne aleæ deseruiant, nec ludant ad aleas, nec interlint, uti nec mimis, histrionibus, jaculatoribus, tabernas evitent, nisi necessitatis causâ, vel in itinere, à choreis abstineant.

56. *Dico amplius?* R. Ne arma ferant, nec annulum, nisi ratione dignitatis, nec comam laxent, nec barbam nutriant saltem in labio superiore, quoad mentum inferius est contraria consuetudo.

57. *Superestne adhuc aliquid?* R. A clamorosis venationibus abstineant, & aucupiiis, non cohabitent cum mulieribus, exceptâ matre, amita, sorore; imò nec cum his, si sint suspectæ, & cum suspecta nec fabulari, nec aliquò modò versari debent.

58. *Num adhuc aliquid?* R. Debent benedicere

serere mensam in principio, & in fine gratias agere. Si sint Sacerdotes, dum communicant, etiam in ægritudine stolam circa collum habeant. Servent rubricas Missæ, & Horarum Canoniarum, aliarumque functionum.

59. *Quid demum?* R. Non alienent patrimonium, ad cuius titulum ordinantur, sine licentia Episcopi; non pugnent etiam in bello justo; non audiant leges, vel medicinam; non incumbant publicè studio Philosophiæ, aut Poësis ultra quinquennium, juxta Concilium Lateranense. Non sint fidejussores pro Laico. Sed in officiis Ecclesiasticis, & aliis bonis studiis diligenter se exercent. Non incidant Beneficiati in Beneficiorum nundinationem, vel pluralitatem prohibitam, vel reddituum Ecclesiasticorum malam consumptionem, cupiditatemve, sciântque non solum prædicta, sed etiam alia, quæ quisque Beneficiatus ratione sui beneficii scire debet.

Clericorum Privilegia.

60. *Qualia privilegia conferuntur per primam Tonsuram?* R. Privilegium fori, canonis, & à tributis.

61. *Quid est privilegium fori?* R. Est immunitas à jurisdictione & foro sæculari.

62. *Gaudentne Clerici simpliciter hoc Privilegio?* R. Non, nisi beneficium habeant, aut Clericalem habitum, & tonsuram deferentes, suæ, vel alteri Ecclesiæ ex mandato Episcopi serviant, vel in seminario Clericorum, vel in studiis de licentia Episcopi versentur.

63. *Quid*

63. *Quid si Clerici sint conjugati?* R. Hi prædicto privilegio non gaudent, nisi præter supradicta observent etiam Constitutionem Bonifacii VIII. ut non sint Bigami, & tunc tantum gaudent in criminalibus.

64. *Quid est privilegium Canonis?* R. Est, ut qui suadente diabolo eos percutiat, ut excommunicatus.

65. *Potestne Clericum percutere parens, aut Præceptor ad correctionem?* R. Potest, quia non facit suadente diabolo.

66. *Qui fruuntur hoc privilegio?* R. Etiam Clerici conjugati, non Bigami, modò habitum & tonsuram deferant, licet reliqua non observent. Quamvis autem Clerici in minoribus, habitum & tonsuram non deferentes, gaudeant hoc privilegio, ante trinam monitionem ab Episcopo factam, in multis tamen casibus illud amittunt, quos vide apud DD.

67. *Quid est immunitas à tributis?* R. Est exemptio à gabellis, exactionibus, &c. auctoritate laicâ impositis, etiam quoad bona patrimonialia, nisi sint res, quas negotiandi causâ deferunt, exque non Ecclesiæ, aut non necessitate ad negotiandum adhibitæ.

68. *An clerici conjugati gaudeant hoc privilegio?* R. Non gaudent, licet habitum deferant. Multi etiam hanc exemptionem negant Clericis, tonsurâ & solis minoribus initiatis, nisi habitum & tonsuram deferant, & reliqua à Tridentino, sess. 23. cap. 6. de reform. requirita observent.

Pœna indebita collationis.

69. *Episcopus incurritne aliquam pœnam indebitè conferens primam Tonsuram?* R. Fit ipsò jure suspensus à celebratione Missæ, si invito conferat tonsuram. *Capitul. Episc. 1. dist. 74.*

70. *Quando aliàs?* R. Suspenditur etiam per annum à collatione Clericalis tonsuræ duntaxat, si illam infanti conferat. *Cap. ult. de Temp. Ord. in 6.* Infantis autem nomine intelligitur, quicumque non pervenit ad annum septimum ætatis; nisi fortè Religionem intraret, oblatum à parentibus, quod olim fieri solebat.

71. *Quando adhuc?* R. Suspenditur per annum à collatione tonsuræ, si illam illiterato conferat. *Eod. Capitul. ult.* Sed hanc suspensionem non esse in usu, asserunt Sà & Bonacina apud Barbosam de *Officio Episcopi*, pag. 3. alleg. 3.

72. *Quo casu ulterius?* R. Suspenditur à collatione tonsuræ per annum, si eam conferat alicui alienæ Diœcesis, sine licentia sui Superioris, juxta dictum *Capit. ult.* Vel si conferat conjugato, nisi is velit Religionem ingredi, aut ad sacros Ordines promoveri. *Eod. Cap. ult.*

CAPUT III.

De Ordinibus in communi.

Cum pag. 20. ^{1.} *quæst. 145. dictum sit, quòd Ordo sit Sacramentum, quo spiritualis potestas & officium confertur, dicitur, qualis sit hac potestas? R. Est potestas, quæ tribuitur viro baptizato circa Eucharistiam, quæ conficiendam, quæ ministrandam.*

2. *Quando est Sacramentum Ordinis à Christo institutum? R. In ultima Cœna. Luc. 22. Hoc facite in meam commemorationem. Ex Trid. sess. 22. cap. 2. Quo tunc novi Testamenti Sacerdotes instituebat.*

3. *Quos sunt Ordines? R. Septem: Ostiarius, Lectoratus, Exorcistatus, Acolytatus, Subdiaconatus, Diaconatus, Presbyteratus. Trid. sess. 23. cap. 2.*

4. *Episcopatus an non etiam Ordo est? R. Non esse distinctum Ordinem, sed complementum majoris perfectionis sacerdotii: eò modò, quò in sacerdotio potestas absolvendi à peccatis, complet potestatem conficiendi Corpus Christi.*

5. *Cur tanta Ordinum multitudo? R. Id institutum esse propter dignitatem sacerdotii, & consecrationis Eucharistiæ, quæ cum sit excellentissima actio in Ecclesia; requirebat plures Ministros, qui illi inservirent, nec decebat, ut homines è statu Laicorum statim ad Sacerdotii culmen ascenderent, sed potius*

congruum erat, ut primùm segregati à populo per tonsuram Clericalem, gradatim per minores ascenderent, sicque ex officio Sacerdoti inservirent.

6. *Si sunt Ordines septem, quomodo est unum Sacramentum ordinis?* R. Est unum unitate finis, vel respectus ad Eucharistiam, & sacerdotium, uti & Episcopatus ad ordinandos Eucharistiæ & Sacramentorum ministros.

7. *An singuli Ordines sint Sacramenta?* R. Probabilius esse: quia Trident. postquam definiit Ordinem esse Sacramentum, septem enumeravit, Sess. 23. cap. 2. & 3. & Episcopatum.

Materia & Forma.

8. *Qua est materia & forma Ordinum in genere?* R. Cùm duplex sit materia, una proxima, altera remota: Materia remota est illud, per quod actus ordinis designatur, & in cuius traditione Ordo confertur, Concil. Florent. in instrum. Arm. §. sextum Sacramentum. Proxima est illius traditio, quæ *Materia ex qua* vocatur. Formæ autem sunt verba Episcopi, potestatem, quæ Ordinato confertur, significantia.

9. *A quo debet fieri traditio materia remota?* R. In majoribus Ordinibus ab Episcopo, idque ex communi sententia essentialiter. In minoribus, cùm de Acolyto constet, ei ab Archidiacono tradi posse Episcopi jussu, probabile est monitum Pontificalis non obitare, quò minùs & in reliquis fieri possit ab Archidiacono.

10. *An physicè tangi debeat materia ab ordinando?* R. Quamvis speculativè id non requiri probabilissimum sit, in praxi tamen necessarium esse physicè tangi, saltem ad evitandum periculum non recipiendi Ordinis.

11. *An, dum sunt plures materia remota, singulas tangere sit necessarium?* R. In praxi tutius esse singulas tangere; probabilissimum tamen est, sufficere, tangere alterutram, dum per modum unius porriguntur.

12. *An sit necessarius contactus immediatus?* R. Certum esse, non requiri immediatum tactum omnium omninò materialium necessariorum; siquidem vinum in calice existens pertinet ad materiam necessariam Presbyteratus, & tamen nulli unquam incidit, debere tangi physicè immediatè ab ordinando.

13. *Qua ratio hujus dari potest?* Resp. Quia juxta communem usum hominum, qui tangit continens, etiam contentum tangere censetur; ut patet in exemplo vini in calice.

14. *An ergo etiam sufficeret tangere materiam manu obvoluta strophio, superpelliceo, chirotheca?* R. Id Bonacinæ videri ferè certum. Quia communissimè & rectissimè dicimur tangere hominem, & etiam palpare, si apprehendamus illum manu obvolutâ chirothecâ.

15. *Requiriturne autem, ut materia utraque manu tangatur?* R. Nequaquam, quia id nulla lex exigit; Sufficere igitur unicò etiam digito tangere, quia hoc ipsò jam verificatur verus tactus.

16. *An ergo sufficiet etiam solo ungue tangere?*
 R. Ungues, siue sint animati, siue inanimati, ita sunt manuum & digitorum pars, ut quando manu vel digitis aliquid apprehendi debet, satis sit, si unguibus digitorum tangatur.

17. *An contactus debeat simul esse cum prolatione formæ?* R. Si sint simul etiam mathematicè, laudabilius est, sufficit tamen simultas moralis.

18. *An invocatio SS. Trinitatis sit de essentia formæ cujuslibet Sacramenti?* R. Negativè, quia id nec in Pontificali, nec alibi præscribitur, aut indicatur.

Effectus.

19. *Quot sunt effectus Ordinis?* R. Præcipuè sunt quatuor.

20. *Quinam sunt illi?* R. Primò spiritualis potestas, & jus faciendi aliquid circa Eucharistiam. Secundò, character, seu qualitas spiritualis indelebilis, impressa animæ. Tertio, gratia sanctificans. Quarto, collatio in certo statu & gradu.

21. *Possuntne Ordines ritè suscepti iterari?*
 R. Negativè, quia imprimunt characterem, qualitatem indelebilem. *Ex Florent.*

22. *Conferuntur à singulis Sacramentis Ordinis novus character?* R. Affirmativè, imò ab habentibus duplicem partialem materiam & formam, duplex etiam partialis character imprimitur.

23. *Cur conferunt singuli Ordines novum characterem?* R. Quia singuli sunt Sacramenta,

menta, & ab invicem diversa, diversaque potestatis collativa. Cum ergo Sacramentum Ordinis characterem producat, & character sit signum, vel ipsorum Ordinum, vel potestatum, quæ per Ordines conferantur, diversi Ordines diversos characteres producere debebunt.

24. *Quando confertur iste character?* R. Tunc dum materia applicata est, & forma complete prolata, ita, ut verum sit dicere: Nunc perfecta & completa est formæ significatio.

25. *Sacramentum Ordinis potestne conferre characterem, absque eo, quod conferat gratiam sanctificantem?* R. Quod possit, quia potest valide suscipi in statu peccati mortalis; hõc ipso autem, quod valide suscipitur, necessariò causat characterem; gratiam verò sanctificantem ob peccatum causare nequit.

26. *Cur character potest stare cum peccato mortali, & gratia sanctificans non possit?* R. Quia gratia est formalis sanctitas animæ, & amicitia cum DEO, quæ proindè cum iniquitate & inimicitia DEI impossibilis est; Character autem nihil horum habet.

27. *Cur Sacramentum Ordinis valide susceptum, causat characterem semper, non verò causat semper gratiam sanctificantem?* R. Quia ad infusionem gratiæ in homine peccatore requiritur sufficiens peccati retractatio, tanquam dispositio necessaria; quæ cum possit abesse stante valore hujus Sacramenti, poterit eodem valore stante non conferri gratia.

Requisita ad valorem.

28. *Quid ergo requiritur ad valorem Sacramenti Ordinis*

Ordinis

Ordinis ex parte ministri, ex ratione Sacramenti?

R. Ex Concil. Florent. requiri materiam, formam, & intentionem ministri, quæ minister est, saltem faciendi quod facit Ecclesia. *Trid. sess. 7. Can. 11.*

29. *Qualis intentio requiritur, & sufficit in ministro?* R. Actualis est optima; virtualis sufficit; habitualis minimè, quia non potest influere in actionem, quæ tamen deberet ab illa procedere.

30. *Quid ex parte suscipientis requiritur ad valorem Ordinis?* R. Idipsum, quod diximus requiri ad primam Tonsuram pag. 26. num. 17. videlicet: Primò, Baptismus, tanquam janua ad reliqua Sacramenta. Secundò, sexus masculinus; quia turpe est, foeminam gradum inter Ecclesiæ ministros habere. Tertio, intentio debita, id est, saltem habitualis in adulto.

31. *Quid sentis de Hermaphroditis?* R. In quo foemineus sexus prævalet, est incapax; quia simpliciter pro foemina habetur. Si virilis prævalet, est irregularis ratione indecentiæ.

32. *Quid ergo erant apud antiquos vocata Diaconisse, Presbyterisse, Episcopisse?* Resp. Aliquæ fuerunt foeminae, virgines, vel viduæ ad inserviendum aliis, & quibusdam Ministeriis deputatæ. Aliæ deputatæ fortè cum aliqua benedictione ad homilias in Officio Monialium recitandas. Aliæ uxores virorum in Diaconos, Presbyteros, Episcopos ordinatorum, quæ ab illis divisa cælibem vitam ducebant.

33. *An omnes marces sint omnium Ordinum & eodem modo capaces?* R. Negativè: Primò Episcopatus soli Sacerdoti conferri potest, quia illius character supponit hujus characterem, & cum eo facit completum & perfectum Sacerdotium.

34. *Quæ est alia exceptio?* R. Secundò ex communiori sententia infantibus, & perpetuè amentibus, Episcopatus conferri non potest, quia in Episcopatu fit matrimonium spirituale cum Ecclesia, quod requirit proprium consensum. Verius tamen videtur contrarium, quia in Episcopatu imprimètur character: ideo licèt infans non maneat obligatus Ecclesiæ, quoad curam pastoralem, recipiet tamen verum Sacramentum.

35. *Superflue adhuc aliqua exceptio?* Resp. Omnind; quamvis enim omnes Ordines validè conferantur infantibus, & perpetuè amentibus; quia cum Ordinis materia non sint actus recipientium, eorum intentionem supplet Ecclesiæ intentio, in adultis tamen & amentibus, qui usum rationis aliquando habuerint, requiritur, ut etiam aliquando habuerint voluntatem suscipiendi Ordines, nec eam revocaverint, quia consensus necessarius est in adultis ad omnia Sacramenta recipienda.

Requisita ad debità suscipiendos.

36. *Quid requiritur ex parte ordinandi ad debità suscipiendos Ordines?* R. Imprimis requiri statum gratiæ, siquidem judicamus omnes Ordines esse Sacramenta vivorum,
quæ

quæ in statu peccati mortalis suscipi non possunt à sciente, sine novo peccato.

37. *Quid aliud requiritur?* R. Primam Tonsuram prærequiri ad omnes Ordines, & inferiores Ordines prærequiri ad superiores, ita ut per saltum non accipiantur.

38. *Qui Ordines minores accepit sine prima Tonsura, teneturne postea eam suscipere?* R. Minime, quia per primum minorem Ordinem eminenter accipit primam Tonsuram, & sufficienter disponitur ad reliquos Ordines suscipiendos; nec ullum incommodum inde timeri potest.

39. *Quid ultra requiritur?* R. Requiritur sextam ætatem, quæ pro singulis determinabitur suis locis.

40. *Ætas pro Ordinibus requisita, an computetur à die natiuitatis, vel à die Conceptionis?* R. Patet ex communi usu, quod à die Natiuitatis; imò dies conceptionis raro sciri potest.

41. *An sufficiat compleri ætatem requisitam unâ horâ ante ordinationem?* R. Me de hoc non dubitare; siquidem jam verè physicè completus annus dicitur etiam quoad alias actiones humanas; imò aliqui iudicant sufficere, si momento uno prius compleatur.

42. *An ad complendam ætatem pro Ordinibus requisitam debeat computari dies bissextilis?* R. Probabile quidem esse, quod non sit computandus; at veriùs computandum esse, & quidem ita, ut cum die antecedenti pro uno numeretur, uti Ecclesia computat; quia is dies requiritur ad complendum annum naturalem, quo Sol Zodiacum perlustrat, quod

ab Ecclesia exigitur; alias liceret demere omnes dies bissextiles, qui fuerunt per totam vitam ordinandi.

43. *An qui dubitat de completa legitima aetate, ordinari possit?* R. Non posse, quia præceptum est in possessione.

44. *Quanda aetas computanda est, & tempus natiuitatis ignoratur, quamdiu expectandum est, ut secure procedatur in susceptione Ordinum?* R. Si natiuitatis hora ignoretur, integer dies expectandus erit. Si ignoretur dies, & sciatur mensis, totus mensis expectandus; si mensis ignoretur, & anni notitia habeatur, expectetur annus integer.

45. *Quid amplius requiritur ad ritè suscipiendos Ordines?* R. Requiritur morum probitatem Episcopi iudiciò, de qua ordinandi bonum habere debent testimonium, à quo, dicetur suis locis.

46. *Quid adhuc?* R. Requiritur sufficientem scientiam; qualis autem pro singulis, dicetur suis locis.

47. *An adhuc aliquid requiritur?* R. Requiritur statuta tempora ab Ecclesia. Quæ illa, dicetur alibi.

48. *Quid ultrà?* R. Requiritur debita temporum interstitia suis locis determinanda.

49. *Quid adhuc?* R. Requiritur, ut ordinandus non habeat ullum Canonicum impedimentum: scilicet, ut non sit irregularis, censurâ, vel aliò præceptò detentus ab Ordinum susceptione. Aliqui numerant inter impedimenta etiam Novitiatum Religionis; at contrarium verius est, quia id nullo jure prohiberi

bere scitur; *Capit. enim 6. Monasterii 19. distincti.*
 3. verbo *Tonsura*, non loquitur de *Tonsura*
 Clericali, sed *Monachali*. *Ex Gloss. 7.*

50. *Quid tandem requiritur?* R. *Requiri*
saltem pro majoribus Ordinibus, ut postea
diceretur, ut Ordinandus habeat sufficien-
tem titulum. Antiqui Canones require-
bant quidem etiam pro minoribus, sed
consuetudine abrogatum; siquidem hi à
statu clericali recedere possint; & Trident.
solorum sacrorum Ordinum, quoad hoc,
mentionem faciat.

Minister Ordinum.

51. *Quis est ordinarius Minister Ordinum,*
quantum ad valorem? R. *Solis & omnis*
Episcopus Sacerdos, & consecratus. Ex
Concil. Flor. & Trid. sess. 23. cap. 4.

52. *An saltem possit alicui non Episcopo delegari*
collatio Ordinum? R. *Posse à solo Pontifice in*
ordine ad aliquos Ordines, ut infra dicitur.

53. *An à bonis Angelis, DEI dispensatione, con-*
ferrì possint Ordines? R. *Quamvis de lege ordina-*
ria omnium Sacramentorum Ministri consti-
tuti sint homines viatores, possunt tamen
extraordinariè constitui à DEO dispensante
in lege, etiam Angeli sancti; quia ipse
DEUS neque Sacramentis, neque Ecclesiæ
Ministris virtutem suam alligavit.

54. *An eandem dispensationem facere possit*
DEUS cum anima Sancti alicujus separata à
corpore? R. *Posse, quia eadem est ratio,*
quæ de Angelis.

55. *An Episcopus Sacerdos, sed qui nullum*
Ordinem

Ordinem suscepit, possit validè conferre reliquos Ordines, quos ipse non habet? R. Posse; quia potestas conferendi non habetur ab his Ordinibus, sed ab Episcopale caractere.

56. An Episcopus depositus, degradatus, irregularis, excommunicatus, suspensus, interdictus, hereticus, simoniacus, qui Episcopatu renuntiavit, possit ordinare? R. Posse validè, sed non licitè.

57. Quis est ordinarius Minister Ordinum, quoad licitam collationem? R. Esse proprium ordinandi Episcopum; oppositum enim est, Tiberio teste, cap. 7. & jure Divino vetitum, & ab Ecclesia sub pœna annuæ suspensionis ab exercitio ordinandi prohibitum, ita ut sic ordinatus maneat suspensus ad sui Episcopi placitum, ab executione Ordinum sic susceptorum; qua de causa Cap. 17. Conoil. Niceni irrita dicitur hæc ordinatio, quasi ita se habens quoad exercitium, ac si nulla esset. Similiter Titulares Episcopi, etiam in loco exempto residentes, prohibentur ordinare sub pœna annuæ suspensionis ab exercitio Pontificatum, non obstante quocunque privilegiò ordinandi, ad se accedentes, etiam familiares, & commensales. *Trid. sess. 14. cap. 2.*

Episcopus proprius quis est.

58. Quis est proprius Episcopus, qui ordinare potest subditum? R. Est Episcopus loci, vel originis, vel domicilii, vel beneficii.

59. Quis est Episcopus loci originis? Resp. Quoad Ordines est is, in cujus Diœcesi parentes Ordines suscipientis, dum iste natus est,

est, domicilium habebant, ex communi; quia ibi censetur fictione juris natus filius, quamvis alibi natus. Aliqui tamen judicant probabile, quod locus originis dici possit, in quo quis natus est, etiam per transennam.

60. *An non etiam locus originis ordinandi censeri potest, in quo ejus pater fuit ex ejusdem avo, illic domicilium habente, natus?* R. Affirmative; quia domicilium originis paternæ est etiam domicilium originis filii, quamvis filius natus sit in alio domicilio, ad quod pater se transtulit. Ita decisum esse à *Congregat. Cardin.* Anno 1599, 1628. & 1629. refert *Diana apud Grobat. tractat. 8. num. 281.*

61. *At nunquid sufficere etiam locus originis avi ordinandi?* R. Non sufficere, quia non ex avi, sed ex patris origine dicitur quis originarius. Et si attenderetur avita origo, inquirendus esset ager Damascenus, ubi Adam creatus est.

62. *Sufficitne etiam locus originis matris?* R. Non sufficere, quia filius sequitur originem patris, non matris, ex *L. 3. Codic. de Munic. & Orig.* nisi fortè filius esset illegitimus, quia talis filius, quoad hoc, sequitur ventrem; & sicut mater illegitimorum notior est quàm pater, ita & patria illius notior est quàm istius. Cæterùm sit patria patris ignoratur, tunc etiam legitimi filii patria desumeretur à matris patria.

63. *Quis est Episcopus domicili?* R. Est Episcopus Diocæsis, in qua ordinandus sedem fixit cum animo ibi perpetuò habitandi, nisi eam deserere cogatur, vel aliud melius occurrat.

64. Quos modis acquiratur domicilium quo ad hunc effectum ordinationis? R. Tribus: Primò, Origine, de quo jam dictum est. Secundò, lege. Terriò, Habitatione.

65. Quomodo acquiratur domicilium lege? R. Per Principis privilegium, statutum, adeptionem dignitatis, aut Prælaturæ in loco, Monachatum, Clericatum, Lecturam, aut Professuram publicam, Matrimonium, &c. *Jord. vol. 3. lib. 13. tit. 8. num. 230.* testans, majorem partem quindecim modorum, quos recenset, valere ad effectum pro Ordinibus.

66. Ut domicilium habitatione acquiratur à pubere, quæ conditiones requiruntur? R. Duæ: Primò, ut quis re ipsa versetur in eo loco. Secundò, ut versetur cum animo manendi ibi perpetuò: censetur autem quis manere velle perpetuò, si velit illic manere, donec aliquid inde eum avocet.

67. Potestne quis duplex domicilium habitationis habere? R. Potest, quando constanter ità jam in hoc, jam in illo loco moratur, ut cogitet totam vitam partim in hoc, partim in illo loco transigere.

68. Quid si non habitet equaliter in utroque? R. Juxtà Glossam in Cap. Cum nullus, de Temp. Ord. in sexto, ibi esse ejus domicilium, ubi est major pars ejus bonorum. Imò juxtà *Jord.* quando quis parat domum, & cum effectu habitat in ea, & in pluribus locis conversatur, præsumi, velle constituere plura domicilia, & posse à quolibet talium domiciliorum Episcopo ordinari; secus si absque habitatione possideret bona in diversis locis, aut sine bonis

bonis aliquando alicubi versaretur. Cæterùm ex Diana nec requiritur, ut habens duo domicilia habitet in utroque æqualiter mathematicè, sed sufficit, si habiter propè æqualiter, seu moraliter.

69. *Quando acquiritur domicilium habitatione?*

R. Primò horæ quadrante, quò quis incipit habitare in aliquo loco animò manendi ad mortem.

70. *Quid si aliquis maneat multis annis in loco, sed non animò ibi manendi?* R. Tunc non contrahi domicilium quoad Ordines.

71. *Quando quis non declaravit animum manendi in loco, unde probari potest hic animus?*

R. Esse conjecturam receptissimam, si quis alicubi decem annis habitavit; præsumitur enim indubio, voluisse ibi figere sedem perpetuam; talis enim ibi contrahit forum civiliter, & criminaliter.

72. *Studiosi morantes decem, vel duodecim annis in Academia animò illic absolvendi studia, contrahuntne domicilium?* R. Minimè; quia clarum est, quòd non animò perpetuò commorandi ibi habitârint.

73. *Cujus autem domicilii censentur esse filii impuberes?* Resp. Illos habere idem domicilium, quod pater, quia ii non possunt sibi ullum eligere. *Navar. lib. 1. Const. de temp. Ordin. Const. 3. apud Gobat. n. 299.*

74. *Quid autem de filiis puberibus?* R. Licet ii possint facere electionem domicilii, ut si sint filii familias, quamdiu tamen illam non faciunt, gaudent domiciliò paternò. *Navar. cit. apud Gobat.*

75. *Quid si autem mater supereruat?* R. Si illa commigrat aliud, tunc filii, qui adhuc sunt sub potestate matris, sortiuntur maternum domicilium.

76. *Quid Barones & Nobiles habent quoad hoc privilegii?* R. Illos censerī cives omnium locorum, in quibus possident feuda, possuntque eorum filii illic Ordinibus insigniri, esto pater non inhabitet in loco illius feudi. *Barb. alleg. 4, n. 32.*

77. *Quid de Officialibus alicujus loci?* R. Si officia habeant perpetua quamvis non efficiantur cives loci, acquirunt tamen domicilium pro se, & filiis, *Barb. n. 34.* Aliud est, si officia sint temporaria, hoc est (ut Gobat interpretatur de Ordinibus tract. 8. n. 301.) si non solent relin-

qui ad vitam. 78. *In dubio, quomodo probatur animus perpetuo manendi in aliquo loco?* R. Primò, si per decem annos ibi habitavit, nisi moraliter constet, defuisse animum ibi perpetuò habitandi, ut si ibi fuit causā studiorum, præfeturæ non perpetuæ, &c. Secundò, cum omnia alienavit, quæ in primo loco domicilii habebat, & emit in alio, ubi habitat. Tertiò, si quis à principio se declaravit, quòd ibi velit habitare. Quartò, ex aliis circumstantiis prudentis arbitriò.

79. *Ubi censentur Regulares habere domicilium?* R. Ubi Prælaturam habent, vel ubi permanenter habitant.

80. *Relegatus, an contrahat de domicilio in loco relegationis?* R. Cum is fiat irregularis, non debet esse sollicitus, quoad se in ordine ad-

suscipiendos Ordines, an in loco relegationis contrahat domicilium. Quoad filios verò contrahit, si vel animum habuit ibi perpetuò habitandi, vel relegatio sit perpetua; vel si sit quidem temporalis, majorem tamen bonorum suorum partem ibi habeat; in his enim ultimis duobus casibus præsumitur domicilium. Unde si à priore domicilio perpetuò arceatur, cessat illud etiam in ordine ad proles, secùs si non perpetuò.

81. *Quis est Episcopus beneficii?* R. Est Episcopus Diocesis, in qua quis habet Ecclesiasticum beneficium, sibi collatum, & possessum, licet collatio illius ad alium Episcopum spectet.

82. *Sufficitne sola possessio, sine collatione?* Respondet Tiberius, sufficere, licet non sit titulus justus; collatio autem sine possessione non sufficit.

83. *Sufficitne Prabenda temporalis, v. gr. ratione Lectura, vel Capellania non collativa, licet perpetua, vel pensio?* R. Non sufficere, quia hæc non sunt beneficia Ecclesiastica.

84. *Requiriturne beneficium cum residentia?* Resp. Non requiri; quia in Cap. 3. de tempore Ord. contradistinguitur subjectio ratione beneficii, à subjectione ratione domicilii.

85. *Requiriturne, ut beneficium sit sufficiens ad sustentationem?* R. Non requiri, quia aliud est, quòd ad illius titulum ordinari non possit, aliud, quòd ab Episcopo loci beneficii possit ordinari.

86. *Obistne, si beneficium sit manuale, siue*
ad

ad nutum amovibile? R. Nihil obesse, quia est verum beneficium.

87. Sufficitne beneficium habitum tantum in Commendam (sed perpetuam) in sui commodum? R. Sufficere; secus si Commenda sit temporalis in commodum Ecclesiæ.

88. Obestne, si beneficium sit collatum in eum finem, ut possit ordinari? R. Non obesse, quia non censetur fraus, sicut nec fraus censetur, si quis eo fine novum domicilium contrahat.

89. A quo est ordinandus, qui nullius est Diocesis? R. Ab Episcopo viciniore, vel de ejus licentia.

90. A quo ordinandus vagus? R. Ab Episcopo originis; si etiam pater vagus fuit, dum natus est, ab Episcopo originis avi; si autem & avus vagus fuit, dum pater natus est, videtur ordinandus ab Episcopo loci, in quo invenitur tempore ordinationis; cum enim omnibus locis carere supponatur, non magis est subiectus uni Episcopo, quam alteri; poterit proinde se, cui maluerit, subicere, sicut quoad Parochiam in ordine ad Sacramenta Pœnitentiæ & Matrimonii.

91. Potestne tamen Episcopus ordinare alienos subditos, & quando? R. Potest cum licentia proprii Episcopi. Ex Trid. sess. 23. de reformat. c. 3.

92. An possit aliquando etiam sine licentia proprii Episcopi? R. Possit in quatuor casibus. Ex Trid. sess. 23. de reform. cap. 9. Et quidem primò Episcopus actualis potest ordinare familiarem suum per triennium moraliter continuum, etiam antequam haberet Epi-

scopatum inchoatum, secum habitantem; non autem, si absens seruiat; quia tunc non potest illius mores cognoscere.

93. *Quando valem ordinat Episcopus, ad quid obligatur?* R. Debet illi statim (dum aliquod vacaverit) beneficium conferre, ne mendicare cogatur; nisi forte ob necessitatem, vel utilitatem Ecclesie, ad titulum patrimonii, vel pensionis ordinaverit. Utilitas autem censetur sufficiens, ut melius ejus servitiô uti possit. Hæc licentia negatur Episcopo Titulari à Trident.

94. *Quando adhuc potest ordinare alienum subditum sine licentia Ordinarii?* R. Potest secundò, dum Episcopus ideo est publicè suspensus, quia alienos subditos ordinavit; hoc enim casu licet illius subditos ab aliis vicinis Episcopis, in propriis tamen Diocesisibus, ordinari, ex *Trid.*

95. *Quando ulterius?* Resp. Potest tertio, dum quis ordinaretur bonâ fide sub spe ratihabitionis prudenter concepta, quia ratihabitio mandato comparatur.

96. *Quando tandem ultimo?* R. Potest quarto, dum quis à Sede Apostolica privilegium habet à quolibet Episcopo Ordines suscipiendi; talis tamen debet habere testimonium sui Ordinarii de vita & moribus, sine quo & ipse, & ordinans suspensionem incurrunt. *Trid. sess. 23. c. 8.*

Dimissoria.

97. *Si quis velit ab alieno Episcopo ordinari, quibus litteris instructus esse debet?* R. Dimissoriis,

foriis, quæ contineant licentiam ab alio suscipiendi Ordines, causam dimittendi, dispensationem in interstitiis, & de Jure communi testimonium de sufficientia doctrinæ; quod tamen postremum rarò in usu est in his partibus, propter distantiam sæpè ordinandi à suo Ordinario ob amplitudinem Episcopatum.

98. Quos possunt ordinare, vel quibus licentiam dare Abbates, & alii habentes facultatem conferendi Minores? R. Ex Trident. sess. 23. c. 10. de Reformat. posse ordinare tantum Regulares sui Ordinis Professos, sibi subditos, absque alia Episcoporum facultate.

99. An hæc facultas extendatur etiam ad Novitios? R. Negative; quia Religiosi non sunt, nec suis Prælati simpliciter subditi, sed tantum in ordine ad experimentum; Tridentinum enim exigit absolutam subjectionem.

100. Quid si autem aliquis illorum habeat privilegium suscipiendi Ordines? R. Talem debere ordinari ab Episcopo, & veriùs posse ordinari ab Episcopo Diœcesis, in qua est Monasterium, quia ex parte sua animum habet perpetuò manendi in Religione, nisi Religio nis asperitatibus debilitetur, adeoque ibi domicilium acquirit.

101. Quid vero, si Novitius habeat dimissiones à suo Ordinario, sumendi Ordines à quocunque, vel specialiter à suo Abbate? R. Tunc Abbas ejus poterit eum ordinare; requiritur tamen Episcopi consensus, in cujus Diœcesi fit ordinatio, licet fiat in Monasterio exempto. Ex Trid. sess. 6. c. 6. de Reformat. prohibente

exercitium Pontificalium in aliena Dicecesi sine licentia Ordinarii.

102. *An Prælatis Regulares possint suis subditis Regularibus dimissorias concedere?* R. Posse, quia expressa habent privilegia, à *Trid.* non revocata, nisi in ordine ad Sæculares, & Superiores Regularium, utpote habentes quasi Episcopalem jurisdictionem, sunt eorum Ordinarii.

103. *Ad quem Episcopum tenentur eas dimissorias dare?* R. Ad Episcopum Diœcesis, in qua est Monasterium, si præsens sit, & habiturus ordinationem; si minus, possunt ad alium, (expressâ tamen causâ absentiae, vel ordinationis non habendæ, sub pœna privationis officii, dignitatis, vocis, &c.) modò de industria non distulerint; sed non est in usu. Societas JESU potest dimissorias dare ad quoscunque Episcopos, *Ex Bulla Greg. XIII.* cujus privilegium Clemens non revocavit.

104. *An Prælatis Regulares possint Novitiis suis dare dimissorias?* R. Negat communis, quia non sunt propriè subditi; probabile tamen est, posse Prælatos habentes privilegium dandi dimissorias ad quemcunque Episcopum: quia probabile est, Novitios gaudere privilegiis suæ Religionis.

105. *An alii præter Episcopos, Abbates, & Prælatos Regularium possint dimissorias concedere?* R. Posse: Primò Legatum à latere, ex indulto illis concedi solito.

106. *Quis adhuc?* R. Vicarius Episcopi Generalis, vel de expressâ Episcopi licentia, vel cum Episcopus est in remotis, hoc est, vel extra Provinciam, vel ultra unam, vel duas diœ-

tas, vel iudicio prudentis. Verius, dum est extra Diocelimum, modò habeat mandatum generale in forma, ut declaravit Congregatio. Vicarius autem, si sit Episcopus, potest ipse absente Episcopo Ordines conferre.

107. *Quis alius?* R. Capitulum, vel ipsius Vicarius, sede vacante ultra annum: intra annum autem tantum tunc potest, cum quis ratione beneficii obtenti, vel obtinendi arctatur ad Ordines suscipiendos, *Trid. sess. 7. cap. 10. Sess. 13. cap. 10. de reformat.* Si non arctatur, & tamen ordinetur, in Minoribus privatur (per sententiam tamen) privilegiò Clericali, præsertim in criminalibus: si verò in maioribus, est ipso jure suspensus ab executione Ordinum ad beneplacitum futuri Prælati. Hanc prohibitionem aliqui extendunt ad primam Tonsuram, sed sine pœnæ incurfione. Cæterùm Sede Apostolicâ vacante, ejus Vicarius Generalis dat dimissorias ad omnes Episcopos.

108. *Proximè allegatis Decretis prohibeturne Capitulum, vel Vicarius etiam dare literas testimoniales de vita & moribus habentibus licentiam à Sede Apostolica?* R. Negative; quia testimonium non sunt dimissoria. Imò, si Capitulum subditos habeat, à subditis vacantis Sedis diversos posse Episcopo externo exercitium Pontificallium concedere, pro ordinationibus suorum, concedunt aliqui; uti etiam pro ordinatione Religiosorum, quibus sui Prælati dimissorias dare possunt.

109. *An valide sint dimissoria, si vel concedens, vel cui conceduntur, sint excommunicati?* R. Primò, nunquam licere excommunicato dare,

dare, vel accipere talem licentiam, quia nunquam fit sine communicatione, quæ est prohibita. Secundò, si solus ordinandus sit excommunicatus, valent dimissoria, quia usus licentiæ non est actus jurisdictionis. Tertio, licentiam datam ab excommunicato non tolerato, nullam esse, quia est actus jurisdictionis, siquidem transfunditur sua jurisdictione in alium.

110. *An dimissoria re integrâ expirent, post excommunicationem, mortem, cessationem officii concedentis?* R. Negativè; quia gratiæ factæ non expirant morte concedentis. *Ex cap. 30. si cui, de prebendis in 6.*

111. *Possuntne tamen revocari à successore?* R. Possunt; quia omnes licentiæ à quocunq; successore, æqualem potestatem habente revocari possunt. Idem dicendum de dimissoriis à Capitulo datis Sede vacante, quæ Sede factâ plenâ à novo Episcopo revocari possunt.

112. *An si Episcopus, postquam dimissorias dedit, dicat, ne ab alio ordinetur, quia ipse in secundis proximis ordinationum temporibus vult ordinare, censetur dimissorias revocasse, & consequenter si taliter dimissus, ab alio ordinetur, sit ordinatus sine dimissoriis?* R. Non videri, quia gratia concessa non censetur revocata, nisi expressè constet revocatio; per illa autem verba potius ostenditur voluntas conferendi Ordines, quàm revocandi dimissorias.

Ordinatio extra Diocesim.

113. *An & quomodo Episcopus possit extra suam*

suam Diocesim ordinare? R. Posse tantum cum licentia expressa Episcopi Diocesani, & tantum personas eidem Ordinario subjectas.

Ex Trid. sess. 6. cap. 5. de Reformat.

114. An non sufficiat licentia alicujus alterius Pralati, sub cujus jurisdictione est locus, saltem si sit Patriarcha vel Episcopus non habens Episcopatum, sed tantum Prapositionem, vel Abbatiam?

R. Non sufficere, quia hi non sunt Episcopi Diocesani, nisi fortè locus sit nullius Diocesis. Et in hac lege comprehendi etiam Archiepiscopos, quando exercent Pontificalia ut Episcopi, tradunt aliqui.

115. Quid circa hoc declaravit sacra Congregatio? R. Declaravit primò, non obstare Trident. quò minus talis Episcopus ordinare possit proprios subditos.

116. Quid adhuc? R. Quòd possit etiam ordinare alienos accedentes cum dimissoriis suorum Episcoporum, vel licentia Sedis Apostolicæ sumendi Ordines à quocunq; Antistite, &c. continente causam, cur non ordinetur à proprio, & cum commendatitiis propriis, & non nisi prævio diligenti examine, juxta mentem Tridentini sess. 7. cap. 11. de reform. Idem potest de licentia Capituli, vel Vicarii Sede post annum vacante.

117. An possit Episcopus extra suam Diocesim, saltem primam Tonsuram dare suo subdito?

Resp. Id aliquos concedere, Tiberio tamen non placet, nec mihi cum Barbosa; quia collatio Tonsuræ spectat ad exercitium Pontificalium, quod in aliena Diocesi prohibitum est.

118. *An licentia suscipiendi Ordines à non suo Episcopo, debeat necessario dari scripto?* R. Possè dari etiam oretenus, quia Concilium requirit duntaxat consensum proprii Episcopi. Tamen ad majorem facilioremque fidem faciendam solet expediri per literas patentes, quæ dimissoriae vocantur.

Examen ordinandi.

119. *Debetne examen præmitti ordinationi?* R. Debet. *Ex Trident. sess. 14. de reformat.*

120. *Quale debet hoc examen esse?* R. Debet esse diligens, ac rigorosum, non autem perfunctorium, & ut dicitur, tantum pro forma. *Ex Cap. Nihil, de Elect.*

121. *Debetne Episcopus interesse huic examini?* R. Debet quidem ex dispositione *Trid. sess. 23. cap. 7. de reform.* Mos tamen Germaniæ permittit, ut ejus Vicarius in hoc opere ejus vices gerat.

122. *Quis Episcopus hoc examen instituere debeat?* R. Proprius ordinandi, *ex eod. Trid.*

123. *Quid autem in eo casu, in quo quis dimittitur à suo Ordinario?* R. *Ex Jure Trid.* Nullum dimitti debere, nisi prius examinatum; ac proinde dimittenti incumbere, explorare sufficientiam dimittendi.

124. *An dimittens non possit hoc examen committere alteri?* R. Potest; imprimis (ut dixi) suo Vicario; item Superioribus dimittendi; aliis, quos Episcopus designandos judicaverit. Similiter, & Episcopo, ad quem dimittitur, quod hodie fit communi-

muniter in Germania, propter distantiam Ordinandorum à suis Ordinariis ratione studiorum. *Decidit Congreg.*

125. *Examinatum & dimissum à proprio Episcopo, teneturne Episcopus ordinans examinare?*
R. Non tenetur, quia nulla lex talis extat; habet tamen jus integrum, cum denuò examinandi.

126. *Si quis ordinandus, conscius sua ignorantie, substitueret loco sui ad examen unum alium, peccarene graviter?* R. Omnino; siquidem sine dispensatione, aut declaratione, per tantam fraudem voluit suscipere Ordines.

127. *Potestne Episcopus remittere aliquando hoc examen?* Resp. Potest iis, de quorum doctrina aliunde constat, quia cessat finis examinis.

128. *Suntne exempti Religiosi ab hoc examine?*
R. Negative; quia privilegia eorum quoad hoc sunt à Trid. revocata.

129. *Quid si aliqui simile privilegium acquisiverint post Trid.* Resp. Tales ab Episcopis examinari non debere. *Vide Tiberium, cap. 8. pag. 172. §. Et addit ibidem, Co. Aut Pellizarium, tr. 8. c. 2. sect. 3. n. 169.*

130. *Episcopus, & Examinatores, peccantne graviter, approbando ignorantem?* R. Peccare omnino, maximè ad Ordines sacros.

131. *An saltem cum aliquibus indulgentiis agi possit?* Resp. Potest cum Regularibus, qui Choro tantum inservire debent, modo sciant benè legere & cantare; sic enim sunt sufficientes ministri Ecclesie, & suæ Religionis.

132. *Potestne illegitimus suscipere Ordines?*
 R. Posse validè, sed non licitè, manerèque irregularè, ut suscipiat; ac proinde pro suscipiendis Ordinibus debere esse instructum litteris natalitiis, legitimitatem testantibus; vel aliis instrumentis, quibus se legitimum comprobet.

133. *Tenenturne ordinans & ordinandus jejunare pridie ordinationis?* R. Verbis Patris Gobat *ira. 8. num. 357.* Quia nec reperio textum in iure, qui id imperet, nec Doctores prius hoc loco nominati, neque Navarrus, Bonacina, Filiucius, Tam. Palau, à me ultra prius citatos lecti, quidquam tale indicant, idèo neque ordinaturus, neque ordinandus tenentur præmittere pridianum jejunium.

134. *An excommunicatus, irregularis, furtivè accedens, validè ordinetur, eo, quod ante Ordinationem Episcopus promulgari faciat se nolle talem ordinare?* R. Cum Tamb. probabilius validè ordinari; tum quia post illam protestationem solet Episcopus absolvere Ordinandos ab omni excommunicatione ad effectum solùm illos Ordines suscipiendi; tum quia illam protestationem ad terrorem solùm facit; habet autem animum etiam intrusos ordinandi; tum quia idem Episcopus, nisi oppositum constet, præsumitur, quando actu ordinat, voluntatem priorem, si quam contrariam habuit, mutare, vellèque illum iam præsentem ordinare. Cæterùm, si verè haberet actu contrariam voluntatem, nulla fieret ordinatio ob defectum intentionis, ex parte conferentis Ordines essentialiter requisitæ.

135. *Quo loco conferendi sunt Ordines?* R. Maiores Ordines, si publicè conferantur, debent conferri in Ecclesia Cathedrali, aut in alia ex dignioribus, presentibus Canonicis & Clero loci; privatim conferri possunt etiam in sacello domestico. Prima Tonsura potest conferri, sicut quovis anni tempore & die, ita quovis loco; Minores Ordines in quavis Ecclesia Episcopatus, sed non extra Diocesim sine licentia Diocesani.

136. *Quotuplices sunt generatim Ordines?* R. Duplices, Minores scilicet, qui sacri non dicuntur; & majores, qui sacri vocantur. Nunc agendum erit de prioribus, postea de illis.

CAPUT IV.

De minoribus Ordinibus in communi.

Eorum natura.

I.
Cur alii dicuntur Minores, alii Majores Ordines? R. Quia Minores dicti, sunt instituti in minori & remotiori gradu ad Sacrificium Missæ; Majores verò propius ad illud accedunt, & immediatè disponunt ad actum aliquem, vel ministerium circa Eucharistiam, vel ejus materiam exhibendum.

2.
Cur autem Minores non vacantur sacri, sicut Majores? R. Etiam Minores esse sacros eodem modo, quo omnia Sacramenta sunt signa sacra; Majores tamen speciali titulo sacros esse, tum

tum propter annexum votum castitatis solennē, per quod suscipientes illos specialiter Deo consecrantur; tum propter eam rationem, propter quam majores nuncupantur.

3. *Quot & qui sunt Minores Ordines?* Resp. Esse quatuor: Ostiariatum, Lectoratum, Exorcistatum, Acolytatum.

Prærequisita.

4. *Qua præquiruntur ad validam & licitam susceptionem Minorum Ordinum?* R. Hæc satis colligi posse ex dictis pag. 30. n. 17. & pag. 47. à n. 28.

5. *Quomodo accedere debent ad recipiendam Tonsuram & Ordines illi, qui Tonsuram & Ostiariatum, ac alios Minores Ordines suscipere volunt?* R. Tonsurandi debent habere superpellicem super brachium finistrum, & candelam in manu dextera; Ordinandi verò in Minoribus debent esse ab Examinatoribus approbati habere vestem talarem nigri coloris, esse superpellicem induti, habere Tonsuram, candelam offerendam, & sufficientem præparationem ad Sacram Communionem.

6. *An recepturus Minores Ordines obligetur eo die communicare?* R. Negativè; ob easdem rationes, quæ allata sunt de prima Tonsura, pag. 30. num. 20.

7. *Qualis literatura requiritur pro Minoribus Ordinibus?* R. Præter eam, quam pag. 31. n. 25. diximus, requiri ad primam Tonsuram, requiritur à Concilio Trid. sess. 23. c. 11. ut Ordinandus intelligat Latinum.

8. *Quæ*

8. *Qua aetas pro iisdem est necessaria?* R. Alii qui putant requiri annum decimumquartum, alii existimant sufficere, si sit supra septimum, dummodo habeat ea, quæ requirit Trident. nempe dictam literaturam.

9. *Conseturne satis literatus pro his Ordinibus is, de quo est spes profectus in Latina lingua?* R. Id probabilissimum asseri à Tamburino.

10. *Quibus temporibus possunt hi Ordines conferri?* R. Primò, in sex Sabbathis statutis pro Majoribus Ordinibus. Secundò, singulis Dominicis & Festis ex præcepto. Tertio, consuetudo obtinuit, ut conferantur etiam in Vesperis ferix sextæ ante Sabbathum generalis Ordinationis omnes Minore, & prima Tonsura; qui, ut sit generalis ordinatio, ad illum diem reservantur.

11. *An hi Ordines debeant conferri cum interstitiis?* R. A Trid. requiri intervallum inter singulos, non tamen determinari quantum; nihilominus relinqui prudenti iudicio Episcopi, si videatur melius simul conferre. Hodie in Germania praxis est, omnes simul cum prima Tonsura conferri.

12. *Quid autem de intervallo inter Acolytatum, & Subdiaconatum?* R. A Trid. requiri intervallum unius anni, nisi tamen legitima consuetudo aliud alicubi introduxerit.

13. *Potestne tamen Episcopus in hoc intervallo dispensare, etiam ubi non est consuetudo?* Resp. Potest, si adsit causa, quia id ipsi non prohibetur. Si autem sit consuetudo sine intervallo conferendi, non requiritur ulla causa; quia Trid. non derogavit consuetudini.

Pariter sentiendum de Minoribus ad invicem comparatis.

14. *An collatio Minorum Ordinum possit simplici Sacerdoti committi?* R. Posse à solo Pontifice. Patet ex praxi, quâ committitur Cardinalibus, & Abbatibus Sacerdotibus.

15. *Debetne pro Minoribus exhiberi testimonium de moribus & vita?* R. Debet, ex dispositione Concil. Trident. sess. 23. c. 5. de reform.

16. *A quo debet dari hoc testimonium?* R. Ex eadem dispositione, à Paracho, & à Magistro scholæ, in qua Ordinandi educantur.

17. *Requiriturne ad Minores Ordines titulus mensæ?* R. Non requiri, quia Trident. requirit solum pro sacris Ordinibus, & constituti in minoribus, possunt redire ad statum secularem.

Obligaciones.

18. *Habentne Minores Ordines aliquam annexam obligationem?* R. Nullam specialem per se, nisi primò ad recitandos certos Psalmos sibi ab Episcopo in ordinatione impositos. Secundò, ad habitum, & Tonsuram, solum si habeant dignitatem Ecclesiasticam, vel beneficium, vel pensionem sexaginta aureos de Camera excedentem. Tertio, ad horas Canonicas, si habeant Beneficium, vel sint Regulares Choro addicti. Si pensionem habent infra sexaginta aureos, tenentur tantum ad Horas Beatæ Virginis recitandas.

Pœna mala Ordinationis.

19. *Quando & quali pœna obnoxii sunt malè conf-*

conferentes & suscipientes Minores Ordines?

R. Primò, eum, qui accipit eos ab Episcopo excommunicato, suspensò, interdictò, schismatico, hæretico, suspendi ab Ordine male suscepto. *Cap. 1. & 2. de schism. & ord. ab eo.* Debet autem Episcopus excommunicatus esse ut talis denunciatus, vel excommunicatus per publicam Clerici percussionem, & quidem cum ordinato à schismatico, dispensat solus Papa.

20. *Quando & qualis pœna secundo?*

R. Ordinatus per simoniam manet suspensus ab Ordinibus sic susceptis, & Ordinans suspenditur à collatione Ordinum, à Pontificalibus, & ab ingressu Ecclesiæ, *Capit. ex multis 1. 9. & alibi.* Et cum scienter committente simoniam dispensat solus Pontifex, cum ignoranter incurrente, etiam Episcopus.

21. *Quando & qualis pœna tertio?* Resp.

Qui hos Ordines innodatus excommunicatione ob Clerici percussionem recipit, (exceptâ tamen primâ Tonsurâ) suspenditur, si sit Clericus Regularis; si verò sit Clericus secularis, est deponendus à susceptis, *Capit. Cum illorum, de sens. excom.* Et cum hoc, si Ordinem sciens hæc suscipiat, dispensat solus Pontifex.

22. *Quando & qualis pœna quarto?* R. Qui

hos Ordines recipit ab Episcopo, quamvis proprio, exercente Pontificalia in aliena Dicecesi, absque licentia Ordinarii loci, suspenditur, donec suo Prælato visum fuerit. *Trid. sess. 6. c. 2. de reform.*

23. *Quando*

23. *Quando quinto?* R. Qui ordinatur per saltum, suspenditur ab Ordine sic suscepto, donec susceperit Ordinem sic prætermissum & accedente Episcopi dispensatione, *Trident. sess. 23. c. 1. de reform. Cap. Unico de Cleric. per saltum.*

24. *Quando sexto?* Resp. Qui ordinatur furtivè, suspenditur arbitriò Episcopi, datâ delinquenti poenitentia pro mensura delicti, si ejusmodi ordinatus non fuit ad id prohibitus sub excommunicatione. *Capit. 1. de eo, qui furtivè.*

25. *Quando septimo?* R. Qui hos Ordines culpabiliter recipit ab alieno Episcopo sine licentia, seu dimissoriis, seu literis commendatiis proprii Ordinarii, suspenditur ab Ordine, quamdiu Episcopo proprio judicabitur expedire. Ipse verò Episcopus scienter, vel malâ fide ordinans, suspenditur per annum à collatione Ordinum, sive omnium, (ut Barbosa cum aliis putat) sive solùm illorum quos malè confert. *Trident. sess. 23. c. 8. de reform.*

26. *Estne de Uleramontanis quoad hoc aliquid speciale constitutum?* Resp. Est Decretum Urbani VIII. Secr. 1624. 11 Decembr. qui nati sunt ultrâ montes Alpium, quales sunt: Hispani, Lusitani, Galli, Germani, &c. ut item, qui nati sunt extra Italiam, si velint ad Ordines etiam Minores, etiam primam Tonsuram intra Italiam promoveri, debent sub poena suspensionis, aliisque poenis
in

in dicto Decreto inflictis, non solum ostendere dimissorias à suis propriis Episcopis sibi concessas, sed easdem insuper recognitas, probatas, & subscriptas à Nuntio, seu collectoribus Apostolicis commorantibus in loco, unde ordinandi discesserunt, & deinde item recognitas à Vicario Generali Urbis Romæ. Hoc tamen Decretum non afficere Religiosos, decisum esse Florentiæ tenet *Marchin. c. 1. num. 17.*

27. Si quis absque dimissoriis proprii Episcopi petat ordinari ab alieno, sed interim tempore, quo is ordinatur, inveniatur Episcopus proprius concessisse dimissorias, incurritne sic ordinatus suspensionem? R. Si dimissoriæ sint concessæ motu proprio, vel ad instantiam alterius, quàm ipsius ordinandi, incurret; si verò ad ipsius instantiam sint datæ, v. gr. per Nuntium, vel per literas, non incurret; quia gratia priori modò concessa, non prodest ignoranti, sicut secundò modò.

28. Obliganturne Minoristæ exercere officium? R. A Trident. sess. 23. cap. 11. de refor. hoc solum præscribi, ut in unoquoque munere juxta præscriptum Episcopi se exercent, idque in ea, cui adscripti erunt, Ecclesia, nisi forè in causa studiorum absint.

CAPUT V.

De Minoribus Ordinibus

in specie.

Ostiararius.

Quis est primus inter Minores Ordines? *R.* Est Ostiararius.

2. Quid est Ostiararius? *R.* Est Ordo Ecclesiasticus, per quem datur potestas, claudendi & aperiendi, & custodiendi Ecclesiam.

3. Quæ est materia hujus Ordinis? *R.* Remota sunt claves Ecclesiæ; aliqui addunt cymbalum; negant alii; proxima est traditio earum.

4. Quid autem significat, quòd Ostiararius debeat pulsare tintinnabulum? *R.* Significat, quòd etiam vocandi populum ad Ecclesiam potestatem habeat, vel pulsando ad elevationem admonendi populum ad specialem attentionem & devotionem erga mysterium.

5. Si ordinando traderentur claves cellarii forisne validus Ordo? *R.* Videri materiam dubiam; quamvis enim eadem clavis, quæ est cellarii, facile possit pro Ecclesia adhiberi, tamen ex forma hujus Ordinis colligi videtur, debere esse actu clavim Ecclesiæ, cum dicantur tradi curæ ordinandi ea, quæ his clavis clauduntur, in præsentia.

6. Quæ est forma hujus Ordinis? *Resp.* Sunt verba Episcopi ad traditionem materiæ pro-

prolata sequentia : Sic age, quasi DEO rationem redditurus pro his rebus, quæ his clavisibus clauduntur.

7. *Quod est Officium hujus Ordinis?* R. Est templum claudere, aperire, custodire, tum ipsum, tum res, quæ in illo sunt, admittere dignos, & excludere indignos, uti sunt Apostata, hæretici, excommunicati, interdicti, infideles, Catechumeni post Evangelium; item pulsare campanas, quod Caspar Hurt. intelligit tempore sacrificii. Denique aperire libram ei, qui est prædicaturus; hoc tamen in usu hodie non est.

8. *Estne officium Ostiarii, expellere canes ex templo?* R. Omnino canes morales, hoc est, homines indignos. Canes autem physicos expellere est munus sacristæ, aut alterius ad id constituti.

9. *An Ostiarius non sit superfluus, cum etiam laici claudant & aperiant Ecclesias, & campanas pulsant, ad convocandum populum?* Resp. Laicos hæc non facere ex officio, sicut faciunt Ostiarii.

10. *Quis est secundus Ordo minor?* R. Lectoratus.

Lectoratus.

11. *Quid est Lectoratus?* R. Est Ordo Ecclesiasticus, quo conceditur potestas, Prophetias & Scripturas legendi in Ecclesia.

12. *Quæ ejus materia?* Resp. Remota est liber continens sacras lectiones, id est, Epistolas & Prophetias, ac etiam Homilias & Sermones

Sermones in Ecclesia Dei à Sanctis Patribus legi solitos. Proxima est ejusdem libri traditio.

13. Si ordinando Lectori pro materia tradetur Breviarium, foretne valide ordinatus? Resp. Affirmativè; quia in eo omnia prædicta continentur.

14. Quæ est forma hujus Ordinis? R. Esse verba Episcopi ad traditionem materiæ prolata, sequentia: *Accipe, & esto Verbi DEI relator, habiturus, si fideliter & viriliter officium tuum impleveris, partem cum iis, qui Verbum DEI ab initio benè ministraverunt.*

15. Quod est officium seu munus Lectoris? R. Est legere prædictas Prophetias, & sacras Scripturas, etiam Evangelium, sed extra Missam; item Catechumenis baptizandis fidei rudimenta tradere. Olim panes & fructus Lector benedicebat, minori tamen solemnitate, quàm quæ convenit ordinatis in Sacris; hodie tamen id abrogatum esse testatur Marchinus.

16. Quis est tertius Ordo minor? R. Exorcistatus.

Exorcistatus.

17. Quid est Exorcistatus? R. Est Ordo Ecclesiasticus, conferens potestatem imponendi manus super energumenos, legendique Exorcismos ad dæmones fugandos.

18. Quæ sunt energumeni? Resp. Sunt illi, qui sunt obsessi à dæmonibus.

19. Quæ Exorcistatus materia? R. Materia ejus remota est liber Exorcismorum; proxima est ejusdem libri traditio.

20. *Quæ ejus forma?* R. Esse verba Episcopi, ad traditionem materiæ prolata, sequentia: *Accipe, & commenda memoria, & habe potestatem imponendi manus super energumenos, sive baptizatos, sive Catechumenos.*

21. *Quod est officium, seu munus Exorcistæ?* R. Est manus imponere super energumenos, atque Exorcismos legere, quod hodie Sacerdotès peragunt. Item parare locum communicaturis. Olim edicebat Exorcista populo, ut qui non communicant, darent locum communicaturis, & aquam, quâ in ministerio baptismi usus erat baptizans, infundebat. Sed hodie hæc ipsò non usu abrogata esse testatur Marchinus.

22. *Quis est quartus Ordo Minor?* Resp. Acolytatus.

Acolytatus.

23. *Quid est Acolytatus?* R. Est Ordo Ecclesiasticus, quo datur potest accendendi lumina, circumque transferendi ad Altare, porrigendi Subdiacono urceolos pro sacro Ministerio.

24. *Quæ est hujus Ordinis materia?* R. Remotam esse duplicem, unam candelabrum cum cereo extincto, alteram urceolos vacuos. Horum traditio est materia proxima.

25. *An ceroferrarium, seu candelabrum, ac etiam pelvicula subjectis urceolis, sint materia necessaria hujus Ordinis?* R. Videri quidem, quòd ceroferrarium sit materia necessaria, siquidem exprimitur in forma hujus Sacramenti; probabile tamen est, esse tantùm quid accessorium. De pelvicula autem,
D cum

74 *Pars I. Cap. V. De Min. Ord. in specie.*
cū nec fiat mentio, prorsus non erit
necessaria.

26. *Requiriturne, ut tangatur ab ordinando
uterque urceolus?* R. Cum communi apud
Iambur. sufficere, si unus tangatur.

27. *Qua est forma hujus Ordinis?* R. Esse pa-
riter duplicem, unam: Accipe ceroferarium cum
cereis, & scias, te ad accendenda Ecclesie lumina
eia mancipari in nomine Domini. Alteram: Accipe
urceolum, ad suggerendum vinum & aquam in
Eucharistiam Sanguinis Christi in nomine Domini.

28. *Qua ex his materiis & formis est adæ-
quata, an utraque simul?* R. Alii affirmant
priorem; aliqui posteriorem; alii denique
utramque simul esse materiam & formam
adæquamam hujus Ordinis, & per ipsas im-
primi characterem. Ego sentio cum ultimis,
quia per utriusque materiæ traditionem con-
fertur aliqua potestas, & assignatur mini-
sterium ad hunc Ordinem pertinens.

29. *Quod est Officium Acolyti?* R. Est præpa-
rare lumina ad Sacrificium; cereum, ubi est
legendum Evangelium, ferre; Diacono &
Subdiacono inservire, (nam inde dicitur Aco-
lytus, latinè pedisequus) aquam & vinum
in urceolis ministrare, eisdemque vino &
aquâ plenos eidem Subdiacono porrigere.

30. *Acolytus potestne tangere Sacra vasa?*
R. Cum Iamb. in Opusc. de Sacrif. Missæ
lib. 1. c. 2. num. 9. non solum Acolytum,
sed ceteros quocumque Ordine minore in-
signitos; imò & solum Tonsuratos posse
licite tangere sacra vasa, sed in quibus non
sit sanctissima Eucharistia.

PARS II.

De Majoribus Ordinibus in
communi; & in particulari
de Subdiaconatu.

CAPUT I.

*De iis, quæ communia sunt his
Ordinibus.*

Eorum Natura.

1.

Cur Majores Ordines ita vocentur, & Sacri
dicantur? R. Id dictum esse pag. 63.
num. 1. & 2.

2. Quorū sunt Majores Ordines? R. Tres:
Subdiaconatus, Diaconatus, & Presby-
teratus, ad quem pertinet etiam Episco-
patus, tanquam complementum ejus per-
fectivum.

3. Materia Ordinum Majorum à quo debeant
necessario tradi ordinando? R. Quamvis in
collatione Minorum dixerimus, posse tradi
eorum materias ab Archidiacono, tamen in
majoribus, juxta communem sensum &
proximam,

praxim, sub pœna nullitatis debent tradi ab ipso ordinante.

4. *An majores Ordines validdè conferantur per saltum?* R. Validdè, præter Presbyteratum, quoad potestatem absolvendi sine potestate consecrandi, & præter Episcopatum sine Sacerdotio.

5. *An ad hos Ordines suscipiendos requiratur etiam certa ætas?* R. Requiri, sed non ad valorem; qualis autem requiratur, determinabimus, dum de singulis agemus.

6. *An sit de fide, omnes majores Ordines esse Sacramenta?* R. De solo Sacerdotio & Episcopatu, quatenus Sacerdotium involvit, esse de fide, quòd sit Sacramentum, sic enim salvatur fides docens, Ordinem esse Sacramentum.

Prærequisita.

7. *An dimissoria data generaliter ad omnes Ordines etiam majores, comprehendere censeri debeant etiam Presbyteratum?* R. Affirmativè; quia qui dicit: *Omne*, nihil excipit, expressumque dicitur, tum quod sub expresso continetur, apud Barbes. axiom. 89. num. 5. tum quod ex natura verborum inducitur. Nec obest, quòd dimissoriæ judicentur esse strictæ interpretationis, quia ad interpretationem strictam verba non debent impropriari, nec contra suam naturam restringi.

8. *Ordinandus in sacris, à quo debet habere testimonium de vita & moribus?* Respon. Ex Trident. sess. 23. c. 5. de reform. à Parrocho, vel ab alio, ab Episcopo destinato.

Huc

Huc spectat testimonium, quod exerceat
minores Ordines.

Tempora Ordinum.

9. *Quibus temporibus hi Ordines licitè conferri possint?* R. Sex tempora per annum esse statuta ab Ecclesia; videlicet, mane Sabbathis quatuor temporum, Sabbatho ante Dominicam Passionis, & Sabbatho sancto, nisi aliud sit à Sede Apostolica specialiter indultum. Excipitur Episcopus, qui conferri solet die Dominico, vel Apostolorum, vel de speciali Papæ indulto die festo, idque licet priori Sabbatho sit collatus Presbyteratus.

10. *Estne grave peccatum extra hæc tempora Ordines conferre, & suscipere?* R. Omnino, si non adsit Pontificia dispensatio.

11. *An ergo nunquam licet aliis temporibus, præter dicta, sacros Ordines conferre sine dispensatione?* R. Quando Episcopus nequit Sabbatho quatuor Temporum absolvere totam ordinationem, potest partem differre in Dominicum diem, continuatò tamen Sabbathinò jejuniò. *Capit. Litteras, de Temp. ordinati.*

12. *Cur autem non posses totam ordinationem facere illo die Dominico?* R. Si nequit inchoari præcedenti Sabbatho, vel ob infirmitatem, vel ob aliud impedimentum, potest totam differre ad diem Dominicum. Ita plures apud Gobat. tract. num. 467. dummodò continuet jejuniùm Sabbathinum.

13. *Possentne autem Episcopus, factà dicto modo*
D 3 *dilatione*

dilatione ordinationis quoad partem ad diem Dominicum, conferre illi, v. g. Presbyteratum die Dominico, cui contulisset Diaconatum die Sabbathi?

R. Non posse, quia tunc dies Dominicus reputatur pro uno die cum Sabbatho propter jejunium continuatum, adeoque hoc ipso conferret uno die duos sacros Ordines.

14. Qualis jejunii continuatio intelligitur in dicto casu? R. Meo iudicio, spectando jura, Capitul. Litteras, de temp. ordm. cap. 1. dist. 67. Et Capit. Quod à Patribus, dist. 75. intelligi jejunium naturale, ita, ut, quemadmodum Abbas sentit in Capit. ad Litteras, Episcopus in Sabbatho nec ablutionem deberet sumere, quia aliàs non video, quomodo requireretur continuatio jejunii Ecclesiastici, die Dominico; nisi diceres, quòd Episcopus die Dominico deberet servare jejunium etiam post peractam ordinationem, quod non videretur Ecclesia exigere; dicere autem, quòd exigatur observatio jejunii Ecclesiastici Sabbathini, etiam non est rationabile, cum aliunde sit obligatio gravis, quoad illum diem in temporibus ordinationum. Ceterum malo sentire, quòd in praxi illi Canones quoad hoc punctum non observentur aliter, quàm quòd, ut ait Gobas, tra. 8. num. 356. fervetur jejunium tale, quale solet aliis diebus Quadragesimæ.

15. Quis potest dispensare in temporibus ordinationum? R. Solus Pontifex, & quibus ille concedit.

16. An non possunt dispensare etiam Nuntii Apostolici? R. Communiter illis dari facultatem

ultatem ad dispensandum cum iis, qui sunt
arctati beneficio, hoc est, qui urgentur
ad sacros Ordines suscipiendos, occasione
beneficii vel accepti, vel accipiendi.

17. *Quæ causa debet esse ad dispensandum
extra tempora?* R. Requiritururgens causa,
uti dictum est Legatis dari facultatem pro
arctatis beneficio.

18. *An in temporibus Ordinationum possint
eodem die suscipi duo sacri Ordines?* R. Nullâ
ratione; ex Capit. Literas, Capit. Dilectus,
de Temp. Ord. & Trident. sess. 23. c. 13. cassat
quoad hoc omnia privilegia in contrarium
concessa.

19. *An Religiosi habentes privilegium Ordines
accipiendi, etiam majores extra tempora, etiam
tribus diebus festivis, possint ordinari diebus fe-
stivis solius chori, non autem fori?* Resp. Si in
privilegio concedente ordinationem fieri die-
bus festivis, non est inserta clausula de præcepto,
posse Ordines quoscunque conferri in festis
saltem duplicibus solius chori, probabile
censent Barbosa de officio & potestate Episcopi,
part. 2. alleg. 17. num. 7. Rodriguez tom. 3. quæst.
Reg. quæst. 23. art. fin. Fagund. de præcept. Eccl.
l. 1. c. 2. num. 12. Corona de dignitate & potestate
Episcopi, tract. 2. c. 15. §. 9. num. 17. Pirring-
lib. 1. tit. 17. sect. 1. §. 9. num. 81. Engel. l. 1.
tit. 6. §. 7. num. 18. Ascansus Tamb. de Jure Abb.
vol. 2. disp. 2. quæst. 13. num. 7. Gobat, in ultima
Editione Monachii 1681. Oper. moral. tom. 1. part.
2. tract. 8. casu 12. à num. 472. usque ad 477.
inclusivè, & num. 485. Palau tract. 27. pun.
17. num. 13. fin. Escobar. Theol. moral. lib. 23.

probl. 108. num. 423. Ubi testatur, homines Societatis JESU, gaudentes dicto privilegio, fuisse à non paucis accuratissimis Episcopis ordinatos festis duplicibus in solo choro. Et (teste Gobat) Alumnis Pontificiis eadem gratia solet præstari Augustæ Vindelicorum. *Dian. part. 5. tractat. 13. resol. 97.* hanc sententiam tutam in praxi appellat, & concludit sic: *Unde nescio, quare quidam Episcopi Theologus, cum ipso olim de hac opinione in praxi servanda nimium scrupulis ageretur, est enim opinio hac satis probabilis, & ideo me consulente, ne timeant Episcopi illam in praxim deducere.* Hæc totidem verbis Diana. Fundamentum horum Authorum est, quia in jure, etiam dies illi, qui in solo choro sub duplici celebrantur, simpliciter dies festi appellantur. *Ex Clement. de Reliq. & Vener. SS.* Addi potest: Privilegia in gratiam Religionis, aut piæ causæ concessa hõc ipsò favorabilia, proindeque amplè interpretanda esse, ex communi principio: *Summa ratio est, quæ pro Religione facit. L. Sunt Personæ, ff. de Reliq. & sumpt. fun.*

Interstitia.

20. *Quæ interstitia requiruntur ad suscipiendos sacros Ordines? R. In Trid. sess. 23. c. 11. 13. 14.* integrum annum Ecclesiasticum exigi à tempore, quo Ordo est susceptus, ad idem tempus sequentis anni, qui aliquando longior est, aliquando brevior, prout idem tempus ordinationum vel tardius, vel citius redit.

21. *Quis potest dispensare in interstitiis?*

De iis, quæ comm. sunt maj. Ord. SI

R. *Posse Episcopum quoad suos subditos, causâ subsistente, non tamen ad duos (uti dictum est) sacros Ordines eodem die suscipiendos.*

22. *Possuntne Regulares Prælati in hoc cum suis dispensare?* R. *Posse cum iis, quos ipsi ordinare possunt, non autem quoad Ordines, quos conferre suis nequeunt. Ex Trid. revocante quoad hoc omnia privilegia; quamvis si Prælati testificentur subsistere dispensandi causam, & dispensationem ab Episcopo petant, tenetur Episcopus absque alia inquisitione concedere.*

23. *Quæ sunt causæ justæ dispensandi in interstitiis?* R. *Eas explicari in Trid. sess. 23. c. 11. de reform. Pro Subdiaconatu, nisi aliud utilitas vel necessitas Ecclesiæ exposcat. Pro Diaconatu, cap. 13. Nisi aliud Episcopo videatur. Pro Sacerdotio, c. 17. Nisi ad Ecclesiæ utilitatem, ac necessitatem.*

24. *Qualis debet esse hæc utilitas, ac necessitas?* R. *Relinquitur prudentiæ Episcopi iudicanda, nihilominus (ait Gobat) videtur generali consuetudine Germaniæ plurimum derogatum his decretis, ita ut non purem, quenquam rejici, seu retardari, eâ solâ de causâ, quod non servet interstitia.*

25. *An Episcopus possit dispensare cum suo familiaris in interstitiis, sicut potest cum ordinare?* R. *Probabilius mihi videri, quod possit; cum enim competat illi ordinatio, quæ est principalis, cur non competeret etiam hæc dispensatio ordinationi valde accessoria. Et ita decisum esse refert à Sacra Congreg. Tamb. l. 8. de ord. cap. 11. §. 2. nu. 11. Quamvis num. priori referat etiam contrarium decisum.*

Titulus mensa.

26. *An ad sacros Ordines suscipiendos requiratur aliquis titulus?* R. Requiritur, & ad hos solos, ex *Trid. sess. 21. c. 2. de reformatione*, quia indecens est, Clericos mendicare, aut turpem quaestum exercere.

27. *Quotuplex est hic Titulus?* R. Triplex. Paupertatis pro Regularibus valide professis, post Constitutionem Pii V. & aliorum, Beneficii, & Patrimonii.

28. *Qualis debet esse titulus Beneficii?* R. Debet esse Beneficii perpetui certos habens redditus, ad honestam sustentationem sufficientes, iudicio prudentum, habitam ratione loci, caritatis, vel abundantiam illius, & pacifice possessi, alias non est sufficiens titulus, exceptam Capellaniam temporalem in Capella Papae ex privilegio.

29. *Qualis debet esse titulus Patrimonii, vel Pensionis?* R. Debere esse sufficientis ad sustentationem. Ad quem tamen ordinari non possit, nisi ob necessitatem, vel commoditatem Ecclesiae Episcopus iudicaverit ordinandum. *Trid. sess. 21. cap. 2.* Quae tamen in doctis & bonae vitae regulariter adest. Debet autem patrimonium pacifice & verè, saltem quoad partem sufficientem possideri quoad dominium utile.

30. *Tale beneficium, patrimonium, aut pensio possuntne alienari?* Respond. Nec alienari, nec extinguì, nec remitti, nec resignari posse, sine Episcopi licentia, hancque non dandam, nisi constet posse Clericum aliunde decenter

decenter & perpetuo sustentari. Vide Trid.

deca sess. 21. c. 2

31. An in congrua sustentatione desinenda, sit habenda ratio personarum, ut eo exigatur major, quo persona dignior? R. Negative, quia ut titulus sit sufficiens, satis est, si Clericus ex eo possit honestè vivere, ut Clericus, ita ut non cogatur mendicare, aut turpem quæstum exercere. Ex Trid. Et ita est praxis, dum idem pro omnibus patrimonium constituitur.

32. An sufficiat, congruam sustentationem compleri partim ex beneficio tenet, aut pluribus tenuioribus, partim ex patrimonio, partim ex pensione? R. Sufficere; quia habetur finis Concilii, ut respondit Sacra Congregatio. Non tamen sufficeret, si simul cum eleemosynis Missarum, stipendiis, &c. compleretur sustentatio, ut eadem Congregatio declaravit.

33. An sufficiat titulus Coadjutoria cum spe futurae successionis, & assignatione congrua & perpetua sustentationis? R. Sufficere, quia tali non deest congrua sustentatio. Aliud est, si Coadjutoria esset temporalis cum assignatione sustentationis temporalis.

34. An nominatus, presentatus, electatus, postulatus ad beneficium, possit ad illius titulum promoveri? R. Contra aliquos negativè; quia Tridentinum requirit pacificam possessionem. Ita sacra Congregatio.

35. An qui obtinet beneficium, sed illius fructus lucrari non potest, nisi post sacerdotium, possit ordinari? R. Posse, si interim habeat, unde vivat; quia impofterum est titulus permanens. Ita sacra Congregatio.

36. *An sit sufficiens titulus Seminarii, præbenis honestam sustentationem?* R. Esse, si est perpetuus, saltem durans, donec Ordinandus sit aliunde provilus. Secus, si non sit permanens provilio.

37. *An sufficiat titulus servitii, sive deputationis alicui Ecclesie, cui Ordinandus inservire teneatur; cum ex stipendio Missarum, Officiorum, & aliis elemosynis decenter vivere possit?* R. Negativè contra nonnullos; quia talis adscriptio non est de se perpetua; nec fructus certos & perpetuos habet.

38. *An sufficiat titulus Litteraturæ, & si Ordinandus sit Doctor Theologiæ, vel Canonum, vel Scripturæ?* R. Probabiliter sufficere in viro insigni doctrinâ, quia deesse illi non potest, unde decenter vivat; contrarium tamen verius & tutius in praxi est, quia is de facto non obtinet, unde decenter vivere possit.

39. *An sufficiat patrimonium in censu redimibili?* R. Verius sufficere, quia annui census inter immobilia computantur; nec obest, quod redimi possit, quia pretium potest & debet investiri ad alium censum.

40. *An sit legitimus titulus in bonis mobilibus consistens?* R. Negativè, quia fructus permanentes reddere non possunt, nisi (juxta Azor.) sit pecunia parata ad census, vel immobilia bona emenda.

41. *An filius patris divitis ordinari possit ad titulum patrimonii, nullâ factâ assignatione à patre?* R. Teneri patrem juxta receptam consuetudinem, certa bona fructifera assignare, donare & tradere; quia aliud est

est jus habere patrimonium, aliud de facto illud obtinere, uti requirit Trident. Speculativè contraria etiam sententia est probabilis, quia in tali non est periculum mendicationis, aut turpis quæstus.

42. Qualiter donatio patrimonii, vel promissio facta à divite, de præstantis ordinando alimentis, sit legitimus titulus? R. Veram & sinceram donationem fundi, aut juris exigendi congrua & certa alimenta, sufficientem esse; quia tunc acquiritur dominium. Debet autem donator se & suos successores obligare legitimè ad non alienandum illum fundum.

43. An autem sufficiat donatio juris exigendi certa & honesta alimenta, fundati in omnibus bonis fructiferis donantis, nullà factà assignatione in particulari? R. Probabiliter sufficere; quia est major certitudo alimentorum, fundatorum in omnibus bonis, quàm in determinatis.

44. An etiam sufficiat sola promissio alendi ordinatum, publico instrumento in forma, valida firmata, cum obligatione omnium honorum, & non alendi tot, quin remaneat debita Clerici sustentatio? R. Id quidem passim non sufficere; quia talis promissio non dat jus in re, sed tantùm in rem. Probabiliter tamen posse Episcopum ex justa causa, v.g. ob penuriam Sacerdotum, contentum esse tali promissione; quia cum ea ordinatus tantam habet certitudinem suæ sustentationis, quantam, si haberet census & pensiones in aliorum bonis.

45. An sufficiat Patrimonium ab alio donatum sub conditione, ut cesset statim, ac ordinando de sustentatione provisum erit? Resp. Sufficere;

quia Patrimonium etiam absolute datum renunciarı potest de licentia Episcopi, si aliunde habeatur congrua sustentatio; admittendo autem talem conditionem Episcopus, dat hoc ipso licentiam. Ergo.

46. *An Patrimonia ab alio donata rejici possint?*
Resp. Quamvis rejici non posse declaraverit sacra Congregatio, quia tamen saepe sunt insania, cum enim donator speret fore, quod ordinatus non peret alimenta, ideoque ordinatus ne offendar, nihil audet exigere, unde saepe ad miserum statum devolvi eum est necesse; ideo etsi talia patrimonia, dum omni suspitione carent, rejicienda non sunt, judicat tamen Tiberius, non semper acceptanda esse.

47. *An Ordinatus ad Diaconatum sine titulo, possit ulterius promoveri?* R. Non posse; quia Jura in omni sacro Ordine, id distributive prohibent. Ita sacra Congreg.

48. *An alienatio beneficii, pensionis, patrimonii, post ordinationem sine Episcopi licentia, valida sit?* R. Resignationem vel permutationem beneficii esse nullam, nisi tria concurrant. Primum, Episcopi licentia. Secundum, mentio, quod ad illius titulum sit ordinatus. Tertium, aliunde certa & decens sustentatio. *Ex Trid. sess. 21. c. 2. de reformap.* Pariter renunciationem patrimonii, vel pensionis, nullam esse, si ordinatus non habeat aliunde congruam sustentationem, *ex Trident.* quamvis probabile sit, eam tantum prohiberi, & non irritari. Si vero aliunde habeatur sustentatio, valebit alienatio, quia solam irritatur in defectu sustentationis.

49. *Quid*

49. Quid dicendum de iis, qui datâ fide
relicendi patrimonium donatum, ordinantur, vel
illud, postquam Subdiaconi facti sunt, renuncient?
R. Taliter ordinatos, si aliunde non ha-
beant decentem sustentationem, esse sine
patrimonio ordinatos, quia est donatio
ficta. Contrarium tamen etiam probabile
est, quia videtur vera donatio transferens
sub modò vel pactò dominium in dona-
tarium, & modus hic non obligat, utpote
contra legem Tridentini citat. alienationem
prohibentis. Vide Tiberium.

Ordinum Iteratio.

50. Unde solet oriri opinio, aut dubium de
validitate Ordinis? R. Generatim oritur
vel ratione Baptismi, vel ratione formæ,
materiæ, aut ministri Ordinis.

51. An ergo tenetur quis petere semper re-
iterari Ordines susceptos, quoties tenetur petere
rebaptizationem ratione certitudinis, probabilitatis,
aut dubii de nullitate Baptismi? R. Teneri
petere iterationem Presbyteratus, & Epi-
scopatûs, vel absolute, vel conditionatè,
prout Baptismus vel absolute, vel condi-
tionatè est iteratus, si tamen velit in iis
ministrare; quia sicut Baptismus iteratur
ob periculum animæ, ita ex nullitate ho-
rum Ordinum, quæ sequitur ex nullitate
Baptismi, multis animabus periculum im-
minet, ac proinde iterandi sunt.

52. Sed cur ad hæc? Si velit ministrare?
R. Ideo, quia si Baptismus iteratur ob cer-
titudinem de nullitate illius, talem non fuisse
legitimè

legitimè ordinatum certum est; qui autem ordinatus non est, nullâ lege aut ratione obligatur ad Ordines.

53. *An ergo omnis Ordo repetendus est, quem constat invalide esse collatum?* R. Si velis in iis ministrare, repetendos esse, quia par est ratio, ministrare cum Ordine invalide collato, ac ministrare sine Ordine, quod licitum non est.

54. *An repetendi sint Ordines, quando non quidem certum, sed probabile est, illos invalide susceptos esse?* R. Presbyteratum & Episcopatum repetendos esse, si velis in iis ministrare, quia in administratione Sacramentorum tutiorem partem sequi oportet, eò, quod vel justitia ex tacito pacto orta, vel saltem charitas id exigat. Probabile tamen est, teneri reiterare illos Ordines, etiam illum, qui nollit in illis ministrare, tum ad evitandum scandalum, tum ne character illorum Ordinum, si fortè eum recepisset, inutilis maneret.

55. *An non etiam reliquos Ordines probabiliter invalide susceptos iterare debeat?* R. Probabile esse, quod non teneatur iterare; tum quia, si est Presbyter, habet in hoc Ordine eminenter reliquos; tum quia functiones illorum Ordinum nemini sunt noxiæ; etiam suppositâ invaliditate Ordinum illorum. Optimè tamen fit, si in actuali ordinatione animadversus error substantialis statim corrigatur.

56. *An quando dubitatur de valore Ordinum susceptorum, sine iterandi?* R. Si dubium sit rationabile de essentialibus, Presbyteratum & Episcopatum debere iterari, si velis in

iis ministrare. Est eadem ratio à fortiori, quæ de probabiliter invalido. De aliis Ordinibus, quamvis fortè idem dici posset, quod de probabiliter invalidis, tamen Sanchez lib. 7. Conf. Moral. c. 1. dub. 13. generatim docet, Ordines collatos cum dubia materia esse iterandos.

57. An sit iterandus Ordo Presbyteratus, dum Episcopo in plurali successivè sæpius profertur formam plures ordinandi singuli successivè accesserunt ad tangendam materiam? R. Non esse necessariò iterandum, quia communiter docetur, tunc iterandum non esse. Posse tamen sub conditione iterari; quia Cajetanus & Navarrus docent, iterandum esse.

58. An sit iterandus Presbyteratus, quando tangitur materia post formam plenè jam prolataam ab Episcopo? R. De hoc casu idem dicendum prorsus, quod de priori; quia vix differunt.

59. An repetenda Ordinatio Presbyteri, qui physicè calicem non tetigit, vel pro cujus ordinatione adhibitus est calix sine vino? R. Repetendam esse, quia disputatur valor utriusque.

60. An etiam repetenda, dum ordinatus non attingit hostiam patenæ impostam, vel qui non jejunus, aut à non jejunato fuit creatus Presbyter? R. Nullò modò repetendam, quia non est rationabile dubium de valore.

66. An repetendus Presbyteratus collatus ab Episcopo, qui habebatur Catholicus, & postea deprehensus est fuisse hæreticus? R. Repetendum sub conditione; quia meritò dubitari potuit, tum de Episcopatu in illo, tum de prolatione veræ formæ, dum de intentione debita.

Pœna male Ordinationis in Sacris.

62. Quando, & quales pœnae incurruntur à male Ordinantibus, vel Ordinatis in Sacris?
 R. Præter ea, quæ minoribus Ordinibus communia relata sunt pag. 66. à n. 19. Qui sciens ordinatur in Sacris ab Episcopo, qui Episcopatus & usui hujus Ordinis renunciavit, acceptatâ à summo Pontifice renuntiatione, suspenditur ab Ordine suscepto. Et hæc suspensio reservatur Pontifici, cap. 2. de ordinatis ab Episcopo.

63. Quando adhuc? R. Qui Ordines sacros cum culpa ante legitimam ætatem suscipit, ipso jure suspenditur à Pio II. tum ab Ordine suscepto, tum ab aliis Ordinibus ante susceptis.

64. Possitne autem bonâ fide ante legitimam ætatem ad Sacerdotium promotus, errore postea cognovisse licitè celebrare, postquam legitimam ætatem attigerit, absque eo, quod irregularitatem incurrat?
 R. Posse, quia cum bona fide sic susceperit, in susceptione non incurrit suspensionem; ac proinde, exercendo Ordinem sic susceptum, non violat censuram, consequenter irregularitatem metuere non potest.

65. At nunquid taliter bona fide promotus poterit postea cognito errore licitè celebrare etiam ante completam ætatem legitimam? R. Negativè; quia Trid. dum prohibuit susceptionem Ordinum ante legitimam ætatem, prohibuit etiam eorum usum.

66. Quando adhuc incurritur pœna? R. Qui cum culpa ordinatur in Sacris extra tempora à jure statuta sine dispensatione, suspenditur à Pio II.

67. Quando

76. Quando adhuc? R. Turris, qui eodem die duos sacros Ordines suscipit: tum is, qui eos sic confert, suspenditur. *Cap. Lxx. de Temp. Ord.* Et suspensio reservatur Pontifici. Idem est ex textu, si Diaconatus Sabbatho Quatuor Temporum, & Presbyteratus Dominicâ immediate sequenti continuatò jejunio conferatur, quia fictione juris censetur idem & unus dies.

68. Quando ulterius? R. Qui durante matrimonio etiam rato, suscipere præsumptè Ordines sacros, suspenditur ab ordine sic suscepto; etiam post dissolutum matrimonium; nec potest ad alios Ordines ascendere, nec admitti ad beneficium, vel officium Ecclesiasticum. *Extravag. Joan. XXII. de voto.* Et hæc suspensio reservatur Papæ, nisi sic ordinatus in Religionem per Professionem ingrediatur; tunc enim poterit Episcopus dispensare.

69. An S. is suspensionem incurrat, qui cum sit in Sacris, matrimonium contrahit? Respon. Negativè; sed subjacet pœnæ depositionis, & degradationis, & aliis septem pœnis apud *Bann. de Ord. quest. 15. dub. 6.* enumeratis.

70. Quando adhuc incurritur pœna? Respon. Novitius, vel nulliter professus, qui ordinatur ad titulum paupertatis, suspenditur, & si exerceat Ordinem susceptum, sit irregularis. *Ex Bulla Pii V.*

71. Quando adhuc? R. Qui ordinatur in Sacris sine titulo, vel patrimonio, vel beneficio, vel paupertatis, idque cum pacto cum ordinante, de non petendo alimento ab ipso, suspenditur.

72. *Quando adhuc?* R. Qui ordinatur in Sacris cum dimissoriis habitis à Capitulo intra primum annum Sedis vacantis, nisi ratione beneficii sit arctatus ad Ordines suscipiendos, suspenditur ad beneplacitum Prælati futuri. *Trident. sess. 7. cap. 10. de reform.*

73. *Quando adhuc?* R. Religiosus suscipiens Sacrum Ordinem in apostasia, ab eo suspenditur, & reservatur Papæ, *Capit. ult. de Apostatis.*

Obligaciones majorum Ordinum.

74. *Suntne majoribus Ordinibus annexæ aliquæ obligationes?* Resp. Esse tres principales: Primò, servandi castitatem. Secundò, recitandi Horas Canonicas. Terriò, deferendi habitum & tonsuram.

75. *Estne gravis obligatio deferendi habitum & tonsuram?* R. In Sacris est gravis, quia sub gravibus pœnis præcipitur à Sacris Canonibus. Sunt tamen causæ excusantes ab hac obligatione, quarum mentio facta est pag. 32. n. 52.

Ad Castitatem.

76. *Qualis est obligatio in Sacris constituti ad castitatem servandam?* R. Est talis, ut reneatur non tantùm à Venereis illicitis abstineri Jure Divinò, sed etiam jure Ecclesiastico à licitis, uti à matrimonio, & ejus usu, si prius contractum est, & contrahendum reddatur nullum in Ecclesia Latina.

77. Cur per Sacros Ordines non dissolvitur matrimonium ratum, & non consummatum, sicut dissolvitur per professionem Religiosam? Resp. Quia professio Religiosa est quædam mors civilis, qua de causa Professus renunciat bona temporalia. Ordinatio autem in Sacris non censetur talis.

78. An suscipientes Sacrum Ordinem emittant votum castitatis? R. Quòd emittant, indubitatum esse, & quidem solenne votum.

79. In quo consistit hæc solennitas? R. Omnium optimè per hoc explicari, quòd ita liget, ut obligatio tollibilis non sit, nisi per dispensationem Pontificis. Effectum verò specialem hunc habet, quòd reddat irritum matrimonium contrahendum.

80. Quomodo intelligendum est, quòd Innocent. III. & Urbanus VIII. dicant, Subiacomatum olim non fuisse Sacrum Ordinem? R. Cum Tiberio, vel quia in eo facile dispensabatur, ut possint uxorem ducere, vel quia nondum habuit annexum votum castitatis.

81. Unde oritur hæc obligatio emittendi votum castitatis? R. Ex Constitutione Ecclesiæ, volentis, ordinandos in Sacris hanc promissionem facere.

82. Debent hoc votum explicitè emitti? R. Sufficere implicitè, nempe hòe ipsò, quòd quis velit sacrum Ordinem suscipere, implicitè vult etiam omnes obligationes subire annexas ipsi Ordini, qualis est obligatio ad hoc votum, & ad Horas recitandas.

83. Oriturne autem in ordinando obligatio perpetuæ continentis ex Constitutione Ecclesiæ
vel

vel verò ex voto? R. Probabilius esse, quòd immediatè oriatur ex voto; siquidem Sacerdos solò etiam internò peccatò incontinentià sacrilegè peccat; Ecclesia autem actus purè internos præcipere non potest.

84. An non saltem mediatè ex Constitutione Ecclesia oriatur? R. Affirmativè, quatenus Ecclesia Sacro Ordini annexuit hoc votum; ita, ut velit talis Ordinis susceptores hoc ipso saltem implicite hoc votum emittere; quod Ecclesiæ statutum, emisso voto, cessat obligare, non emisso verò obligat ad emittendum, & interim ad continendum.

85. Quotuplex peccatum committit ordinatus in sacris, si fornicetur? R. Duplex quoad maliciam specificam, videlicet: Fornicationem contra castitatem, & sacrilegium contra religionem ratione voti.

86. Oriturne impedimentum dirimens matrimonium contrahendum etiam ex voto immediatè? R. Negativè, ut patet ex *Trid. sess. 24. Can. 9.* Sed oritur immediatè ex Constitutione dicta Ecclesiæ hanc solennitatem illi adnectente; neque votum ex se, quatenus est promissio DEO facta, irritari potest matrimonium, ut patet ex voto simplici castitatis, quòd etiam est promissio.

87. An quis invalidè ordinatur, obligetur ad castitatem? R. Negativè; quia nec votum emisit, nec lex obligat, nisi verè ordinatum.

88. An infans, quamvis illicitè, validè tamen ordinatus in Sacris, factus adultus, obligetur voto castitatis? R. Taliter ordinato, facto adulto relinqui optionem ab Ecclesià,

vel eligendi Statum Clericalem, servatâ castitate, quod censetur facere statim, ac scienter ordinationem factam approbat, aut Sacri Ordinis actum exercet, ita ut non possit amplius retrocedere; vel eligendi Statum laicalem, & uxorem ducendi; quis ad cælibatum nec tenetur ex voto, eum, qui non potest explicitè vovere, nec implicitè voveat; nec obligatur ex lege Ecclesiæ, quæ neminem obligat independentè à sua voluntate, sicut nec DEUS obligat.

89. *An idem sentiendum de puero impubere, quod de infante?* R. Juxta Sanchez lib. 7. disp. 30. à num. 8. probabiliter quidem dici posse, quod impubes non teneatur ad castitatem ex voto solenni, nisi post pubertatem Ordinationem ratificet; sicuti nec tenetur ad Professionem Religiosam; probabilius tamen mihi videtur cum aliis, doli capaces teneri ad castitatem: est enim hujus dispar ratio, quàm professionis religiosæ longè majores difficultates secum trahentis, ac proinde non ligantis ante annos pubertatis.

90. *Quid dicendum de iis, qui invincibiliter ignorant, Ordini sacro annexum esse votum castitatis?* R. Cum Tiberio, si habeant ignorantiam positivam, ut, si videant passim conjugatos ordinari, uti fit apud Græcos, non videntur obligari; secus si habeant ignorantiam negativam; quia illi vix possunt censi habere etiam promissionem implicitam; propter opinionem contrariam, sicut possunt illi.

91. *Quid de ordinatis per metum cadentibus*

in constantem virum, injustè incussum, ad illos compellendos ut ordinentur? R. Ad continentiam non teneri, tum quia fortè ordinationi non consenserunt, tum quia licèt ordinationi consenserunt, ejus tamen obligationem non contrahunt, quia ex Ecclesiæ Constitutione talis metus injustè incussus, impedit voti obligationem; secùs, si metus sit justè incussus, vel levis, vel aliunde conceptus.

92. *An per dictum metum ordinatus in Sacris, quamvis voto castitatis non obligetur, contrahat nihilominus impedimentum dirimens matrimonium subsequens.* R. Cum Tamburino, probabilius contrahere, quia eo casu adhuc Ordo sacer validè suscipitur; cùm igitur Ecclesia illi annexerit dictum impedimentum, contrahetur & illud. Dispensari tamen poterit à summo Pontifice; quia idem metus dat justam causam dispensandi.

93. *At nunquid ex metu injusto solemniter professus, probato metu, valide contrahat matrimonium; Cur ergo idem non dicetur de ordinato in Sacris ex simili metu incusso?* R. Diversitatem hanc esse claram, quia taliter ordinatus verum Ordinem suscipit, contrahitque proinde id, quod Ordini est annexum; at verò taliter professus non est professus, ideoque nec obligationem veræ professioni annexam contrahere potest.

94. *Nunquid autem infans ordinatus in Sacris, valide, quamvis illicitè ordinatus est, & tamen non ligatur impedimento contrahendi matrimonii; Cur ergo deberet illo ligari ordinatus per metum?* R. Infantibus, eò quòd nec ipsum Ordinem volun-

voluntariè susceperint, meritò speciale privilegium concessit Ecclesia, ut in ipsorum sit arbitrio, adveniente usu rationis, an velint Ordini stare, & consequenter deinceps obligati esse voto castitatis, vel certè nolint Ordini stare, sed ducere uxorem, qualem declarationem non fecit Ecclesia quoad ordinatos ex metu, de potestate contrahendi matrimonium, sed tantùm de nullitate voti castitatis tali Ordini annexi.

95. *Estne tamen probabile, ordinatum in Sacris per dictum metum, posse contrahere matrimonium?*

R. Id habere omninò probabilitatem; quia probabile est, Ecclesiam conjunxisse impedimentum matrimonii Ordini sacro suscepto, modo ordinario & consueto, id est, cum annexione voti castitatis, aut saltem obligationis emittendi votum castitatis.

96. *Quid si aliquis velit ordinari, sed positivè nolit emittere votum castitatis?* Respon.

Talem non obligandum quidem voto, sed obligatum manere ad emittendum illud, & tandiu peccaturum, donec emittat, non quidem obligabitur, quia voto nemo nolens obligari potest.

97. *An talis adhuc validè contraheret matrimonium?* R. Nullâ ratione, quia valor

matrimonii non pendet ab ipsius voluntate, sed à constitutione Ecclesiæ, quæ impedimentum illud annexuit Ordini validè & liberè suscepto.

Hora Canonica.

98. *Quæ est obligatio constitutorum in Sacris*

E

ad

ad Horas Canonicas recitandas? R. Quamvis in Jure soli Presbyteri, & quidem Parochi expressè videantur obligari, ex *Capit. 1. de Celebr. Missæ*; Certum tamen est ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine, vim præcepti habente, teneri omnes voluntariè liberè in Sacris ordinatorum, etiam depositos, & degradatos, sub culpa mortali; ita, ut Subdiaconi teneantur incipere ab hora respondentè tempori, in quo sunt ordinati, licèt priùs eam recitârint, quia non recitârunt ut publici Ministri.

99. *An ordinatus in Sacris per metum coactum in constantem virum injustè incussum, teneatur ad Horas Canonicas recitandas?* R. Non teneri, nisi metu posito ratificet voluntatem, quam habuit de suscipiendo Ordine sacro.

100. *Quotuplex est ritus celebrandi Missam, aut Horas Canonicas?* R. Est triplex, videlicet sub ritu duplici, semiduplici, aut simplici.

101. *Unde sic isti ritus vocantur?* R. Duplex principaliter dicitur ab Horis Canonicis, in quibus eo die duplicantur Antiphonæ Psalmorum. Semiduplex, quia in plerisque convenit cum duplici; discrepat tamen vel maximè in hoc, quòd Antiphonæ non duplicentur. Simplex verò ad distinctionem ab utroque, quia habet ritum notabiliter diversum, maximè quòd in Matutino & Vesperis majori ex parte sequatur ritum ferialis Officii, quem Duplicis & Semiduplicis non servant.

102. *Qui dies celebrantur ritu duplici?* Resp. Illi,

Illi, quibus in Calendario additum est: *Duplex*: & *Dominicæ* quædam, quæ ex speciali Rubrica sub ritu duplici celebrari jubentur.

103. *Qui dies celebrantur sub ritu semiduplici?*
R. Pleraque *Dominicæ* & *Festa Sanctorum*, quibus additur: *Semiduplex*.

104. *Qui tandem sub simplici?* R. *Feriæ* & *Festa Sanctorum*, qui nec voce *Duplex*, nec *Semiduplex* notantur, inter quæ est etiam *Beata Maria in Sabbatho*.

105. *Qualiter debent recitare Hora Canonica?*
R. *Innocent. III. in Cap. Dolentes de Celebr. Miss.* præcipit in virtute obedientiæ, & sub poena suspensionis obligatis, quantum eis *DEUS* dederit, recitare studiosè pariter & devotè.

106. *Quid sunt Hora Canonica?* R. *Eas preces* sic vocari, quæ ex *Sacrorum Canonum* præscripto certis horis recitantur.

107. *Quod sunt Hora Canonica?* Respon. *Sunt septem*: Nam *Matutinum* & *Laudes* unam horam constituunt, cum sub uno principio & fine recitentur. Deinde sunt: *Prima*, *Tertia*, *Sexta*, *Nona*, *Vesperæ*, & *Completorium*.

108. *An ergo non est licitum dividere Matutinum à Laudibus?* R. *Dum Officium privatim recitatur*, licitum esse dividere, cum & antiquitus divisim recitaverint.

109. *Quid est studiosè recitare Horas Canonicas?* R. *Ut verba non omittantur*, syncopentur, truncentur, vel mutilentur, absorbendo syllabas; utque *Officium* recitetur sine interruptione, & similia.

110. *An ergò recitans syncopando, vel corrupendo verba, vel antevertendo finem versiculorum, quos dicit socius, peccet contra integritatem?*

R. Peccare saltem venialiter, & possent tot verba omitti, & corripì, ut esset mortale. Si autem corruptio oriatur ex defectu linguæ, habitu incorrigibili, vel iusta destinatione, nec erit veniale.

111. *Quà voce sunt Horæ privatim recitandæ?*

R. Licet de rigore, qui solus recitat, satisfacere videatur, si voces ita formet, ut dici possit vocaliter orare, quamvis à se, vel ab alio non audiatur, quia cum DEO loquitur, qui audire potest; tamen moraliter vox tanta esse deberet, ut remotò impedimentò orans seipsum audire possit; vix enim formari potest vox, quæ ab ipso loquente benè disposito audiri non possit.

112. *Quid si orat cum socio?*

R. Debet illum audire, aliàs non satisfacit. Et si socius ita sit linguâ impeditâ, ut in magna parte Officii verba formare non possit, etiam non satisfacit.

113. *Quilibet peccet, & teneatur repetere Officium interrumpens?*

R. Si faciat absque causa, peccare tantùm venialiter sine obligatione repetendi, quia servatur substantia præcepti; cum non solum singuli Psalmi, sed ferè singuli versus sint veræ orationes. Ex causa autem etiam levi sit sine culpa, & ex levissima licet Nocturnum à Nocturno sejungerè per horam, vel tres horas, quia antiquitùs separabantur; separatio Matutini à Laudibus vacat omni culpa, ut supra dictum est.

114. Quale peccatum est, pervertere Horarum ordinem inter se, ut: dicere *Vesperas* ante *Primam*?

R. Si fiat sine causa remoto contemptu, esse ad summum veniale, quia est aliqua deordinationatio; cum causa autem nec est veniale.

115. An recitantes *Officium* teneantur integrè omnes *Horas* & *Versus* recitare? R. Teneri, nisi cum socio alternatim recitent, qui necessarium non est, ut sit obligatus. Non possunt tamen, nisi bini chori esse recitantium.

116. An sit peccatum mortale, ordinatis in *Sacris*, semel tantum, vel iterum decursu anni, sine causa omittere integrum *Officium*, horam, vel notabilem ejus partem? R. Cum communi, esse. Quia recitationis horarum obligatio cadit distributivè supra quemlibet diem.

117. Qua censetur pars notabilis, sufficiens ad peccatum mortale? R. Parva hora; quia sive secundùm se consideretur, sive in ordine ad officium, tanta, & non minor materia gravis videtur ratione deformitatis iudicio prudentum.

118. *Horæ canonicae* unde vocantur *Breviarium* & *Orarium*? R. *Breviarium*, quia sunt breve & admirabile compendium *Sacrae Scripturae*, *Orarium* ab orando.

119. Quare vocantur *Horæ nocturna* & *Diurna*? R. Quia olim *Nocturni* recitabantur de nocte, & quidem horis distinctis; reliqua de die.

120. An peccet graviter, qui suscipit *Subdictonatum*, si sit ignarus legendi *Latine*, vel rectè recitandi *Horas*? Resp. Cum communi affir-

mativè, nisi bonâ fide existimet se statim comprehensurum modum rectè orandi, easdem Horas, vel securus sit de socio habendo, cum quo oret, donec orare addiscat.

121. *An omittens omnes, vel plures Horas, unum aut plura peccata committat?* R. Quoad actus internos, tot fieri peccata, quod erunt repetitæ voluntates cum morali interruptione, unam, vel pluras Horas omittendi. Quoad actum verò externum committi unum tantum peccatum; quia præceptum unicum est, indivisibiliter obligans ad totum, & omittens Horam, non ideo peccat, quod distinctum præceptum transgressus sit, sed quod notabilem partem hujus totius omiserit.

122. *An ordinatus in Sacris omittendo Horas Canonicas, committat duplex peccatum quoad malitiam?* R. Committere duplex, si sit beneficiatus: unum contra legem Ecclesiasticam, alterum contra justitiam; unde tenetur restituere fructus perceptos beneficii illius diei, in quantum correspondent recitationi Horarum Canonicarum; demptis aliis muniis pariter beneficialibus.

123. *Quâ formâ est recitandum Officium Divinum?* R. Ex Bulla Pii V. Breviario Romano præfixâ & à Clemente, ac Urbano VIII. confirmata, debere ab omnibus recitari juxta formulam Breviarii Romani, exceptis Capitulis & Monasteriis, quæ à ducentis annis fuerunt usa aliâ.

124. *An privatim recitans teneatur dicere Officium parvum Beata Virginis, Defunctorum, Psalmes pœnitentiales, & cæteras Appendices, quæ in Rubricis pro certis temporibus ordinantur?*

R. Negative, nisi quando specialiter præcipitur, ut in die Commemorationis defunctorum, eorum Officium, diebus Rogationum & Sancti Marci, Litaniam omnium Sanctorum. Quia Pius V. in Bulla, quæ est ante Breviarium, recitantes Breviarium ab ipso reformatum, ab illis aliis deobligavit.

125. *Quale Officium tenentur recitare ordinari ad titulum Patrimonii?* R. Quamvis probabile sit, eos beneficio carentes posse juxta Calendarium Breviarii Romani etiam in loco domicilii sui recitare, quia nulli Ecclesie sunt addicti, & Romanæ Ecclesie, quæ omnium Mater est, tenentur deservire: verius tamen videtur, quod in sua Patria teneantur se conformare sue Ecclesie, quia sunt subditi illius, & ejus legibus tenentur, ac talis est consuetudo.

126. *Ad quale tenetur beneficiatus?* R. Teneri ad Officium secundum ritum beneficii loci, ubi residet, tum ut se conformet, tum ut ei Ecclesie serviat, de cujus Altari vivit. Si verò alibi habet domicilium, habet optionem.

127. *Atquid, si in duobus locis habeat duplex Beneficium?* R. Vel residet in altero, & debet illius ritum sequi, vel in neutro, & debet recitare Officium illius Ecclesie, in qua majorem habet gradum; & si utrobique sit æqualis, Officium Ecclesie dignioris; si & hæc sint æquales, eligat, quod voluerit.

128. *An non possit talis orare partem Breviarii unius Beneficii, & alteram partem alterius Beneficii?* Respondet Bruno Neusser affirmativè, apud Gobat. tomo 1. tract. 5. n. 599. Mihi tamen videretur id inconveniens.

129. *Quale Officium tenetur orare ordinatus in Sacris scholasticis?* R. In loco studii, & extra locum originis, domicilii, beneficii habitans, potest eligere ritum loci, in quo degit, vel loci originis, domicilii, beneficii.

130. *Quid de Clerico peregrino?* R. Tiberius tenet, quod teneatur sequi ritum suæ Ecclesiæ, originis, beneficii, domicilii, quia in actione hac, qui privatim fit, non tenetur se conformare moribus eorum, per quos transit, vel inter quos ad breve tempus vivit. Tamburinus tamen docet, sæcularem Clericum licitè se posse accommodare ritui loci, per quem transit: quia peregrinus potest sequi leges loci, in quo existit.

131. *Quem ritum adhibere debet Capellanus Episcopi in Officio recitando cum eodem?* Resp. Ex decisione Sacr. Congreg. rituum, debet se conformare Episcopo, cui inservit.

132. *An obligatus ad Breviarium Romanum, si careat illo, habeatque aliud, tenetur ubi hoc alio?* Resp. Contra Busenbaum, probabilitè non teneri: tum quia nemo tenetur uti privilegio; tum quia diversitas Breviariorum inducere potest in perturbationem; tum quia Pius V. in sua Bulla dicit, non satisfieri obligationi, non utendo formulâ à se præscripta. Idem probabiliter dici potest de Religioso carente Breviario sui Ordinis, quod non teneatur ad Romanum recitandum, fundamento desumpto ex Suarez. tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 23. num. 2. ubi dicit: Unusquisque Clericus, qui ad Horas Canonicas privatim dicendas obligatus est, tenetur eas dicere (stando in jure communi)

communi) juxta Breviarium in sua Diœcesi vel Ordine approbatum & receptum; & alioqui suo muneri non satisfacit, ex *Capitul. de iis, & cap. placuit, dist. 12.* ubi quamvis sermo sit de Officio publico, & in choro, tamen argumentum sumit inde ad privatum, vel à paritate rationis, vel quia privata recitatio subrogatur publicæ in illis, qui choro non tenentur assistere, aut non intersunt; maximè cum in *Clement. II. de Celebr. Miss. indulgeatur Clericis & Religiosis commensalibus Cardinalium & Episcoporum*, ut possint illis conformari in Officio: & *Gloss. verbo Indulgemus* notet, absque illo privilegio id non licuisse.

133. *An Clerici Religiosi conviventes in eorum domibus, uti in Seminaris sive, licitè recitent Officium de Sanctis illorum Religiosorum?* R. Cum *Quintanad.* affirmativè, nisi sit expressè limitatio ad Religiosos.

134. *An si die proprio alicujus Sancti non recitasti de eo Officium, possis licitè recitare alio die?* R. Probabile quidem esse ex *Famburino & Quintanadv.* posse id fieri, contrarium tamen est probabilius; quia nemo privatus habet potestatem transferendi Officium.

135. *Quid si per errorem heri recitasti Officium de Sancto, cujus festum est hodie?* Resp. Teneri te iterum hodie de eo recitare; quia error tuus non dat tibi jus invertendi Rubricas, contrarium tamen est probabilis.

136. *An qui pridie recitavit Matutinum, & Laudes sequentis diei, v. gr. feriales, rescians postea sequenti die celebrari aliquem Sanctum, debeat*

debeat reliquas Horas dicere de Sancto, vel de feria?
R. Valdè probabile esse, quòd debeat dicere de Sancto, quamvis non repetat Matutinum; probabile etiam est, posse continuare Officium feriale inchoatum.

137. An & quantum peccatum sit, celebrare Missam ante recitationem Matutini? R. Si fiat ex gravi causa, nullum esse peccatum; imò etiam ex causa levi, quia Matutinum nec est necessaria dispositio ad Missam, nec habet cum ea necessariam connexionem, nec majorem habere potest quàm una hora cum altera; nec est ullum præceptum obligans; & consuetudo introducta est solùm ratione congrui; Rubrica verò missalis præceptiva non est, sed tantùm consultiva & directiva. Cæterum si fiat sine ulla causa, ad summum erit veniale.

138. Quo loco & situ dicenda Hora Canonica? R. In privato posse recitari quocunq̃ loco decenti, & situ quocunq̃. Unde nec preces feriales debent necessariò dici flexis genibus, quia Rubrica est pro choro.

139. An satisfaciat obligationi, quis recitat Officium Divinum audiendo Missam? R. Satisfacere, quia per utrumq̃ satisficit finis obligationis, qui est Cultus Divinus.

140. Quo tempore sunt Horæ recitandæ? R. In privato vitari peccatum mortale, quocunq̃ tempore à puncto mediæ noctis antecedentis, ad punctum mediæ noctis subsequentis recitentur. Si intra hoc tempus negligitur, non satisficit præcepto, non tamen est obligatio compensandi.

141. An possit quis sine culpa totum mane, vel

De iis, quæ comm. sunt maj. Ord. 107
vel totum *vesperi recitari?* R. Posse, si ad hanc
causa etiam non gravis, etiam majoris de-
votionis.

142. *An & quando possit Matutinum & Laudes
sequentis diei pridie recitare?* R. Ex consuetu-
dine Romana ubique recepta posse semper
pridie recitari, & quidem post tempus statim
Vesperarum, & Completorii publicè recitari
solitarum, quod est horâ quartâ pomeri-
dianâ, aut etiam horâ tertiâ; aliqui dicunt,
etiam horâ secundâ, sed non approbo.

143. *An peccet, qui non recitat Vesperas in
Quadragesima ante meridiem?* R. Non peccare extra
Chorum recitantem, sicut non peccat, non ser-
vando alias Rubricas pro Choro præscriptas.

144. *An requiratur intentio ad recitationem
ex obligatione horarum Canonicarum?* R. Re-
quiri ex communi omnium sensu; unde
olim etiam Breviarium Orarium ab orando
vocatam est. Et lectio Breviarii sine in-
tentione, est actus purè indifferens, quem
ab Ecclesia, & aliis tantoperè exigendum
esse incredibile omninò est.

145. *Qualis debeat esse hæc intentio?* R. De-
bere esse deliberatam, saltem implicitam aut
confusam voluntatem DEUM orandi, lau-
dandi, &c. Unde non satisfacies, si animò stu-
dendi aut recreandi legas totum Officium.
Non tamen requiritur intentio actualis, seu
formalis, sed sufficit virtualis.

146. *Requiriturne intentio satisfaciendi præcepto?*
R. Non requiri, quia præcepto satisfacit
exequendo id, quod præcipitur; intentio
autem satisfaciendi non præcipitur, sed oratio.

147. *Quid si quis oraret cum expressa voluntate, nolendi per hanc orationem satisfacere?*

R. Adhuc satisfaceret, quia talis voluntas esset inefficax in ordine ad præcepti adimplentionem impediendam; hæc ipsò enim, quòd non impediret actum præceptum, non posset impedire præcepti implentionem.

148. *Requiriturne etiam ad satisfaciendum præcepto aliqua attentio?* R. Requiritur; cum enim recitatio Horarum debeat esse oratio, oratio verò vocalis debeat fieri per locutionem, & oratio sit ascensio mentis in Deum, necessariò aliquam attentionem requirit.

149. *Quotuplex est attentio?* R. Generatim duplex; externa, & interna.

150. *Quid est attentio externa?* R. Quoad orationem consistit in externa corporis compositione in modum orantis, abstinendo ab operibus externis, & impediendis internam attentionem.

151. *Quid est attentio interna?* R. Est præsentia animi advertentis ad id, quod agitur. Estque vel actualis, vel virtualis. Primiò, ad verba, ut rectè & integrè proferantur. Secundiò, ad sensum literalem verborum. Tertiò, ad DEI, Christi, Beatæ Virginis & Sanctorum præsentiam. Quartò, ad pium aliquod mysterium.

152. *Quæ attentio requiritur ad præceptum recitandi Horas?* R. Certum esse, quòd requiratur saltem externa. Internam verò quamvis probabile sit sub mortali non requiri, siquidem Ecclesia non iudicat de internis, veriùs tamen est, requiri. Quia in

Cap. Dolentes de Celebr. Miss. expressè præcipitur, ut devotè recitentur, & præcipitur oratio, quæ est actus Religionis, & includit attentionem.

153. An liceat Officium pro Officio dicere?

R. Contra probabilem verius videri, quòd ex genere suo sit peccatum mortale, maximè dum Officium notabiliter brevius diceretur; quia qualitas Officii videtur etiam spectare ad substantiam Officii. Deinde multa absurda sequerentur; ut, quòd liceret toto anno recitare Officium Paschale, die Dominica in Matutino tantùm novem Psalmos breviores dicere, &c. Potest tamen esse veniale: Primò, ex parvitate materia, ut si semel, bis, vel rarò fiat, vel si Officium sit ferè æquale. Secundò, si fiat ex inadvertentia etiam culpabili. Si autem fiat ex causa rationabili, nihil peccabis. Si aliud Breviarium ores, quàm Pii V. per se loquendo peccabis mortaliter.

154. Excommunicatus Sacerdos obligatus orare Horis Canonicis, an possit dicere: Dominus vobiscum? R. Non posse, & juxta Suarez, si sciens & volens diceret, incurreret irregularitatem, in 3. pars. tom. 5. de Cens. disp. 12. sect. 2. num. 13. Et idem sentiendum de Diacono, quia uterque dicendo: Dominus vobiscum, gereret se in Officio Divino ut publicus Minister, ac proinde loco: Dominus vobiscum, deberet dicere: Domine exaudi orationem meam, &c.

Causa excusantes ab Horis Canonicis.

155. Quæ sunt causa excusantes à recitatione

E. 7

Brevia-

Breviarii? R. Esse quatuor: Impotentiam, Charitatem, Metum, & Dispensationem.

156. *Quis impotentia excuset?* R. Non tantum physica, sed etiam moralis, sive oriatur ex oblivione naturali, sive ex infirmitate, sive ex carentia Breviarii, sive ex ignorantia, sive legis, sive facti.

157. *Si quis non potest recitare Breviarium, an teneatur ad alias preces?* R. Negative, quia id nec lex ulla, nec ratio persuadet.

158. *An providens se impeditum iri postea à recitatione Breviarii, teneatur prevenire?* R. Probabilius teneri, maxime si ab ipso sit ponendum impedimentum, quia horarum obligatio incipit cum initio diei, estque substantialiter in toto die, & tantum accidentaliter in certis diei horis, debet proinde accidentaliter obligatio cedere substantiali.

159. *An ergo is, qui providet, se ipso die non habiturum tempus orandi Matutinum & Laudes, teneatur pridie orare?* R. Negative cum Gobat, qui pridie nullò modo urget præceptum, & aliunde purum privilegium est, posse satisfacere pridie præcepto cras obliganti, privilegium autem nemo tenetur uti.

160. *Quid agendum illi, qui habet experientiam se oblivisci si hora à consuetudine non recitet?* R. Adhibeat aliquod memoriæ excitativum, quo obligationis recordetur, v.g. relinquat Breviarium apertum in loco, in quo ferè totà die se detinere solet.

161. *An teneatur recitare, qui dubitat, se recitasse?* R. Si dubium non potest vincere aliquam probabili ratione, tenetur recitare; quia possessio stat pro præcepto, à qua per dubium non ejicitur.

162. *Quid si scias se recitasse, sed dubitas, an hunc vel illum Psalmum recitaverit?* Resp. Deponat dubium, & credat se recitasse; quia non præsumitur omissio ejus, quod in ordinario cursu recitari solet.

163. *Qui solus recitare non potest, potest tamen cum socio, an teneatur cum requirere?* R. Probabilius teneri, si vel antea solebat uti socio, vel facilè habere possit, quia tenetur Ecclesiæ præcepta adimplere, dum potest ordinariâ diligentia.

164. *At recitare cum socio est privilegium, ergo nec admittere tenetur socium, multo minus quærere?* R. Admittere, aut quærere socium, non esse privilegium, sed potius conformitatem cum lege instituyente chorum publicum.

165. *Teneturne autem talis conducere socium pro pecunia?* R. Teneri solùm eum, qui habet beneficium, dum habet sumptus inde sufficientes, & potest conducere sine gravi incommodo; quia beneficium datur propter officium; at ex patrimonio non tenetur conducere, quamvis ad ejus titulum sit ordinatus; quia non tenetur suis sumptibus Ecclesiæ servire.

166. *An cæcus teneatur recitare Breviarium?* R. Regulariter non teneri, nisi memoriâ ita teneat, ut vel per se, vel cum socio, quem commodè habere possit, recitare queat. Si autem memoriâ non teneat, non tenetur; quia esset gravissimum onus, ut altero præeunte alternatim recitaret; Canonici autem ex declaratione Cardinalium tenentur sic in Choro, vel extra, dum sine causa absunt, recitare. *Tiber. c. 14. §. Dico in fine.*

167. *An. etiam surdi obligentur?* R. Affirmative; quia possunt privatim recitare; hi autem non satisfaciunt alternatim cum socio recitando; quia ei non communicant; in Choro tamen satisfaciunt suam partem canendo; qui faciunt servitium Chori, nec intendit Ecclesia gravissimam imponere obligationem repetendi.

168. *An. qui non potest recitare totum Officium, teneatur ad partem, quam potest?* R. Ab Innocentio XI. damnatam esse hanc propositionem: *Qui non potest recitare Matutinum & Laudes, potest autem reliquis Horis, ad nihil teneatur, quia major pars erabit ad se minorem.* Ex quo videtur declaratum, orandum esse, quod orare potes, saltem si sit aliqua pars notabilis.

169. *Qualis Charitas deobligat à recitatione Officii?* R. Charitatem propriam, quam proximi, si scilicet non omitendo Breviarium vel totaliter, vel particulariter, cogaris subire aliquod grave incommodum, vel magnum opus charitatis negare proximo; ut; si paranda sit subito concio, si assistendum moribundo, si sit multitudo poenitentium, &c.

170. *Qualis metus excusat?* R. Quando quis ex recitatione Breviarii timet probabiliter notabile damnum in bonis propriis, aut alienis, vel qui ex metu cadente in constantem virum injuste incusso factus est Subdiaconus vel Religiosus; talis enim, sicut non obligatur voto Castitatis, ita neque hoc præcepto.

171. *Quis potest dispensare recitationem Breviarii?* R. Summus Pontifex, etiam cum Beneficiatis; qui tamen, ut tutus sit in conscientia,

ria, caveat, ne ejus supplex libellus contineat allegationem causæ non subsistentem.

172. *Potestne etiam Episcopus dispensare?*

R. Per se loquendo, non potest, quia inferior non potest, per se loquendo, relaxare legem Superioris; potest tamen fieri, ut alicubi fuerit per longum usum acquisitum jus dispensandi. Et Tamburinus putat, jam ubique esse præscriptum, si agatur de brevi tempore, cum sit casus valde frequens.

173. *Quid possunt quoad hoc Prælati Regulares?*

R. Qui profitentur Chorum, possunt dispensare cum Choristis. Alii quid possint, docebunt privilegia eorum; certum est totum posse respectu suorum, quod Episcopi possunt respectu suorum subditorum in hac materia.

174. *An excommunicati, suspensi, degradati debentur à recitatione Officii?* R. Negativè, quia talibus nec Deus, nec Papa patrocinatur in hoc; imò nec damnatos ad triremes, exemptos esse, judicant aliqui; quamvis alii contrarium sentiant.

175. *An beneficiatus excusari possit à recitatione Officii, si priusquam omittat, proponat restituere fructus correspondentes omissioni?* R. Negativè, quia lex obligans ad restitutionem, est pœnalis, ergo supponit culpam.

176. *An non excusentur beneficiati, qui non tunc habent possessionem beneficii, vel quò adepti sunt beneficium ita litigiosum, ut sit verè dubium, an sint causam obtinendi, nec interim ullum fructum percipiunt?* R. Cum communi affirmativè.

177. *An excusetur etiam novus Canonicus, ex consuetudine sui Capituli non recipiens ullos fructus uno aut altero anno?* R. Excusari.

178. An excusentur & ii, qui ob furtum, sterilitatem anni, aquarum inundationem, pruina, grandinem, hostium incurfionem, nihil percipiunt uno alterove anno; vel si habeant ita tenuis beneficium, ut non suppediet bonam partem tenuis sustentationis? R. Cum communi affirmativè. Adde his & illum, qui est Capellanus Capellanix fundatæ cum expressa conditione, ut non sit obligatus ratione Capellanix ad Horas Canonicas recitandas. Et hæc de Beneficiatis intelligenda sunt, præcisò sacrò Ordine, aliunde ad Horarum Canonicarum recitationem obligante.

CAPUT II.

De Subdiaconatu.

I.
Quid est Ordo Subdiaconatus? R. Ex Tamburino: Est Ordo sacer Ecclesiasticus, quo datur potestas assistendi in Altari Presbytero sacrificanti, ministrando ei calicem cum vino, & patenam cum hostia. Et item: Potestas solemniter legendi Epistolas in Missa. Alii definiunt, quòd sit Sacer Ordo; seu Ordinatio, per quam traditione calicis vacui, cum patena vacua, sub præscriptis verborum forma, datur potestas ad inserviendum Altari.

2. Cur in definitione à Tamburino data additur: Ministrando calicem cum vino, & patenam cum hostia: Siquidem hoc videtur potius esse officium Diaconi? R. Hanc posse esse rationem, quòd Subdiaconus ministret & calicem cum patena, & hostia, & vinum calici infundendum Diacono; ideòque potest dici saltem medi-

mediante Diacono, ministrare Sacerdoti calicem cum vino, & patenam cum hostia, prius ab ipso præparata.

3. *Quomodo ordinandus in Subdiaconum debet accedere ad ordinationem?* R. Debet accedere initiatus minoribus Ordinibus, examinatus, approbatus ab Archidiacono, præsentatus Episcopo ordinanti, convenienter dispositus ad Sacram Communionem, vestibus sacris: amictu, alba, cingulo indutus, manipulum, manu sinistra, candelam offerendam dextra, tunicellam super sinistrum brachium gestans, habens tonsuram patentem.

4. *Quando sunt plures Subdiaconi, aut Diaconi simul ordinandi, requiruntur, ut singuli habeant suam tunicellam, aut Dalmaticam?* Resp. Non requiri, sed posse ex præscripto Pontificalis, eandem successivè omnibus imponi; aliud videtur de Sacerdotibus dicendum, qui cum celebrent Missam cum ordinante, debent omnes esse induti sacris vestibus.

5. *Qua est materia hujus Sacramenti?* R. Certum esse ex Concilio Florentino, quòd calix vacuus cum patena superposita sit materia remota, ejusque traditio sit materia proxima.

6. *An non etiam liber Epistolarum, ejusque traditio, est materia hujus Sacramenti?* R. Discrepare Authores, dici tamen posse materiam secundariam.

7. *Quid sentis de ampullis cum pelvicula & manutergio, qua etiam traduntur Subdiacono, sub eadem formula verborum cum calice & patena?*

R. Hanc Traditionem non esse materiam hujus Sacramenti, quia ea fit tantum ab Archidia-

Archidiacono. Materiz autem majorum Ordinum debent tradi ab Episcopo.

8. *Qua est forma hujus Sacramenti?* Resp. Principalis & essentialis est: *Videte, cujusmodi ministerium vobis tradatur, ideo vos admonco, ut illud vos exhibeatis, quod DEO placere possitis.* Secundaria ad librum Epistolarum est: *Accipite librum Epistolarum, & habete potestatem legendi in Ecclesia sancta DEI tam pro vivis, quam pro defunctis, in nomine Patris, &c.* Ad urceolos & ampullas nihil dicitur specialiter.

9. *Suntne omnia verba hęc forma essentialia?* R. In prima forma, illa verba: *Ideo vos admonco, &c.* non esse essentialia, sed tantum adhortatoria. In secunda etiam: *Invocatio SS. Trinitatis*, essentialis non est.

10. *Si traderetur ordinando solus calix, vel sola patena, essetne validus ordinatus?* R. Probabiliter negativè; quia traditio illa refertur ad utramque partem sacrificii, scilicet Corporis & Sanguinis; ideo utriusque vasa tradi debent.

11. *Suntne de necessitate vasa consecrata?* R. In praxi debere esse consecrata ex usu Ecclesie; & docent aliqui, esse de necessitate Sacramenti, quamvis oppositum sit verius, ex *Tamb. de Ord. T. 7. c. 3. §. 2.*

12. *Si Subdiacono tradatur calix cum vino & patena cum hostia, eritne valida ordinatio?* R. Erit, ita de Lugo; quia utile per inutile non vitiatur; ac proinde calix & patena, quę sunt veria materia hujus Sacramenti, non vitiantur per presentiam vini & hostię. Quia Episcopi intentio solum est, tradere sola vasa sine materia contenta in iis.

13. *Quas condiciones requirit Ecclesia, ut quis rite ordinetur in Subdiaconum?* R. Ut receperit primam Tonsuram clericalem, & quatuor minores Ordines, attigerit certos annos ætatis, habeat titulum legitimum, & testimonium bonum de vita & moribus, nullâ sit censurâ & irregularitate irretitus, intendat omnia Subdiaconi munia obire, sit in statu gratiæ & ut examine proberetur sufficiens.

14. *Quæ sunt vestes Subdiaconi?* Respond. Amictus, alba, cingulum, manipulus, & tunicella; manipulus quidem est propria ipsius vestis, aliæ communes Diacono. Ita Liberius c. 5. quæst. 31.

15. *Quid significat Tunicella?* R. Doctrinam Christi; unde in veteri Lege tintinabula ex tunica pendebant; vel significat lætitiâ & jucunditatem, quæ sequitur perseverantiam castitatis.

16. *Quod est Officium Subdiaconi?* R. Ex Pontificali sunt sequentia: Primò, aquam ad Ministerium Altaris preparare. Secundò, Diacono ministrare. Tertio, pallas Altaris & corporalia abluere. Quartò, calicem & patenam in usum Sacrificii Diacono offerre. Quintò, panem consecrandum pro populo in Altari ponere. Adde ex aliis Rubricis sextò, crucem in supplicationibus gestare. Septimò, Epistolam in Missa solenniter cantare. Octavò, olim Subdiaconus ad januam mulierum, sicut Diaconus ad januam virorum, dum in templa ingrediebantur, ad sexus distinguendos assidebant.

17. *Nunquid alii possunt legere Epistolam, qui*

non sunt Subdiaconi? R. Non possunt solenniter hoc est, cum manipulo, & ex officio.

18. An possit simplici Sacerdoti committi à Papa ordinatio Subdiaconi? R. Valdè probabiliter posse, quia id innuit Florent. hoc ipso enim, quòd docuit, ordinarium ministrum esse Episcopum, innuere videtur ex commissione posse esse Sacerdotem simplicem. Et dicitur Abbatibus Cisterciensium datum esse hoc privilegium.

19. Quae aetas requiritur ad Subdiaconatum? R. Ex *Trid. sess. 23. c. 12.* annus 22. inchoatus.

20. Si dimissus à suo ordinario non habeat titulum mensae, potestne propter hoc repelli ab ordinante? R. Non posse, quia onus hoc exquirendi incumbit Ordinario, qui si negligat, obligatur illi dare alimenta, quando particulari dat dimissorias. Ex *capit. si Episc. de prob. & dign. in 6.* Aliud est, fortè si dimittens in dimissoriis onus imponat ordinanti exquirendi à dimisso, at sit instructus omnibus necessariis.

21. Qualis scientia requiritur in Subdiacono? R. In rigore Juris ex *Concil. Trident. sess. 23. c. 13.* nihil aliud requiritur, quàm ut sit in litteris, & in iis, quæ ad Ordinem suum exercendum pertinent, instructus. Illud addendum videtur, ut sciat Horas Canonicas saltem aliquò modò recitare. Cæterùm cum pro minoribus Ordinibus etiam requiratur instructum esse in Rudimentis fidei, utique in Subdiacono major horum notitia requiretur.

22. Qualis litteratura requiritur in Subdiacono?

cono? R. De jure communi sufficet, si libros communes latinos intelligat, seu ex Latino in vulgare idioma vertere possit. Gobat existimat, posse ordinari, etiamsi Rubricas Breviarii nequeat intelligere, dummodo habeat socium, à quo eas condiscat, nec desint alia requisita.

CAPUT III.

Ex Doctrina Fidei pro Subdiaconis.

De Ecclesia.

I.

Quotuplex est Ecclesia DEI quoad statum? R. Duplex: Militans & Triumphans.

2. *Quæ est Ecclesia Militans?* R. Est illa, quæ adhuc pugnat in terris adversus salutis hostis, mundum, carnem, dæmonem, habetque mixtos malos bonis.

3. *Quæ est Triumphans?* R. Est cœtus beatarum animarum, atque etiam Angelorum, in cœlo cum pace regnantium, & DEI faciem intuentium cum lætitia.

4. *Fuitne semper ab initio mundi Ecclesia militans?* R. Fuit, est & erit usque ad finem mundi, sed secundum diversos status, præcepta & ritus.

5. *Quos & qui fuerunt status diversi Ecclesia militantis?* R. Tres: Primus vocabatur Legis naturæ. Secundus, Legis scriptæ. Tertius, Legis gratiæ.

6. *Quando & quamdiu durârunt hi status?* R. Primus, serviebat DEO per præcepta legis natu-

naturalis ab Adam usque ad Moysem, per spatium circiter his mille annorum. Secundus, legis scriptæ, per præcepta legis Mosaicæ, usque ad Christum, per spatium ferè his mille annorum. Tertius à Christo conditus, Ecclesiam in statu perfectioni fundando, à quo cœpit illa Congregatio quæ simpliciter Ecclesia vocatur.

7. *Quid fecit Christus ad fundandam hanc Ecclesiam in meliori statu?* R. Primò, præcepta judicialia Veteris Legis abrogavit. Secundò, similiter præcepta ceremonialia, tanquam figuras tantùm vitæ & passionis suæ. Tertio, præcepta fidei aliquò modò auxit, quatenus plura distinctè & expressè credi voluit, quæ à Judæis implicite & obscure credebantur, uti sunt: Mysterium Trinitatis, Incarnationis, Mortis & Resurrectionis suæ; præcepta etiam moralia Decalogi explicavit & perfecit, additione consiliorum. Quartò, præcepta Sacramentalia de novo instituit.

Fides Divina.

8. *Estne Fides Divina necessaria ad salutem?* R. In adultis esse necessariam, necessitate tam mediæ, quàm præcepti, Matth. ult. *Qui non crediderit, condemnabitur.* Trid. sess. 6. cap. 8. *Fides est humanæ salutis initium, sine qua impossibile est placere DEO.*

9. *Quid est esse necessarium necessitate mediæ, & necessitate præcepti?* R. Necessitas mediæ est in re, sine qua vel in re, vel in voto habita, etiam invincibiliter ignorata, simpliciter salus haberi nequit. Necessitas præcepti

cepti tantum est in re, quæ vi obligationis ex Superioris præcepto ortæ facienda est.

10. Quorum objectorum fides explicita est necessaria necessitate mediæ in Lege Gratiæ? Resp. Primò, Dei ut Remuneratoris supernaturalis, ad Hebr. 11. *Accedentem ad DEUM oportet credere, quia est, & inquirentibus se Remunerator sit.* Ubi Apostolus loquitur de fide, quam defini-
niverat, quod sit: *Sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium; quæ utique sunt supernaturalia.*

11. Quæ alia fides explicita necessaria est necessitate mediæ? R. Fides Christi & sanctissimæ Trinitatis. Joan. 3. *Oportet exaltari Filium hominis, ut is, qui credit in Ipsum, non pereat; qui enim non credit, jam iudicatus est, quia non credit in nomine Unigeniti Filii DEI.* Mysterium verò Trinitatis connexum est intimè cum mysterio Incarnationis.

12. Estne aliud credere in DEUM, credere DEUM, & credere DEO? R. Credere DEO, est assentiri verum esse, quod DEUS dicit. Credere DEUM, est credere DEUM esse. Credere in DEUM, est amando credere in Ipsum, seu ire amore, credendo in DEUM.

Sanctissima Trinitas.

13. Siquidem creditis in Sanctissimam Trinitatem, dic, quid sit illi? R. Est unus DEUS in tribus Personis, Patre, Filio, & Spiritu sancto.

14. In quo conveniunt & differunt hæc Personæ? R. Conveniunt in una natura, seu essentia in omnibus absolutis attributis, & in omni actione ad extra. Differunt autem

in prædicatis relativis, Paternitatis, Filiationis, Spirationis.

15. *An & à quo producantur hæ tres Personæ?*
 Resp. Pater est ingenitus, & improductus. Filius à solo Patre producitur per generationem. Spiritus sanctus procedit ab utroque tanquam uno principio, per amorem.

16. *Quomodo in Symbolo Pater vocatur Creator celi & terræ?* R. Aliqua opera per appropriationem attribuuntur uni Personæ potius quàm alteri. Opera scilicet, in quibus elucet maximè potentia, tribuuntur Patri, quia est principium sine principio, in quibus elucet maxima sapientia, tribuuntur Filio, quia producitur per intellectum, in quibus elucet DEI amor, tribuuntur Spiritui sancto, procedenti per amorem.

17. *Cur sola tertia Persona vocatur Spiritus sanctus, cum & Pater & Filius sint Spiritus & sint sancti?* R. Spiritum sanctum non ideo vocari sic, quia est substantia spiritalis, & sancta, hoc enim etiam reliquæ personæ habent, sed quòd speciali modo procedat per spirationem, seu amorem.

18. *Quæ fides est necessaria necessitate præcepti?*
 R. Omnes Christianos per se loquendo obligari præceptò Divinò ad explicitè credendum omnes Articulos Symboli Apostolici secundùm substantiam spectatos. Et præter hos per se loquendo, & ratione præcisè cognitionis ex præcepto Divino, nihil credendum esse necessariò omnibus & singulis. Primum pater, quia nullæ certior regula videtur assignari posse universaliter credendorum ex præcepto Divino, quàm

quàm hæc. Secunda pars etiam patet, quia credibile non est, Apostolos, qui omnibus ad salutem creditu necessaria in Symbolo tradiderunt, non tradidisse etiam sufficientia, & aliquid eorum omisisse, quod per se directè credi deberet.

Incarnatio.

19. *Quid est Incarnatio?* R. Est unio Filiù DEI, seu Verbi Divini, aut secundæ Trinitatis Personæ cum humanitate. Vel est assumptio humanitatis propriâ personalitate destitutæ, ad unionem cum persona Verbi.

20. *Quid est Christus?* R. Est Filius DEI incarnatus.

21. *Quot natura & persona sunt in Christo?* R. Naturas duas esse, humanam & Divinam; personam unicam, Verbi Divini.

22. *Habuitne Christus animam rationalem, vel Verbum Divinum fuit illi loco animæ?* R. Nisi animam rationalem habuisset, non fuisset verus & perfectus homo.

23. *Erantne Incarnatio necessaria ad salvandos homines?* R. Simpliciter non fuit, sed solùm ad satisfaciendum pro peccatis hominum.

24. *Redemitne Christus omnes homines?* Resp. Redemit omnes liberando ab impotentia salutis consequendæ; non autem in actu secundo omnes justificando, vel salvando.

25. *Cur non omnes redemit in actu secundo justificando, & salvando?* Resp. Ex malitia ipsorum, nolentium præceptis obtemperare, & adhibere media ad salutem necessaria.

26. *Venturusne erat Christus, si Adam non peccasset?* R. De facto redemptio humani generis fuit inter principales fines Incarnationis. Quid autem futurum fuisset in illa hypothesi, disputant Theologi.

27. *Quomodo est mortuus Christus?* R. Per separationem animæ à corpore.

28. *Ubi fuit tunc anima, Corpus & Divinitas Christi?* R. Anima descendit ad inferos, corpus mansit in sepulchro, Divinitas fuit unita utrique; quod enim semel assumpsit, non dimisit.

29. *Quomodo ergo facta est Resurrectio Christi?* R. Per reunionem animæ ad corpus, cum exitu de sepulchro.

30. *Quibus mediis operatur Christus salutem humani generis?* R. Maximè Sacramentis, quæ instituit ad conferendam hominibus sanctitatem.

Sacramenta.

31. *In qua re consistunt Sacramenta?* Resp. In certa quadam cæremonia sensibili, quæ suo usu subjectum DEO consecrat, sanctitatemque aliquam tribuit, veramque animæ sanctitatem significat. Hocque est commune Sacramentis, tam veteris, quam novæ Legis.

32. *Per quid differunt Sacramenta novæ Legis, à Sacramentis veteris Legis?* R. Quod veteris Legis Sacramenta non causabant gratiam in subjecto suscipiente, sicut Sacramenta novæ Legis causant.

33. An Evangelium, Imagines Christi & Sanctorum, serpens aeneus, arca foederis, nubes supra Christum apparens, transitus maris rubri, sine, vel fuerint Sacramenta, cum significaverint aliquam sanctitatem? R. Negative, quia non fuerunt signa sacra, seu ceremoniae seipulis formaliter sacrales.

34. An ergo Professio Religiosa, Prima Tonsura, Benedictio Abbatis, Unctio Regum, Aspergio Aquae benedictae, Absolutio ab excommunicatione, Dispensatio in irregularitate, &c. cum aliquam sanctitatem hominibus conferant, Sacramenta erunt? R. Negative; quia non significant veram sanctitatem internam, seu gratiam sanctificantem.

35. An non saltem martyrium Sacramentum erit, siquidem veram sanctitatem anima infalibiliter confert? R. Non esse; quia nec est ceremonia sacra ex parte inferentis illud, nec ex parte sustinentis.

36. An Sacrificium incruentum, quod tale sit Sacramentum? Resp. Non esse; quamvis enim sit & ceremonia sacra, & significet rem sacram, tamen non est ceremonia sacra ad homines immediate consecrandos, nec significat veram animae sanctitatem, sicut Sacramenta, sed est ceremonia immediate tantum ad cultum DEI & ejus dominium recognoscendum, & ad significandam excellentiam DEI, cultumque ei debitum instituta.

37. Quibus perficiuntur Sacramenta Novae Legis? Resp. Ex Conc. Florent. omnia perfici rebus & verbis lato modo sumptis, saltem

saltem respectu aliquorum Sacramentorum, & quidem ita, ut res sint tanquam materia, verba tanquam forma.

38. *Cur dixisti: Rebus & verbis lato modo sumptis perfici Sacramenta?* Resp. Tum quia matrimonium potest perfici etiam nutibus, qui non sunt verba formalia; tum quia actus poenitentis in Sacramento poenitentiae non omnes sunt res per se sensibiles, quavis reddantur tales per confessionem.

39. *Estne etiam intentio ministrum de essentia Sacramenti?* R. Est; quia cum verba sint de essentia, & verba, quae talia, ut à ministro Christi profata essentialiter constituuntur per intentionem, tanquam locutio formalis, erit etiam ipsa de essentia.

40. *Qualis intentio requiratur, & sufficiat in ministro?* R. Actualis est optima, virtualis tamen sufficit, habitualis minimè; quia non potest influere in actionem, quae tamen deberet ab illa procedere.

41. *Estne materia & forma Sacramentorum à Christo determinata?* R. Esse omninò determinatam, in quibusdam quidem determinatione ad speciem infimam; in aliis ad genus proximum, in aliis tantum ad genus aliquod remotum, relinquendo Ecclesiae potestatem intra illud genus determinandi hanc vel illam speciem.

42. *An materia & forma Sacramentorum, quae tenentur à Christo determinatae, mutari possint ab Ecclesia?* R. Negativè, ex Tridentino sess. 21. c. 2. Hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salvò eorum sub-

Substantiâ, ea statueret, vel mutaret, quæ susceptivum utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi pro rerum, temporum, & locorum varietate, magis expedire judicaret.

43. An non mutaverit Ecclesia substantiam matrimonii, dum statuit clandestinum esse invalidum, & substantiam Ordinum, dum alias materias eorum constituit, quàm prius fuerint? R. Non mutasse substantialiter, in quantum à Christo sunt determinatæ, sed tantum determinationem à Christo in genere factam de contractu civili valido in ordine ad matrimonium, & de signo potestatis collativo in ordine ad Ordines, materialiter determinasse ad hanc speciem contractus, vel signi.

44. Quando ergo fit mutatio substantialis in materia Sacramentorum? R. Quando materia adhibita vi mutationis non amplius continetur sub significato proprio, secundum communem intelligentiam illarum vocum, quibus Scriptura, Patres & Concilia usa sunt, dum nobis materiam Sacramenti expresserunt.

45. Quæ autem est variatio substantialis in formis Sacramentorum? R. Omnis illa & sola, quæ invertit sensum formæ à Christo ad nos per traditionem transmissæ, & ab Ecclesia receptæ, ac præscriptæ, ita ut non significetur illud, quod Christus per formam à se institutam voluit significari.

46. Quos modis potest fieri mutatio substantialis formæ? R. Primò per additionem verborum. Secundò, per substitutionem unius

Vocis pro alia. Tertio, per vocum transpositionem. Quarto, per corruptionem, seu pravam prolationem verborum formæ. Quinto, per interruptionem.

47. *An Sacramenta Novæ Legis causent gratiam ex opere operato?* R. Affirmative, estque de fide definitum in Concil. Trid. sess. 7. plurib. Canonib. à Can. 4.

48. *Quid est causare gratiam ex opere operato, & ex opere operantis?* R. Causare ita ut gratia non conferatur immediate, attentâ ratione meriti, honestatis, & dignitatis ipsius operis, est causare ex opere operato. Causare vero intuitu meriti & bonitatis moralis operis, est ex opere operantis.

49. *Causantne gratiam illam physicè, vel moraliter tantum?* R. Secundum quod Sacramenta dicunt res, & verba, non causant physicè gratiam; quia ex doctrina Patrum tota vis Sacramentorum consistit in sanguine, morte, resurrectione Christi Domini, quæ utique tantum moraliter sunt in rebus & verbis sacramentalibus.

50. *Quotuplicem gratiam conferunt Sacramenta?* R. Duplicem; unam omnibus Sacramentis communem, per quam sumus formaliter amici DEI, & vocatur gratia habitualis; alteram singulis Sacramentis propriam, fini speciali singulorum Sacramentorum deservientem, & hæc communiter consistere dicitur in gratiis actualibus, & auxiliis Divinis, seu illustrationibus, & piis affectionibus ad exigentiam singulorum Sacramentorum collatis.

51. *Quales sunt hæc gratia quod Baptismum & Confirmationem?* R. Ille confert gratias ad piè & christianè vivendum; hæc ad constanter & fortiter profitendam fidem coram tyranno.

52. *Quales confert Eucharistia?* R. Ad sedandas & minuendas passiones iræ, invidiæ, luxuriæ, &c. augendumque speciale charitatis erga DEUM incendium.

53. *Quales Pœnitentiæ & Ordo?* R. Illa ad resistendum peccato, & non peccandum de cætero, hic ad devotè & piè exercendum ministerium cultûs Divini.

54. *Quales extrema Unctio, & Matrimonium?* R. Illa ad fortiter dimicandum in agone contra dæmonem, hoc ad vivendum debito modo, muniaque matrimonium sequentia debitè exequenda, ac ejus onera ferenda.

55. *Differuntne hæc gratia Sacramentalis à communi gratia virtutum, seu à non Sacramentalibus?* R. Differre aliquo modo; quia aliàs non esset ratio formaliter distinguendû ipsa Sacramenta inter se, sed tantum materialiter; siquidem communis esset finis omnium Sacramentorum.

56. *Differuntne hæc gratiæ physicè, vel moraliter tantum?* R. Tantum moraliter & non physicè, quia una gratia habitualis intendit alteram, quod non fit per qualitates diversæ speciei; gratiæ verò actuales ejusdem rationis, quæ per Sacramenta conferuntur, possent conferri etiam ex alia causa.

57. *Quomodo differt moraliter gratia habitua-*

lis Sacramentalis à non Sacramentali; vel unius

Sacramenti à gratia alterius? R. Per Ordinem ad gratias actuales cuiuslibet Sacramento proprias, suo tempore infallibiliter dandas, quatenus scilicet gratia per Sacramentum data, fundat quali jus aliquod ad tales gratias actuales, quod jus consurgit ex promissione Divina, per quam dum donat gratiam, simul se obligat dare suo tempore hæc auxilia intuitu Sacramenti suscepti.

58. *Quomodo gratia actuales Sacramentales differunt moraliter ab aliis?* Resp. Differre, quatenus datæ sunt intuitu Sacramentorum ad certum finem ordinatorum & institutorum, ac etiam secuundum excessum, quatenus intuitu gratiæ habitualis per Sacramentum acquisitæ, accipit quis gratias actuales abundantiores ad certas operationes, quàm intuitu gratiæ habitualis in eodem gradu aliâ viâ acquisitæ.

59. *Conferturne prima gratia per omnia Sacramenta?* R. Per Sacramenta vivorum per se non conferri, sed tantum per Sacramenta mortuorum.

60. *Suntne ergo, & quæ sunt Sacramenta alia mortuorum, alia vivorum?* R. Sunt; & quidem mortuorum sunt: Baptismus & Pœnitentia. Reliqua quinque sunt vivorum.

61. *Quare vocantur vivorum, & quare mortuorum?* R. Quia illa supponunt gratiam, quæ vita animæ dicitur, in subjecto suscipiente; hæc tollunt mortem animæ, quam quis incurrit per peccatum mortale.

62. *Quare vocatur gratia per Sacramentum mortuorum collata, prima gratia?* R. Quia per

Ex Doctrina Fidei pro Subdiaconis. 131

per illam peccator DEO per peccatum in anima mortuus, resurgit à morte ad vitam spiritualem. Secunda autem gratia vocatur, quæ confertur jam vivo vitâ spirituali, & est tantum augmentum gratiæ.

63. *Ejusdem speciei sacramenta conferuntne semper subjectis æqualem gratiam?* R. Si sint etiam æqualiter disposita subjecta, conferent æqualem; quia habitis omnibus æqualibus, non est ratio, cur non sit æqualis effectus.

64. *Quid si autem subjecta sint inæqualiter disposita?* R. Tunc juxta mensuram dispositionis majorem, vel minorem causabunt gratiam. *Ex Trident. sess. 6. c. 7.* ubi inquit: Nos justificari, justitiam in nobis recipientes, unusquisque suam, secundum mensuram, quam Spiritus sanctus paratur singulis, prout vult, & secundum propriam uniuscujusque dispositionem, & cooperationem.

65. *At nunquid tunc excessus gratiæ conferretur ex opere operantis?* R. Nullâ ratione, quia non confertur intuitu majoris honestatis in opere, sed intuitu institutionis Divinæ, volentis positâ hâc meliori dispositione tantam conditione majorem gratiam conferre. Potest autem etiam intuitu meriti augmentum proportionatum fieri.

66. *Quis est secundarius effectus Sacramentorum ultra gratiam?* Resp. A tribus Sacramentis, Baptismo, Confirmatione, & Ordine conferri etiam characterem, id est signum spirituale indelebile à cæteris distinctivum, collativum alicujus potestatis.

67. *Quæ congruentia est, ut hæc tria Sacramenta conferant characterem?* Resp. Sicut in

magni Regis Familia Domestici, Milites, & Duces exercitus peculiaribus signis notantur, & designantur; ita in Christi Ecclesia, baptizati, tanquam ejus domestici, confirmati tanquam milites, ad defendendam fidem coram Tyranno, & ordinati tanquam duces ad regendum populum; conveniebat, ut peculiari Christi notâ insignirentur, quæ vocatur character.

68. *A quo sunt instituta septem Sacramenta nova Legis?* R. Omnia immediatè à Christo Domino. Ita Trid. sess. 7. Can. 1. *Si quis dixerit, Sacramenta nova Legis non fuisse omnia à Christo instituta, anathema sit.* Nec potest intelligi de mediata solùm institutione, cum sess. 21. c. 2. neget ullam potestatem dari in Sacramenta in Ecclesia, nisi salvâ eorum substantiâ.

69. *An solus homo sit minister Sacramentorum?* R. De lege ordinaria solus homo; quia in institutione illorum solis hominibus dedit Christus hanc potestatem, ut consideranti patet.

70. *An intentio Ministri debeat esse seria, vel sufficiens etiam saltem iocosa?* R. Debere esse seriam, saltem faciendi, quod facit Ecclesia. Ex Trid. sess. 7. can. 11. Et hoc patet ex institutione Christi de Baptismo: *Baptizantes eos in nomine Patris, &c.* De Pœnitentiâ: *Quorum remisistis, &c.* De Eucharistia: *et officio in meam commemorationem, &c.* Ubi clarum est, exigì veram voluntatem conferendi gratiam & effectum Sacramentorum.

71. *An sufficiat ad Sacramentum voluntas, seu intentio conditionata?* R. Sub conditione
de

de presenti vel præterito valet subsistente conditione, de futuro non valet, nisi in matrimonio ratione contractus, vel nisi conditio sciatur certò futura.

72. *Pro quo sunt instituta Sacramenta?* R. Pro solis hominibus viatoribus; cum enim sint remedia salutis obtinendæ, iis solùm deservire debebant, qui essent in via ad salutem.

73. *Quid est esse viatorem?* R. Est esse illum, qui nondum pervenit ad beatitudinem, sed est in statu tali, in quo potest & tenetur tendere ad illam, qui vocatur status viæ.

74. *Requiruntur etiam in suscipiente intentio ad valorem S.amenti?* R. Requiritur in adultis libertate præditis; conveniebat siquidem, ut hi liberè se disponerent ad gratiam & gloriam.

75. *In suscipiente sufficiens intentio habitualis?* R. Sufficere, de Baptismo clarè patet ex Conc. Carthag. III. can. 34. ubi sic habetur: Si pro se respondere non possunt, cum voluntatis eorum testimonium, si, qui sui sunt, dixerint, baptizentur. Et in Araus. I. can. 10. etiam de poenitentia: Obmutescens baptizari, aut poenitentiam accipere potest, si voluntatis præterite testimonium aliorum verbis habet. De aliis Sacramentis patet ab identitate rationis. Et si intentio virtualis sufficit in Ministro, cur non habitualis in suscipiente, qui se tantùm passivè habet.

76. *An sufficiat etiam voluntas generalis & præsumpta in suscipiente?* R. Quoad extremam unctionem sufficere, constat ex consuetudine

tudine Ecclesiæ, quâ solet iis conferri, qui rationis usu subito destituuntur, quamvis expressè hoc Sacramentum non petierint. De Eucharistia patet ex Catechismo Romano ubi dicitur: Si, antequam in insaniam inciderint, piam ac religiosam animi voluntatem præ se tulerint, licebit iis in fine vite, ex Conc. Carth. decreto, Eucharistiam administrare, modo nullum periculum timentum sit vomitionis, vel alterius indignitatis. De Confirmatione etiam patet à paritate Eucharistiæ, quæ si cum fructu potest conferri infantibus, & amentibus, cur non Confirmatio?

77. *Quid de aliis Sacramentis?* R. De Baptismo prius dictum est, requiri voluntatem positivam saltem præteritam. De Pœnitentia, spectat ad materiam de Presbyteratu. Ordo autem & Matrimonium, cum non sint Sacramenta communia omnibus Christianis, & penes utilitatem sibi conjunctam, magna secum trahant onera & obligationes, ideo non potest censeri illorum voluntas inclusa in intentione universali christianè vivendi, multò minùs in voluntate servandi omnia præcepta.

78. *Qualis dispositio requiritur ex parte suscipientis ad effectum primarium, id est, gratiam sanctificantem, recipiendam per Sacramenta mortuorum?* R. Ad effectum Baptismi in adulto, si nullum præcesserit peccatum actuale mortale, solum actum Fidei requiritur quia de alia dispositione nullum est fundamentum; si verò præcesserit aliquod peccatum personale, requiritur saltem attritio. Idem est de Sacramento Pœnitentiæ.

79. Qualis autem requiritur ad effectum Sacramentorum vivorum? R. Per se sufficit status gratiæ, quia hæc Sacramenta conferunt gratiam, ubi non inveniunt obicem.

80. An minister peccator, hæreticus, infidelis, valide administrat Sacramentum? Respon. Valide, ex Matthæi 23. Super Cathedram Moysæ sederunt Scribæ & Pharisæi, &c. Quia Minister Sacramentorum operatur virtute & auctoritate Divinâ. Joan. 1. Hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. DEUS autem non aufert ministris hanc potestatem, propter peccatum, sicut nec aufert alias gratias, gratis datas, jurisdictionem, aut possessionem bonorum temporalium.

81. An peccet mortaliter Minister ordinarius, consciens Sacramentum in statu peccati mortalis? Resp. Peccare; quia tam sacram actionem nomine DEI faciendam, continentem passionem & merita Christi, ordinatam ad sanctificandos homines, indignè exercet. Unde præmitti debet contritio ad minimum, & in volente sacrificare etiam confessio, si fieri potest, ex speciali præcepto, ratione communionis conjunctæ.

82. An etiam alii Clerici, v. g. Diaconi & Subdiaconi sua munia peragentes, vel etiam Presbyteri alia munia in statu peccati mortalis exercentes, peccent mortaliter? R. Negativè; quia hæc actiones non sunt tam sacræ, sicut Sacramentales.

83. An sit licitum, pretere à ministro Sacramentum, quem scio in administratione peccaturum? R. Licitum esse, si præcisè ex sua malitia peccaturus est; quia quando subest justa causa peccandi, quod

quod licitè fieri potest, licet prævideatur peccaminosè futurum ex alterius malitia, perenti non imputatur peccatum per accidens conjunctum cum effectu, petito; meum enim jus non debet impediri per malitiam alterius, & tunc petens non habet se positivè, sed tantum permissivè ad peccatum.

Sacramentalia.

84. *Quid sunt Sacramentalia?* R. Sunt res quædam ab Ecclesia institutæ in eum finem, ut per eorum usum venialium peccatorum remissio obtineatur, idque virtute doloris, quem exercet is, qui eis utitur, qui dolor concipitur virtute gratiarum excitantium, quas sæpè sæpius concedit Deus in devoto Sacramentalium usu propter Ecclesiæ preces & merita, quam sæpè exaudit.

85. *Quomodo ergo differunt sacramentalia à Sacramentis?* R. Primò: Sacramenta sunt à Christo instituta, Sacramentalia solùm ab Ecclesia. Secundò, illa conferunt gratiam ex opere operato, ex se ipsis, hæc non ex se ipsis, sed tantum virtute doloris, quando iis exercetur. Tertio, illa sunt instituta etiam ad remissionem mortalium, hæc ad remissionem venialium. Quarto, illa infallibilem consequuntur effectum in non ponentibus obicem; hæc non ita infallibilem habent effectum, quia non est certum, semper Ecclesiam exaudiri à DEO. Inter Sacramentalia autem numerantur: Aqua benedicta, panis benedictus, confessio generalis cum tunctione pectoris, benedictio Episcopi, & quædam alia.

CAPUT IV.

De Censuris & Irregularitate
in genere

1. *Quid est Censura?* Respond. Est poena spiritualis & medicinalis, per quam homini baptizato delinquenti & contumaci per potestatem Ecclesiasticam auferretur usus quorundam honorum spiritualium.

2. *Qualibus bonis privatur quis per Censuram?*
R. Non privari bonis merè internis, uti sunt character, & potestas Ordinis, nec bonis propriis, & privatis, uti sunt Fides, Charitas & Gratia, &c. sed quibusdam externis & publicis, sive actionibus, quæ habent spiritualem aliquem effectum vel commodum, uti sunt, Sacrificium, Officium Divinum, beneficium, administratio & susceptio Sacramentorum, indulgentiæ, publica Ecclesiæ suffragia, quia hæc, & non illa subsunt dispositioni Ecclesiæ.

3. *An nunquid per excommunicationem privatur quis etiam magno bono temporali, uti est confectus humanus?* Resp. Hanc poenam esse tantum secundariam.

4. *An ergo exilium, carcer, servitus, non sunt Censuræ?* R. Non esse, quia sunt poenæ temporales. Unde etiam privatio beneficii, nisi adjunctam habeat suspensionem aliquam spiritualium actionum, Censura non est.

5. *Degradatio & depositio suntne Censuræ?*
R. Non

R. Non esse; quia quamvis sint pœna spiritualis, non tamen medicinalis, sed perpetua, & ob peccatum præteritum etiã emandatum, potest infligi.

6. *Cessatio à Divinis estne Censura?* R. Non esse, quia non imponitur per modum medicinæ ad tollendam contumaciam, sed ad propulsandam injuriam Ecclesiæ factam.

7. *Irregularitas estne Censura?* R. Non est, sive sit ex defectu, sive ex delicto; prior quidem non, quia non est pœna, sed tantum impedimentum Canonicum; nec posterior, quia non irrogatur per modum pœnæ medicinalis, sed punitivæ, & ex se perpetuæ. Unde nec tollitur per absolutionem, sed per dispensationem.

8. *Quotuplex est Censura?* R. Essentiali divisione est triplex: Excommunicatio, Suspendio, Interdictum.

9. *Quotuplex est accidentaliter?* R. Alia est à jure, alia ab homine; alia sententiæ latæ, alia ferendæ.

10. *Qui possunt ferrè censuram?* Respon. Omnis ac solus Superior Ecclesiasticus, habens in foro externo seu contentioso jurisdictionem, sive ordinariam, sive delegatam.

11. *In quos potest ferrè Censura?* R. In omnes & solos subditos alicui Superiori Ecclesiastico, talem jurisdictionem habenti; quia subjectio & jurisdictio sunt correlativa.

Excommunicatio.

12. *Quid est Excommunicatio?* R. Est Censura,

Censura, per quam quis privatur communione Ecclesie, id est, communibus Ecclesie bonis, vel omnibus, vel aliquibus.

13. *Quotuplex est Excommunicatio?* Resp. Duplex: Alia major, alia minor. Illa privat omnibus bonis communibus Ecclesie, hæc solum participatione passiva Sacramentorum.

14. *Ob quam causam incurritur Excommunicatio minor?* R. Ob unicam, cum quis communicat cum excommunicato excommunicatione majori, denunciato, vel publico percussore Clerici.

15. *Ob quam causam incurritur excommunicatio major?* Respond. Causas excommunicationis majoris haberi in Catalog. Excommunicationum, in Bulla Cœnæ, & Edictis Episcoporum.

16. *Impeditne utraque Excommunicatio suspensionem omnium Sacramentorum?* R. Impedit. Primæ autem Tonsuræ suspensionem impedit sola major, qui etiam impedit administrationem in Ordinibus jam susceptis.

Suspensio.

17. *Quid est suspensio?* R. Est Censura, vel pœna Ecclesiastica, quæ Clericus privatur usu potestatis ei convenientis, aut ratione officii Clericalis, aut ratione beneficii, aut ratione utriusque, & hæc ultima est adæquata & plena suspensio.

18. *Quenam suspensio est Censura, & quæ pœna?* R. Est censura, si imponatur in medicinam, ut sic fidelis respiscat ab inobedientia.

bedientia. Est verò pura pœna, si imponatur in vindictam delicti commiffi.

19. *Quis potest sic fufpendi?* R. Solut Clericus.

20. *Quando impedit fufpenfio fufceptionem Ordinum, vel miniftrationem in iis?* Refpon. Quando eft fufpenfio ab Ordine, vel quando eft fufpenfio totalis. Eundem effectum habet à fortiori degradatio & deponitio.

21. *An propter aliquod delictum fufpenfus per mensem Februarii anni bifsextilis, poffit celebrare Miffam ultimâ die eufdem mennis anni bifsextilis?* Refp. In favorem fufpenfi dici poffe, quòd mens Februarius à iure determinatus intelligatur fine die bifsextilis, ac proinde elapsis tot diebus, quot aliàs habet Februarius, ceffat pœna mennis alligata.

22. *An Sacerdos fufpenfus ob id, quòd vel ante ritum, vel extra tempora promotus fit ad Sacerdotium, fi in ordinatione cum Epifcopo ordinante confecret, fiat irregularis?* Refpondet. Probabile effe, quòd non fiat; quia moraliter loquendo, hic actus non exercetur post ordinationem, cum ordinatio moraliter ante finem Miffæ non habeatur pro finita.

Depofitio & Degradatio.

23. *Quid eft deponitio & degradatio?* Refp. Depofitionem genericè acceptam per nihil aliud differre à degradatione, quàm quòd illa latius pateat, quàm hæc; & fi fit verbalis, vocatur fimpliciter deponitio; fi fit realis, vocatur degradatio.

24. *Quid*

24. *Quid ergo est degradatio?* R. Est privatio executionis officiorum, & beneficiorum simpliciter, & in toto, & absque spe restitutionis, facta cum certa solennitate, & privatione Clericalis privilegii, ita, ut seculari Curiae subjiatur.

25. *Quid autem est depositio verbalis?* R. Est similis privatio, sed sine dicta solennitate, vel relicto utroque privilegio Canonis & fori.

26. *Quomodo differunt depositio & degradatio à suspensione?* R. Quod illæ auferant ipsum jus radicale, & titulum beneficii, idque in perpetuum; suspensio non item, sed solum fructum & usum.

Interdictum.

27. *Quid est Interdictum?* R. Regulariter est censura, prohibens fidelibus officiorum Divinorum celebrationem, Sacramentorum Eucharistiae, Extremæ Unctionis, & Ordinum tam ministracionem, quam suscepcionem, & sepulturam Ecclesiasticam.

28. *Cur dixisti: Regulariter?* R. Quia sicut suspensio potest ferri, & ut Censura, & ut mera poena in vindictam peccati commissi, ita & interdictum, quia autem interdictum vix unquam imponi solet ut mera poena, ideo additum est: *Regulariter.*

29. *Quotuplex est Interdictum?* R. Aliud est locale, aliud personale: Utrumque vel est generale, vel speciale.

30. *Quid est locale generale?* R. Cum interdicitur tota Provincia, Regnum, Civitas, Castel-

Castellum, & tunc nemo ibi ordinari, vel ministrare potest.

31. *Quid est interdictum locale speciale?*
R. Cùm interdicatur tantùm una, vel plures Ecclesiæ unius loci, non omnes intelliguntur autem etiam Capellæ.

32. *Quid est interdictum personale speciale?*
R. Cùm aliqui vel una tantùm persona interdicatur.

33. *Quid est interdictum personale generale?*
R. Quando omnes personæ alicujus loci interdicuntur.

34. *Quomodo differt Interdictum ab Excommunicatione?* R. Per hoc, quòd Excommunicatio privet quidem iisdem & aliis rebus, quibus Interdictum, sed præcisè, ut res sunt communes aliis fidelibus; Interdictum verò privet rebus sacris in jure expressis, ut sacræ sunt.

35. *Quomodo rursus differt Interdictum à suspensione?* R. Per hoc, quòd quamvis suspensio iisdem privet ex parte, quibus Interdictum, tamen suspensio privat iis, prout sunt propriæ ipsi suspenso. Interdictum verò privat iis, prout sunt communes.
Ita Soarius de Cens. disp. 32. sect. 1.

Irregularitas.

36. *Quid est irregularitas?* R. Est impedimentum Canonicum, primariò & directè impediens Fideles à susceptione Ordinum; secundariò autem & indirectè impediens ordinatum ab ejus usu, & impediens item eosdem à beneficiis, jurisdictioneque Ecclesiastica.

37. *Quod est subjectum irregularitatis capax?*
R. Imprimis debet esse capax Ordinis; deinde debet esse Juri Canonico subjectus. Hinc non baptizatus, foemina, perpetuo amens, tanquam Ordinum incapaces, sunt etiam incapaces Irregularitatis. Et Pontifex, quia non est subditus Juri Canonico, pariter capax non est.

38. *Quotuplex est Irregularitas? R. Duplex: Una ex delicto, altera ex defectu.*

39. *Qualis actus requiritur in subjecto ad irregularitatem ex delicto incurrendam? R. Requiri actum externum, opere consummatum, deliberatum, peccaminosum, cognitum in ratione poenae.*

40. *An actus externus occultissimus sit capax irregularitatis? R. Esse, quia hoc ipso est de se subjectus iudicio Ecclesiae. Contrarium tenent aliqui.*

41. *Si quis lethale vulnus inflixit, sed mors secuta non est, censeaturne opere consummasse, ac proinde incurrisse irregularitatem ex delicto?*

R. Non censeari, quia non est actus in ea specie, sub qua prohibetur, perfectus.

42. *An quis tempore ebrietatis solitus occidere bibis ad ebrietatem, & in ea occidit, censeatur satis deliberate occidisse, ut incurrat irregularitatem?*

R. Affirmative, si tunc praevideat se occisurum, quia fuit occisio satis deliberata; negative vero, si non praevideat, ex opposita ratione.

43. *An etiam impubes occidens incurrat irregularitatem? R. Ex plurium sententia, apud & cum Tamb. probabilius non incurrere, qui docent universaliter, pueros impuberes, qui docent universaliter, pueros impuberes, quamvis rationis usum habentes, nullam*

Censurâ aut poenâ (Excommunicationem aliqui excipiunt) affici ab Ecclesia.

44. *An ad incurrendam irregularitatem ex delicto requiratur actus mortaliter peccaminosus?*
R. Probabiliter requiritur. Vide Tamb. de irregul. c. 4. §. 4.

45. *Quae sunt irregularitates ex delicto?* R. Una est, obiteratum Baptismum serîo & scienter.

46. *Quis incurrit hanc irregularitatem?* Resp. Et rebaptizatus, & rebaptizans; iste tamen si sit Clericus, tantum partialiter incurrit, quatenus ad altiorem Ordinem ascendere nequit; & si occulte rebaptizat, peccat quidem graviter, sed irregularitatem non incurrit, nisi sollemniter baptizaverit, non Sacerdos. Ex Cap. 1. & 2. de Cler. non ord.

47. *Quae est secunda Irregularitas ex delicto?*
R. Ex Ordinum abusu.

48. *Quod modis hæc irregularitas incurritur?*
R. Tribus modis: Primò, qui furtivè, juxta aliquos, vel qui matrimonio (quamvis solùm ratò) junctus suscipit Ordines, extra casus jure expressos. Secundò, si quis Clericus carens Ordine aliquo, actum ejus Ordinis serîo, & scienter sollemniter exercet. Tertiò, si quis Clericus violet Censuram, id est, cum sit excommunicatus, vel suspensus, vel interdictus, exercet culpabiliter actus proprios Ordinum majorum.

49. *Quae est tertia Irregularitas ex delicto?*
R. Propter enormia crimina, si sint notoria & publica, v. gr. quæ à jure habent annexam infamiam, ut: Adulterium, Raptus, Incestus, Perjurium in judicio.

50. *Quæ est quarta Irregularitas ex delicto?*

R. Ex injusta mutilatione, vel homicidio etiam indirectè tantùm voluntario, extenditurque ad omnes, qui ad alterutrum, sive in bello injusto, sive extra illud, injustè concurrunt consulendo, mandando. Mutilatio autem hîc intelligitur, quâdo à corpore separatur membrum aliquod principale, id est, pars corporis, quæ officium per se distinctum habet, ut: Pes, manus, oculus.

51. *Quæ sunt Irregularitates ex defectu?*

R. Prima est ex defectu animæ, ut: Si sint amentes, phrænotici, areptitii, epileptici, qui tamen si ordinati sunt, & intra annum, eò morbô non laborârunt, præsumuntur liberati. Item illiterati, qui non habent doctrinam sufficientem. Denique Neophyti, seu recenter conversi, donec ab Episcopo judicentur sufficientes.

52. *An amentes, epileptici, &c. si semel tantùm*

fuerint correpti amentia, epilepsia, &c. hoc ipso sine

perpetuò irregulares quoad suscipiendos Ordines?

R. Affirmativè cum communi ex Cap. *Mari-*

rium, dist. 33. si hoc Cap. fit usu receptum,

ut supponit Suarez de Cens. dist. 51. sect. 1.

num. 4. tales proinde (ut idem ait) meritò

non admittuntur ad Ordines, vel saltem

desideratur Prælati approbatio. Imò num. 5.

simpliciter asserit cum Navarro, ordinari

non posse sine Papæ dispensatione.

53. *Quæ est secunda irregularitas ex defectu?*

R. Ex defectu corporis, ut si propter eum

ineptus sit ad exercitium Ordinis, cæcus,

furdus, claudus, ita ut sine baculo nequeat

ire ad Altare, careat manu, pollice, indice, oculo sinistro. Si Ordinem nequit exercere, sine horrore, offensione, aut scandalo aliorum, ut carens auribus, naso, notabiliter, gibbosus, leprosus, paralyticus. Si sic hermaphroditus, monstrosus, gigas, pigmeus, æthiops inter Europæos.

54. *Quæ est tertia irregularitas ex defectu?*
 R. Ex defectu natalium, quales sunt omnes illegitimi, eò, quòd ratione originis reputentur viles.

55. *Quæ est quarta irregularitas ex defectu?* R. Ex defectu ætatis ad Ordines, de qua alibi dictum.

56. *Quæ est quinta irregularitas ex defectu?*
 R. Ex defectu Sacramenti, sive significationis Matrimonii ratione Bigamiæ; Bigamia autem contrahitur, vel dum quis vivente, aut mortuâ primâ uxore cognitâ, secundam cognoscit, etsi Matrimonium sit invalidam. Vel qui viduam non virginem ducit & cognoscit. Vel qui ducit uxorem prius ab alio quomodocunque cognitam, & ipse cognoscit. Vel qui propriam uxorem cognoscit, postquam ab alio per adulterium cognita fuit. Vel demùm, qui post solenne votum Castitatis de facto Matrimonium contrahit, & consummat illud cum Virgine.

57. *Quæ ex sexta Irregularitas ex defectu?*
 R. Ex infamia, sive juris (quæ ex delicto proprio, vel Parentum, vel vili conditione personæ nascitur) sive facti, modò crimen publicum sit; ex occulto enim non oritur, si Homicidium, & Censuræ violationem excipias, juxta aliquorum sententiam.

58. *Quæ est septima Irregularitas ex defectu?*

R. Ex defectu libertatis, quem habent omnes servi propriè dicti, donec consequantur plenam libertatem. Item conjugati, nisi uxores consentiant, & castitatem voveant. Et Curiales, id est, curiæ sæculari obligati factò juramentò, vel stipendiò, vel Judices, Advocati, &c. quamdiu talia officia habent. Excipiuntur illi, qui habent specialem dispensationem Pape pro talibus officiis, uti quidam Clerici in aula Principum. Item hunc defectum libertatis habent milites, saltè quamdiu juramentò tenentur, thesaurarii & depositarii publici, & qui rempub. administrant; uti etiam apparitores, & similes, qui sæva, turpia exercuerunt, vel in causa sanguinis ministrarunt.

59. *Quæ est octava irregularitas ex defectu?*

R. Ex defectu lenitatis; scilicet ex licita mutilatione, vel homicidio in bello justo, vel judicio. Et requiritur, ut occisio, vel mutilatio de facto sequatur.

60. *Cur hæc lenitas requiritur ab Ecclesia?*

R. Quia Sacerdos gerit Personam Christi, qui utpote lenissimus, neminem unquam læsit.

61. *Incurrítne hæc irregularitatem, qui mutilat, vel occidit in defensionem inculpatis honoris, vite, castitatis?* R. Negativè; quia in Jure non statuitur Irregularitas hæc, nisi ob homicidium in bello justo, vel judicio.

62. *Qui incurrunt hæc irregularitatem in bello justo?* R. Qui mutilat, vel occidit propriâ manu, non autem Clericus adhortans ad fortiter pugnandum in bello justo. (Secus tamen, si ad occidendum hunc vel illum in-

particulari. Idem est de Duce exercitus
Tubicine, &c.

63. *Qui incurrunt illam in judicio?* R. Qui ad
mortem, vel mutilationem cooperantur,
active, & efficaciter, & proximè per actio-
nem ex natura sua ad id ordinatam.

64. *Qui consentur hi cooperatores?* R. Judex
ferens sententiam, Notarius eam scribens,
ministri exequentes, testes, &c.

65. *Cur additur: Active?* R. Id est, ex
parte occidentium; quia non fit irregularis,
qui se habet tantum passivè, & ex parte
ejus, qui occiditur, ut Confessarius hor-
rans ad fatendum veritatem, vel acquies-
cendum sententiæ justæ, quam non potest
differre, nisi appellatione injustâ.

66. *Cur additur: Efficaciter?* R. Quia adju-
vans, v. g. ferens ligna, ut comburatur ante
jam suffocatus, non fit irregularis, nec assistens
supplicio, si suâ præsentia in illud non influat.

67. *Cur dicitur: Proxime?* Quia qui re-
motè tantum influunt, non sunt irregulares;
ut qui gladios faciunt, aut vendunt; Legis-
lator leges capitales condens; Concionator
in genere dicens, puniendos esse malefactores;
Confessarius interrogatus de reo, an mortem
mereatur, si respondeat, Judicem sine ac-
ceptione personarum fungi debere suo officio.
Quia hi omnes sunt tantum causa remota.

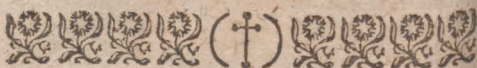
68. *At, quid si aliquid facerent, aut dicerent
in particulari, ex quo mors alicujus sequeretur, aut
acceleraretur?* R. Hos futuros proximè coo-
peratores, proindeque irregulares; ut si quis
efficaciter urgeret reum, ut scalam ascendat,
vel

vel ad hoc illum juvaret, vel si iudici in particulari responderet, hunc esse ple-ctendum.

69. *Possunt tamen proximè cooperantes aliquando excusari ab irregularitate?* R. Possunt, si fiat cum indeliberatione, aut cum semiplena tantùm advertentia, v. g. si dicat Confessarius: *Properemus*, aut instiget iumentum, quo reus vehitur. Item, si cooperatio sit valdè exigua; ut si jubeat reum adhuc unum gradum conscendere; quia minimum reputatur pro nihilo.

70. *Quid tamen est in hac causa probabilitatis favorabilis?* R. Suarez, Regin. Laym. Turr. Hurt. Banny, censent, ex homicidio neminem fieri irregularem ex defectu, nisi concurrat ut publicus minister justitiæ, sive ad causæ probationem, sive executionem; vel ut privatus injùstè, & cum peccato.

71. *Cur tandem dicitur n. 63. per actionem ex natura sua ordinatam?* R. Ideo, quia per accidens secutus effectus, non imputatur danti operam rei, per se licitæ. Hinc non fit irregularis, dicens carnifici: *Nemo te impedit facere tuum officium, ego meum feci.* Nec Judices Ecclesiastici, degradatum tradentes brachio sæculari; nec Clerici, accusantes aliquem in causa criminali; modò expressè protestentur, se non intendere, ut puniatur pœnâ sanguinis, sed tantùm ut sibi, vel suis satisfiat; vel impediatur mala, sibi & aliis impendentia.

PARS III.

De Diaconatu, & ad eum
pertinentibus.

CAPUT I.

De Diaconatu.

1. *Quid est Diaconatus?* Respond. Est Ordo sacer Ecclesiasticus, quod confertur potestas proximè assistendi Presbytero in ministerio Altaris, legendique Evangelium in Missa.

2. *Quomodo ordinandus in Diaconum debet accedere ordinationem?* Respond. Debet esse initiatus Minoribus Ordinibus, & Subdiaconatu, examinatus, & approbatus pro Diaconatu, benè dispositus ad sacram Communionem, indutus Amictu, Albâ, Cingulô, & Manipulô, Dalmaticam super brachium sinistrum, & stolam manu sinistra, dextrâ verò candelam offerendam Episcopo gestans, & habens tonsuram parentem.

3. *Qua est materia Diaconatus?* rz. Verius, esse duplicem partialem materiam. Unam ex decreto filii, ab Eugenio in Conc. Hier.

Flor. facto, traditionem libri Evangeliorum. Alteram ex Conc. Carthagenen. 4. c. 4. Impositionem manus dextræ ab Episcopo factam super caput Ordinandi.

4. Quæ est forma ad traditionem libri Evangeliorum proferenda ab Episcopo? R. Est hæc: Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia, tam pro vivis, quam pro defunctis, in nomine Domini.

5. Quæ est altera forma? R. Hæc: Accipe Spiritum Sanctum, ad robur, & ad resistendum diabolo, & tentationibus ejus in nomine Domini.

6. An sit valida ordinatio Diaconi, si non tradatur illi liber Missalis, (uti solet) sed alius continens Evangelia? R. Esse, quia adsunt Evangelia.

7. Quid si tradatur alius liber, v. g. Exorcismorum, vel Concilium Tridentinum? Resp. Non fere validam; ob defectum enim Evangeliorum non verificaretur forma.

8. Quid si tota sacra Scriptura traderetur? R. Validam futuram, quia adsunt Evangelia.

9. Quid si autem solam Vetus Testamentum traderetur? R. Non fore validam, quia in eo non sunt Evangelia.

10. Quid si traderetur liber, continens solum Acta Apostolorum, Epistolas, & Apocalypsin? R. Cum Tamb. dubiam fore ordinationem, & sub conditione repetendam; quamvis enim in Actibus, aliisque prædictis libris adsit doctrina Evangelii, non tamen sunt Evangelia.

11. Quomodo liber Evangeliorum potest esse materia remota hujus Ordinis, cum temporibus Apostolorum talis liber non fuerit, & tamen fuerint Diaconi ordinati, uti fuit S. Stephanus? R. Christum non determinasse in individuo materias singu-

lorum Ordinum, sed aliquorum tantum in genere, mandando Apostolis, ut in particulari usurparent cæremoniam exteriorem, quæ pro diversitate temporum significarent munus, atque officium cujusque Ordinis. Ac proinde Apostoli contulerunt ab initio Subdiaconatum, & Diaconatum cum materia nobis quidem ignota, sed pro tunc significante eandem potestatem, quæ de facto significatur.

12. *Quod est officium Diaconi?* Resp. Imprimis: Est Sacerdoti sacrificanti immediate assistere, ministrare illi Hostiam in patena, & Vinum in calice tradendo, eumque adjuvare, porrando etiam Corpus Christi, si opus sit.

13. *Quod est officium ulterius?* R. Canere solenniter Evangelium in Missa, id est, cum veste propria, & ex officio.

14. *Quod aliud est Diaconi officium?* Resp. Est Corpus & Sauguinem Christi, ex commissione Sacerdotis seu Episcopi, Fidelibus ministrare, seu dispensare; quod quidem hodie in usu non est, nisi in maxima necessitate, cum sit copia Sacerdotum.

15. *Quid adhuc?* Resp. Solenniter baptizare ex commissione Episcopi, vel Sacerdotis.

16. *Quid ultra?* Resp. Ex commissione Sacerdotis, vel in necessitate solenniter prædicare.

17. *Quid denique?* Respon. Sunt & alia ejus officia ex Ecclesiæ constitutione, ut: Baptizandos instruere, purgare, vestibus exspoliare, Episcopo prædicanti assistere, eumque

eumque custodire, & tanquam ejus oculum populi mores pervestigare, eique, ut eos perficiat, vel corrigat, referre; Bona Ecclesie dispensare, eleemosynas distribuere.

18. *An Diaconus possit etiam ministrare Extremam Unctionem, ex commissione Parochi?* R. Non posse, quia id nullò jure ipsi conceditur.

19. *An Diacono liceat deferre Pyxidem, in qua sunt sacra particula, de uno Altari ad alterum?* Resp. Cum Tamb. ex S. Thoma, licere; quia Diaconus debet habere potestatem super Christi Corpus in sacris vasis contentum, & ex quotidiana praxi Diaconus pro solenni processione vel expositione pyxidem, seu lunulam, in quibus est Eucharistia, educit è sacrario, vel à sublimi loco sumit, adducitque in manus Sacerdotis.

20. *Quid est solenniter canere Evangelium in Missa?* R. Est canere cum propria vesti Diaconi.

21. *Quæ est illa propria vestis?* R. Est stola à sinistro humero per pectus, & deorsum ad latus dextrum, sub brachio dextro ducta.

22. *An ergo Subdiaconus non potest canere solenniter Evangelium in Missa?* R. Non posse cum tali solennitate, hoc est, cum veste propria Diaconi.

23. *Potestne Diaconus absente Parocho, quamvis non committente, dispensare Eucharistiam in casu necessitatis?* R. Posse, quia est tacita voluntas.

24. *Qualis autem hodie requiritur necessitas ad hoc munus obeundum?* Resp. Sufficere necessitatem agonizantis. Quintanad. extendit etiam ad majora Festa absente Sacerdote.

25. *An Diaconus possit manu propria porrigere Eucharistiam Sacerdoti infirmo?* Resp. Ipsum Sa-

cerdotem debere Eucharistiam de pyxide accipere, si possit, & sumere, cum sit Sacerdos. Si autem non possit, porrigat illi Diaconus.

26. *Quid est solenniter baptizare?* R. Est baptizare cum solennitatibus & cæremoniis ab Ecclesia præscriptis in Rituali.

27. *An possit Parochus pro libitu committere Baptismum Diacono?* R. Aliqui putant, solum in casu extremæ necessitatis; iudicò autem verius esse, quòd possit ex alia causa rationabili, & quidem hac ætate; alias olim erat facilius hæc commissio ob defectum Sacerdotum, quorum numerus hodie crevit.

28. *Potestne Diaconus etiam sine commissione baptizare solenniter Parocho absente?* R. Probabile esse, quòd possit proprio jure, etiamsi non sit extrema necessitas, dummodo sit non levis.

29. *Quid, si Diaconus constituatur Parochus, potestne sine ulteriori commissione suos Parochianos solenniter baptizare?* Respond. Videri in tali maiorem potestatem agnoscendam, quàm in simplici Diacono; ac proinde hanc potestatem illi negandam non esse, sicut tunc potest solenniter prædicare ex officio.

30. *Sed Diaconus extra casus dictos, sine commissione Sacerdotis, vel Episcopi, baptizet solenniter, incurritne aliquam poenam?* R. Incurrere Irregularitatem. Ex Cap. 1. de Cler. non ord. mini.

31. *Per quam materiam & formam confertur Diacono hæc potestas dispensandi Eucharistiam solenniter baptizandi ex Sacerdotis deputatione, & sacrificanti ministrandi?* R. Per manûs impositionem, & ejus formam.

32. *Quibus vestibus debet esse indutus Diaconus, dum*

dum solemniter baptizat, aut defert Sacramentum Eucharistia ex commissione Parochi? R. Aliquos judicare, quod superpelliceo & stola per transversum positâ ad distinctionem à Sacerdote, aliâ evasurum illum irregularem, si stola gestaret, sicut Sacerdos.

33. Quid est solemniter predicare? R. Cum stola & superpelliceo ex Cathedra.

34. Estne hoc munus magis proprium Diaconi, quam Subdiaconi? R. Ita mihi videri cum Tamb. Neque enim putandum est, tradi illi Evangelii librum, ut eum solum legat, verum etiam, ut, si aliâs est idoneus, illud fidelibus evulget.

35. Fortè tantum licebit id in penuria Sacerdotum, quæ hodie raro accidit? R. Tam burino durum videtur, Ecclesiam velle prohibere illis officium, quod ex propria ordinatione ipsis competit.

36. Quid est Evangelium? R. Est historia vitæ & mortis Domini nostri JESU Christi, conscripta per Evangelistas, Canonicos, & probatos ab Ecclesia.

37. Potestne Diaconus etiam assistere matrimonio ex commissione Parochi? R. Non posse; quia Tridentinum sess. 24. cap. 1. de Reform. hoc munus committit solum Parocho, vel alteri Sacerdoti, de ipsius Parochi, seu Ordinarii licentia.

38. Si ergo Diaconus sit Parochus, poteritne ex officio assistere matrimonio? R. In eo casu posse; quia verè erit Parochus.

39. An saltem eo casu possit Diacono Parocho committi assistentia hæc? R. Non posse, quia Trident. cit. commissionem vult fieri Sacerdoti.

40. *An possit Pontifex ordinationem Diaconi delegare simplici sacerdoti?* R. Juxta communem apud Tiberium, non posse; quia nunquam legitur, hanc facultatem delegatam esse. Quamvis Vasquez & alii dicant privilegium datum esse Abbatibus Cisterciensibus, de quo dubitat Coninck.

41. *Quæ aetas requiritur ad Diaconatum?*
Resp. Annus vigesimus tertius inchoatus ex *Trid. sess. 23. c. 12. de reform.*

42. *Habent Diaconus specialem aliquam obligationem sibi propriam?* Resp. Nullam ultra eas, quas habet subdiaconus, videlicet ad castitatem, Horas Canonicas, Habitum & Tonsuram.

43. *Si quis subdiaconatu invalide susceptus, fiat Diaconus, obligaturne voto castitatis?* Resp. Obligari, quia illud est annexum singulis sacris Ordinibus.

44. *Qui ergo est Religiosus subdiaconus, & Diaconus, peccatque contra castitatem, peccabitne triplici peccato?* Respon. Peccabit uno peccato, triplici titulo vetito, quia lingua vota eandem actionem ex eodem Religionis motivo prohibent.

45. *Obligaturne Diaconus exercere suum officium?* Resp. Non videri esse specialem obligationem, nisi fortè alicui Ecclesiæ adscribatur, ut inserviat.

46. *Peccatne mortaliter, si exercet suum munus in statu peccati mortalis?* Resp. Non peccare, quia hæ actiones non sunt tantæ sacræ, sicut Sacramentales.

47. *Anne hoc verum est etiam de dispensatione Eucha-*

Eucharistia? Resp. Etiam, ex communi opinione.

48. *Quid habet plus potestatis Diaconus in recitatione Breviarii, quam Subdiaconus?* R. Hoc, quod ante orationes dicat: Dominus vobiscum.

49. *Potestne hunc versum dicere, etiam praesente Sacerdote?* R. Juxta Rubricas non posse, nisi de Sacerdotis licentia.

50. *Debentne etiam Diaconi habere testimonium bona vita?* R. Debent. Ex Trid. sess. 23. c. 13. de reform.

51. *Quantum interstitium requiritur inter susceptionem Subdiaconatus, & Diaconatus?* R. Requiritur ex Trid. cit. integrum annum Ecclesiasticum.

52. *An Diaconus habens duo domicilia in diversis Diocesis, possit Diaconatum accipere ab altero Episcopo, quam Subdiaconatum acceperit?* Resp. Posse, quia utrobique ordinatur à proprio Episcopo.

53. *Si quis titulum, quem pro Subdiaconatu habuit, perdidisset, deberetne alium procurare pro Diaconatu?* R. Deberet providere de alio, quia aliàs ordinaretur in Sacris sine titulo, contra Tridentinum.

54. *Quae scientia requiritur in Diacono?* Resp. Ex dispositione Tridentini in genere eadem, quae in Subdiacono, ut sit in litteris, & iis, quae ad Ordinem suum exercendum pertinent, instructus. In specie tamen manifestum videtur, plus scientiae requiri in Diacono, siquidem ejus munia etiam ad proximum juvandum extenduntur. Et potest examinari etiam de recitatione Officii Divini.

CAPUT II.

De assistentia Diaconi Sacerdoti
Missam celebranti cum Sub-
diacono.

1. **Q**uibus vestibus debet esse indutus Diaconus, dum Sacerdoti sacrificanti ministrat? *R.* Amictu, Albâ, Cingulô, Manipulô, Stola à sinistro humero ad latus dextrum ductâ, & Dalmaticâ.

2. Quid significat Dalmatica? *R.* Significat erga proximum lætitiâ & charitatem.

3. Diaconus dum Stola induit, debent osculari Crucem in medio positam? *R.* Debet, ex Gayanto.

4. Quomodo procedit Diaconus ad Altare cum Sacerdote ad sacrificandum? *R.* Præcedente Subdiacono, sequitur Diaconus, uterque cooperitò capite, & iunctis manibus; ac deinde Sacerdos; nisi hic pluviâ sit indutus, ad asperionem aquæ benedictæ faciendam, tunc enim pares procedunt cum celebrante, tenentes utrinque alas pluviâlis.

5. Ubi stat Diaconus, dum celebrans facit confessionem? *Respon.* Penes celebrantem à dextris, cum quo dicit alternatim post Antiphonam: *Introibo*: Psalmum: *Judicis*, & postea Confessionem correspondente Subdiacono.

6. Quomodo dicitur Confessio à Diacono simul & Subdiacono? *Respon.* Corpore antrosum inclinatò, dumque dicunt: *Tibi Pater*, &

De assist. Diacon. Sac. Miss. celeb. cum Subd. 159
de Pater, aliquantum convertuntur ad celebrantem. Tenebunt autem manus semper junctas ante pectus, nisi quando pectus percutient, alias signa Crucis semper facient simul cum celebrante.

7. *Quomodo ascendunt factâ Confessione Diaconus & Subdiaconus cum Sacerdote ad Altare?*
R. Ille vadit à dextris, hic à sinistris: illo sinistrâ manu, hoc dextrâ vestem & Albam anteriorem celebrantis paululum elevance.

8. *Osculantur ne Altare simul cum Sacerdote?*
Resp. Non, neque tangunt Altare, sed suo quisque loco genuflectit, & statim surgit, idque semper observandum.

9. *Quid post osculum primum Altaris agit Diaconus & Subdiaconus?* R. Subdiacono stante à sinistris Celebrantis, Diaconus ministrans Celebranti naviculam apertam, parùm inclinatus versùs Celebrantem, dicit: *Benedicite Pater Reverente*, & osculatur cochlear, & manum Celebrantis, antè & post. Postea Diaconus dimissâ naviculâ, accipit thuribulum à thuriferario, & dat celebranti, osculatâ priùs catenularum summitate, & manu illius dextrâ. Diaconus & Subdiaconus hinc inde assistunt celebranti, dum incensat; & cum transeunt ante crucem, semper genuflectunt, quamvis non adsit tabernaculum, ex mente *Gavanti*. Et finitâ incensatione ad Cornu Epistolæ, celebrans reddit thuribulum Diacono, à quo ipse solus incensatur.

10. *Post hanc incensationem, quomodo inservium Diaconus & Subdiaconus?* R. Cùm Celebrans legit Introitum, & Kyrie eleyson, Diaconus
stat

stat à dextris Celebrantis, & Subdiconus à dextris Diaconi in Cornu Epistolæ.

11. *Quid dum Gloria intonatur?* R. Diaconus & Subdiaconus, unus post alium, stant à tergo Celebrantis; postea ascendunt ad Altare, & hinc inde Diaconus à dextris, Subdiaconus à sinistris cum celebrante Hymnum submissâ voce prosequuntur usque ad finem. Quod etiam servatur, cum dicitur *Credo*. Et cum dicitur: *Dominus vobiscum*, *Oratio*, *Præfatio* & *Pater noster*, Diaconus & Subdiaconus stant unus post alterum à tergo celebrantis.

12. *Si dicendum est: Flectamus genua, quis illud dicit?* Resp. Dicto à Celebrante: *Oremus*, Diaconus dicit: *Flectamus genua*, & Subdiaconus: *Levate*. Illo primùm genuflectente, hoc primùm surgente.

13. *Quid post Orationes dictas agit Diaconus?* R. Celebranti submissâ voce legenti Epistolam, Graduale, Tractum, &c. assistit ad dextram.

14. *Quid vero Subdiaconus?* R. Ille circa finem ultimæ orationis, accipit ambabus manibus librum Epistolarum, deferens illum supra pectus, & factâ Altari genuflexione in medio, vadit ad partem Epistolæ contra Altare, & cantat Epistolam; quâ decantatâ, factâ iterum genuflexione in medio, redit ad celebrantem, & genuflectens osculatur ejus manum, & ab eo benedicitur, præterquam in Missis defunctorum, in quibus Ministri nunquam osculantur Sacerdotis manum, neque rem, quæ porrigitur.

15. *Quid agunt post Epistolam?* R. Subdiaconus accipit Missale Celebrantis, defert ad

ad cornu Evangelii in Altare, & ibi ministrat celebranti legenti Evangelium, manente Diaconò ad cornu Epistolæ.

16. *Quid post lectum à Celebrante Evangelium?*
Resp. Celebrans delatò per Diaconum librò Evangeliorum ad Altare, imponit incensum ad thuribulum, sicut priùs. Postea Diaconus genuflexus ante Altare dicit: *Munda cor meum*, &c. & accipiens librum Evangeliorum de Altari, petit Benedictionem à Celebrante; similiter genuflexus in superiori gradu Altaris, osculatà ejus manu, exceptà Missà de requiem, in qua & alia certa puncta excepta habentur in Missali.

17. *Quomodo vadit ad cantandum Evangelium?*
R. Præcedentibus thuriferariis, & duobus Acolythis cum candelis accensis de Credentia sumptis, procedit cum Subdiacono à sinistris ad locum Evangelii contra Altare, versùs populum.

18. *Quo ritu cantat Evangelium?* R. Ibi Subdiacono librum tenente medio inter duos Acolyths tenentes candelabra accensa, dicit: *Domine manus vobiscum*, junctis manibus. Cùm dicit: *Sequentia*, signat librum in principio Evangelii, frontem, os, & pectus, postea ter librum incensat, hoc est, in medio, à dextris, & à sinistris, & prosequitur Evangelium, junctis manibus.

19. *Quid finito Evangelio?* R. Subdiaconus defert Evangelium osculandum celebranti, qui factò libri osculò, à Diacono incensatur.

20. *Quid sub Credo?* R. Idem servandum, quod sub *Gloria* dictum. Et postquam cantatum fuit: *Et incarnatus est*, Diaconus acceptà Bursà de Credentia, ambabus manibus eam defert

elevatam, cum solitis reverentiis, ad medium Altaris, in quo explicat Corporale, & revertitur ad Celebrantem. Dum vero non dicitur *Credo*, Subdiaconus defert Bursam simul cum Calice, uti dicitur.

21. *Post Credo dicto Oremus, quid agitur?* R. Diaconus & Subdiaconus accedunt ad Altare in cornu Epistolæ, Diaconus amovet Calicem, si est in Altari; vel si est in Credentia, accipit eum de manu Subdiaconi.

22. *Subdiaconus quomodo defert Calicem de Credentia ad Altare?* R. Defert Calicem cum patena & hostia, coopertum pallâ, & velo à collo sibi pendente, manû sinistrâ tenens, & alteram manum superponens velo, ne aliquid decidat.

23. *Accepto calice quid agitur?* R. Diaconus calicem detegit, & dat patenam cum Hostia Celebranti, osculando ejus manum dextram. Subdiaconus extergit Calicem purificatorio. Diaconus acceptâ ampullâ vini de manu Subdiaconi, imponit vinum in calice. Subdiaconus interim, ampullam aquæ ostendens celebranti, dicit: *Benedicite Pater Reverende.* Et interim, dum celebrans benedicit, infundit paulum aquæ in Calicem; Diaconus illum celebranti dat, & pedem calicis tangens, seu brachium dextrum celebrantis sustentans, cum eodicit: *Offerimus tibi Domine, &c.* Quem postea positum in Altari, ut supra, pallâ cooperit.

24. *Quid ultra hic agit Diaconus?* R. Subdiacono stanti in Cornu Epistolæ, ponit in dextra manu patenam, quam cooperit extremitate veli, ab ejus humero pendentis, qui vadit post celebrantem ante medium Altaris, & factâ genu-

genuflexione, ibi stat, sustinens eam elevatam usque ad finem Orationis Dominicæ. Excipitur Missa defunctorum, & dies Parasceves.

25. *Peracto offertorio, Diaconus quid agit?*

R. Dicto *Veni sanctificator*, &c. Diaconus ministrat, ut supra; naviculam, dicendo: *Benedicite*. Dum celebrans oblata incensat, ille tenet pedem calicis manu dextrâ. In incensatione etiam semper assistit Diaconus. Et dum incensatur Crux, amovet calicem ad partem Epistolæ, rursusque reponit; ac finitâ incensatione à celebrante, Diaconus illum incensat in cornu Epistolæ, ac postea Subdiaconum patenam tenentem; ipse verò Diaconus incensatur à thuriferario.

26. *Quid ad Orate Fratres?* R. Diaconus in supremo Altaris gradu cum Subdiacono flectit, & respondent: *Suscipiet*, &c. vel occupato Diacono solus Subdiaconus.

27. *Quid sub Præfatione?* R. Stant retrò post celebrantem, & paulò antè quàm dicatur *Sanctus*, accedunt ad Altare, ubi cum celebrante hinc inde stantes dicunt, *Sanctus*, &c. usque ad Canonem.

28. *Quid dum Canon dicitur?* R. Tunc Diaconus accedit ad sinistram celebrantis, assistens illi, nisi alius adsit Sacerdos; tunc enim ipse stabit ad dextram aliquantum post celebrantem. Subdiaconus verò redit ad suam priorem stationem.

29. *Quid dum Celebrans dicit: Quam oblationem?* R. Diaconus accedit ad ejus dextram, & ibi in superiori gradu Altaris genuflexus, cum Sacramentum elevatur, simbriam planetæ

planetæ elevat, & quando opus est, se erigens calicem discooperit, & cooperit, & cum celebrante genuflexit, Subdiaconus in loco suo genuflectente. Repositio calicis à celebrante post elevationem, Diaconus reddit ad librum, nisi alius assistat.

30. *Quid dum celebrans dicit: Per quem hæc omnia? &c.* R. Tunc Diaconus facta Sacramento genuflectione, accedit ad dextram celebrantis, & quando opus est, discooperit calicem, cum celebrante adorat, cooperit, & iterum genuflectit.

31. *Quid, dum dicitur Pater noster? R.* Dum illud incipit, Diaconus vadit retrò post celebrantem, facta prius Sacramento genuflectione, statque ibi, donec dicitur Oratio Dominica.

32. *Quid circa finem Orationis Dominicæ? R.* Dum dicitur: *Et dimitte nobis debita nostra,* Diaconus facta, ubi stetit, genuflectione, vadit ad dextram celebrantis, & Subdiaconus circa finem Orationis Dominicæ, facta iterum genuflectione, revertitur ad Altare, & stans in cornu Epistolæ, porrigit patenam Diaconi, qui eam discooperit, & purificationis abstergens, dat celebranti, manum ejus osculando, & quando opus est, discooperit, & cooperit calicem, & tum celebrante adorat.

33. *Subdiaconus reddita patenâ quò vadit? R.* Depositò etiam velò genuflectit, & descendit retrò post celebrantem, & cum dicitur *Pax Domini,* &c. iterum genuflectens accedit ad sinistram celebrantis, & simul dicunt: *Agnus DEI,* deinde facta ibidem Sacramento genuflectione, redit post celebrantem.

34. *Quid autem tunc Diaconus?* R. Is à dextris genuflexus expectat pacem, & cum celebrans osculatur Altare, ipse se erigens, simul osculatur illud extra Corporale, & à celebrante dicente: *Pax tecum*, complexus accipit pacem, sinistris genis tibi invicem appropinquantibus, & ei responder: *Et cum spiritu tuo.*

35. *Diaconus cui dicit pacem?* R. Acceptâ pace, iterum adoratò Sacramentò, vertit se ad Subdiaconum, retrò post celebrantem, dat ei pacem, & statim vadit ad librum.

36. *Subdiaconus quibus dat pacem?* R. Acceptâ pace à Diacono, & factâ Altari genuflexione, comitatus ab Acolycho, vadit ad Chorum, & dat pacem primò cujuslibet Ordinis dignioribus priùs; deinde minùs dignis, & reversus ad Altare, factâ genuflexione, dat pacem Acolycho, & iste reliquis. Tum Subdiaconus vadit ad dextram celebrantis, & quando opusest, discooperit calicem, accipit ampullam vini, & infundit, quando celebrans vult purificare. Prius autem, dum celebrans communicat, stat ibidem, & Diaconus ad librum, profundè inclinati versùs Altare.

37. *Quid agit Diaconus peractâ Communione?* R. Defert librum Missalis ad cornu Epistolæ, deinde vadit retrò post celebrantem.

38. *Quid autem Subdiaconus?* R. Vadit ad cornu Evangelii, ubi calicem mundat, aptat cum purificatorio, patenâ & pallâ cooperit, plicat corporale, reponit in Bursam, & illam ponit super Calicem coopertum velò, quem collocat super Altare, vel Credentia, ut priùs: postea redit ad locum suum retrò post Diaconum.

39. In Quadragesima quis dicit: Humiliate capita vestro DEO? &. Postquam Celebrans dixit: Oremus, Diaconus vertens se ad populum, junctis manibus dicit: Humiliate, &.

40. Quomodo dicitur: Ite Missa est? Respond. Postquam Celebrans vertit se ad populum, Diaconus cum eo versus ad populum cantat: Ite Missa est, dum Gloria dictum est in Missa, vel Benedicamus Domino, facie ad Altare versâ.

41. Estne certa aliqua Regula, quando dicendum sit Gloria, in Missa correspondente Breuiario? Respond. Quandocunque in Horis Canonis dicitur: Te DEUM laudamus, tunc in Missa correspondente Officio dicitur, Gloria, exceptâ Feriâ Quintâ Cœnæ Domini, & Sabbathô sanctô, in quibus in Missa dicitur Gloria, quamvis in Officio non dicatur Te DEUM.

42. Quid post: Ite Missa est, aut Benedicamus Domino? &. Subdiaconus ministrat librum Celebranti pro Evangelio, si opus est, quo finito, discedunt simul ab Altari ad Sacristiam eodem ordine, quo exiverant.

CAPUT III.

Questiones miscellaneæ pro Diaconis.

1. Quid est Prædicatio? Respond. Est Ars, quâ Prædicator populum informat ad habendos bonos mores, & ad evitandos malos.

2. Quæ

2. *Quâ ratione informandus est sic populus?*

Respond. Excitando potissimum ad amorem finis ultimi, & mediorum, quæ ad eum conducunt, prout traduntur in Theologia practica morali.

Finis ultimus hominis.

3. *Quis est ultimus finis hominis, propter quem creatus est?* Respon. Videre DEUM facie ad faciem, cum ejusdem amore ac glorificatione.

4. *Consistitne in hoc fine beatitudo hominis?*
R. Omnino, quia eò adeptò verè beatus est.

5. *An ergo nullum objectum creatum beare hominem potest?* R. Nulla ratione, quia Beatitudo satiativa esse debet appetitûs rationalis, qualis nulla creatura esse potest.

6. *In quo consistit beatitudo formalis?* Resp. Quoad essentialè discrepant inter se Theologi, aliis eam in sola visione Dei, aliis in solo amore, aliis in utroque constituentibus. Illud certum est apud omnes, unum sine altero dari non posse.

7. *Debetne Beatitudo necessario perpetua esse?*
R. Nisi perpetua sit, non potest quietare animum, haberetque hoc ipso aliquid mali admixtum, adeoque non bearet.

8. *Estne visio beatificans omnium perfectionum Divinarum, vel sufficeret etiam unius?*
R. Esse visionem DEI, sicut est in se. Si tamen dari potest visio intuitiva præcisiva, non mihi persuadeo, non suffecturam, etiam unius perfectionis visionem.

9. *Estne visio beatifica Dei intellectualis, vel corporca?*

corporea? R. Oculum corporeum nullâ vi elevari posse ad videndum DEUM, debet proinde esse intellectualis.

10. *Estne visio hæc intellectualis naturalis?* R. Esse in substantia supernaturalem, ad quam intellectus elevatur per lumen gloriæ sibi infusum.

11. *Estne hæc Beatitudo æqualis in omnibus Beatis?* R. Esse inæqualem pro inæqualitate meritorum.

12. *Estne visio & amor DEI tota hominis beatitudo?* R. Præter hanc beatitudinem Animæ, dari etiam Beatitudinem corporis.

13. *Quæ est illa beatitudo corporis?* Resp. Est concursus quatuor nobilissimarum qualitatum, quæ dotes corporis gloriosi nuncupantur.

14. *Quæ sunt illa dotes?* R. Est *impassibilitas*, quâ corpus redditur expers omnis pœnæ & doloris. *Claritas*, quâ fulgebit sicut Sol. *Agilitas*, quâ movebitur celerrimè pro beneplacito Animæ. *Subtilitas*, quâ poterit penetrare quæcunq̃ue alia corpora, sicut radios Solis penetrat corpora perlucida.

15. *Quibus mediis assequuntur homines hanc beatitudinem?* R. Aliqui solius Christi meritibus ut infantes baptizati; alii insuper mediis bonis operibus, juxta Matthæi Cap. 9. *Sic vis ad vitam ingredi, serva mandata.*

16. *Cur exigit DEUS opera bona ad consequendam salutem?* Resp. Quia conveniens erat, ut homo libertate præditus, per proprias humanas actiones, se ad eam disponeret.

Actus Humani.

17. *Quid est actus humanus?* Respon. Est actio voluntatis liberæ ex deliberato iudicio hominis procedens.

18. *Estne aliqua differentia inter actionem hominis, & actionem humanam?* Respon. Est omnino, quia actio hominis est quæcunque actio ab homine procedens, siue libera sit, siue necessaria, siue cum, siue sine deliberatione procedens. Actio verò humana illa sola dicitur, quæ scienter & volenter ab homine procedit.

19. *Quosduplices sunt actiones humana in genere?* R. Sunt vel bonæ, vel malæ, & ab aliquibus valdè probabiliter admittuntur etiam in individuo indifferentes, quæ nec bonæ, nec malæ sunt.

20. *Unde habetur bonitas, vel malitia actuum humanorum?* R. Bonæ sunt, quæ sunt conformes naturæ rationali, quæ tali; malæ, quæ sunt eidem difformes.

21. *Conducuntne quilibet actus boni ad vitam æternam?* R. Cum beatitudo nostra sit supernaturalis, necessarium est, actum ejus meritorium etiam esse supernaturalem, siquidem ex doctrina Fidei, nihil conducens ad vitam æternam, possumus viribus propriis solis agere, ac proinde actus naturales, quamvis honesti, conducere ad eam non possunt.

Peccatum.

22. *Quid est peccatum?* R. Juxta receptam Augustini definitionem: Est dictum, factum vel concupitum contra legem eternam DEI.

23. *Qua est differentia peccati Theologici & Philosophici?* R. Theologicum vocatur, quod committitur cum notitia DEI, & discorvenientiae actionis cum lege DEI prohibente: Philosophicum vero, quod committitur praecise cum advertentia difformitatis operis cum natura rationali, quamvis DEUS ignoraretur.

24. *Quid est peccatum originale, quid personale?* R. Originale est praevicatio legis Divinae de non gustando fructu arboris scientiae boni & mali facta ab Adamo, & in posteros per transfusionem nostrarum voluntatum in ejus voluntatem derivata. Personale est, quod propria cujusque voluntate committitur.

25. *Quid est peccatum commissionis, quid omissionis?* R. Commissionis est, quod positive aliquid agitur contra Legem Divinam prohibentem. Omissionis, quod omittitur actio Lege Divina praecipita.

26. *Quid est peccatum actuale, quid habituale?* R. Actuale est ipsa actio mala, contra Legem DEI; habituale vero est ipsa haec actio physice praeterita; prout per negationem condonationis Divinae, aut condignae satisfactionis, moraliter perseverat.

27. *Quid est peccatum mortale, quid veniale?* R. Mortale est gravis offensa DEI, privans hominem gratiam & amicitiam DEI, quae est vita animae;

animæ; veniale levis DEI offensa, gratiam DEI non expellens, sed solum minuens fervorem charitatis.

28. *Contrahuntne omnes homines peccatum originale?* R. Omnes, qui per viam generationis ab Adamo descendunt, quamprimùm animantur, illud contrahere: exceptâ Beatissima Virgine DEI Matre, speciali privilegiò exemptâ.

29. *Qui sunt præcipui effectus peccati?* Resp. Sunt duo: Reatus videlicet culpæ, & reatus poenæ. Ille vocatur communiter macula, remanétque etiam, postquam actus peccaminosus physicè præterit, donec condonetur, constituitque peccatum habituale.

30. *Sublatâ maculâ, tolliturne hęc ipsò etiam reatus poenæ?* Respon. Quamvis simpliciter tolli posset reatus culpæ, remanente toto reatu poenæ, tamen in hac Providentia, reatu culpæ sublatò, tollitur hęc ipsò etiam reatus poenæ æternæ, remanente nihilominus reatu poenæ alicujus temporalis.

31. *Potèstne condonari peccatum mortale per puram condonationem DEI extrinsecam?* R. In hac providentia quidem condonatur semper per infusionem gratiæ sanctificantis, quæ est unica causâ formalis nostræ justificationis; absolutè tamen potest etiam per puram extrinsecam condonationem condonari.

32. *Factâ tali condonatione extrinsecâ, fierètne quis amicus DEI?* Resp. Si voluntas foret purè condonativa, fieret tantùm non inimicus.

33. *Potèstne unum peccatum mortale deleri sine alicro in eodem subjecto?* R. Siquidem de

facto deletio peccati mortalis fit per gratiam sanctificantem, quæ cum omni mortali peccato impossibilis est, non potest unum deleri sine altero; posset verò per condonationem Dei purè extrinsecam.

34. *Quæ sunt principia externa actionum humanarum?* Respond. Esse leges & præcepta Superiorum.

Leges & Præcepta.

35. *Quid sunt Leges? Quid Præcepta?* Resp. Leges sunt Communitati stabiliter præscriptæ; Præcepta verò particularibus tantùm dantur.

36. *Lex quotuplex est?* R. In genere duplex; Divina, & humana. Divina rursus duplex; naturalis, & positiva.

37. *Quid est lex Divina naturalis?* R. Est naturale dictamen rationis, quò per lumen rationis nobis impressum, naturaliter cognoscimus evidenter recta & facienda, turpia autem, & rationi discongrua, vitanda.

38. *Quid est lex Divina positiva?* R. Est decretum DEI, hominibus præscribens modum necessarium, ut aptè pervenire possint ad beatitudinem supernaturalem.

39. *Quid est lex humana?* R. Est rectum rationis Decretum, per rationem aliquam probabilem ab habente publicam auctoritatem sancitum, præscribens aliquid à subditis servandum, legique naturali conveniens.

40. *Quotuplex est lex humana?* R. Duplex: Alia sæcularis, quæ fertur à sæculari potestate ad finem naturalem, videlicet tranquillitatem Reipubl. Alia Ecclesiastica, seu

seu Canonica, quæ fertur ab habente potestatem spirituales, ad finem supernaturalis beatitudinis consequendum.

41. *Quosnam obligat Lex humana?* Resp. Omnes potestati Legislatoris subditos, quos intendit Legislator obligare.

42. *Quando obligat lex humana?* Respon. Quando promulgata est sufficienter, cognita & acceptata à subditis, saltem à majori parte eorum.

43. *Obligatne sub pœna peccati?* Respon. Omnino, ex mente Apostoli ad Romanos, 13. *Qui potestati resistit, DEI ordinatione resistit.*

44. *Quâ ratione eximitur quis ab obligatione Legis humana?* Respond. Primò, per privilegium, si quis ex intentione Legislatoris in Lege non fuerit inclusus. Secundò, per dispensationem, quâ quis Legi obligatus, eximitur ab ejus observatione per eum, qui potestatem habet. Tertio, per epichiam, & interpretationem Legis, quæ judicatur in aliquo casu particulari non obligare; quia non potuit Legislator omnes casus comprehendere & præfagire, nec voluit in omnibus obligare. Quarto, per contrariam consuetudinem, quæ introducta est videntibus Legislatoribus, nec contradicentibus efficaciter. Quintò, per Legis abrogationem ab habente potestatem.

45. *Quæ sunt principia interna actionum humanarum?* Respond. Gràtia & virtutes Theologicæ.

Gratia Divina.

46. *Quid est Gratia?* R. Est donum supernaturale, nobis à DEO gratuito infusum ad beatitudinem consequendam.

47. *Cur dicitur donum nobis infusum?* Resp. Ad differentiam à gratiis non inhærentibus; atque sunt Incarnatio & Sacramenta, quæ sunt gratiæ Divinæ, si nomen gratiæ latius sumatur.

48. *Quomodo dividitur Gratia?* R. Primâ divisione generali, dividitur in gratiam gratis datam, & gratum facientem.

49. *Quid est gratia gratis data?* R. Quæ ex sola DEI voluntate & extraordinariè datur quibusdam hominibus ad aliorum utilitatem & beatitudinem procurandam.

50. *Quos sunt hæ gratiæ gratis data?* R. Novem numerantur ab Apostolo, 1 Cor. 12. Alii per Spiritum datur sermo sapientiæ; alii sermo scientiæ secundum eundem Spiritum; alteri fides in eodem Spiritu; alii gratia sanitatum; alii operatio virtutum; alii prophetia, alii discernitio spirituum; alii genera linguarum; alii interpretatio sermonum.

51. *Quare hæ gratiæ dicuntur gratis data?* R. Quia ita dantur ex mero DEI beneplacito, ut nullum ab eo sit institutum medium ad eas obtinendas, sicut est ad obtinendas multas gratum facientes gratias.

52. *Quid est gratia gratum faciens?* R. Est gratia, quæ datur hominibus ad propriam beatitudinem consequendam.

53. *Quo-*

53. Quotuplex est gratia gratum faciens?

R. Habitualis & actualis.

54. Quid est gratia actualis? Respon. Est motus aliquis in anima Divinè excitatus, invitans eum ad actiones virtutum.

55. In quo consistit ille motus, & ubi recipitur? R. Consistit, ex communi sensu Doctorum, in illustrationibus intellectus, & piis affectuibus voluntatis indeliberatis, receptis in intellectu & voluntate.

56. Quomodo dicuntur fieri hi motus in nobis sine nobis? R. Non hōc sensu, quod à nobis physicè non producantur, sed quod eliciantur sine nobis liberè operantibus.

57. Quomodo dividitur gratia actualis? R. In prævenientem, quatenus in actu primo trahit & allicit voluntatem ad consensum, & hæc eatenus vocatur etiam excitans; Concomitantem, quatenus unà cum voluntate influit, sive moraliter, sive physicè, in actum, vocaturque etiam cooperans & efficax. Subsequentem, quatenus consummat & roborat voluntatem ad perseverandum in illo bono affectu, quem cum illa operatur; & in hac divisione comprehenditur etiam divisio in efficacem & sufficientem tantum.

58. Nunquid omnis Gratia efficax est sufficiens, cur ergo hæc membra dividentia ponantur?

R. Esse quidem omnem Gratiam efficacem sufficientem, sed non vicissim omnem sufficientem esse efficacem.

59. Quid ergo est Gratia efficax, quid sufficiens?

R. Efficax vocatur illa, quæ infallibiliter infert operationem; sufficiens verò, quæ

complet actum primum libertatis ad operandum, siue sequatur actio, siue non.

60. Unde colligi potest, quod Gratia efficax sit simul sufficiens? Resp. Apostolo Paulo, qui habuit Gratiam efficacem, dicit Dominus, 2 Cor. 12. Sufficit tibi gratia mea. Id est, gratia mea est tibi sufficiens.

61. Quomodo ergo gratia efficax, si est simul sufficiens, non tollit libertatem? siquidem hoc ipse debet se tenere ex parte actus primi, quatenus sufficiens est, & quatenus efficax est, infallibiliter infert consensum? R. Non tollere libertatem, quia quatenus efficax est, supponit consensum sub conditione futurum, proindeque hoc ipso tantum necessitate & infallibilitate consequente infert consensum.

62. Daturne omnibus hominibus gratia sufficiens? Resp. Dari eam omnibus adultis, Joan. 1. Qui illuminat omnem hominem, venientem in hunc mundum, 1 ad Timoth. 2. Qui vult omnes homines salvos fieri, Apoc. 3. Ego sto ad ostium, & pulso, &c.

63. Quid est gratia habitualis? R. Ex Trident. sess. 6. c. 7. Est unica causa formalis nostra justificationis; quæ justificatio, ibid. in init. non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ & donorum.

64. Quotuplex est gratia habitualis? Resp. Duplex: Alia est prima, alia secunda. Alia est, quæ datur eam prius non habenti, peccatori videlicet, dum poenituit; hæc quæ est augmentum gratiæ prius habitæ.

65. Distinguitur gratia habitualis à charitate?

R. Probabilius distingui; quia Tridentinum ubi dicit: *Justificationem fieri per susceptionem gratiae & donorum*, dona contradistinguit à gratia; inter dona autem ponit Fidem, Spem & Charitatem. Aliunde gratia habet se per modum naturæ in ordine supernaturali; Virtutes autem per modum potentiarum ad operationem ordinatarum.

66. *Qui sunt effectus præcipui gratiæ justificantis?* R. Ex doctrina Tridentini sess. 6. c. 7. sunt duo, videlicet: *Non est sola remissio peccatorum, sed & sanctificatio & renovatio interioris hominis; unde homo ex injusto fit justus, ex inimico amicus, ut sit hæres secundum spem vitæ æternæ.*

67. *Infunduntur omnes virtutes supernaturales homini cum gratiâ sanctificante?* Respon. Infundi omnes, quia gratia tanquam natura in ordine supernaturali exigat illas tanquam proprietates.

68. *An non aliqua prius infundantur, quàm gratia sanctificans?* R. In adultis sæpè prius infunditur habitus Fidei & Spei; cùm enim antequam ab iis ponatur ultima dispositio ad justificationem, (quæ est dilectio DEI super omnia, vel coneritio perfecta, vel susceptio Sacramenti) elici debeant actus Fidei & Spei, qui actus sunt sufficiens dispositio ad habitum Fidei & Spei, congruum est, ut hi habitus positâ tali dispositione, infundantur ante infusionem gratiæ.

69. *Potest sine gratiâ sanctificans stare cum peccato simul in eodem subjecto?* R. Satis manifestum esse, quod cum peccato habituali mortali non possit simul stare; si enim (juxta com-

munem) hujus perseverantia moralis consistit in negatione condonationis Divinæ; gratia autem est causa formalis condonationis; contradictoria conjungi deberent.

70. *Quid autem de peccato actuali?* Resp. Sicut probabile est, condonari posse peccatum per condonationem extrinsecam, dum actu fit, ita probabile est, gratiam stare posse cum actu peccaminoso, dum fit.

71. *Quem ergo effectum tunc haberent gratia & peccatum?* Resp. Gratia faceret justum, sanctum, amicum DEI, tanquam unica causa formalis justificationis; peccatum verò denominaret peccatorem quoad quid facti, non autem quoad quid juris; hoc est, fundaret quidem jus in DEO ad rationabiliter habendum peccatorem pro inimico, in actu tamen secundo, non redderet formaliter inimicum; quia DEUS non acceptaret jus illud ad odio habendum, hoc ipso quòd infunderet gratiam, quæ est formalis cessio hujus juris.

72. *Quem adhuc specialem effectum habet sanctificatio hominis per gratiam?* R. Quòd opera ejus bona reddat condignè meritoria vitæ æternæ, exigatque quali secundum aliquem modum justitiæ compensari.

73. *Quomodo fit hac operum dignificatio?* R. Fieri hoc modo, quòd per gratiam persona operans reddatur digna tanquam amica & filia adoptiva DEI; quia autem opera hominis æstimabilitatem compensabilem accipiunt à dignitate operantis, ideo dignitas Personæ, cum sit supernaturalis, reddet opera ejus bona digna præmio supernaturali.

74. *Quae conditiones requiruntur ad meritum condignum?* R. Hæ quinque, ut opus sit ex se bonum, ut sit factum in statu gratiæ, ut fiat liberè sine coactione & necessitate, ut sit factum in statu viæ, & ut aliquo modo referatur ad DEUM, ex quo habeat supernaturalitatem.

75. *Quid potest homo de condigno mereri merito supernaturali apud DEUM?* R. Augmentum gratiæ sanctificantis, gloriam æternam pro se tantùm, & non pro aliis: quia solius Christi privilegium est, mereri aliis gratiam & gloriam, eo quòd vi unionis hypostaticæ, habeat plenitudinem gratiæ & gloriæ.

76. *Nunquid Sancti obtinent nobis gratiam?* R. Eos obtinere viâ impetrationis, orando Deum, qui eorum preces exaudiens, ex liberalitate concedit quibusdam auxilia gratiæ, & consequenter ipsam gratiam sanctificantem. Viâ autem meriti nihil obtinent.

Virtutes.

77. *Quid est virtus?* Resp. Est habitus aliquo modo potentiam hominis rationalem afficiens ad eliciendam operationem ejus naturæ consentaneam.

78. *Quare virtutes aliqua dicuntur in medio consistere?* Resp. Quia ita attingunt solum objectum, convenienter regulæ rectitudinis suæ, ut neque illam excedant, neque ab illa deficient.

79. *Quomodo dividitur generatim virtus?* R. Relatè ad potentias, ad quas spectant, aliæ sunt intellectuales, aliæ voluntatis.

80. *Quid est virtus intellectualis?* R. Est virtus efficiens intellectum, & inclinans ad assensum verum & iudicium rectum: ut, ars, scientia, prudentia, sapientia, intellectus.

81. *Quid est virtus voluntatis?* R. Est virtus efficiens potentiam appetitivam ad objectum rectæ rationi consentaneum attingendum.

82. *Quæ est alia divisio virtutis?* R. In acquisitam & infusam; illa bonis actibus acquiritur, hæc per se à DEO infunditur, ut inserviat directè ad beatitudinem supernaturalem per opera salutaria acquirendam.

83. *Quæ adhuc est virtutis divisio?* Resp. In Theologicas & morales. Illæ inclinant potentiam immediatè ad DEUM attingendum; hæc ad media, quibus DEUS acquiritur, in iis honestatem ad DEUM ordinatam amplectendo.

84. *Estne adhuc alia divisio?* R. Est: In habitualem & actuaalem. Illa est qualitas facilitans aut inclinans hominem ad bonum potentia, permanens in homine etiam nihil agente & dormiente. Hæc est ipse actus ex hac facilitate aut inclinatione proveniens.

Virtutes Theologicae.

85. *Quid est, & in quo genere virtutum est Fides Divina?* R. Est virtus intellectualis Theologica, quâ inclinamur ad assentiendum super omnia, quamvis inevidenter omnibus, quæ DEUS revelavit, & nobis per Ecclesiam credenda proposuit.

86. *Quare additur: Et nobis per Ecclesiam?* &c. R. Quia non tenemur credere revela-

Quaestiones miscellaneae pro Diaconis. 181
revelationibus aliarum privatarum personarum, nisi Ecclesia eas à DEO esse dixerit.

87. *Quotuplex est actus Fidei?* R. Internus & externus; ille est assensus mentis firmus, sed obscurus, innixus revelationi Divinae; iste est assensus verbalis, seu professio fidei ore facta, ad Rom. 10. Cor. de creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.

88. *Estne ad salutem necessarium omnia credere, quae sunt à DEO revelata?* R. Necessè est omnia credere fide implicitâ; sed non est necessè omnia credere fide explicitâ.

89. *Quid est credere fide explicitâ, & quid fide implicitâ?* R. Habere assensum circa illud directè, quod creditur, est credere fide explicitâ; habere autem assensum non terminatum ad id, quod creditur, sed ad aliud, in quo continetur id, quod creditur, est credere fide implicitâ.

90. *Monstretur hoc in exemplo?* R. Credendo vera esse, quae credit Ecclesia, nihil cogitando de die iudicii, credit quis implicitè diem iudicii, quia illum etiam Ecclesia credit.

91. *Quid necessarium est credere fide explicitâ?* R. Vulgaribus satis est, si credant explicitè articulos Symboli Apostolorum saltem quoad substantiam; at Sacerdotibus & Rectoribus Ecclesiarum eò plura alia sunt credenda, quò præstantius exercent officium.

92. *Creduntne infantes baptizati?* Respon. Illos recipere in Baptismo fidem habitua-lem simul cum gratia sanctificante, & hâc fide credunt non actu, sed habitu, sicut habent animam rationalem, quâ sunt rationales, licèt non ratiocinentur.

93. *Quæ sunt vitia opposita Fidei Divina?*
 R. Sunt infidelitas negativa, & positiva,
 Paganismus, Judaismus, apostasia, hæresis.
94. *Quid est infidelitas negativa, quid positiva?*
 R. Illa est privatio fidei in eo, qui de ea nihil
 audivit; hæc est renitentia contra fidem,
 quâ quis eam negat, respuit, vel contemnit.
95. *Quid est Paganismus?* R. Est infidelitas,
 quæ contrariatur fidei nunquam receptæ, &
 comprehendit etiam Turcismum.
96. *Quid est Judaismus?* R. Est infidelitas,
 quæ fidei receptæ contrariatur tantum in
 umbra & figura, siquidem Judæi receperunt
 fidem tantum in umbra.
97. *Quid est Apostasia?* R. Est infide-
 litas, quæ contrariatur fidei receptæ, in
 rei veritate, eam penitus respuendo.
98. *Quid est hæresis?* R. Est infidelitas,
 qua resistitur non totæ fidei, sed tantum
 parti; definiturque esse error in intellectu cum
 pertinacia assertus ab eo, qui fidem recipit.
 Dicitur autem cum pertinacia, id est, cum
 scientia, quod repugnet fidei Ecclesiæ Ca-
 tholicæ, cui nolit quis esse subditus.
99. *Quid est Spes Divina?* R. Est virtus
 Theologica, qua voluntas fertur in Deum,
 seu in beatitudinem, quatenus auxiliis gratiæ
 Divinæ, & bonis operibus acquiribilem.
100. *Quotuplex est objectum spei?* Respon-
 Alterum est primarium, alterum secunda-
 rium; illud est DEUS ipse, quâ auxiliator
 quatenus nobis illum volumus, quatenus
 bonum nostrum ac beatitudo nostra est,
 istud complectitur omnia beatitudinis acci-
 dentia,

dentia, ac etiam media ad eam consequendam necessaria.

101. *Quæ sunt peccata spei opposita?* R. Duo: Desperatio, & præsumptio.

102. *Quid est desperatio?* R. Est motus voluntatis, quo desistit à procuratione Beatitudinis, & ab ea avertitur, tanquam sibi esset impossibilis.

103. *Quid est præsumptio?* R. Est motus voluntatis, quo illa intendit, propriæ virtuti innixa, id, quod est supra illius vires, v. g. Naturæ viribus consequi beatitudinem. Vel, quo intendit Beatitudinem sine mediis à DEO institutis consequi, v. g. sperando Beatitudinem sine poenitentia.

104. *Timor estne spei oppositus?* R. Minime; quia ex parte nostra timemus DEUM propter nostram infirmitatem; ex parte autem DEI, speramus propter auxilia gratiæ, quæ confert, & quibus infirmitatem nostram subleuat.

105. *Quid est timor servilis, filialis, initialis?* R. Servilis procedit ex metu poenarum præcisè; filialis ex horrore culpæ, quia DEI summi Boni offensiva est; initialis est mixtus ex utroque, proceditque ita ex horrore culpæ ut DEI offensivæ, ut habeat simul conjunctum metum poenarum.

106. *Quid est Charitas?* R. Est virtus Theologica, quæ voluntas amat DEUM ut summè bonum, & reliqua propter ipsum.

107. *Quid est amare DEUM?* R. Est velle bonum DEI, ut ipsi DEO bonum est.

108. *Quid est amare proximum propter DEUM?*

R. Est amare eum, ut est creatura DEI ad DEUM pertinens, & capax eum glorificare in æternum.

Virtutes Cardinales.

109. *Danturne etiam virtutes Cardinales?*
R. Dantur, & sunt: Prudentia, iustitia, temperantia, fortitudo.

110. *Quid sunt virtutes Cardinales?* Resp. Sunt virtutes morales, reliquis præcellentiores, & ad quas reliquæ reducuntur.

111. *Quare dicuntur Cardinales?* R. Quia sicut ostium circa cardinem, ita tota moralis honestas circa illas versatur.

112. *Qua in re præcellunt hæ virtutes?*
R. In iuvando hominem contra majora virtutum impedimenta, qualia sunt, vel agendorum ignorantia, vel delectabilia, vel terribilia, vel amor sui ipsius inordinatus.

113. *Contra quæ ex his impedimentis sunt singule illa virtutes?* Respon. Contra ignorantiam est prudentia, quæ agenda ostendit. Contra delectabilia est temperantia, quæ est virtus delectationum moderativa. Contra terribilia est fortitudo, quæ est virtus corroborans animum, ne terroribus succumbat. Contra amorem inordinatum sui ipsius est iustitia, inclinans rectè se ad alterum habere.

114. *Ad quam virtutem Cardinalem reducitur Religio?* R. Ad iustitiam, quia DEO reddit, quæ DEI sunt.

115. *Quid est Religio?* Resp. Est virtus moralis, quæ hominem inclinât, ut DEO debitum

debitum cultum & honorem exhibeat, tanquam omnium Creatori & Domino.

116. *Quis est ille cultus & honor?* R. Sunt actus tum interni, tum externi, testificantes Divinam excellentiam & Majestatem.

117. *Quis sunt actus interni Religionis?* R. Devotio, & oratio. Illa est voluntas promptè tradendi se ad ea, quæ pertinent ad Deum; hæc est petitio decentium à Deo.

118. *Potestne quis odio habens proximum, sine mendacio recitare Orationem Dominicam?* R. Potest, quia ea recitatur in personâ totius Ecclesiæ, quæ odium non habet.

119. *Quis sunt actus externi Religionis?* R. Sunt: Adoratio, Sacrificium, oblatio, primitiæ, decimæ, votum, iuramentum.

120. *Quid est adoratio?* R. Est actus externus Religionis, quo per convenientem aliquam corporis gestum protestamur nostram subjectionem erga DEUM, tanquam summum Dominum.

121. *An non potest fieri adoratio actu interno?* R. Potest quidem, sed imperfecta, nisi nos DEO integrè secundùm animam & corpus subjiciamus.

122. *Quid est sacrificium?* R. Est actus externus Religionis, quoad Divinam Majestatem recognoscendam, & nostram erga eum servitutem protestandam, res aliqua certò ritu ac cæremoniâ ei offertur, immutatur seu destruitur.

123. *Ad quid prodest immutatio seu destructio rei oblatae in sacrificio?* R. Ad testificandum, creaturam coram DEO infinito esse

esse veluti nihilum quoddam; hæc enim
 reſtitutione DEUS ſummè honoratur, dum
 creatura ſui deſtructione coram ipſius ma-
 gnitudine humiliatur.

124. *Quid eſt votum?* R. Eſt promiſſio
 DEO facta de meliori bono.

125. *Quid eſt Iuramentum?* R. Eſt actus
 Religionis, quo quis aſſumit DEUM in teſtem.

126. *Quid prodeſt aſſumere DEUM in teſtem
 cum non reddas teſtimonium?* R. Adhibebit
 pro certo teſtimonium in futuro, quando
 illuminabis abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit
 conſilia cordium, 1 ad Corinth. 4. & illud teſti-
 monium nulli juranti deficiet, vel pro eo
 vel contra eum. D. Thom. 2. 2. quaſt. 89. art. 2.

127. *Quod peccatum opponitur directè Reli-
 gioni?* R. Maximè ſuperſtitio, quæ exhibet
 Cultum Divinum, vel cui non debet
 vel eò modò, quò non debet.

128. *Quotuplex eſt ſuperſtitio?* R. Du-
 plex; una, quæ vocatur ſuperſtitio inde-
 biti cultûs, quæ exhibet cultum vero Deo,
 ſed indebito modo, ut ſi quis bovem ſa-
 crificaret in honorem DEI. Altera eſt ſu-
 perſtitio falſi cultûs, quæ exhibet Divinum
 cultum ei, cui non debet, ut idololatriæ
 quâ adorantur falſi dii, & dæmones.

129. *Quotuplex eſt ſuperſtitio falſi cultûs?*
 R. Triplex, ſecundùm quod cultus Deo de-
 bitus reddi poteſt dæmoni propter tres fines.

130. *Quæ eſt prima?* R. Eſt ex fine re-
 verentiæ dæmoni exhibendæ ſimpliciter,
 eſtque idololatria.

131. *Quæ eſt altera?* R. Eſt ex fine
 recipiendæ

recipiendæ à dæmone alicujus doctrinæ & instructionis; & hæc vocatur divinatio, quâ consuluntur dæmones, exhibendo illis reverentiam ad aliquid cognoscendum.

132. *Quæ est veritas?* Resp. Est ex fine recipiendæ directionis actuum suorum à dæmone; ut nempe fiant ex ejus præscripto, & est superstitio observationum, qualis reperitur in maleficis, qui pacto inito expressè vel tacitè cum dæmone, ex ejus præscripto actiones suas dirigunt ad nocendum proximo.

133. *Quotuplex est maleficium?* R. Duplex: Alterum amatorium, alterum veneficium.

134. *Quid est maleficium amatorium?* R. Quod ordinatur ad amorem carnalem male inflammandum, vel extinguendum.

135. *Quid est veneficium?* R. Quod ordinatur ad damnum inferendum in corpore, vita, bonis fortunæ, &c. ope dæmonis.

136. *Opponiturne cultus, qui Sanctis redditur, Religionis & Divino honoris?* R. Minimè, si debitè fiat secundùm doctrinam Ecclesiæ, alia enim species Religionis redditur DEO, quàm Sanctis.

137. *Quotuplex ergo est cultus Religionis?* R. Triplex; cultus patriæ, cultus dulciæ, & hyperdulciæ.

138. *Quid est cultus patriæ?* R. Est cultus DEO debitus propter infinitam & increatam ejus excellentiam, qui maximè fit per adorationem & sacrificium, quod est præcipuus actus Religionis.

139. *Quid est cultus dulciæ?* R. Est cultus, qui

qui redditur Sanctis, propter eorum excellentiam & sanctitatem communem, & quasi vulgarem inter illos.

140. *Quid est cultus hyperdulie?* R. Est cultus; qui etiam Sanctis redditur, sed induntaxat, qui sunt præcipui & eminentiores in sanctitate & gloria, uti est Beatissima Virgo, supremus Angelus, & Sancti quidam maximè insignes.

CAPUT IV.

De Baptismo.

Baptismus triplex.

1.

Cum Diaconus ex officio possit ministrare Baptismum, si ipsi committatur, utique instructus esse debet in hujus Sacramenti administratione. Quosuplex igitur Baptismus? Resp. Triplicem esse; fluminis, flaminis & sanguinis.

2. *Explicetur hic triplex Baptismus?* Resp. Baptismum Fluminis esse illum ipsum Sacramentalem à Christo Domino institutum, collatum in aqua elementari. Flaminis est desiderium seu votum Baptismi Sacramentalis, in contritione perfecta peccatorum, vel amore DEI super omnia inclusum. Sanguinis est martyrium, supplens vicem Baptismi, & ex speciali privilegio delent peccata omnia.

3. *Cur vocantur Fluminis, Flaminis & Sanguinis?* R. Fluminis vocatur, quod fiat cum aqua elementari, quæ ut plurimum est ex flumine, & ipse Christus in flumine baptizatus

status est; quamvis & ex mari, fontibus, nubibus, puteis, lacubus, stagnis adhiberi possit. *Flaminis* denominatur à flatu, seu spiratione & suspirio, desiderium magnum rei cuiuspiam indicante. *Sanguinis* ab effusione sanguinis feri solita in martyrio.

4. *Quomodo includit contritio perfecta, aut amor D.E.I super omnia votum, seu desiderium Baptismi Sacramentalis?* Resp. Quatenus hi actus sunt virtualis voluntas adimplendi omnia præcepta Divina, supposita eorum notitia & negatione impedimenti; inter quæ præcepta comprehenditur etiam susceptio Baptismi Sacramentalis.

5. *Potestne Diaconus quemlibet ex his Baptismis ministrare?* Respond. Primum potest etiam solenniter, ex commissione, aut in necessitate. Secundum alteri physicè non potest, siquidem alienum actum voluntatis producere nequit. Tertium activè ministrare graviter vetitum est quintò Decalogi præceptò; passivè subire, & laudabile, & gloriosum est.

6. *Estne quaecunque votum Baptismi, Baptismus flaminis hominem justificans?* Respon. Soli actui Charitatis Divinæ, aut contritioni perfectæ talem charitatis actum includenti hoc privilegium concessum esse, ut extra Sacramentum justificent; ac proinde nullum Baptismi votum erit Baptismus flaminis justificativus; nisi inclusum in dictis actibus.

Materia remota Baptismi.

7. *Quæ est materia remota, certè sufficiens Baptismi fluminis?* *sp.* Omnis aqua certè elementaris, seu naturalis, ex Decreto Eugenii IV. in Conc. Florent. post sess. ult. ut: Aqua maris, fluminis, fontis, stagni, putei, cisternæ, pluvix, roris, pruinx non concretæ, vaporum in hyeme ex parietibus exsudantium, vel tegumentis ollarum, dum ignis subjicitur, adhærentium, nivis, glaciæ, grandinis liquefactarum, balneis, quamvis odoris sulphurei, aqua ex luto expressa, & hæ aquæ sive calidæ, sive frigidæ, sive naturaliter odoratæ, sive aliquantum spissiores, & paucò luto immixtæ, dummodo aqua sint; quia hæ aquæ omnes sunt naturales, & Joan. 3. dicitur: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest introire in Regnum DEI.*

8. *An sit de fide, non nisi aquam naturalem debere adhiberi ad validè ministrandum Baptismum?* *Resp.* Id esse definitum in Trid. sess. 7. *Can. de Baptismo:* *Si quis dixerit aquam veram & naturalem non esse de necessitate Baptismi, anathema sit.*

9. *An etiam aqua è lacere Christi profluens fuisset certa materia Baptismi?* *Respon.* Eam aquam naturalem fuisse, censuerunt sancti Patres; ac proinde dubitandum non est, futuram sufficientem.

10. *Quæ materia remota est certè insufficientis ad Sacramentum Baptismi?* *Respond.* Omnes liquores specie differentes ab aqua naturali esse

esse insufficientes, ut sunt: Vinum, lac, cerevisia spissa, mel, oleum, crematum, urina, saliva, lacrymæ, pituita, sudores, humor stillans ex vitibus, cucumeribus, peponibus, &c. Aqua item ita alterata, vel aliò corpore ita mista, ut aquæ denominationem & naturam amittat, ut lixivium forte, brodium spissum, & valde carnibus, vel aliâ materiâ decoctum, aqua multò vinò mixta, & similes aliæ mixturæ; nix, glacies, gelu, lutum densum, succus ex herbis & fructibus expressus, quia hi omnes liquores non sunt aquæ elementares & naturales, aut immediatè ad abluendum aptæ.

11. *Quæ materia remota hujus Sacramenti est dubia?* R. Aquæ ex herbis, floribus, radicibus vi ignis distillatæ, ex arboribus pro potu humano, & animalium naturaliter defluentes; aqua ex vino priùs diluto extracta, cum incertum sit, an non sint partes puriores ipsius vini; brodium non admodum spissum, seu coctum; lutum non admodum densum; lixivium leve; atramentum non adeò spissum ex aqua confectum; cerevisia tenuis; aqua resoluta ex sale concreto ex aqua marina, & multò magis ex sale montano, cum utraq; multum exhalationis terræ contineat, aqua existens in linteo & digito, nisi exprimat, cum non videatur apta ad abluendum, sed potius ad abstergendum. Et ratio horum omnium est, quia harum materiarum aptitudo disputatur ab Authoribus, proindeque hoc ipso dubia est.

12. *Qualis materia remota usus est licitus?*

R. *Seclusa*

12. *Seculsa necessitate sub peccato adhibendam esse materiam certam de sacro fonte benedicto, fervatò ritu & consuetudine suæ Ecclesiæ; ita quidem, ut materiam certam sub gravi peccato adhibere teneatur. In casu autem necessitatis potest & debet adhiberi materia, etiam dubia, ita tamen, ut Baptismus fiat sub hac conditione saltem mente concepta: Si materia hæc idonea est ad baptizandum, ego te, &c.*

13. *An solenniter baptizans, si in hyems aquam sacri fontis calefieri curet, vel adhibeat aquam calidam non benedictam, peccet mortaliter?*

12. Si primum fiat, Tamburinus non audet vocare gravem irreverentiam. Si autem fiat secundum, Bonacina iudicat esse grave peccatum, utpotè in re gravi contra Ecclesiæ consuetudinem; negat Quintanad. quis vel non est ullum præceptum, vel si est, est de re non substantiali.

14. *Qui necessitate baptizavit, adhibita materia dubia sub conditione, an & quomodo debet postea rebaptizare? Resp. Debet rebaptizare, & quidem sub conditione, pariter mente saltem concepta, sed diversa à priori, nempe hac: Si non es baptizatus, ego te baptizo, &c.*

Materia proxima Baptismi.

15. *Quæ est materia proxima Baptismi?*
12. Est ablutio baptizandi.

16. *Quot modis potest fieri certò hæc ablutio?*
Resp. Tribus modis; Infusione, immerfione & notabili asperfione

17. *Quis*

17. *Qui modus ex his tribus servandus est?*
 Resp. Servandam esse praxim diversarum
 Ecclesiarum.

18. *An & quantum peccet per affusionem is, in
 cuius Diocesi praescribitur immersio, vel e contra?*
 R. Probabilius videri, quod peccet tantum
 venialiter; siquidem in Ritualibus non haben-
 tur verba significantia gravem obligationem.

19. *Requiriturne necessario trina immersio?*
 R. Olim eam praecipiam fuisse, sed hodie
 non exigi, juxta Palaum.

20. *An dum trinam abluitionem fit Baptismus,
 & forma ante tertiam abluitionem profertur, jam
 tunc conficiatur Baptismus?* Respond. Perfici
 omnino, nisi intentio sit alligata tertiae
 etiam abluitioni, quia jam tunc habentur
 omnia essentialia Sacramenti.

21. *Qualis ablutio est certo sufficiens ad valorem
 Baptismi?* Resp. Si abluatur baptizandus in
 aliqua parte corporis principali, v. g. capite,
 pectoris, scapulis, etiam in utero matris ab
 obstetrice; si linteum aqua imbibitum, aut
 lutum exprimat in partem aliquam prin-
 cipalem corporis; si vestitus ita immergatur
 & emergatur, vel perfundatur, ut aqua ad
 corpus ipsum penetret; si, inquam, haec
 fiant ab ipso pronunciante formam, certus est
 Baptismus, quia his omnibus modis censetur
 quis a baptizante ablu.

22. *Quae ablutio est certo insufficientis?* R.
 Si abluantur solae vestes, aut linteae, quibus
 est involutus baptizandus; si ipse in aquam
 insiliat, & alter pronunciet verba; vel
 etiam, si cadat ipse non projectus in aquam;

si alter affundat, & tu pronuncies verba; si submitatur homo ad originem fontis utcumque distantis per canalem fluentis, ut eum fluere faciat; eique baptizare volens subjiciat baptizandum, tam remotè se habens ad abluionem, quia his casibus non censetur ille abluere, ac proinde ~~formam~~ falsificat.

23. *Quæ ablutio est dubiè sufficiens?* Resp. Possè esse dubiam ex triplici capite, videlicet: Ex parte baptizantis, ex parte baptizandi, & ex parte aquæ.

24. *Quæ est dubia ex parte baptizantis?* R. Si baptizandum submittat sub canalem, vel alium locum, unde aqua per se actu delabitur; videtur enim nimis latè modò & remotè concurrere ad abluionem.

25. *Quæ ablutio est dubia ex parte baptizandi?* R. Si quis in capillis tantùm, infans in secunda, in digito tantùm, in sola manu, solo pede abluatur; de his enim controvertunt Authores; sicut etiam, si linteum madidum imprimatur baptizando; si immittatur in aquam & inde non extrahatur; si madefiat per asperisionem absque eo, quòd aqua disfluat.

26. *Quæ ablutio est dubia ex parte aquæ?* R. Si una, vel altera, vel etiam tertia gutta aquæ, quamvis successivè corpus tangat, nonnullis non videtur propriè ablutio esse, sicut nec tunc, (ut priùs dictum) dum linteo, aut manu madefactâ corpus baptizandi contingeretur.

27. *Quæ est materia proxima Baptismi quoad scitum usum?* R. De hoc proportionaliter sentiendum, ac de materia remota. Notandum

dum tamen, tam pro materia remota, quam pro proxima, ac etiam pro forma, aliquas, quæ à nonnullis Authoribus certò sufficientes judicantur, haberi ab aliis pro dubiis, & quæ à nonnullis pro dubiis habentur, haberi ab aliis pro certò insufficientibus, & vicissim, ut aded, si aliquæ ab uno vel altero habeantur pro dubiis, vel sufficientibus, in casu necessitatis adhibendæ sint, etsi ab aliis habeantur pro certò nullis.

28. *An qui infantem jam jam moriturum in puteum projiceret baptizandum, pronuntiatà legitimè formâ, validè baptizaret?* R. Ita communiter doceri; quia tamen aliqui negant, ideo pro dubio Baptismo habendus esset.

29. *An autem taliter baptizans peccaturus esset, accelerando mortem infantis ob finem tam salutarem?* R. Affirmativè; sicut is, qui secundo aperiret uterum matris animam agentis ad infantem baptizandum; non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona.

30. *An etiam incurreret irregularitatem ex delicto?* R. Incursurum, si peccaminosè & non bonâ fide ageret.

31. *An & ille malè operaturus esset, qui baptizaret ita infirmum, ut mors illi acceleranda judicaretur per modicâ etiam aqua ad Baptismum necessariâ infusionem?* R. Cum Coninck, Hurtado, Diana, Pasqualigo, Tamburino, hunc casum esse ferè moraliter impossibilem, nec posse tam modicam & ferè insensibilem mortis accelerationem tam humanâ actione causatam, reputari peccaminosam, & contra rationem ob salutem æternam alterius,

neque ex se esse causam mortis, sicut altera projectio vera illius causa est.

Forma Baptismi.

32. *Quæ est forma necessaria Baptismi?*
 R. Hæc: Ego te baptizo in nomine Patris,
 & Filii, & Spiritus Sancti, Matth. 28. à
 Christo Domino determinata; & ab hac
 non differt substantialiter forma Græcorum:
*Baptizetur servus Christi in nomine Patris, &
 Filii, & Spiritus Sancti.*

33. *Quid ergo debet significari per formam
 Baptismi?* R. 1. Persona baptizantis saltem
 implicite; utpote à qua ipsa actio bapti-
 zandi procedere debet. 2. Ipse actus bapti-
 zandi; siquidem aliàs forma non connecte-
 retur cum materia, neque hanc determi-
 naret ad rationem sacramentalem. 3. Per-
 sona baptizandi; siquidem sicut ipsa ablu-
 tio, ita & forma circa certam personam
 versari debet. 4. Unitas naturæ Divinæ.
 5. Trinitas Personarum Divinarum expli-
 cite & distinctè vulgaribus vocabulis.

34. *Estne vox Amen etiam de necessitate?*
 R. Minimè, sicut nec vox Ego; quia sine
 illa habetur tota formæ significatio; ista
 verò satis significatur per verbum *Baptizo*.
 Similiter particula *In*, & conjunctio *Et*,
 non habentur pro essentialibus.

35. *An id verum sit de particula In, &
 particula Ego, in quacunque lingua?* Resp.
 In Latina verum esse; in aliis quibusdam
 Linguis falsum esse, probat Gobat; quia
 inquit, in Germanica, Gallicave, si omit-
 tatur

tatur Ego, nullus efficietur sensus. In iisdem & Italica, Hispanica, Græca, si dehit præpositio In, oriatur confusio.

36. *At etiam in forma Græcorum non videtur significari persona baptizans?* R. Satis eam significari per verbum *Baptizetur*, quod idem significat, ac *baptizatur à me.*

37. *Quem sensum habent voces: In nomine?* R. Juxta aliquos eundem, ac in invocatione. Juxta alios: *In Fide.* Alios: *In virtute*, id est: *In auctoritate & potestate.*

38. *Quæ formæ Baptismi sunt certò sufficientes?* R. Præter supra relatam habentur communiter sequentes pro certò sufficientibus: *Ego te baptizo, in Nomine DEI Patris, DEI Filii, vel Christi DEI Filii, & Spiritus Sancti; Vel, si in Nomine repetatur ad singulas personas; Vel: Si particula Et ubique interponatur, quia sic pluralitas tantum personarum explicatur, non naturarum. Item: Ego te baptizo in Nomine DEI Patris omnipotentis, & Filii sapientis, & Spiritus Sancti boni, vel, Paracliti. Vel: Virtute Patris, &c. Vel si & ubique omitatur. Item: Baptizo te, &c. Vel: Baptizo hunc, &c. Vel: Ego te abluo. Vel: Lavo in nomine, &c. Vel: Ego Sacerdos, ego Petrus te baptizo, &c. Vel: Baptizetur servus Christi. Vel: Baptizeris, vel: Baptizetur hic in nomine, &c. Item: Ego in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti baptizo te. Vel si ad singulas Personas Divinas addatur: Ego te baptizo in nomine. Vel si auctoritatis gratiâ dicatur: Nos te baptizamus, &c. Vel: Ego vos, aut, vestram dominationem. Aut: Vestram Excellentiam baptizo, &c.*

Vel: *Ego baptizo servum Christi, ducem ta-
lem, &c.* Vel: *Petrum, &c.* Item, si dum
multi baptizandi sunt, in necessitate, di-
catur: *Ego vos baptizo, &c.* quia *ly vos,*
idem significat, ac *te, te, te.*

39. *Quæ formæ sunt certò non sufficientes? R.*
Sequentes communiter pro talibus habentur:
Ego te baptizo in Nominibus Patris, &c. quia
significatur pluralitas Deorum. Vel: *In nomine
Christi, Amen.* Vel: *In nomine DEI, Amen.*
Vel: *In nomine Trinitatis, Amen.* Vel: *In no-
mine trium Divinarum Personarum, Amen.* Vel:
In nomine Omnipotentis, Sapientis, & Boni. Vel:
In nomine Genitoris, & Imaginis ejus, & Doni.
Vel: *In nomine Patris majoris, Filii minoris
& Spiritus Sancti.* Vel: *In nomine Patris, & Filii,
& gratia Spiritus Sancti.* Vel: *In nomine Sanctis-
simæ Virginis, & Sanctorum, Amen.* Vel: *In
nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ac
Beatissimæ Virginis & Sanctorum, si scilicet sit
intentio baptizandi indivisibiliter etiam in
nomine B. Virginis & Sanctorum; aliud est
si tantùm invocetur auxilium B. Virginis,
& Sanctorum. Item si dicatur: *Baptizatur
à Christo, vel à DEO talis servus Christi, Amen.*
Vel: *Baptizetur,* deprecativè intelligendo,
& non autoritativè. Item: *Ego baptizo in
te nomine, &c.* quia per hanc transpositio-
nem mutatur sensus formæ. Item: *Ba-
ptizo Petrum, &c.* quia nec implicite signi-
ficatur persona baptizans. Item: *Ego me
baptizo, &c.* quia baptizans à baptizante
distinctus significari debet.*

40. *Si duo simul eundem baptizent, uterque
pronun-*

pronunciando formam, an. *Et* cuius Baptismus valebit? Resp. Si alter independenter ab altero baptizet, valebit Baptismus, & quidem ab illo collatus, qui factâ ablutione prius formam pronuntiaverit; si autem simul uterque pronunciaret formam, uterque simul baptizaret eo modo, quo in ordinatione Sacerdotum omnes ordinati, qui cum ordinante simul formam pronunciant, simul consecrant.

41. *Quæ formæ Baptismi sunt dubiæ?* *¶* Sequentes, si verbis: *Ego te baptizo*, addantur sequentia: *In nomine Genitoris, & Geniti, & Precedentis ab utroque.* Vel: *In nomine unigeniti, Uncti, & quo unctus est.* Vel: *In nomine Patris, & JESU Christi, & Spiritus Sancti.* Vel: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus.* Cum enim etiam Angelus sit Spiritus, non videtur sufficienter explicite significari Spiritus Divinus. Vel: *In nomine Patris, & Verbi, &c.* Vel: *Cum nomine.* Vel: *Sub nomine Patris, &c.* Vel: *Cum Patre, Filio, & Spiritu Sancto.* Vel: *In DEO Patre, &c.* Vel: *In essentia Patris.* Vel: *In uno DEO Patre, &c.* Vel: *In Patre, &c.* Cum in his non videatur id totum significari, quod *in nomine.* Idem est de his: *In unum DEUM Patrem, &c.* Vel: *Per unum DEUM Patrem, &c.* Vel: *In virtute, auctoritate, & fide Patris, &c.* Quia hæ voces videntur minus significare, quam: *In nomine.* Item: *In nomine Filii, Patris, & Spiritus Sancti.* Vel: *In nomine Spiritus Sancti, Filii, & Patris;* quia per priorem non explicatur processio Filii à Patre, & per secundum, ejus-

dem Filii à Patre, & Spiritus Sancti ab utroque. Item: *In nomen Patris*, &c. quia videtur, *in nomen*, non habere certò eandem significationem, quam *in nomine*. Item: *Ego te tingo*, *inzingo*, *mergo*, *immergo*, *aspergo*, *aquam infundo*, *balneo*, *conjicio in aquam in nomine*, &c. dubia sunt Tamburino. Item: *Baptizat*, vel, *baptizes te DEUS*, vel *Christus in nomine*, &c. Aut: *Baptizaris*, vel: *Baptizaris à DEO*, vel: *A Christo*, &c. quia non explicatur ipsius Ministri actio.

Iteratio Baptismi.

42. *Danturne aliqua regula ad determinandum, quando sit iterandus Baptismus?* R. Dantur tres Regulae apud Tamburinum.

43. *Qua est prima Regula?* R. Quando-cunque Baptismus collatus est aliquo modo ex dubiè sufficientibus, iterandus erit sub conditione; si autem collatus est modo certò insufficienti, iterandus absolute.

44. *Qua est secunda Regula?* R. Si quis habet probabilem opinionem, sive ex jure, sive ex facto, quod non sit baptizatus, poterit sub conditione rebaptizari; quia habet hoc ipso prudentem & rationabilem timorem de nullo Baptismo suscepto.

45. *Obligaturne talis petere iterationem Baptismi?* Resp. Obligari; quia ubi agitur de valore Sacramentorum, maxime ad salutem necessariorum, est obligatio sequendi id quod tutius est.

46. *Qua est tertia Regula?* R. Quoties quis moraliter certus est se esse baptizatum, quamvis

quamvis aliquem levem scrupulum, vel suspicionem habeat de nullitate Baptismi, non potest etiam sub conditione rebaptizari, quia ageretur hoc ipso imprudenter.

47. *Unde potest haberi moralis certitudo de suscepto valide Baptismo?* R. Sequentes Regulas dari ab Authoribus: Primò, si sit natus inter fideles, aut etiam inter hæreticos, de quibus certum est, quòd & accuratè & benè administrent Sacramentum Baptismi. Secundò, si unicus testis fide dignus asserat, te esse ritè baptizatum. Tertiò, ex libro Parochi, in quem baptizati inscribuntur. Quartò, si expositi infantes schedulam appositam habeant, testificatoriam Baptismi, quamvis de hoc multi oppositum sentiant, eò, quòd non sit testimonium magnà fide dignum. Quintò, si in necessitate à peritis obstetricibus, vel à parentibus baptizetur; aliud est, si in aliqua regione obstetrices deprehenderentur frequenter errare.

48. *Qui adultus rebaptizaretur confessus se habere peccatis mortalis, an obligaretur prius confiteri dictum peccatum?* Resp. Si ante Baptismum iteratum est confessus legitimo Sacerdoti dictum peccatum, prorsus non debere iterari ejus confessionem; quia si primus Baptismus fuit validus, est absolutus ab eo in Sacramento Pœnitentiæ; si verò primus Baptismus fuit invalidus, remittetur illi dictum peccatum per secundum Baptismum. Quòd si autem dictum peccatum non fuit confessus, dico neque eò casu ad confitendum obligari; siquidem hòc ipso probabile foret,

I § quòd

quod non sit materia Sacramenti Pœnitentiæ; ne tamen effectus Baptismi impediretur, obligaretur elicere saltem attritionem de commissis peccatis personalibus, quæ non remittuntur, nisi retractentur.

49. *Possentne autem confiteri ante Baptismum illa peccata, cum viderentur esse saltem dubia materia Sacramenti pœnitentiæ?* R. Id facile admissuros eos, qui etiam sola dubia peccata judicant esse materiam sufficientem Sacramenti Pœnitentiæ; quo tamen casu absolutio fieri deberet sub conditione. Cæterum nemo inficiabitur dictum peccatum ante iterationem Baptismi commissum, posse post illum susceptum simul cum aliis post talem Baptismum commissis clavibus subjici; ut nimirum, si casu, quo primus Baptismus valuisset, absolvatur directè ab hoc peccato.

50. *Quo loco, quomodo, & à quo debet talis Baptismus sub conditione ministrari?* R. Poesse in quocunq; loco etiam occultissimo, idq; consultius ad evitandum scandalum, nisi res sit publica. Item à quocunq; etiam laico, dummodo perito, etsi Sacerdos haberi posset; sicut etiam sine patrinis & reliquis solennitatibus: quia hæ omnes circumstantiæ & solennitates institutæ solum sunt pro Baptismo absoluto, aut solenni, non autem pro conditionato.

Minister Baptismi.

51. *Quis est minister ordinarius Baptismi?*
R. Esse Sacerdotem, & quidem proprium, id est, Parochum.

52. *An ergo alius baptizans peccet, & qualis peccato?* R. Si extra necessitatem sine licentia Parochi, aut Episcopi, tanquam supremi Parochi, baptizet, peccare omnino, & quidem peccato ex genere suo mortali contra iustitiam; siquidem agitur contra officium alterius, nisi excusetur per licentiam præsumptam Parochi.

53. *In necessitate potestne alius etiam baptizare?* R. Potest quilibet, neminem excepto, quemlibet licite.

54. *An non tamen aliquis ordo inter præsentés servandus in tali necessitate?* R. Absente Parocho, administret Sacerdos quicumque; hoc absente, Diaconus; tum Subdiaconus; tum Acolytus; tum Exorcista; tum Lector; tum Ostiarius; tum demùm Tonsuratus. Nullo horum præsenté administret vir laicus; tum foemina; ultimò hæreticus, infidelis, apostata.

55. *An hunc ordinem invertere sit peccatum grave?* Resp. Non esse grave præcisâ aliâ inconvenientia, ut si v. g. Hæreticus Catholico; vel laicus Sacerdoti, aut Diacono volenti ministrare præferretur; tunc enim juxta communem peccatur mortaliter.

56. *An non saltem Sacerdoti excommunicato præferri possit laicus non excommunicatus?* R. Cum communiore non posse; quia pro tali articulo est æquè minister is, qui est excommunicatus, ac qui non est excommunicatus; similiter mulier in gratia existens, præferri non deberet viro, aut Sacerdoti in peccato existenti; cum enim in

mortali privatim & sine sollemnitate hoc Sacramentum ministrare non sit mortale peccatum, (ut supponitur) non esset ratio hunc ordinem invertendi.

57. *Quid si autem inferior esset peritior ad baptizandum etiam Sacerdote?* R. Hoc casu non tantum potest, sed debet superior cedere inferiori, ut nimirum securius conferatur Sacramentum adeo necessarium.

58. *An qui baptizat in necessitate, contrahat etiam cognationem spiritualem cum baptizato & eius parentibus?* R. Cum talis verè baptizet, omnino contrahit cognationem; excipitur parens in necessitate baptizans filium suum legitimum, tunc enim non contrahit cognationem dictam cum uxore sua, nec impeditur à petendo debito, ex Cap. ad Limin. 30. quest. 1.

59. *Quid si pater aut mater baptizent proprium filium, vel filium legitimum alterutrum extra necessitatem, privanturne iure petendi debitum conjugale?* R. Cum Hurtado, quamvis graviter peccent contra Canones agendo, probabile tamen esse, quòd non priventur; quia vel nullus Canon impedimentum inducens extat, vel si quis fuit, correctus est per Canones posteriores.

60. *Obligaturne minister ad sollemnitates Baptismi servandas?* R. Quando baptizat extra necessitatem, obligari sub mortali. Ex Clemens. unic. de Bapt. sollemnitates autem, quæ sint, videantur in Rituali.

61. *Quo loco debet fieri Baptismus sollemnis?*
Resp. Qui sine necessitate baptizat extra

Ecclesiam, domi, vel alibi, peccat mortaliter ex communiore sententia. Solis enim liberis Regum aut Principum ex Jure conceditur, ut in domibus (ex mente Soarii in Oratoriis privatis) baptizentur.

62. Si peregrina pariat in loco alienæ Parochiæ, poteritne Parochus loci illius prolem baptizare? R. Potest, & Barbosa absolute dicit, peregrinum posse eligere sibi locum Baptismi, ubi vult.

Subiectum Baptismi.

63. Quod est subiectum capax Baptismi? R. Solus homo vivens, ab Adamo descendens nondum baptizatus.

64. Si infans inter baptizandum moriatur, nondum finita formâ, estne baptizatus? Resp. Minime, quia Baptismus nondum est completus.

65. Qui baptizatum absolute rebaptizat, quas pœnas incurrit? Resp. Qui absolute baptizatum valide, absolute rebaptizat, præterquam quod gravissime peccet, & nullum Baptismum conficiat, & ipse, & baptizatus fiunt irregulares, & Jure Civili subjacent pœnæ mortis. Si autem rebaptizet sub conditione etiam sine justa causa, has pœnas non incurrit, quia ex intelliguntur de Baptismo absolute dato.

66. An nondum perfecte natus baptizari possit? R. Si sit periculum, debere baptizari, dummodo aliqua pars corporis ablui possit, quia est homo vivus, nec certo constat esse incapacem.

67. Quid

67. *Quid si dubium sit, aut infans vivat?*
 Respon. Baptizandum esse sub conditione,
 ne forte, si vivus foret, permetteretur
 sine remedio salutis.

68. *Si baptizans infantem, putet esse pro-
 lem Petri, & reipsa est Joannis; aut putet esse
 masculum, qui est puella, an valide baptizet?*
 R. Valide; quia intentio fertur in præ-
 sentem, aliter quàm in matrimonio, in
 quo fertur in personam existimatam.

69. *Monstrum ab homine natum an baptizari
 possit?* R. Si capite & pectore formam ho-
 minis refert, baptizandum esse; secus si
 referat bestiam.

70. *Quid si solum caput sit ferinum?* R.
 Aliquos putare, quod sit baptizandum;
 alios judicare differendum Baptismum ad
 meliorem noticiam acquirendam; vel si sit
 periculum, baptizandum sub conditione:
 Si es capax, ego te baptizo.

71. *Quomodo infans baptizandus, cum gemi-
 natis membris humanis, si dubitetur, an sit unus
 homo, vel duo?* Resp. Duplicem Baptismum
 conferendum esse, unum absolute, alte-
 rum sub conditione pro illa parte, quæ
 est imperfectior.

72. *An Baptismus infantis diu differri possit,
 quando non est periculum mortis?* Respon. Ex
 receptissima & gravi Ecclesiæ consuetudine,
 sub mortali diu differri non debere, ita
 ut ad 15. vel summum 20. dies sine
 urgenti causa differre sit mortale.

73. *An plures simul baptizari possint ab uno,
 unicam formam pronunciando: Ego vos baptizo?*
 &c.

&c. R. Validè posse, sed illicitè extra casum necessitatis.

74. *Infantes infidelium possuntne baptizari?*
R. Validè posse, sed non licitè, repugnante utroque parente; quia vel auferrentur illis, & fieret illis injuria, nisi specialis titulus addit; vel relinquerentur illis, & fieret injuria Sacramento, ob irreverentiam, quæ ori-
retur ex educatione eorum in infidelitate.

75. *Quid si autem parentes sint mancipia Christianorum?* Resp. Eò casu posse infantes eorum baptizari etiam iis invitis, quia tanquam servi, magis sub cura domini sunt, quàm sub cura parentum. Aliud est, si parentes sint tantùm civiliter subjecti.
Ex Cap. Majores de Bapt.

76. *An ergo nec infantes infidelium moribundi baptizandi sunt invitis parentibus?* R. Tales baptizari posse; quia non est morale periculum, quòd sint per parentes à fide revocandi, & supponitur, inde non secuturum grave incommodum baptizanti, si id cautè fiat.

77. *Qui si unus parentum consensit etiam extra periculum mortis infantis?* Resp. Etiam tunc debere baptizari, debereque tradi curæ parentis consentientis. *Cap. 2. de conv. infid.* quia religionis & fidei bonum præferendum est juri, quo parens potitur in filium.

78. *An infantes infidelium longè à parentibus distantes, nec illis amplius remittendi, baptizari possint illis invitis?* R. Posse, quia cessat periculum perversionis à fide, nec fit injuria parentibus, cùm supponantur aliunde ad eos etiam propter distantiam non redituri.

79. *An infantes infidelium parentibus orbati, possint invitis tutoribus baptizari?* R. Si tutores fiat infideles à patre constituti, non posse, quia ex jure naturali tutores succedunt patri, quando eos pater constituit. Si autem tutores sunt constituti jure civili, & sint subjecti Principi Christiano, possunt eorum pupilli baptizari iis invitis, quia tunc Princeps posset privare potestate illos tutores, eamque sibi servare, vel alteri Christiano tutore dare: consequenter baptizari facere.

80. *An infantes alium infidelium, vel hereticorum prius aliquando baptizatorum, aut saltem aliterutius illorum baptizati possint iis invitis baptizari?* R. Posse; quia eorum parentes, utpote per Baptismum Ecclesie subjecti, possunt cogi ad servanda omnia præcepta naturalia, Divina & Ecclesiastica.

81. *An in dictis casibus, quibus infantes infidelium baptizari possunt, sit obligatio eos baptizandi?* Resp. Omnino esse, per se loquendo, sic dictante charitate, vel misericordiam. Aliud est, si ex tali Baptismo grave incommodum timeretur, cum quali incommodo charitas non obligat.

82. *Si puer infidelis habens usum rationis peteret baptizari, foretne baptizandus invitis parentibus?* R. Affirmative; quia in negotio Religionis est sui juris.

83. *Quid si dubitetur, an puer usum rationis habeat?* Resp. Cum Laym. & aliis, si Baptismus differri non possit, ad capiendam certio rem notitiam, debere baptizari; quia in dubio in favorem fidei & animæ salutis inclinatur.

inclinandum est ; cùm major videatur fieri injuria tali petenti remedium salutis, si negetur, quàm parentibus, si à potestate eorum filius abstrahatur.

84. *Quid si autem parentes infidelium consentiant, puer autem, de quo dubitatur, non habeat usum rationis, reluctetur?* R. Urgente mortis periculò, talem puerum baptizandum sub conditione ob bonum pueri; tali autem periculo non urgente, differendum, donec perfectum usum rationis nanciscatur, ut scilicet evitetur periculum nullitatis Sacramenti & apostasiæ in ipso puero, quod ex illa pueri reluctantia timeri prudenter posset.

85. *An Principes Christiani baptizare possint infantes Turcarum, quamvis parentes nondum sine mancipia?* R. Sicut adversus illos justum bellum gerere, eosdem occidere, bonis spoliare, ita eorundem filios ab iis avellere (ut post baptismum fieri, & in fide educari oportet) possunt.

86. *Possuntne autem filii eorum illis nondum baptizati restitui?* R. Ad evitanda gravia incommoda (maximè ne & ipsi recusent restituere filios Christianorum) posse restitui, judicat Tamburinus cum aliis.

87. *Possuntne amentes baptizari?* R. Qui perpetuò amentes fuerunt, baptizandi sunt sicut infantes; si autem ante amentiam habuerunt usum rationis, baptizandi non sunt, nisi aliquando habuerint voluntatem suscipiendi Baptismum.

88. *Quid requiritur in adulto ex parte sua ad ritè & valide suscipiendum Baptismum?*

R. Ad

R. Ad validè suscipiendum requiri saltem habituales intentionem, hoc est, quæ aliquando fuit actualis, non retractatam. Ad ritè autem suscipiendum requiri etiam ad minimum attritionem de peccatis personalibus commissis, cognitionem mysteriorum fidei & præceptorum à se deinceps servandorum.

89. *Quid si hæc omitterentur, an peccaretur in administratione Sacramenti?* R. De primo nullum est dubium, siquidem invalidum foret Sacramentum; de secundo etiam dubitari nequit, siquidem impediretur gratia Baptismalis, eò, quòd peccata personalia non dimittantur, nisi retractata; de tertio etiam certum est, extra mortis periculum, cum credere debeat, juxta illud *Matth. 11. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, hic salvus erit.* De quarto etiam extra mortis periculum, pariter certum est; cum enim observare ea obligabitur, utique notitiam eorum habere debebit.

90. *Quæ debet scire credenda, & credenda baptizandus adultus?* R. DEUM unum & trinum, DEI Filium pro nostra salute incarnatum, mortuum, resurrexisse, ascendisse in cælos, venturum judicare, & remunerari bonis vita æternâ, punire malos poenis æternis, ad beatitudinem perveniri non posse sine fide & observatione præceptorum, per Baptismum se obtenturum gratiam & amicitiam Divinam.

91. *Quorum præceptorum cognitionem habere debet adultus baptizandus?* R. Tum præceptorum Decalogi, tum præceptorum Ecclesiæ, quia ad horum omnium observantiam obligabitur.

abitur. Præter hæc, quæ pro Baptismo ritè suscipiendo necessaria sunt, instruendus etiam est, ut sciat Symbolum Apostolorum, Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, decem præcepta & alia, quæ de præcepto scienda sunt, & enumerantur à Sanchez lib. 2. Decal. c. 3. n. 24. fin.

Cognatio spiritualis ex Baptismo.

92. Contrahiturne aliqua cognatio in Baptismo? Respond. Contrahi cognationem spiritua-lem, sicut & in Confirmatione, estque illa impedimentum dirimens matrimonium inter taliter cognatos.

93. Inter quas personas nascitur hæc cognatio spiritualis in Baptismo? Respon. Novo jure Trid. sess. 24. c. 2. de reform. matrim, enascitur inter baptizatum & baptizantem, baptizatum & patrinum, vel matrinam, vocaturque hæc utraq; cognatio *Paternitas*. Item inter patrinum, vel matrinam, & patrem, matrèmq; baptizati, & inter baptizantem cum patre, matrèq; baptizati, vocanturque hæc duæ cognationes *Compaternitas*.

94. Quid est esse patrinum vel matrinam? R. Qui, vel quæ, vel tenendo baptizatum, cum Baptismus administratur, vel suscipiendo de manibus baptizantis, immediatè post Baptismum spondet, saltè tacitè, se habiturum curam spiritualem ejus, qui baptizatur, in instructione rerum fidei, is patrinus vel matrina censetur.

95. Estne necessarium ad Baptismum, adhibere patrinum, vel matrinam? R. Probabiliùs esse mortale,

mortale, in solenni Baptismo non adhibere patrinum, vel matrinam, siquidem fit in re gravi contra præceptum Ecclesiæ.

96. *Qua persona potest agere patrinum, vel matrinam in Baptismo?* R. Requiritur imprimis, ut sit rationis compos, quamvis sit junior baptizando, ut scilicet possit voluntariè facere id, quod Ecclesia instituit, videlicet intentionem habere exercendi munus susceptoris, & non tantùm materialiter se habere in suscipiendo.

97. *Debitne patrinus esse baptizatus?* Resp. Debet omninò, aliàs quamvis intentionem quamcunq̃ habeat, imò etsi debitè baptizet, nullam prorsus cognationem contrahet, etiamsi postea Baptismum susciperet; Lex enim hæc cùm sit purè Ecclesiastica, non se extendit ad alios, quàm qui per Baptismum Ecclesiæ subjecti sunt.

98. *Potestne hæreticus Patrinus admitti?* R. Non posse per se, sine gravi culpa; quia non est aptus ad instruendum puerum in vera fide. Cæterùm quia baptizatus est, contraheret cognationem spiritualem, si admitteretur.

99. *Quid sit autem alius patrinus haberi non possit, quàm hæreticus?* Respond. Melius tunc fore, Baptismum solemnem sine Patrino peragere.

100. *Quot possunt patrini adhiberi?* Resp. Ex Trident. sess. 24. c. 2. de Reform. Matrim. Unus tantùm, sive vir, sive mulier, vel ad summum unus & una, idq̃ aliqui putant sub mortali, alii sub veniali tantùm. Cæterùm addit idem Trid. ut si alii ultra designatos

designatos tenerint baptizandum, cognationem non contrahant.

101. *An duo conjuges possint suscipere ex Baptismo alienam prolem?* R. Quamvis id prohibere videatur Urbanus II. sub veniali, probabilius tamen est, vel non esse prohibitionem, vel saltem Constitutionem illam non esse usu receptam.

102. *An possit quis se intrudere ad munus patrini obeundum?* R. Ex Trid. cit. debere esse designatum.

103. *Ad quem pertinet eum designare?* R. Primario ad parentes, vel ad eos, quibus incumbit curare, ut quis baptizetur, in horum defectu ad Parochum.

104. *An si hæc designatio prorsus omittatur suscipiens contrahat cognationem?* Respon. Post Trid. probabilius non contrahere, juxta Sanchez; siquidem hanc designationem videtur Tridentinum de forma substantiali requirere ad munus patrini.

105. *Quid si plures simul designarentur quam unus & una, contraherentne omnes cognationem?* R. Cum Tambur. probabilius videri, nullum contracturum; quia deficit alia conditio, quæ etiam est substantialis, quæ Trid. voluit, unum, vel unam tantum, vel ad summum unum & unam designari; siquidem finis Tridentini erat, has cognationes spirituales valde diminueret.

106. *Si quis se ad hoc munus ingerat, & à parentibus, aut Parocho non rejiciatur, an habendus hoc ipso pro designato, ac proinde pro vero patrino?* R. Aliquos id affirmare simpliciter, alios sentire

sentire tantum, tunc id verum esse, quando talis facile rejici posset, & non rejicitur; tunc enim valet Regula illa juris: *Qui tacet, consentire videtur.*

107. *Pater, vel mater, potestne esse pater, vel matrina propriae prolis in Baptismo?* R. Extra casum necessitatis non posse, absque gravi peccato; quia in re gravi discederent à legibus Ecclesiae; in casu tamen necessitatis non peccabunt.

108. *An autem tunc contrahant cognationem spirituales, & consequenter priventur jure secundi debitum?* R. Probabile esse, quod non contrahant, ex eadem ratione, quam supra attulimus pro patre & matre baptizante proprium filium; Ecclesia enim annexit cognationem hanc legitimæ susceptioni; cum ergo hæc susceptio sit illegitima, & contra Legem eodem modo loquentem per verba: *Non potest*, ac de non baptizatis, non inducet cognationem.

109. *An Religiosi possint agere paternos in Baptismo?* R. Nec Religiosum, nec Religiosam posse, ex cap. *Non licet, de Consecr. dist. 2.* Si tamen sint patrini, contrahent cognationem. Et Quintanad. existimat, id prohiberi solis Monachis, & quidem non nisi sub levissimo veniali, à quo excusat quælibet causa.

110. *An frater, vel soror, possint suscipere fratrem, vel sororem in Baptismo?* R. Possent, quia id nullâ lege invenitur prohibitum, eosque in casu occurrente contrahere cognationem spirituales.

111. *An quid obligatur Patrinus?* R. Obliga-

tur instruere baptizatum in fide & moribus Christianis; quæ tamen obligatio non urget, nisi in tempore necessitatis; quæ vix occurrit inter Christianos, cum communiter hæc instructio fiat per parentes & parochos.

112. *In quali administratione Baptismi contrahitur cognatio spiritualis, à suscipiente, seu levante?* R. Probabilius videri, quod in sola solenni, non autem privata, si adhibeatur suscipiens; quia jura hanc cognationem inducentia in suscipientem, solum loquuntur de suscipiente in Baptismo solenni; proinde extendenda non est hæc cognatio ad suscipientem in privato.

113. *At nunquid baptizans etiam in privato contrahit hanc cognationem; cur non ergo etiam suscipiens?* R. Diversitatem esse, quod jura loquantur de baptizante simpliciter, etiam de foemina; at cognationem patrinorum annexunt suscipienti ex instituto Ecclesiæ, qualiter non suscipit, qui in privato suscipit.

114. *An qui suscipit infantem, quando in Ecclesia solum supplentur solemnitates Baptismi, privatim collatus ob necessitatem, sit verus patrinus?* Respond. Non esse, quia vere non suscipit in Baptismo.

115. *Qualis actio requiritur in suscipiente, ad contrahendam hanc cognationem?* Resp. Requiritur, ut vel teneat baptizandum, dum baptizatur, vel illum immediatè accipiat à baptizante post Baptismum, quia jura utuntur histerminis: *Tangendi, levandi, tenendi, suscipiendi*, &c. Requiritur etiam intentio exercendi munus patrini, quæ sufficit, si
sit

fit implicita, v. g. faciendi, quod alii faciunt, vel quod Ecclesia intendit.

116. *An qui haberet expressum animum non contrahendi cognationem spiritualem, suscipiendo baptizandum, nihilominus contraheret?* Resp. Si tantum materialiter baptizandum suscipiat, nolendo positivè munus patrini obire, non contracturum, quia hoc ipso non fit pater, Si autem velit munus patrini obire; contrahet cognationem, quamvis nolle illam contrahere, quia hæc cognatio est annexa muneri patrini, nec dependet ampliùs à patrini voluntate, postquam pater esse voluit.

117. *Si quis in Baptismo suscipiat Titium, putans & intendens suscipere Cajum, an contrahat cognationem cum Titio?* R. Probabilis videri, quod non contrahat, quia non voluit fieri pater Titii, sed Caji.

118. *At nunquid baptizans valide baptizat cum tali errore circa personam; cur ergo cum simili errore suscipiens baptizandum non contraheret cognationem?* R. Baptizans habet, & habere debet intentionem baptizandi præsentem, quicumque is sit; ac proinde error prædictus non influit in ejus actionem; ac suscipiens potest verè fieri unius patrini, & non alterius, ac proinde potest alligare suam intentionem ad personam, quam esse putat, sicut id ipsum fit in matrimonio.

119. *Potestne levari baptizandus etiam per Procuratorem?* R. Possè per legitime ab ipso principali constitutum, ut patet ex praxi quotidiana.

120. *Quis eo casu contrahet cognationem spirituales, Principalis, an Procurator?*

R. De Procuratore decisum esse à sacra Congreg. quòd non contrahat, uti refert *Barbosa de offic. Paroch. c. 18. n. 15.* De Principali autem negat Sanchez cum innumeris Jurisperitis, quia non implet conditionem requisitam, cum ipse non tangat baptizandum; veriùs affirmant alii, quia incredibile est, quòd Ecclesia præcipiens, & quidem sub gravi culpa, adhiberi patrinum in solenni Baptismo, concedat, ut toties non adhibeatur patrinus, quoties levatur baptizandus per Procuratorem; siquidem eo casu, qui est valde frequens, nullus foret patrinus.

121. *Cur adhibetur patrinus in Baptismo?*

R. Ex mente *D. Thom. in 3. p. q. 67. art. 7. in Corp.* quia patrinus assimilatur quodam modo generationi carnali; sicut ergo parvulus nuper natus indiget nutrice & pedagogo; ita in Baptismo requiritur aliquis, qui fungatur vice nutricis & pedagogi, informando & instruendo eum, quasi novitium in fide, de his, quæ pertinent ad fidem & vitam Christianam.

122. *Potestne solùm mas feminam, vel solè femina marem levare?* R. Quamvis id venterit *Concil. Nic. 4. apud Soar. hic q. 67. art. 7.* tamen juxta eundem *Soarium* id hodie non observari; cum *Trid. clarè dicat: Sive vir, sive mulier.* Servanda autem est consuetudo,

PARS IV.

De Presbyteratu.

CAPUT I.

De Materia, Forma, Officio, &c. Presbyteratus in genere.

Quid est Sacerdotium? ^{1.} Resp. Est potestas ad conficiendum Corpus & Sanguinem Christi, & ad remittendum peccata per administrationem Sacramentorum, Baptismi, Pœnitentiæ, Extremæ Unctionis.

2. Quid est Presbyteratus? R. Est ordinatio, (quâ traditur potestas ad conficiendum Corpus & Sanguinem Christi, & ad remittendum peccata) facta ab Episcopo, certa verba proferente, & cum intentione debita.

3. Quare vocatur Ordinatio potius, quam Ordo? Resp. Nomen Ordinationis significare actionem; nomen verò Ordinis significare meliùs gradum, qui acquiritur per Sacramentum. Presbyteratus autem, quamvis hodie pro utroque usurpetur, tamen magis propriè est illa actio, seu cæremonia sacra, quâ Episcopus ordinat aliquem in Presbyterum, ideo apertius Ordinatio

inatio vocatur, quam Ordo, ex mente Theologorum.

4. *Quomodo debet comparere ordinandus in Presbyterum ad ordinationem?* R. In reliquis convenit cum Diacono, nisi quod præter amictum, albam, cingulum, debet esse manipulo & stolâ per transversum more Diaconi indutus, & casulam seu planetam super brachium sinistrum complicatam, candelam & mappulam albam pro manibus ligandis manu gestans.

5. *Quotuplex potestas confertur per ordinationem Presbyteratus?* Resp. Duplex, una in Corpus Christi verum ad illud conficiendum; altera in Corpus Christi mysticum, ad absolvendum alios à peccatis.

6. *Quotuplex clavis confertur Presbytero?* R. Duplex: Clavis potestatis, & clavis scientiæ.

7. *Quæ est clavis potestatis?* R. Est potestas, quam habet Sacerdos ad ferendam sententiam super poenitentes, seu absolvendo, seu negando absolutionem, seu eam differendo ex justitia, cum res ita postulaverit.

8. *Quæ est clavis scientiæ?* R. Est potestas, quam recipit Sacerdos ad inquirendum, examinandum & cognoscendum more judicis ea, quæ spectant ad peccata poenitentium, antequam ferat sententiam, vel absolvendo, vel remittendo, aut differendo absolutionem. Neque enim justè exequi posset ea, quæ sunt potestatis, nisi præcederet debita informatio & cognitio.

9. *An Sacerdotes magis docti excellent alius in clavi scientiæ?* R. Non excellere, sicut non

excellunt in clavi potestatis, siquidem omnes habent æqualiter potestatem inquirendi & examinandi pœnitentes.

10. *Quid tamen habent præcellentia quoad hanc clavim?* R. Hoc, quod illi melius possint uti illâ clavi scientiæ, quàm indoctiores, in quantum possunt magis discretè ea inquirere, quæ sunt magis necessaria, abstinendo ab inquisitione superfluatorum; cum è contrâ indocti sæpè hac clavi abutantur, negligendo inquirenda, & inquirendo negligenda.

11. *Quare vocatur clavis duplex hæc potestas?* R. Quia quemadmodum clavis instrumentum est, quo aperitur, vel clauditur janua: ita duplex hæc potestas est instar instrumenti Sacerdotibus ad aperiendam januam ælorum pœnitentibus absolvendo: vel claudendam, iis absolutionem negando, si opus fuerit, perspectâ prius eorum conscientia.

Materia & Forma.

12. *Qua est materia Presbyteratus?* R. Esse duplicem partialem: prior est calix cum vino, & patena cum hostia, eorumque traditio, ex Florent. §. sextum Sacramentum. Posterior est ultima manuum impositio, ab ipso solo Episcopo facta ipsi Sacerdoti non autem prima, quæ fit ab Episcopo simul cum aliis saltem tribus Sacerdotibus.

13. *Qua est forma hujus Ordinationis?* R. Esse pariter duplicem partialem. Prior est: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium DEO, Missasque celebrandi, tam pro vivis, quàm pro defunctis, in nomine Domini.* Posterior est:

Accipe

Accipe Spiritum Sanctum, quorum remisere peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta sunt.

14. An si Episcopus in ordinatione Presbyteri diceret: Accipe potestatem offerendi Sacrificium pro vivis, omisso: Et pro defunctis, possit nihilominus sic ordinatus celebrare pro defunctis?

15. Quod posset, quia habet potestatem conficiendi Corpus & Sanguinem Christi, quod est principale ac substantiale; alterum verò, offerre pro vivis aut defunctis, est tantum secundarium & accessorium.

16. Quare ultima impositio manus est materia hujus Ordinis, & non prima? R. Quia illa habet sibi annexam formam potestatis sacerdotalis collativam, non verò hæc.

17. Conferuntne hæc dua partiales materia & forma Sacramentales distinctas gratias & characteres? Resp. Conferre; cum enim habeant omnia requisita ad ponendum effectum, ponent eum.

18. Si hæc sunt materia & forma hujus sacri Ordinis, quomodo ergo in Ecclesia Græca potest legitima ordinatio fieri per solam impositionem manuum, & hæc verba: Divina gratia, quæ semper infirma sanat, & quæ desunt, supplet, creat, seu promovet, N. Venerabilem Diaconum, in Presbyterum? R. Dictum esse alibi, determinationem materiæ & formæ in specie aliquorum Sacramentorum relictam esse à DEO Ecclesiæ; cum ergo apud Græcos per dictam materiam & formam significetur tota potestas Presbytero conferenda, fiet per eam legitima ordinatio; apud Latinos verò, quia

per quamlibet materiam & formam non nisi partialis potestas significatur, ordinatio aequata non fiet, nisi per utramque.

18. *An ordinatus accepta primâ potestate in Corpus Christi verum, antequam accipiat secundam, valide conficiat Corpus & Sanguinem Christi?* R. Omnino; quia jam tunc habet plenam potestatem in Corpus Christi verum, & juxta Tridentinum, est verè Sacerdos. Imò de factò in ordinatione semper consecrant cum Episcopo ante secundam potestatem collatam.

19. *An vicissim, si quis per errorem accipere secundam potestatem sine prima, valide absolvetur à peccatis?* R. Minimè, quia potestas in Corpus Christi mysticum essentialiter supponit potestatem in Corpus Christi verum; siquidem per hanc propriè fit quis Sacerdos; & secunda potestas dari nequit nisi Sacerdoti.

20. *An autem possit absolvere à peccatis, cui tradita est sola potestas in Corpus Christi verum?* Resp. Verius esse, quòd non; quia sunt distinctæ potestates, quæ non conferuntur, nisi adhibitis debitis materiâ & formâ.

21. *An ad valorem hujus ordinationis necessarium sit, tangere immediatè ipsam hostiam?* R. Vix dubitari posse, quòd sufficiat cum calice solam patenam, in qua sit hostia, tangere; sufficienter enim intelligitur quis acceptare hostiam, si acceptet vas, in quo est hostia; sicut de factò vinum non tangitur, sed calix, in quo illud continetur.

22. *An valida foret ordinatio, si hostia immediatè traderetur in manus ordinandi?* R.

Esset

Esset valida, quia jam traderetur id, quod per se & de essentia requiritur, calix enim & patena solum ob congruentiam ex præcepto Ecclesie usurpatur.

23. *Quid si traderetur Hostia & vinum simul commixta in calice?* R. Et tunc fore validam, quia traderetur tota substantia requisita, quamvis modo indebito.

24. *An sufficeret contactus solius calicis continentis vinum & superimpositam patenam cum Hostia habentis?* Resp. Cum pluribus apud Tambur. omninò sufficere, quia calix & patena calici superposita, videntur facere quid unum, & per modum unius porrigi, sufficere proinde tangere partem, ut dicatur tangi totum. Et sicut ad tangendum moraliter & humano modo vinum in calice, sufficit tangere ipsum calicem, ita ad tangendam moraliter patenam sufficere tangere calicem, ipsam supra se continentem. In praxi tamen & ex præcepto tangendum est utrumque.

25. *Forene valida ordinatio, si aut vinum in calice, aut hostia in patena deesser?* R. Speculative quidem loquendo, validam videri; siquidem dum datur potestas consecrandi unam speciem, indivisibiliter datur etiam potestas consecrandi alteram: in praxi tamen dubiam futuram ordinationem propter probabilitatem contrariæ sententiæ; ac proinde iterandam saltem sub conditione.

26. *Quid si in calice sit solum vinum sine aqua?* R. Validam fore sine omni dubio, sicut & consecratio valida foret; aqua enim admiscetur solum ex præcepto.

27. *Quid autem, si vinum esset multò aquò dilutum?* Resp. P. Gobat videri sufficere, quantumcunq̃ aquæ sit infusum, modò permaneat substantia vini, etsi nullo sensu percipi possit. Purat autem certum esse, quòd dummodo percipi possit sensu aliqua vinositas, nihil prorsùs scrupuli habendum sit; etsi sciatur, fuisse in calice plus aquæ, quam vini: quia per hanc qualem qualem vini substantiam sufficienter judicari potest consecrandi potestas. Tamburinus tamen iudicat, saltè dubiam fore ordinationem, ac proindè iterandam sub conditione.

28. *An calix & patena debeant esse consecrata? An debeat intercedere contactus physicus? An simul cum prolatione formæ?* R. Me iam alibi de his dixisse.

29. *An sufficiat tangere exteriorem cuppæ calicis argentæam investituram, quæ persapè calicibus pro ornatu adnectitur?* R. Sine dubio sufficit; quia verè talis censètur humano modo cuppam tangere: Et res annexa recipit naturam principalis. Dignius etiam trahit ad se minus dignum.

30. *An sufficiat ordinatio facta per impositionem manûs Episcopalis recte chirothecæ?* Resp. Omnindò sufficere; sic enim Græci ordinant imponendo manûs interjecto pallio. Et ex Can. si quis, incurrit excommunicationem, qui manûs etiam chirothecâ rectas injuriosè injicit in Sacerdotem.

31. *An ordinatio foret valida, si unus Episcopus tradere materiam, & alter pronunciare formam?* R. Minimè, sed idem utrumq̃ præstare debet.

32. *Quomodo sacerdotes novi se gerere debent in ordinatione, quando celebrant cum Episcopo?*

R. Ad vitanda omnia pericula & perplexitates: 1. Intendant formam recitare eo meliori modo, quem intendit Ecclesia. 2. Nullo modo præveniant Episcopum in prolatione verborum consecrationis, sed curent cum eo simul absolvere. 3. Habeant intentionem consecrandi eandem hostiam, si simul cum Episcopo absolvant formam, aliàs proferendi verba saltem materialiter, in signum potestatis sibi concessæ.

33. *Quod est officium Sacerdotis?* R. Est duplex: Primò, consecrare & offerre Corpus & Sanguinem Christi. Secundò, à peccatis absolvere, aliàque Sacramenta, excepto Ordine & Confirmatione, populo ministrare suo modo, illumque doctrinâ & bonitate ad virtutem inflammare, & prædicatione ex Episcopi commissione instruere populum, & terræ fructus benedicere.

34. *Potestne Papa delegare ordinationem Sacerdotis?* R. Non posse non Episcopo, vel Episcopi non Sacerdoti; quia id nunquam legitur factum, & ideo videtur non delegabile.

35. *Quæ ætas requiritur ad Sacerdotium?* R. Requiritur annus vigesimus quintus inchoatum.

36. *An non saltem Regulares possunt promoveri ad hunc Ordinem anno ætatis vigesimo secundo?* R. De privilegio vivæ vocis oraculo dato à Pio V. (quod prætenditur) quoad hoc non constare, aliunde Gregor. XIII. & XV. revocârunt omnia privilegia vivæ vocis oraculo data, nec constat hoc confirmatum esse.

37. *Quae scientia requiritur pro Sacerdotio?*
 R. A Trid. Concilio requiri, ut idonei comprobentur diligenti examine ad populum docendum necessaria ad salutem, & ad ministranda Sacramenta, ritè celebrandum, &c. Impedimenta Canonica ad celebrandum, & ministranda Sacramenta etiam ita noscere debent, ut saltem aliquo modo dubitare possint.

Episcopatus.

38. *Qua est materia & forma Episcopatus?*
 R. Materiam esse, manuum impositionem, ordinariè à tribus Episcopis factam; formam verò: *Accipe Spiritum Sanctum.*

39. *Quod est officium Episcopi?* R. Præter ea, quæ sunt Sacerdotis, est ministrare Sacramentum Ordinis & Confirmationis, Basilicas, Altaria, Vestes, Vasa, Chrisma, Virgines consecrare, approbare ad Confessiones & Conciones, jurisdictionem ad ministranda Sacramenta delegare, &c.

40. *Quis est Minister Episcopatus?* Resp. Ordinariè esse tres Episcopos consecratos; ex delegatione tamen Papæ potest unus consecrare, & factum aliquando legitur.

41. *Qua ætas requiritur ad Episcopatum?*
 R. Trigefimus ætatis annis completus.

42. *Qua scientia requiritur in Episcopo?*
 R. Ut sit in Theologia vel Canonibus Doctor.

Vestes Sacerdotales.

43. *Quæ & quos sunt vestes Sacerdotales?*

R. Esse sex sequentes: Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola per Crucem ante pectus, vel utrinque æqualiter deorsum pendens, Casula.

44. *Quando Sacerdos aptat Stolam in modum Crucis, à quo latere debet incipere ducere partem stola?* R. Debet incipere ducere à sinistro ad dextrum, quia prius fuit Diaconus, & postea Sacerdos.

45. *Quod brachium prius vestis Sacerdos, dum induit Albam?* R. Dextrum, tum quia id connaturalius est, tum quia creditur manus dextra Christi prius fuisse cruci affixa clavò, quàm sinistra.

46. *Quor. & quæ sunt ex his majores aut minores?* Resp. Communiter tres censentur majores: Alba, Stola, Casula seu Planeta. Tres minores: Amictus, Manipulus, Cingulum, inter quas Cingulum infimò gradùs esse censetur.

47. *Habentne hæ vestes aliquam mysticam significationem?* R. Habent triplicem: Tropologicam, Allegoricam, Anagogicam.

48. *Quæ est horum sensuum diversitas?* R. Significatio Tropologica seu moralis refertur ad formationem seu reformationem vitæ aut morum: Allegorica exprimit aliquod sacrum mysterium sub figura vel metaphora rei significatæ per voces. Anagogica refertur ad ea, quæ sunt æternæ felicitatis.

49. *Quæ est significatio Tropologica harum vestium?* Resp. Amictus significat fiduciam aut spem, quâ Sacerdos debet accedere hoc Sacrificium. Alba puritatem & munditiam

mentis & corporis cum splendore omnium virtutum. Cingulum, continentiam & castitatem. Manipulus cordis compunctionem, quasi sudarium gestaretur ad abstergendas lacrymas. Stola, obedientiam, quæ est jugum Christi suave. Casula, ex omni parte rotunda & aperta, charitatem, quæ excellit omnes virtutes, easque protegit.

50. *Qua est Allegorica significatio de Passione Christi?* 81. Amictus denotat linteam, quò facies Christi, velata fuit; Alba vestem candidam, quâ illusus fuit; Cingulum flagellum vel funes; Manipulus funem, quò captus est Christus; Stola ligaturam ad columnam, vel Crucem; Casula vestem purpuream, qua indutus fuit in domo Pilati.

51. *Qua est Anagogica significatio de Christo Salvatore?* Respond. Amictus significat labium capitis, id est, Divinitatis in Christo. Alba Resurrectionis gloriam, veli novitatem, aut munditiam vitæ in Christo. Cingulum Charitatem Christi, cujus extremitates, duæ sunt: *Fecit & docuit*. Manipulus in leva beatitudinem Christi, qui viator & comprehensor erat. Stola obedientiam Christi. Casula Ecclesiam universalem, Christi vestem; posteriorem quidem partem Antiqui Testamenti, anteriorem Novi.

52. *An simplex Sacerdos possit deferre annuum?* Resp. Id esse contra Canones c. de vita & hon. Cleric.

Potestas Sacerdotis simplicis.

53. *Daturne Sacerdoti in ordinatione plena potestas in Corpus Christi mysticum?* R. Datur plena potestas Ordinis, non autem plena potestas jurisdictionis.

54. *Distinguiturne ergo in Sacerdote potestas Ordinis à potestate jurisdictionis?* Respon. Sive dicas esse distinctam, sive eandem quoad actum primum, sed impedibilem quoad actum secundum ab Ecclesia, parum refert; cum variaz sint in hac re Doctorum sententiaz, dummodo sentias eum Tridentino, potestatem jurisdictionis esse necessariam ad valorem absolutionis Sacramentalis, quæ cum fiat per modum judicii, necessariò requirit ad valorem jurisdictionem. *Trid. sess. 14. c. 7.*

55. *Potestne tamen simplex Sacerdos absolvere ab aliquibus peccatis?* Resp. Possè à venialibus & mortalibus jam priùs confessis ex praxi Ecclesiaz; cum enim hæc peccata non sint materia necessaria, non est cur negetur in ea potestas.

56. *Hæc potestas invenialia estne juris Divini, vel Pontificii?* Resp. Probabiliùs esse solùm Juris Pontificii; si enim Juris Divini foret, non posset tolli à Pontifice in Excommunicato non tolerato, & degradato, in quibus tamen tollitur.

57. *An saltem in articulo mortis possit simplex Sacerdos absolvere à quibuscunque peccatis?* R. Possè, sicut potest etiam excommunicatus, suspensus, degradatus, etiam hæreticus

remoto periculo scandali. *Ex Triad. sess. 4. c. 7.*
 In mortis articulo nulla est reservatio.

58. *Simplex Sacerdos absolvens in articulo mortis à reservatis, an debeat ad aliquid obligare presentem?* R. Si non sit annexa excommunicatio reservata, non debet ullum onus imponere, præter debitam satisfactionem parti læsæ; si autem habeat conjunctam excommunicationem reservatam, tenetur imponere ei onus præsentandi se, (si fieri potest) ei, cui facta est reservatio, dum primum commodè poterit, nisi puer sit, aut habeat impedimentum perpetuum. *Cap. 22. eos qui, de sent. Excom. in 6.* Putant quidem aliqui, quòd si convalescât, & parti læsæ satisfaciat, cesset obligatio se præsentandi. Verius tamen videtur contrarium, quia finis Canonis non est, ut absolvatur, vel satisfaciat parti, sed ut poenam subeat, ut fiat cautior.

59. *An præsentæ Sacerdoti habente ordinariam vel delegatam jurisdictionem, possit simplex Sacerdos absolvere moribundum?* R. Non posse, ut nec potest non toleratus, si adsit simplex Sacerdos; quia hæc facultas datur ratione necessitatis, ad subveniendum animarum periculis, quæ cessat, dum habens jurisdictionem adest; probabile nihilominus est contrarium, quia simpliciter nulla est reservatio.

60. *Simplex Sacerdos debet scire formam absolutionis, quæ ergo est illa?* R. Ad essentiam esse requisita hæc verba: *Absolve te.* Addenda tamen sunt ex Ecclesiæ consuetudine: *A peccatis tuis, &c.* Reliqua quæ præmittuntur & subsequuntur, sunt tantum ad congruitatem.

61. *Quæ sunt materia absolutionis?* Resp. Materiam remotam esse peccata post Baptismum commissa; mortalia quidem necessariam; venialia verò, aut mortalia confessæ sufficientem.

62. *Quæ sunt materia proxima?* Respond. Sunt actus Pœnitentis: Dolor, confessio & propositum.

63. *Annon satisfactio etiam est materia Pœnitentiæ?* Resp. Illam esse tantum partem integram, non essentialem.

64. *Constitutus in articulo mortis, si dedisset signa Pœnitentiæ, vel Confessarium petiit, debetne sub conditione absolvi?* R. Debere absolvi sine conditione, dummodo saltem per unius testimonium constet, cum dedisset signa Pœnitentiæ.

CAPUT II.

De sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

Ejus natura & essentia.

1. **E**stne Eucharistia verum Sacramentum? R. Quod sit, esse definitum in Flor. §. 5. Trid. sess. 7. c. 1. Carthag. Later. &c. Ejus institutio habetur apud Matthæum, Marcum, Lucam.

2. *Utrum hoc Sacramentum à reliquis diversum?* R. De hoc dubitari non posse, tum ex Conciliis citatis; tum quia non solum partes

partes essentielles; sed etiam finem institutionis diversum habet à reliquis.

3. *Estne hoc Sacramentum reliquis excellentius?*
 R. Esse; tum quia non tantum significat & causat sanctitatem animæ creatam, sed continet in se ipsum sanctitatis Authorem; tum quia est Sacramentum permanens, ac proinde etiam ante usum continet in se virtutem sanctitatis causativam.

4. *Quid est Sacramentum Eucharistiæ?*
 R. Est Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi veraciter contenti sub speciebus panis & vini, vi consecrationis factæ à Sacerdote, sub certis verbis, cum debita intentione prolatis supra panem & vinum, ex institutione Divina, veraciter significans Corpus Christi, & Sanguinem sub speciebus eorum realiter contineri, per modum cibi & potus spiritualis, exhibiti in alimentum spirituale vitæ spiritualis Corpori Christi mystico manducanti, hoc est, Ecclesiæ.

5. *Verba consecrationis suntne pars essentialis hujus Sacramenti?*
 R. Sunt; quia ex *Elor. & Trident.* sunt forma hujus Sacramenti: forma autem ex iisdem Conciliis est de substantia Sacramentorum, aliunde species solæ sine verbis, nec præsentiam Corporis Christi, nec gratiam dandam sufficienter significant, ac proinde non possunt habere rationem integram Sacramenti.

6. *An nunquid Trident. agnoscat hoc Sacramentum consistere in speciebus consecratis; sufficienter autem videntur intelligi consecrata per Corpus & Sanguinem Christi?*
 R. Hanc consecrationem

secrationem esse diversam ab illa, quam Concilia dicunt esse formam hujus Sacramenti, & quam in verbis constituunt.

7. *Quomodo verba transeuntia possunt constituere Sacramentum permanens?* R. Quamvis verba physice transeant, manent tamen moraliter cum in effectu, cum etiam quantum ex institutione Divina sunt irrevocabilia, quoad prolationem Sacramenti operativam, semel factam.

8. *Species panis & vini suntne etiam de essentia Sacramenti Eucharistia?* R. Affirmative, *Cap. hoc est, de Consecr. dist. 2.* dicitur Sacrificium nostrum constare visibili Elementorum specie, & invisibili JESU Christi carne. Aliunde cum sit Sacramentum permanens, per nihil aliud potest reddi permanenter sensibile, quam per ipsas species.

9. *Corpus & Sanguis Christi suntne constitutiva hujus Sacramenti?* R. Sunt; quia in *Capit. Ego Berengarius 42. dist. 2.* anathematizatur hæresis, quæ asserebat, panem & vinum, quæ in Altari ponuntur post consecrationem, solummodo esse Sacramentum, & non esse verum Corpus & Sanguinem Domini nostri JESU Christi.

10. *Quomodo Corpus & Sanguis Christi possunt esse pars Sacramenti, cum non sint signa sensibilia gratiæ dandi?* R. Dici posse, quod vel reddantur sensibilia per species affectas verbis consecrationis; vel quod sint pars Sacramenti, non quidem tanquam signa sensibilia gratiæ, sed tanquam ipsa virtus causativa gratiæ, cum etiam hæc sit de essentia Sacramentorum Novæ Legis.

11. *An non substantia panis & vini, saltem ut terminus transiens, sit etiam de essentia hujus Sacramenti?* R. Non esse, quia nec tenet se ex parte materiæ, nec ex parte formæ, nec ex parte Corporis & Sanguinis Dominici aliunde etiam in aliis Sacramentis materia remota non est de essentia eorum.

12. *At nunquid Florentinum docet, materiam Sacramenti hujus esse Panem & Vinum?* R. Concilium enumerare materias etiam remotas Sacramentorum, quæ de eorum essentia non sunt.

13. *Estne etiam quasi unio Corporis Christi cum speciebus de essentia hujus Sacramenti?* R. Est, quia hoc Sacramentum non est solum Corpus & Sanguis Christi, quomodocumque, sed ut contenta sub speciebus, quod habetur formaliter per dictam quasi unionem.

14. *An ergo etiam actio transsubstantiatio de eius essentia erit?* R. Omnino; quia hoc Sacramentum prout de facto institutum, non est Corpus Christi quomodocumque unitum speciebus, sed prout unitum vi verborum; hoc autem formaliter dicit unionem esse vi verborum productam, sicut augmentatio non dicit quomodocumque unionem novam, sed dicit unionem productam vi activitatis formæ.

15. *Sumptio estne de essentia hujus Sacramenti?* R. Non esse, quia hoc Sacramentum est permanens per modum cibi institutum, conficiturque à solo Presbytero; cibum autem permanentem sumptio non constituit in esse cibi.

16. An non saltem sumptio erit speciale Sacramentum, siquidem illa posita confertur gratia? Resp. Non esse, quia nec habet propriam formam, nec effectum distinctum ab effectu ipsius Eucharistiae, cui facta est promissio gratiae: Qui manducat Me, ipse vivet propter Me.

17. An ergo hoc Sacramentum operaretur gratiam, si sine sumptione miraculose poneretur in stomacho? R. Quid inde, si hoc concedatur? Sicut cibus naturalis nutriret, licet sine sumptione poneretur in stomacho. Unde videtur sumptio de lege tantum ordinaria requiri. Vel etiam dici potest, quod sit de facto conditio necessario requisita.

18. Sed cur sumptio futura non potest essentialiter constituere hoc Sacramentum, siquidem verba praeterita illud constituunt? R. Magnam esse diversitatem; quia posita re praeterita facile potest intelligi Sacramentum habere omnes partes saltem moraliter existentes, ac verò nondum positis omnibus partibus non potest intelligi positum totum.

19. An non sumptio saltem pars integralis dici possit hujus Sacramenti? R. Negative, sicut sumptio cibi corporalis non est pars integralis illius. Nec est ullum fundamentum ex Conciliis & Patribus hoc asserendi.

20. Sacramentum Eucharistiae consentum sub utraque specie estne unum Sacramentum, vel duo? R. Prout sic est unum Sacramentum, unitate specificâ, ac etiam individuali morali totali integraliter, quia Concilia vocant Sacramentum in singulari, aliunde est institutum
ut

ut alimonia, convivium & refectio, ex pane & vino constans, qualis refectio censetur una simplex totalitate morali integrali.

21. *An non sint saltem partialiter distincta Sacramenta?* R. Omnino, quia sunt realiter ab invicem separabilia, cum de facto prius consecratur panis, quam vinum.

22. *An sint etiam specie incompleta distincta partialia Sacramenta?* R. Sunt, non tantum materialiter, sed etiam formaliter; quia etiam quoad Symbolicam supernaturalem significationem species vini significant formaliter presentiam Christi tanquam potus substantialis restinguentis concupiscentiam, & species panis, tanquam cibi substantialis roborantis animam, quæ est omnino diversa symbolica significatio.

23. *Quomodo ergo laici sub una specie totum Sacramentum recipiunt?* R. Recipiunt totum quoad substantiam; quia sub qualibet specie est totus Christus saltem concomitanter, etiamsi non recipiant totum quoad modum.

24. *Unde desumenda est unitas vel pluralitas numerica huius Sacramenti?* R. Quia hæc quæstio tangit modum loquendi, ideo si hoc Sacramentum accipitur pro eo, quod est Sacramentum tantum, scilicet pro speciebus, totidem erunt Sacramenta, quot species distinctæ, quia concreta accidentalia multiplicantur ad multiplicationem subiectorum; in Sacramento autem sic accepto subiectum denominationis sunt accidentia. Si verò accipitur pro eo, quod est dignius in hoc Sacramento, tunc sub omnibus speciebus

Speciebus debet dici esse unum tantum Sacramentum, quia secundum hanc acceptio-
nem Corpus Christi importatur in recto in
hoc Sacramento tanquam loco substantiæ
panis, quasi sustentans accidentia; cum igi-
tur rectum in hoc Sacramento sic accepto
non multiplicetur, unum dici debet Sa-
cramentum.

25. *Estne hoc Sacramentum necessarium ne-
cessitate mediæ ad salutem?* Resp. Negative;
quia per se institutum non est ad primam
Gratiam conferendam.

Materia Sacramenti Corporis.

26. *Quæ est materia Sacramenti Corporis
Christi, loquendo de materia remota?* Respond.
R. x Florent. in Decreto Eugenii, §. tertium,
est panis triticeus; quia Christus consecra-
vit in pane, sine addito, qualis solus tri-
ticeus vocatur.

27. *An debeat esse panis azymus, vel fer-
mentatus?* Resp. Utrumque esse materiam
certam; at Ecclesia Latina ex præcepto
solum azymum, Græca solum fermenta-
tum consecrat.

28. *Qui consecrationem panis facere intendit,
juxta mentem Ecclesiæ, an consecret panem
fermentatum per errorem appositum, cum Ecclesiæ
prohibeat Latinis illum consecrare?* R. Affir-
mative; quia Ecclesiæ prohibet, illum scien-
ter consecrare, non autem irritat conse-
crationem ejus.

29. *Massa cruda estne materia sufficiens?*
R. Non esse; quia quamvis substantialiter

vix differat à pane coctio, tamen panis usualis non est, nec vocatur propriè panis.

30. *An panis madefactus vinò vel aquà sit consecrabilis?* Resp. Esse, quia adhuc remanet panis.

31. *An etiam panis, qui bis coctus vocatur?* R. Et ille est, quia iterata coctio illum non extrahit ab usuali pane.

32. *Panis ex hordeo, avena, farre, fabis amygdalis, pis, lentibus, castaneis, cicere, &c. estne materia sufficiens?* R. Nullo modo; quia non sunt panis simpliciter usualis, & per se, sed tantùm in defectu veri panis ex tritico.

33. *Panis triticeus aquà rosacà, butyro, melle, aliisque artificiali liquore confectus, estne sufficiens?* R. Non esse, quia non est panis simpliciter & usualis.

34. *An panis triticeus tinctus colore rubro, qualis adhibetur pro obsequiandis luteris, sit sufficiens?* R. Esse materiam ad summum tantùm dubiam; quia etiam si physicè tantùm accidentaliter mutetur; quia tamen panis usualis vix censerì potest, ideo moraliter videtur substantialiter mutari.

35. *Quid autem de pano filigineo?* R. Et hunc esse materiam dubiam propter diversas opiniones Authorum, aliquorum existimantium, filigineum specie differre à triticeo; aliorum vix illum à triticeo distinguentium.

36. *Si panis triticeo sit immixta alterius speciei farina, estne consecrabilis?* R. Si mixtio ita sit facta, ut adhuc maneat panis triticeus consecrabilem esse, secùs non.

Materia Calicis.

37. *Quæ est materia remota Calicis?* Resp. Ex eodem Flor. & Trident. vinum de vite.
38. *Estne par ratio, siue sit rubrum, siue sit album?* R. Esse omninò parem rationem, quia etsi specie physica differant, specie tamen morali non differunt; quia utrumque est vinum de vite.
39. *An mustum sit materia sufficiens?* R. Est, quia in substantia est vinum, & quidem potabile, quamvis non sit plenè purgatum & decoctum.
40. *Vinum actu congelatum estne materia sufficiens?* R. Est, ex mente Tamburini, quia ex se & natura sua est potabile.
41. *An etiam vinum miraculosè creatum?* R. Esse & illud, quia est usuale, & saltem in actu primo de vite.
42. *Quid de vino ex pomis, vel aliis rebus expresso?* R. Esse materiam simpliciter ineptam, quia nec sunt vinum, nec potus usualis.
43. *An succus adhuc in uvis existens probabiliter indistinctus specie à musto?* R. Non esse sufficientem materiam; quia in hominum æstimatione potiùs cibus, quàm potus est.
44. *Vinum imbibitum in pane, an sit sufficiens materia?* R. Est valdè dubia, quia non potest de illo absolute dici, hoc est vinum, sed potiùs, hic est panis, habetque similitudinem cum musto in uva existente.
45. *An succus ex uvis passis expressus sit materia sufficiens?* Resp. Cum Tamburino, probabiliùs non esse; quia aded ficcus & decoctus

decoctus est, ut nullam vini vel musti potabilitatem seruet.

46. *Quid sentiendum de vino aromatibus condito?*
 R. Nisi fiat valde modica mixtio, esse prorsus dubiam materiam; quia dubium est, an non amittat denominationem vini usualis.

47. *Quid autem de vino, quod jam acefcio?*
 R. Pariter dubiam materiam esse, quia dubitari potest, an non prorsus sit vinum corruptum, & in acetum transferit.

48. *Quid de vino ex agresto & uvis immaturis expresso, de vino adusto, vappâ, brâ?*
 R. Non esse materiam sufficientem, quia hæc omnia non sunt vinum.

49. *Debétne vino consecrando aqua misceri?*
 R. Debet, ex Flor. & Trid. Quia & de Christo Domino habetur per traditionem, quod in ultima cœna vinum aquâ miscuerit.

50. *Estne hæc mixtio de necessitate Sacramenti?*
 R. Non esse, patet ex modo loquendi dictorum Conciliorum.

51. *At Christus mixtum aquâ vinum consecravit, igitur ita instituit, & fori præceptum dixit: Hoc facite?*
 R. Non omne, quod Christus fecit, instituit; Consecravit etiam post cœnam in pane azymo, in vino albo; & tamen non instituit; dicendo autem: *Hoc facite*, præcepit substantiam actionis, non verò omnes circumstantias, quas ipse adhibuit.

52. *Unde ergo habetur hæc necessitas mixtionis?*
 R. Ex solo præcepto Ecclesiæ, isque est communis Ecclesiæ sensus.

53. *An sit peccatum grave ommittere hanc mixtionem?*
 R. Esse; quia licet quantitas aquæ miscer-

miscendæ sit levis, ejus tamen significatio & mysterium est grave, cum representet aquam è latere Christi fluentem, & unionem Ecclesiæ cum Christo.

54. Convertiturne aqua vino mixta immediate in Sanguinem Christi? R. Affirmative; quia de toto eo, quod est in calice, & constituit vinum usuale, dicitur: *Hic est Sanguis meus.* Totum igitur debet vi verborum converti in Sanguinem.

Præsentia materia.

55. Qualis præsentia materia consecranda requiritur ad validam ejus consecrationem? R. Talis, ut per pronomen: *Hoc*, vel *Hic*, independentem à discursu, vel nutibus, juxta genuinam ejus significationem, cum veritate demonstrari possit.

56. An ergo panis & vinum distantia à Sacerdote interjecto pariete, aut post tergum existentia, vel in sacrario reclusa, vel reposita ad proximam mensulam, hostia sub mappa, sub corporali, in Missali existens, valide consecrentur? R. Futuram saltem dubiam consecrationem ob contrarias opiniones Authorum, ac proinde prorsus illicitam; quia dubium est, an per pronomen *Hoc*, vel *Hic*, genuinè demonstrari possint.

57. An hostia in ciborio clauso, & vinum in calice cooperto valide consecrari possit? Resp. Posse, quia secundum communem usum loquendi, solet res contenta per immediate continentem significari.

58. An hostia sub altera existens, quæ non videtur,

videtur, consecrari possit? R. Potest; quia ex communi usu adhuc cum veritate demonstratur per pronomen *Hoc*, vel *Hic*.

Quantitas materia.

59. *Quantitas materiae tam magna, ut tota eum secundum aliquam sui partem sit praesens Sacerdoti, v. gr. vinum in magno dolio, an tota consecrari possit?* R. Quaecumque sit materiae quantitas continuata, dummodo iuxta communem usum tota genuinè demonstrari possit pronomine *Hoc*, vel *Hic*, consecrari poterit, si secundum partem sit praesens.

60. *Debetne materia consecranda esse determinata?* R. Debet etiam ex intentione ministri, aliàs hoc ipso non cum veritate illam demonstraret per pronomen *Hoc*, vel *Hic*.

Determinatio materiae.

61. *Si quis mediam partem hostiae, vel inter plures hostias sex tantum velit consecrare, an valide sit consecraturus?* R. Si intentio feratur in dimidiam partem determinatam, vel in sex determinatas & designatas hostias, fore validam; non fore autem, si feratur in illas indeterminatè, quia in priori casu cum veritate potest per pronomen *Hoc* demonstrari materia, non autem potest in casu posteriori.

62. *Si Sacerdos putans se unam hostiam habere in manu, habeat duas vel tres conglutinatas, & profert verba consecrationis, an consecret omnes tres?*
R. Si habeat intentionem absolutam consecrandi

secrandi id, quod manibus tenet, consecrabit omnes, quia effectus consecrationis sequitur intentionem, non verò existimationem consecrantis. Aliud esset, si intenderet tantum unam, quam videt, consecrare.

63. Si Sacerdos intenderet in Hostia primam partem, aut ultimam partem proportionalem, primam aut ultimam dimidiam consecrare, an aliquid consecraret? R. Nihil consecraturum, suppositâ divisibilitate continui in infinitum; quia vi talis intentionis nulla fieret determinatio partis consecrandæ.

64. Quis intenderet consecrare Hostiam illam ex pluribus, quam DEUS consecratam vult, an aliquid consecraret? R. Nihil consecraturum, quamvis DEUS revelaret, quam designet; quia vi talis intentionis præcisè non posset Sacerdos determinatè demonstrare hostiam consecratam.

65. Si Hostiam unam non consecratam, immixtam pluribus Hostiis priùs consecratis, vellent quis consecrare, sufficeretne talis intentio, quâ diceret: Volo consecrare illam, quæ non est consecrata? R. Probabiliùs non sufficeret, quia vi illius intentionis nulla determinatè demonstraretur.

66. Qualis ergo tunc intentio deberet haberi? Resp. Talis: Volo has omnes consecrare sub conditione, si non sunt consecratæ.

67. Fortæ autem necessarium omnes sub conditione consecrare propter unam non consecratam? R. Si Sacerdos sciens unam esse immixtam, haberet tot communicantes, ut binas cuilibet dando posset omnes distribuere, deberet potius

fic distribuere, (factâ præmonitione, quòd licitum sit, duas simul sumere, & ut non intendant absolutè totum id adorare, sed tantùm quod re ipsâ consecratum est) quàm de novo sub conditione omnes consecrare.

68. *Quid si autem plures non consecrata forent immixta consecratis?* R. Tunc omnes sub conditione consecrandas esse, quia ex una parte non possent sine magna incommoditate singulis communicantibus plures simul porrigi; ex altera parte aliqui fraudarentur Sacramento, & adorarent Hostiam non consecratam.

69. *At nunquid Sacerdos potest offerre Sacrificium pro eo, quem DEUS designaverit? Cur ergo non posset consecrare Hostiam, quam DEUS designaverit?* R. Magnam esse diversitatem, quia in consecratione vi modi significandi formæ, debet posse materia determinata demonstrari, quod non requiritur in oblatione.

70. *Si quis ex hostiis imparibus velit solam mediam hostiam consecrare, nesciens quæ sit illa, an aliquid consecrabit?* R. Prorsus nihil ex ratione sæpiùs repetita.

71. *Cur ergo potest Sacerdos absolvere cum intentione tendente solum in illa peccata ex pluribus confessis, de quibus dolet Pœnitens?* R. Quia in Sacramento pœnitentiæ per formam non ipsa peccata, sed persona determinatè significatur. In peccatis igitur sufficit quæcunq; designatio eorum sub aliquo prædicato, quod reipsâ illis inest, quamvis ministro non sit notum.

728 *An Panis & Vinum sint consecrabilia*

in quacunq̄ minima quantitate? R. Posse consecrari in quacunq̄ minima, dummodo sit naturaliter perceptibilis; quia est demonstrabilis: secus si non sit perceptibilis naturaliter, ex opposita ratione.

73. Cur ergo ex Hostia consecrata, si particula nullo etiam sensu perceptibilis decidat, adhuc consecrata manet? Respond. Quia *Trid. sess. 13. can. 3.* Anathema dicit illi, qui negaverit, sub singulis cujuscunq̄ speciei partibus, separatione factâ, totum Christum contineri. Neque requiritur in Hostia jam consecrata demonstrabilitas, sicut requiritur in consecratione ob veritatem verborum.

Necessitas utriusque speciei.

74. Estne de necessitate Sacramenti Eucharistiae, ut reipsâ consecretur utraq̄ species? R. Negativè; quia verba consecrationis panis habent suum effectum ante consecrationem vini, & statim adoratur panis consecratus. *Cap. sanè de celebr. Miss.*

75. An eadem consecratio utriusque speciei sit saltem de necessitate Sacrificii? Resp. Est; quia aliàs non haberetur explicita representatio cruenti Sacrificii per effusionem seu separationem Sanguinis à Corpore Christi facta. *Trid. sess. 22. c. 1.*

76. An non saltem per Papa dispensationem possit fieri Sacrificium per consecrationem unius speciei? R. Negativè; quia est indispensabile, ut sine eo, quod est de essentia Sacrificii, fiat Sacrificium.

77. *Cur nequid dici, quod Christus institueris duo partialia Sacrificia, sicut duo partialia Sacramenta Eucharistica; ac proinde sicut poteris aliquando Sacramentum parziale conficere, ita fieri etiam Sacrificium parziale?* R. Nullum esse vestigium talis institutionis, quia Christus Sacrificium hoc voluit fieri per explicitam mysticam Corporis & Sanguinis sui separationem, quæ fieri nequit sine utraque specie. Sacramentum verò instituit per modum alimenti spiritualis; utraque autem pars habet rationem alimenti.

78. *At nunquid sufficiens exprimitur separatio Corporis & Sanguinis, si us verborum ponatur vel solum Corpus, vel solus Sanguis Christi?* R. Fore quidem aliquam expressionem separationis, non tamen illam explicitam, quam Christus fieri voluit, dum dixit: *Hoc facite in meam commemorationem.*

79. *Ad conficiendam Eucharistiam ut Sacramentum est, requiriturne saltem implicita voluntas consecrandi utramque speciem?* R. Mihi verius videri, quod requiratur; quia Christus hoc Sacramentum ita instituit, ut ejus confectio indivisibiliter esset sacrificatio, siquidem voluit ita fieri, sicut ipse fecit; cum igitur sacrificatio fieri nequeat sine utraque specie, neque voluntas sacrificandi erit sufficiens, nisi sit voluntas conficiendi sub utraque specie, consequenter etiam voluntas conficiendi hoc Sacramentum debet esse de consecranda utraque specie.

Forma Sacramenti Eucharistia.

80. An verba illa: Qui pridie quàm pateretur, &c. sint de necessitate Sacramenti Eucharistia? R. Non esse, quia Concilia & Patres docent, hoc Sacramentum confici per verba Christi, qualia non sunt verba illa.

81. An illa verba: Accipite & manducate, pertineant ad formam hujus Sacramenti? R. Non pertinere, tum quia apud Lucam nec habentur, tum quia à Concilio Flor. & Trid. non ponuntur pro forma, tum quia sunt tantum præceptiva sumptionis.

82. An particula, enim, sit de hujus forma essentia? R. Negative: tum quia nec à Luca, nec à Paulo ponitur; tum quia est particula tantum connectens subsequentià cum antecedentibus.

83. Süntne verba: Quod pro vobis tradetur, de essentia formæ? Resp. Non esse; tum quia non omnes Evangelistæ habent; tum quia constat ex usu Ecclesiæ non adhibentis illa verba.

84. Quæ ergo est forma essentialis Sacramenti Corporis Christi? R. Hæc sola verba: Hoc est Corpus meum, ex Flor. sæpè citato. Et Tridentinum ex veritate illorum verborum colligit præsentiam Corporis Christi.

85. Quæ est essentialis forma Sanguinis Christi? R. Hanc esse: Hic est Sanguis meus; tum quia variæ Liturgiæ omnes habent hæc verba, in reliquis verò verbis variant; tum quia ex istis satis intelligitur præsentia Sanguinis Christi sub speciebus.

86. *Cum Eucharistia non solum sit Sacramentum, sed etiam Sacrificium, videntur ad significandam effusionem Sanguinis necessaria esse saltem illa verba: Qui pro vobis effundetur?* R. Hæc verba significare solum effusionem Sanguinis Christi in Passione; effusionem verò Sacramentalem sufficienter significant illa verba; *Hic est Sanguis meus, vi quorum, hōc ipsō, quodd formaliter solus Sanguis ponatur, intelligitur separatus à Corpore.*

87. *Quis est sensus verborum formæ hujus Sacramenti?* R. Hunc esse: *Hoc edulium est Corpus meum, hic potus est Sanguis meus; vel, hoc contentum sub speciebus est Corpus meum, Sanguis meus.*

Actio conversiva.

88. *Fitne in Sacramento Eucharistia vera conversio panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi?* R. Fieri, ex definitione Concilii Tridentini sess. 13. c. 4. & Can. 2. eamque Transubstantiationem vocari.

89. *Qualis est hac actio conversiva, seu transubstantiativa?* R. Esse conservativam accidentium sine subjecto, & simul allegativam, vel quali unitivam accidentium cum Corpore aut Sanguine Christi; sic enim optimè salvatur, quomodo fiat transitus totius substantiæ in aliam substantiam, remanente tertio communi utrique substantiæ; & quomodo Corpus Christi succedat substantiæ panis in munere sustentandi accidentia.

90. *Quid est in hoc mysterio, substare accidentibus?*

dentibus? R. Id in duobus consistere: nimirum in alligatione & quasi unione Corporis Christi ad accidentia; & simul in causalitate morali Corporis Christi in eadem accidentia conservanda sine subjecto.

91. Qualis est hæc quasi unio seu alligatio?

R. Dici posse, quod sit ipsa actio conservativa accidentium, ex natura sua exigens, ut ubicunque ponantur accidentia, ibi ponatur Corpus Christi.

92. Desinitne tota substantia panis & vini sub speciebus consecratis? R. Esse de fide, quod desinat.

93. An post consecrationem panis & vini realiter sit totus Christus præsens sub speciebus panis & vini? R. Omnino esse, idque definitum est in *Trid. sess. 13. Can. 1. contra Hæreticos.*

94. An sit totus Christus etiam sub qualibet specie? R. Nec de hoc dubitari posse salvâ fide.

95. Poniturne autem totus Christus sub qualibet specie vi verborum consecrationis? Resp. Vi verborum formaliter sub speciebus panis ponitur solum Corpus, & sub speciebus vini solus Sanguis, utpotè quæ sola significantur formaliter.

96. Quomodo ergo ponuntur reliquæ? R. Ponuntur solum concomitanter, qualiter sub utraque specie ponitur, quidquid cum Corpore vel Sanguine Christi habet aut unionem physicam, aut connexionem naturalem.

97. In quo fundatur hæc concomitantia? R. Eam fundari, vel in unione physica, vel in connexionione naturali. *Hæc Trid. cit.* Unionis siquidem natura est, ita connectere

extrema, ut ea durante necesse sit quodlibet extremum, ubicunque ponatur, trahere secum alterum extremum.

98. *Quid significatur per h* Corpus *in hoc Sacramento?* R. Conformiter ad doctrinam Philosophorum significari materiam organizatam, aut organizatione tantum accidentali, aut etiam substantiali, sive per animam rationalem, sive per formam caliditatis indeterminatam.

99. *Quomodo existit Christus sub his speciebus?* R. Non existere circumscriptivè, ita ut singulæ partes sint extra se invicem positæ, & singulæ distinctum spatium occupent; sed definitivè hoc sensu, quod totus sit sub tota Hostia, & totus sub qualibet parte Hostiæ, sive divisæ, sive conjunctæ.

Effectus hujus Sacramenti.

100. *Requiriturne ad effectum hujus Sacramenti consequendum aliqua actualis devotio?* R. Non requiri; quia Sacramenta conferunt gratiam non ponentibus obicem; supposito autem statu gratiæ privatio devotionis non est obex.

101. *An hoc Sacramentum causet gratiam quamdiu in stomacho perseverat?* R. Omnino causare, si adfit augmentum novæ dispositionis; cum enim institutum sit per modum cibi corporalis, & maneat in eo virtus prior: sicut cibus corporalis operatur, quamdiu est in stomacho, ita & hoc Sacramentum.

102. *Sed cur requiritur nova dispositio?* R. Quia ex doctrina Tridentini Sacramenta conferunt

Perunt gratiam secundum cuiusque dispositionem; cum igitur nova dispositione non accedente, non adsit nova determinatio Sacramenti ad novum effectum producendum, eum non producet.

103. *Si hoc Sacramentum operatur per modum cibi corporalis, ergo sicut cibus, ita illud operabitur primo, postquam corruptum est?* R. Esse hanc diversitatem inter cibum Sacramentalem & corporalem, quod iste proficit per sui conversionem in alitum, & quasi patiendo; ille vero proficit agendo, & in se convertendo alitum, adeoque ager, quamprimum applicatur.

104. *Cur autem requiritur pro sequentibus instantibus nova dispositio, siquidem pro primo instanti nulla actualis necessaria est?* R. Quia in primo instanti non habet obice, producit totum effectum, quem potest; ut igitur in sequentibus instantibus plus aliquid agat, indigebit nova aliqua determinatione, quæ fit per novam dispositionem subiecti.

105. *Cur non possit dici, quod ipsa gratia in primo instanti data, sit dispositio ad augmentum gratie in sequenti instanti danda?* R. Ideo, quod id, quod datur intuitu huius Sacramenti, non possit esse dispositio ad effectum ejusdem. Sicut id, quod datur in præmium meriti, non potest esse dispositio ad præmium intuitu ejusdem meriti dandum.

106. *At nunquid si quis hodie sumptam Eucharistiam rejiceret, eandemque cras iterum sumeret, gratia per illam hodie data, foret dispositio ad gratiam cras dandam per eandem?*

Cur igitur idem dici nequeat in priori casu? *¶*
 Esse hanc diversitatem, quod in priori casu foret nova manducatio & applicatio, adeoque & novus effectus; in altero autem nova applicatio non esset.

107. Si hoc Sacramentum producat effectum, quamdiu durat in stomacho; utilius igitur erit illud in majori quantitate sumere, quam in minori?

¶ Erit utilius per accidens, quatenus plures dispositiones sunt ponibiles; non autem per se præcisè propter diuturniorem durationem.

108. An hoc Sacramentum fide susceptum reviviscat sublato obice ad ponendum suum effectum? *¶* Reviviscere; si enim Baptismus reviviscit, cur non etiam hoc revivisceret?

109. An reviviscat etiam, postquam species corrupta sunt? *¶* Probabilius non reviviscere, nisi durantibus adhuc in stomacho speciebus; cum enim Sacramentum hoc permanens sit, possitque tolli obex adhuc durantibus speciebus, non videtur fuisse tanta necessitas aut congruentia illud ita instituendi, ut revivisceret etiam postquam physicè pertransiit, sicut in aliis Sacramentis, quæ in actione transeunte consistunt. Et id conformius etiam est ad naturam Extremæ Unctionis & Matrimonii, quorum illa non reviviscit, juxta communem, nisi durante eodem morbo; hoc verò durante eodem matrimonio.

110. Conferuntur per utramque speciem continuatim sumptam, major gratia, quam per unam tantum? *¶* Cum communi negativè; sicut nec duæ Hostiæ, si continuatim sumantur, plus gratiæ conferunt, quam una per se loquendo.

loquendo. Et certè, cùm æquè sit totus Christus sub una specie, ac sub altera, & in Scriptura uni speciei idem effectus tribuatur, qui utrique, v. g. *vita aeterna, mansio in Christo, &c.* non est ratio dicendì, quòd utraque plus conferat, quàm una.

111. *Estne remissio peccatorum venialium effectus hujus Sacramenti?* R. Est, quia *Trid. sess. 13. c. 3.* dicit: *Per illud condonari leviora peccata.* Et cùm sumatur per modum alimentum spiritualis, restaurabit utique ruinas quotidianarum imperfectionum; sicut alimentum corporale reparat id, quod calore nativò consumitur.

112. *Præservatio à mortalibus estne effectus hujus Sacramenti?* R. Omnino, ex *Trid.* quia confert gratiam abundantiorè, replet animam dulcedine, fugat dæmones, dat specialia lumina, diminuit fomitem & concupiscentiam.

113. *An per hoc Sacramentum remittatur ex opere operato poenæ temporalis?* R. Negativè; quia hujus virtutis nullum est indicium; & cùm Sacrificium ordinetur ad remissionem poenæ temporalis, non erat necessè ad eundem effectum ordinari sub nomine Sacramenti.

114. *An adeptio gloriæ sit effectus hujus Sacramenti?* R. Esse aliquò modò, juxta illud: *Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.* Utì & dulcedo actualis, *Psal. 67. Parasti in dulcedine tua pauperi DEUS.* Et resurrectio corporum, &c.

Sacrificium.

115. *Sacramentum Eucharistia habène simul*

rationem Sacrificii? R. Esse de fide, quod habeat, inde vocatur Sacrificium Missæ, in qua conficitur hoc Sacramentum.

116. In quo consistit essentia Sacrificii Missæ? R. Veritas in sola consecratione utriusque speciei; cum illi sufficienter conveniant omnia, quæ requiruntur ad verum sacrificium, etiam si non physicè destruatür res oblata, sed tantum moraliter, quatenus fit cibus & potus spiritalis ex Corpore & Sanguine Christi. Sicut etiam manducatio victimarum non pertinebat ad rationem Sacrificii.

117. Quale est hoc Sacrificium, quantum ad fines, ob quos offertur? R. Esse Lætrudicum, sive laudis; Eucharisticum, sive gratiarum actorium; Propitiatorium, satisfactorium, impetratorium; denique complectitur perfectiones omnium sacrificiorum Veteris Legis. Ex *Trid. sess. 22. cap. 2. Can. 3.*

118. An ergo hoc Sacrificium erit immediatè deletivum peccatorum mortalium? R. Tantum mediatè, impetrando auxilia ad actum pœnitentiæ, per quem peccator disponitur ad remissionem peccatorum. Tridentinum enim citatum c. 2. ait: *Hujus quippe oblatione placatus Dominus, gratiam & donum Pœnitentiæ concedens, crimina & peccata etiam ingentia dimittit. Nec multum valeret Sacramentum pœnitentiæ, si hoc Sacrificium immediatè & opere operato deseret mortalia.*

119. Si hoc Sacrificium per vim impetratoriam auxiliis delet peccata, quomodo ergo est propitiatorium? R. Per vim impetratoriam movet quidem liberalitatem Divinam ad conferenda

conferenda dicta auxilia; at per vim propitiatoriam movet clementiam DEI, ut (sicut Trid. loquitur) hac oblatione placatus Dominus det ex liberalitate dicta auxilia.

120. *Quomodo fit hæc placatio Divine clementiæ per hoc Sacrificium?* Resp. Quatenus representat DEO Sacrificium Crucis applicatum illi, pro quo Sacrificium Missæ offertur; atque aded etiam Sanguinem Christi fusum pro remissione peccatorum ipsius, & proinde exigentem remissionem peccatorum, & præviè necessaria auxilia, & donum penitentiae pro eo, pro quo offertur.

121. *An hoc Sacrificium conferat etiam augmentum gratiæ ex opere operato?* Resp. Minimè; quia hujus virtutis nullum est indicium, hicque effectus est proprius Sacramentorum; & aliàs posset etiam primam gratiam saltem per accidens conferre; possetque utiliter offerri pro infantibus, pro augmento gratiæ.

122. *An & quomodo venialia delet?* R. Delere etiam illa tantùm mediatè, siquidem Tridentinum nullam diversitatem facit inter mortalia & venialia respectu hujus Sacrificii.

123. *Conferunturne vi hujus Sacrificii auxilia actualia ad peccandum infallibiliter?* Respondi. Omnino; si enim sacrificia expiatoria Veteris Legis habuerunt infallibilem effectum, quod magis istud, quod aliunde deletionem poenæ etiam infallibiliter infert, ut mox dicemus.

124. *At nunquid hoc auxilium semper est efficax?* R. Experienciâ nos doceri, quod non semper; & aliunde si foret semper efficax, jam

jam donum perseverantiæ finalis haberetur ex Lege DEI infallibili oblatô hõc Sacrificiõ.

125. *An etiam remissio pœnæ temporalis debita ob culpas remissus sit effectus hujus Sacrifici?*

R. Quodd sit; siquidem Tridentinum asserit, illud prodesse vivis & defunctis; defunctis autem non potest prodesse, nisi quoad remissionem pœnarum. Aliunde idem Concilium expressè pœnarum deletionem ponit inter effectus.

126. *An hæc pœnæ remissio sit immediatus & infallibilis effectus?* R. Id omninò sentiendum; cum etiam Veteris Legis sacrificia habuerint vim immediatam & infallibilem purgandi à sordibus.

127. *Quomodo ergo non habeat vim immediatè delendi etiam ipsa peccata?* R. Concilium quoad deletionem peccatorum clarè dicit, illam vi Sacrificii fieri solùm mediantibus auxiliis.

128. *An Sacrificium proce impetratorium bonorum temporalium, vel aliorum donorum spiritalium habeat infallibilem effectum?* R. Negativè; id, quod experimur quotidie; aliunde hæc bona sæpè non conducunt ad salutem.

129. *Participante aliquem fructum hujus Sacrificii ex opere operato omnes, qui aliquo modo illud offerunt, v. g. ministrans, audiens, dans elemosynas? &c.* R. Id esse valdè probabile, cum enim oblatio Sacrificii fructuosa sit, verosimile est, quod omnes moraliter ad illud concurrentes fructum ejus participant; idque est pro dignitate hujus Sacrificii. Durum etiam esse videtur, ut audiens Missam non plus fructus participet

Participet ex opere operato, quàm non audiens, dum Sacerdos illam pro utroque offert.

130. *An possit sacrificium offerri pro infidelibus non baptizatis?* R. Per modum impetrationis posse; quia impetratio non respicit immediatè personam, cui confertur res impetrata, sed illam, quæ postulat. Et si potest sacrificium per modum impetrationis offerri pro rebus inanimatis, uti pluvia, &c. cur non pro infidelibus.

131. *An possit offerri pro excommunicatis?* R. Pro non vitandis posse; quia Conc. Const. concedit communicationem cum excommunicatis toleratis in quibuscunque Divinis. Oppositum sentiendum de non toleratis.

132. *An pro animabus purgatoris?* Resp. Quod possit, satis clarum esse ex Trident. quod vult offerri pro vivis & defunctis.

133. *An etiam pro damnatis, aut Sanctis?* R. Pro illis nec utiliter, nec licitè offerri posse, quia in inferno nulla redemptio; Sancti verò non indigent. Cæterùm in honorem Sanctorum offerri consuetum est in Ecclesia DEI.

134. *An percipiendum fructum sacrificii an requiratur in eo, pro quo offertur, specialis devotio?* R. Negativè; quia talis habet se purè passivè, & non activè.

135. *An tamen ex meliori dispositione illius, pro quo offertur, crescat effectus remissionis pœna?* R. Affirmativè; maxime à paritate Sacramentorum pro mensura dispositionis gratiam conferentium.

136. *Estne necessarium ad percipiendum fructum sacrificii ab altero, ut fiat eius applicatio à Sacerdote?*

Sacerdotis? R. Id omninò necessarium esse, quia Sacrificium de se est indifferens, ut huic, vel alteri profit; debet igitur determinari per applicationem.

137. An sacrificium tantundem pro se singulis, dum pro pluribus offertur, quàm si pro uno tantum offeratur? R. Negative; quia ex usu Ecclesiæ uni defuncto una Missa applicatur. Aliàs unico Sacro posset totum purgatorium evacuari; & pro unico Sacro etiam centum stipendia accipi.

138. At nunquid hoc Sacrificium est valoris infiniti? R. Non esse; quia cum Christus voluerit hoc Sacrificium sæpius iterari, congruum erat, ut non tribueret illi vim infinitam; secus, ac habuerit sacrificium Crucis, quod non ampliùs erat iterandum, quod proinde debuit esse per modum causæ universalis ad omnes effectus.

139. Cur autem hoc Sacrificium, si simul à pluribus offeratur, singulis equaliter proderit, non autem pluribus, pro quibus simul offeratur? R. Quia quilibet Sacerdos cum altero ita offert, ac si solus offerret; proinde cuilibet ita proderit, ac si solus offerret; respectu autem eorum, pro quibus offertur, habet se per modum unius actionis pluribus terminis applicatæ, ideòque fructum divisibilem communicantis.

140. Quare ergo Sacramentum idem, si pluribus applicari possit, equaliter singulis prodesse, ac si unum tantum applicaretur? R. Ideo, quia Christus ita instituit, & applicatio seu susceptio Sacramenti in singulis semper diversa est.

241. Si Sacrificium, quando pluribus applicatur particulari intentione, non tantum prodest singulis, quantum si uni tantum applicaretur; ergo idem disendum erit in casu, quo generali intentione pluribus applicaretur? Respon. Ita omninò sentiendum; siquidem in Concilio Constant. damnata est propositio Wicklefii, quòd: *speciales rationes applicata uni personæ, non plus prosint, quàm generales.*

CAPUT III.

De Missa, & ad eam pertinentibus.

Rubrica Missalis.

Quid est Rubrica Missalis? Resp. Est Regula communis, continens Ritus in celebratione Missarum observandos.

1. Cur vocatur Rubrica? R. Quia plerumque rubro colore scribi solet.

2. Quotuplex est generatim Rubrica? R. Duplex: Alia est præceptiva, obligans in conscientia ad servandos ritus in ea præscriptos. Alia directiva tantum, proponens per modum consilii & instructionis, quid sit agendum.

3. Rituum nomine quid intelligitur? R. Omnes circumstantiæ requisitæ ad Missæ celebrationem & solennitatem, sive sint verba, sive actiones, seu vestes, seu vasa.

4. Ritus in genere quotuplices sunt? R. Alios esse essentielles; qui sunt de necessitate Sacrificii & Sacramenti. Alios accidentales,

qui

qui pertinent ad ornatum tantum, possuntque esse de necessitate præcepti, non vero de necessitate Sacrificii, vel Sacramenti.

6. *Qui sunt essentielles, & qui accidentales?* R. Essentiales consistunt in consecratione, vel etiam communionem. Accidentales vero in actionibus, precibus, aliisque circumstantiis ab Ecclesia adjunctis, quæ dicuntur Sacramentalia & Cæremoniæ.

7. *Quæ est causa formalis Rubricarum?* R. Est significatio verborum certos ritus præscribentium.

8. *Quotuplex est hæc significatio?* R. Est duplex: Alia literalis, quam voces immediate significant. Alia mystica, quæ sub rebus significatis per verba; quasi sub velamine & figura conclusa est. Diciturque mystica, id est, arcana & recondita. Vocatur etiam spiritualis, eò, quod lateat sub rebus, quasi spiritus sub corpore.

9. *Quotuplex est mystica significatio?* Resp. Triplex: Tropologica, Allegorica, & Anagogica, pag. 127. n. 48. explicatæ, hisque versibus comprehensæ:

*Litera gesta docet, quid credas Allegoria;
Moralis quid agas, quo tendas Anagogia.*

10. *Ostendatur id in exemplo?* R. Rubrica de osculando Altari in sensu literali significat actum osculandi Altare, in quo fit sacrificium. Quod osculum in sensu mystico Tropologico significat consensum animorum inter fideles. In Allegorico desponsationem Christi cum Ecclesia. In Anagogico delectationem & gaudium futuræ gloriæ.

11. *Qua est causa efficiens Rubricarum Missalis?* R. Summus Pontifex, à quo tanquam ab habente potestatem in totam Ecclesiam, debuit talis lex universalis ferri. Primus autem earum author creditur fuisse Divus Petrus. Pius autem V. vel maximè solidavit, edito Missali Romano, quo nunc utimur, postea roborato per Clementem VIII. & Urbanum VIII.

12. *Suntne ergo Rubricæ tantum juris humani, & non Divini?* R. Esse tantum juris humani, postèque proinde simpliciter mutari à Pontifice; id tamen non fieri, nisi causâ utilitatis, vel necessitatis.

13. *Habentne etiam Episcopi potestatem condendæ Rubricas & ritus Missarum?* R. Illos quidem habere ex potestate ordinaria pro suis Ecclesiis; ad vitandam tamen confusionem & dissonantiam, limitatam esse hanc eorum facultatem à Pio V. in Bulla initio Missalis apposita.

14. *Qua est causa finalis Rubricarum Missalis?* R. Est Dei cultus & utilitas spiritualis fidelium. *Ex Trid. sess. 7. can. 13. & sess. 22. c. 5. & Bullis Pontificum Missali præfixis.*

15. *Quam vim obligandi habent Rubricæ Missalis?* R. Illas solas obligare sub mortali, (nisi excuset parvitas materiæ, aut alia causa) quæ sunt præceptivæ; directivæ autem sunt tantum consilia & instructiones, neque sine claro fundamento vis obligandi sub peccato adstruenda est.

16. *Qua ergo sunt præceptivæ, & quæ directivæ tantum?* Resp. Verius solas esse præceptivas, quæ præscribunt ritus servandos in ipso

ipso actu celebrationis Missæ à Sacerdote; quia super hos solos ritus cadit præceptum Pii V.

17. *An ergo omnes ritus ipsius celebrationis sunt sub obligationi peccati? R.* Hanc obligationem videri cadere solum supra verba & actiones celebrantis; ita enim videtur sonare Bulla Pii V. *Mandantes, & strictè omnibus & singulis præcipientes in virtute s. obedientiæ, ut Missam juxta ritum, modum & normam in Missali præscriptam decantent, aut legant. Neque in Missa celebratione alias ceremonias aut preces addere vel recitare præsumant.*

18. *An nunquid etiam usus Paramentorum & similium ad sacrificium sub obligatione necessarius est, quamvis nec sint actio, nec recitatio? R.* Id quidem verum esse, sed hæc obligatio non oritur ex vi Rubricarum, sed aliunde vi sacrorum Canonum, graviter similia præcipientium.

19. *Rubricæ præscribentes oranda, aut agenda ante vel post Missam, obligantne sub peccato? R.* Eas non obligare per se, sed esse tantum directivas, nisi aliunde ex sacris Canonibus præceptum accesserit.

20. *Rubricæ de ritibus, qui vel à ministrante, vel ab aliis servandi sunt, directivæ ne, an præceptivæ censeri debeant? R.* Esse tantum directivas; præcisò scandalo, vel aliâ consuetudine obligante.

21. *An idem sentiendum de Rubricis defectuum Missæ? Resp.* Et has secundam se solum directivas esse; sunt enim doctrinales, quas Ecclesia non definit, sed solum proponit, & suæ naturæ relinquit.

22. *Qua causa est, quod Rubricæ de ritibus Horarum Canonicarum non tantopere obligent ac de ritibus Missæ?* R. Quia ritus Horarum Canonicarum in actione consistentes, non habent sublimem significationem, aut grande mysterium sicut in Missa; ideo quoad hos sunt Rubricæ purè directivæ, & præceptivæ, in rigore solum versantur circa ipsam recitationem.

23. *An & quæ sunt causæ excusantes à peccato in transgressione Rubricarum Missalis?* R. Vix dubitari posse, quod sicut in aliis materiis ex genere suo sub mortali obligantibus, excusari potest quis à mortali, aut ex levitate materiæ, aut ex defectu advertentiæ sufficientis, ita & in hac.

24. *Quomodo in particulari discernenda levis, vel gravitas Materia in Missa?* R. Generalem regulam hanc tradi à Doctoribus: Quod illa sit materia gravis, quæ considerato fine præcepti, multùm conducit ad finem legis talis; proinde præcepti transgressio gravis esse debet. Discernere autem hoc ipsum in particulari requirit iudicium prudens. Unde par quantitas physica in una parte Missæ, potest esse levis quoad obligationem, quæ in altera erit gravis.

25. *Ostendatur id in exemplo?* R. Unam vel alteram v. g. orationem ex iis, quæ ante Epistolam, vel in secretis dicuntur, ommittere, erit materia levis: at in canone mediam, vel quartam partem integræ orationis ommittere, ab omnibus materia gravis censetur.

26. *Cur hoc?* R. Quia cùm finis illarum precum, ex quibus Missa componitur, sit
ornatus

ornatus Sacrificii & cultus Divinus, magis conducunt ad hunc finem preces canonis, utpotè sacratiores & proximiores sacrificio, & sublimiora mysteria continentes, quam aliæ extra canonem.

27. *An materia gravis vel levis in celebratione Missæ non possit pensari ex iisdem regulis, quibus metimur materiam in præcepto audiendæ Missæ, vel recitandæ Horæ?* R. Negativè: quia audientes Missam ex eo, quòd omittant aliquam partem, non mutilant Missam, quæ componitur ex verbis & actionibus celebrantis, non autem audientium. Missa etiam est opus longè sacratius & divinius Officio divino, & ideo in illa facilius devenitur ad materiam gravem, quam in hoc.

28. *An leves transgressiones Rubricarum possint fieri graves ex accidenti?* Respon. Possè: Primò, per intentionem finis graviter peccaminosi, ut si ex fine turpiter placendæ fœminæ, vel inducendæ novum ritum, brevè Sacrum legat, &c. Secundò, ratione contemptus. Tertiò, ratione scandali.

29. *An Sacerdos teneatur sub mortali celebrare ter vel quater in anno?* R. Ita sentire Soarium, nisi legitimè excusetur, quia ad id ex officio obligari videtur.

Missæ interruptio per cessationem.

30. *An S quale peccatum sit, cœptam Missam non complere?* R. Certum esse, quòd sit peccatum gravè, si inchoatâ consecratione non compleatur Missa, dum potest, usque ad sacram-

sumptionem inclusivè. Nam consecratio est de substantia Sacrificii; sumptio verò de ejusdem integritate; sacrilegium proinde grave foret, relinquere quoad hæc imperfectum Sacrificium.

31. An ab inchoata Missa etiam ante Canonem cessare, sit peccatum grave? R. Esse juxta communem per se loquendo. Ex Cap. Nihil. 7. quæst. 5. ibi: Nullus absque præventu potentis molestia Minister, vel Sacerdos, cum ceperit, imperfecta Officia præsumat omninò relinquere. Si quis hæc temerè præsumserit, excommunicationis sententiam sustinebit.

32. An id verum sit inchoatà qualitercunque Missa? R. Ita esse, putat Pasqualigus ex dicto Cap. Nihil. Et ex Cap. Nullus Episcopus de consecr. dist. 1. Aliunde gravis inconvenientia est, ut quis inchoando Missam sistens se coram DEO ad Sacrificium offerendum, ipsoque facto ad id se obligans, temerè inde recedat.

33. Sic relinquens Missam, incurritne excommunicationem? R. Negativè; quia textus dicti Cap. Nihil. excommunicationis sententiam sustinebit; per ly sustinebit, satis clarè de sola sententia ferenda in contumacem loquitur.

34. An non saltem suspensionem incurrat, & qualem? R. Suspensionem incurrere. Ex Cap. Nullus Episcopus de Consecr. dist. 1. Ubi in fine sic dicitur: Si quis verò præsumserit, præter quod posuimus, agere, à sacro Corpore & Sanguine Domini N. JESU Christi sibi suspensus.

35. An valiter suspensus possit saltem communicare more laicorum? Respond. Probabilis non posse; quia non suspenditur solùm à

modo participandi Eucharistiam, tanquam Sacerdos, sed ab ipso Corpore & Sanguine Christi, quocumque tandem modo.

36. *An ob imminens periculum moris possit Missa ista imperfecta relinqui?* Resp. Si tale periculum imminet ante consecrationem, non solum posse, sed debere relinqui Missam, quia Sacerdos non solum se, sed etiam Eucharistiam periculo exponeret temerè.

37. *Quid si autem una species jam foret consecrata?* R. Eo casu Sacerdos (si fieri posset) deberet statim consecrare & alteram speciem, utramque sumere, & abire; ad alias enim caeremonias non est obligatio in tali periculo.

38. *Sed quid si nec hoc fieri posset?* Resp. Mihi probabilius videri cum Pasqualigo, eo casu posse abire Sacerdotem relicto Sacrificio imperfecto; quamvis enim sit præceptum Divinum complere Sacrificium, videtur tamen hoc casu non obligare, eò quòd reddatur observatio moraliter impossibilis.

39. *Potestne etiam ex alia quapiam causa relinqui imperfectum Sacrificium, quoad substantiam?* R. Cùm dixerimus, Pontificem non posse dispensare in hoc, ut Sacrificium fiat in unica tantum specie, videtur ob nullam aliam, quantumvis gravem causam posse taliter relinqui substantialiter imperfectum Sacrificium.

40. *An si Sacerdos celebrans incipiat dubitare de valore suæ ordinationis, possit proseguere Missam inchoatam?* Resp. Ante consecrationem, si dubium vincere non possit, debet relinquere, prætexendo aliquam causam, Missam inchoatam. Si verò dubium superveniat post

post consecrationem unius speciei, quamvis illud deponere nequeat, debet Missam prosequi; quia Sacrificium jam quoad substantiam inchoatum est in possessione.

41. *An autem talis possit etiam postea alijs vicibus celebrare?* R. Non posse, donec vincat dubium; quia exponeret se periculo non conficiendi Sacrificium & Sacramentum, & adorandi panem & vinum.

42. *Si durante celebratione Missæ superveniat interdictum, potestne relinqui Missa inchoata?* R. Si interdictum superveniat ante inchoatam consecrationem, debet relinqui Missa; si post consecrationem, debet continuari usque ad summptionem inclusivè; quia Missa ante consecrationem consideratur tanquam Officium Divinum, quod cedere debet Juri Ecclesiastico, post consecrationem autem consideratur tanquam Sacrificium, quod est Juris Divini; & quoad integritatem prævalet Ecclesiastico.

43. *Si celebrationi Missæ superveniat excommunicatus vitandus, an possit relinqui Missa cœpta?* R. Si excommunicatus monitus non velit recedere, ante consecrationem debet Missa relinqui; si autem cœpta sit consecratio, debet continuari ad summptionem inclusivè, quia prævalet præceptum de integritate Sacrificii.

44. *Si actu celebrans infirmetur, an possit cessare?* R. In dicto Cap. Nullus Episcopus dicitur: Non esse inchoatam Missam relinquentiam, nisi passio aliqua (seu infirmitas) intervenerit. Sciendum tamen, quòd major infirmitas requiratur ad relinquentiam Missam, cœptâ jam consecratione, quàm ante consecrationem.

45. *Quid si dum celebratur Missa, polluatur Ecclesia?* R. Si Canon non sit inceptus, relinquenda est Missa; complenda, si inceptus sit. *Ex Rubr. Mess. de defect. §. 10. cum. 2.*

46. *Si celebranti occurrat aliquod juris impedimentum, an possit Missam prosegui?* Resp. Si coepta sit consecratio, debet prosegui Missam; quia omnibus his impedimentis prævalet integritas Sacrificii.

47. *Quid si autem celebrans ante consecrationem recordetur alicujus talis impedimenti?* R. Tunc posse eum, præmissò actu contritionis, si adsit conscientia peccati mortalis, prosegui Missam, si timeat infamiam aut scandalum, quia tunc prævalet jus famæ obligationi præcepti, in quo fundatur impedimentum.

48. *Quid si autem non timeatur scandalum aut infamia?* R. Si publicè celebretur coram multitudine, nunquam non posse prudenter timeri scandalum & infamiam ac proinde semper continuari posse.

49. *Quid ergo in casu privatae celebrationis?* R. Sacerdotem inceptam prius Missam posse prosegui semper, etsi recordetur alicujus peccati non confessi, aut alterius impedimenti à jure, præmissò actu contritionis, quando impedimentum id requirit. Et licet Rubrica præscribat contrarium, in hoc tamen est tantum directiva, non præceptiva.

50. *Quæ sunt dicta juris impedimenta?* R. Sunt Excommunicatio, interdictum, suspensio, irregularitas, violatio jejunii naturalis, memoria peccati mortalis, &c.

Missa

Missæ interpolatio.

51. Licetne Missam interrompere? R. Sine causa non posse ob Sacrificii majestatem; posse autem ex justa causa, uti praticat Ecclesia, interponendo concionem, promulgationes, Ordinationem, &c.

52. An infirmitas, alteratio stomachi aut ventris sit sufficiens causa interpolandi Missam? R. Esse sufficientem; quia similia reddunt moraliter impossibilem Missam sine interpolatione.

53. An possit Missa interrumpi pro spirituali necessitate proximi? R. Posse ad remedium necessarium necessitate medii, sive per se, sive per accidens, pro moribundo interrumpi, si desit alius, qui juvet, idque etiam post consecrationem; agitur enim de salute proximi, ac de vitando damno irreparabili.

54. An possit etiam interrumpi ad dandum viaticum moribundo urgente necessitate? R. Licere ante consecrationem; quia viaticum vel ministrandum est ex officio, vel ex charitate; utriusque autem obligatio prevaleat obligationi non interrumpendi Missam.

55. An possit interrumpi etiam pro ministranda Extrema Unctione, moribundo resecto jam aliis Sacramentis? R. Posse ante consecrationem ex eadem ratione, quæ pro priori responsione allata est.

56. Quid si moribundus sit intra Ecclesiam? R. Tunc posse etiam post consecrationem interrumpi Missam ad ministrandum viaticum, aut Extremam Unctionem, quia tunc

non est opus exuere sacras vestes, ideoque non est totalis interruptio Sacrificii; aliunde non erit valdè notabilis, ut potius pausa dici possit.

57. Quando Sacrificium interruptur post consecrationem, quomodo interim cavendam sit speciebus consecratis? R. Constituendum esse aliquem ad custodiam earum, vel, si nullus adsit, reponendas ad sacrarium.

58. Si dum Missa interruptur ad absolvendum moribundum, confessio futura esset longa, potestne tunc dimidiari confessio? R. Potest, siquidem etiam ob minores causas licet relinquere integritatem materialem.

59. Si Sacerdos interrumpat Missam post consecrationem ad ministrandum Sacramentum Pœnitentia moribundo, potestne simul ministrare Viaticum & Extremam Uctionem? R. Possè, quia si semel legitimè interruptâ Missâ mora trahatur parùm longior, non multum refert, maximè ob tantam utilitatem proximi.

60. Si sit ministrandum viaticum, nec adest alia hostia, nisi quæ in illo Sacrificio nondum completo est consecrata, potestne de ipsa ministrari viaticum? R. Possè, quia in tali casu non est inconveniens, quòd moribundus priùs participet de Sacrificio, quàm Sacerdos.

61. An ad subveniendum moribundo teneatur Sacerdos interrumpere Missam? R. Si agatur de Sacramento per se, vel per accidens necessario, omninò teneri, quia causa, quæ facit licitam interruptionem, obligat Sacerdotem ad ministrandum.

62. Quid autem si agatur de Sacramento minus necessario? Resp. Non teneri, nisi aliunde

aliunde vel ex officio obligaretur ministrare, vel ex charitate.

63. An possit Missa interrumpi ob corporalem etiam proximi necessitatem? R. Si ea sit gravis, nec alius succurrere possit; nisi celebrans, tunc charitas obligabit celebrantem ad subveniendum.

64. An Missa possit interrumpi, ut repetatur ab initio ob adventum Principis, v. g. Egescopi? &c. R. Mihi verius videri, quod non possit. Quia talis repetitionis nulla prorsus necessitas videtur; aliunde si ad offertorium veniatur, potest adhuc audiri Missa quoad substantiam; si post offertorium, repeteri amplius in gratiam nullius potest.

Omissio partium Missae.

65. Quale peccatum est omittere partes mobiles, quae non semper adhibentur, ut: Gloria, Credo, plures Lectiones, in Communicantes circa verba? &c. R. Mortale non esse; quia has partes omittere propriè non mutilatur Missa. Erit tamen veniale, quia privatur Missa majori ornatu superadditò. Cæterum etiam is, qui hæc omnia simul omitteret, tantum venialiter peccaret; quia adhuc Missa maneret simpliciter integra.

66. Quale peccatum est omittere partes verbales Missae ordinarias usque ad Canonem? R. Ex genere suo esse peccatum mortale; quia directè & per se opponitur præcepto Pii V. ac proinde partem notabilem & principalem omittere, peccaret mortaliter.

67. *Quæ censentur hæ partes notabiles & principales usque ad Canonem?* R. 1. Initium Missæ, videlicet Psalmus: *Judica*, Confessio, & preces, quæ dicuntur ante gradus Altaris. 2. Epistola. 3. Evangelium. 4. Oblatio tum hostiæ, tum calicis, quælibet cum sua forma. 5. Præfatio. Reliquæ, uti Tractus, Kyrie eleison, Orationes, & similia, censentur esse partes minùs principales.

68. *An non tamen peccaret mortaliter, quò plures partes minùs principales omitteret ex ordinariis?* Resp. Quòd sic, quia ex talibus simul sumptis resultat notabilis deformitas contra præceptum integrè recitandi Missam.

69. *Quale peccatum est omissio in canone Missæ seclusà consecratione?* R. Nullum dubium esse, quòd omissio partis notabilis, sit peccatum mortale.

70. *Ubi est initium & finis canonis?* Resp. Juxta communioem, initium esse ab illis verbis: *Te igitur Clemensissime*, &c. Finem verò ad *Pater noster* exclusivè.

71. *Quæ est pars notabilis in canone?* R. Cum communi, quamlibet Orationem Canonis, partem ejus notabilem esse; ac proinde cujuslibet omissionem esse peccatum mortale.

72. *An ergo non peccatur mortaliter, si non omittatur tota oratio?* R. Si tot verba omitantur, ut destruat, vel notabiliter mutetur, vel minuatur significatio, aut representatio mysterii cujuslibet ex orationibus canonis, quamvis paucula verba omissa sint, fore certò mortale, quia tantundem est moraliter, ac si tota oratio omissa foret.

73. *Daturne tamen in hac omissione parvitas materiae?* R. Verius esse quod detur, sicut in materia Religionis, voti, &c.

74. *Quae censeri potest parva materia?* R. Si sensus orationis non destruat. Aliqui cum Suarez dicunt, duas voces esse levern materiam. Alii cum Bernall. octo vel decem nomina Sanctorum. Alii probabilius cum Garzia, quatuor vel quinque ad summum. Illud commune est, omittere ea quae in certis festis superaddi solent in *Communicantes*, & *Hanc igitur oblationem*, non excedere veniale, quia non sunt partes ordinariae, & sine iis manet integritas Missae.

75. *Quale peccatum est, omittere aliquid in formis consecrationis?* R. In his longè facilius peccari posse mortaliter, quàm in ulla alia parte Missae.

76. *An omittere particulam ENIM sit mortale?* R. Probabile esse, quod sit tantum veniale; quia non pertinet ad significationem formae.

77. *An aliquid aliud verbum omittere in formis his, sit etiam tantum veniale?* R. Esse mortale, etiam in forma consueta sanguinis; tum quia disputatur, an non tota illa forma sit essentialis; tum quia singula verba sunt de necessitate praecepti.

78. *An & quale peccatum est, omittere aliquam ultimam litteram verborum consecrationis?* R. Esse veniale, si omissio fiat ex negligentia; si autem ex alia causa, nec veniale quidem; supponitur enim per hoc non turbare sensum verborum.

79. *Quale peccatum est omissio ab Oratione*

Dominica usque ad Communionem? Resp. Esse mortale aliquam integram partem illorum omittere, v. g. Orationem Dominicam, libera nos. Hæc commixto, Agnus D. I. Domine non sum, &c. quia quamvis ad Canonem non spectent, ei tamen ferè æquiparantur.

80. *Quid de omissione partium post Communionem?* Resp. De his idem sentiendum quod de partibus Missæ ante Canonem.

81. *An omittere Evangelium S. Joannis in fine sit peccatum mortale?* R. Probabilius non esse plus, quàm veniale; siquidem non videtur esse pars Missæ; nam in Cap. Cum ad celebrandas, de Consecrat. dist. 1. præcipitur: Ne populus discedat ante completam Missæ solennitatem; & tamen dimittitur ante hoc Evangelium, dicendo: Ita Missa est; quod est signum, quod etiam factâ introductione hujus Evangelii non sit institutum, tanquam pars essentialis Missæ.

82. *An dum Sacerdos cantat Missam, assistentibus Subdiacono Epistolam, & Diacono Evangelium cantantibus, recitatur & ipse utrumque legetur?* Resp. Sub peccato non teneri quia id nullè jure præcipitur.

83. *Quale peccatum est omittere ritus Missæ in actione consistentes?* Resp. Esse ex genere suo mortale, ut patet ex præcepto Pii V. proinde omittendo ritus majoris momenti peccabitur mortaliter; venialiter verò omittendo minoris momenti.

84. *Quis sunt ritus majoris momenti?* R. Esse sequentes Mistio aquæ cum vino; Elevatio utriusque speciei; Fractio Hostiæ, & mistio particulæ cum sanguine; Purificatio patenæ & calicis.

85. *Qui ritus sunt minoris momenti?* Resp. Benedictiones, Cruces, Deosculationes, Inclinationes, Genuflexiones, &c.

86. *An purificatio post Communionem fieri possit in sola aqua?* R. Primam debere fieri in vino sub peccato veniali; secundam fieri posse in sola aqua; liquidem consuetudo recepta etiam apud pios & doctos interpretata est, Rubricam illam non esse præceptivam.

87. *Quale peccatum est omissio rituum Missæ solennis?* R. Ritus Missæ solennis communes Missis privatis obligant ex genere suo sub mortali, & quidem magis, quam in privatis, nec nisi ratione parvitatatis materiæ obligant sub veniali tantum.

88. *Quid autem de ritibus propriis solennis Missæ?* R. Probabile esse, secluso scandalo, omissionem eorum non excedere veniale peccatum; quia non sunt partes necessariae Missæ, nec spectant simpliciter ad ejus integritatem, sed adduntur ad majorem ornatum.

89. *An ex causa necessitatis liceat omittere partem notabilem Missæ?* R. Licere, si sit necessitas gravis, v. g. ministrandi viaticum, aut consumendi Sacrificium, ut aliàs dictum.

Addere aliquid Missæ.

90. *Quale peccatum est, addere Missæ novas preces?* R. Esse mortale, vel veniale, juxta gravitatem vel levitatem materiæ. Ex Bulla Pii V. ibi: Neque in Missæ celebratione alias ceremonias, vel preces, quam quæ hoc Missali continentur, addere, vel recitare præsumat.

91. *An ut talis additio sit graviter peccaminosa, requiratur, ut fiat animo inducendi novum ritum?*
 R. Non requiri, quia nec Pius V. talem animum requirit, nec Missæ deformitas ex tali animo consurgit, sed ex ipsa reali additione.

92. *Unde discernenda est gravitas vel levitas materiae quoad hoc punctum?* R. Non aliunde, quàm ex quantitate; cum enim illæ preces non sint ad Missam pertinentes, non potest ostendi in illis principalitas, aut alia ratio, à qua proveniat gravitas, vel cesset.

93. *An ergo qui plures collectas recitat, quam præscribatur, peccabit?* R. Negative, si adhibeat eas, quæ in Missali positæ sunt, maximè si adsit causa rationalis; quia nec Missa deformatur, nec fit contra prohibitionem Pii V. quamvis enim illæ orationes pro tali Missa non præscribantur, sunt tamen secundum Ritum Missalis.

94. *Quæ Orationes possunt dici in Missa privata, non duplici?* R. Aut tres, aut quinque, aut ad libitum septem; Ternario significante mysterium Trinitati; Quinario Passionem Christi & quinque Vulnera; Septenario septem Petitiones in Oratione Dominica contentas.

95. *An addere quid modicum quoad preces animo inducendi novum ritum, sit peccatum mortale?*
 R. Esse, quia materia peccati hic non est illa Oratio, sed ritus, qui additur, qui cum publicus sit, eum propriæ dispositione subijcere, atque aded usurpare jurisdictionem circa ipsam, ratione publicitatis res gravis est.

96. *An peccetur etiam, si secreto aliqua preces addantur ex devotione?* R. Peccari venialiter, nisi

nisi sit brevis Oratio jaculatoria devotionem fovens; quia aliàs est devotio indiscreta.

97. *An nomen alicujus Sancti interponere in precibus sit peccatum?* R. In Canone interponere, esse veniale ob parvitatem materiæ. In Confessione, & in *A cunctis*, consuetudo; bonâ fide introducta, excusat etiam à veniali.

98. *An licitum sit aliquam Orationem mentalem, v. gr. ante sumptionem interponere?* R. Probabiliùs esse licitum, si sit brevis; quia ex una parte excitat devotionem, ex altera non est directè contra Rubricas; siquidem Ecclesià nec prohibet directè actus internos.

99. *Quale peccatum est addere aliquid formæ consecrationis?* R. Addere aliquid, quò mutatur sensus formæ, est gravissimum sacrilegium, nec conficitur Sacramentum.

100. *Quid sit autem sensus formæ non mutetur?* R. Contra Ritus Ecclesiæ in re tam sacrosancta etiam verbum unum addere, est ingens temeritas, adeoque grave peccatum.

101. *Quale peccatum est repetitio verborum formæ, quæ est quadam additio?* R. Certum esse, quòd si repetantur supra eandem materiã, sit grave sacrilegium, quia verba falsificantur.

102. *Quid si pars formæ solum repetatur, v. g. hoc, hoc est, &c.* R. Ad summum esse veniale, quia nec est periculum irritationis Sacramenti, nec mutatur significatio verborum; imò vix veniale erit, nisi ob nimiam anxietatem, ex qua talis repetitio oriri solet.

103. *Si post factam consecrationem probabiliter dubitet celebrans, an ritè prolata sit forma, poteritne repetere, illam?* Resp. Tenebitur repetere

petere sub conditione saltem mente concepta; quia jure Divino tenetur supplere defectus substantiales, ne irritum sit Sacramentum.

104. Si Sacerdos ritus proculis formam super unam materiam, an possit in eadem Missa repetere eandem formam super aliam materiam? R. Non posse, quia secunda prolatio formæ nec posset pertinere ad idem Sacrificium; siquidem unum Sacrificium unam formam habet; nec ad distinctum, quia deberet etiam novus calix consecrari; aliunde etiam non licet sub iisdem ritibus plura Sacrificia conficere.

Mutatio Ritus Missæ.

105. An Missæ non posite in Missali Romano licite dici possint? R. Negative, nisi à Congregatione rituum sint approbatæ. Nominatim autem prohibentur Missæ S. Gregorii pro vivis & defunctis, quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno.

106. Suntne hæc Missæ absolute prohibitæ? R. Negative, sed solum illæ, quæ circumferebantur extra Missale Romanum.

107. An in forma consecrationis mutatio etiam accidentalis sit grave peccatum? R. Esse grave ex genere suo; quia in re tam sacra recedere à ritu Ecclesiæ, est gravis deordinatio. Unde vel unum verbum immutare verius est, quod sit mortale.

108. Quid in aliis partibus Missæ? R. Si mutatio verbalis, v. g. in precibus fiat cum notabili deformitate, erit mortale; secus autem veniale. Hæc autem deformitas desumi debet ab oppositione cum sine præcepti Missalis.

De Missa, & ad eam pertinentibus. 279

109. Quale erit peccatum, si fiat mutatio synonymi in synonymum? Resp. Esse tantum veniale, si sit ejusdem idiomatis; si autem sit diversus, erit mortale propter prohibitionem. *Trid. sess. 22. c. 8. & Can. 9.*

110. Quid si ita fiat mutatio, ut mutetur sensus precum & orationum? R. Talem mutationem futuram peccaminosam mortaliter.

111. Si autem fiat mutatio unius partis Missæ in aliam partem similem alterius Missæ, v. g. Evangelii in Evangelium? R. Futuram tantum veniale, nisi esset nimis opposita mutatio.

112. Mutatio Rituum in actione consistentium quale peccatum est? R. Esse mortale ex genere suo. *Ex Bulla Pii V.*

113. Quid si mutatio horum Rituum fit tantum quoad modum, ut: Si crux compendiosior fiat? &c. Resp. Fore tantum veniale, cum substantia servetur.

114. Potestne Sacerdos licite eam mutationem facere in materia consecranda, ut dum non habet majorem hostiam, consecret parvam? R. Potest, imò die festo debet, si populus aliam Missam non habeat. Et si habitâ majori hostiâ id faceret, tantum peccaret venialiter.

115. Quale peccatum est consecrare hostiam non rotundam, vel non satis mundam, & candidam, vel non integram, vel sine imagine Crucifixi, vel adjunctis imaginibus etiam aliorum Sanctorum? Resp. Ex genere suo esse tantum veniale, quia non constat de præcepto rigoroso, nec sunt aggravandæ obligationes.

116. Licetumne est pro communicantibus consecrare majores hostias, vel ad libitum præbere plures parvas?

parvus? R. Esse gravem abusum, juxta communem Doctorum; & contra tales merito procedere Inquisitores fidei ob suspicionem erroris, quasi quid plus detur in majori vel pluribus Hostiis, quàm in una parva.

117. *Quid de mutatione Rituum quoad circumstantias loci & temporis, v. g. si recitetur in cornu Altaris, quod dici deberet in medio?* R. Esse veniale ex genere suo, quia est tantum contra circumstantias accidentales præcepti.

118. *Quid de mutatione per transpositionem partium Missæ, v. g. incipere Missam ab Evangelio, vel dicere Introitum post Epistolam?* R. Talem mutationem esse ex genere suo mortale. Et quoad particularia discurrendum est de ea proportionaliter ad id, quod diximus de omissione, considerando partes, quæ transponuntur, an sint nobiliores, an homogeneæ, an ignobiliores, an heterogeneæ.

119. *An genuflexio mutari possit in Missa in incurvationem?* R. Posse ex causa impotentiae, maximè si incurvatio aequaliter accedat ad genuflexionem; quia etiam incurvatio est signum adorationis, ad quod genuflexiones sunt institutæ.

120. *An genuflexiones debeant fieri utroque genu usque ad terram?* Resp. Utroque genu flectere in Missa, non esse in usu, nisi in raris casibus; & unius genuflexio, est etiam genuflexio. Nec est obligatio, eam fieri usque ad terram, sufficit fieri versus terram.

121. *An Sacerdos dum celebrat, sedere possit?* R. Sacerdotem peccaturum mortaliter, si cum notabili sessione aliquam partem Missæ reci-

recitaret; quia sessio excluditur, non tantum ob reverentiam, sed etiam ob functiones varias in celebratione præscriptas.

122. *Quanto tempore durare debet Missa, ut congruè celebretur?* R. Id vix determinari posse, cum aliqui expeditiores sint decenter legendo, quam alii indecenter prope-
rando. Existimarem, horæ dimidium non facile excedendum, ne morositate legendi tædio afficiat audientes, contra Rubricam.

123. *An & quale sit peccatum nimia celeritas in celebranda Missa?* R. Si ex festinatione oriatur notabilis indecentia, aut omittatur notabilis pars Missæ, erit mortale. Si autem servetur decencia, & omnis ritus, nec quidquam omittatur, nec erit veniale.

124. *Quale peccatum est, secreta in Missa altâ voce recitare?* R. Ex genere suo esse mortale, quia est inter ritus principales ob verborum sacro-sanctorum reverentiam sic institutus.

125. *Quale peccatum est, ea, quæ altâ voce dici debent in Missa, depressâ voce recitare?* R. Nul-
lum esse, dummodò à ministro audiri possit; jam enim censetur altâ, hoc est, non secretâ voce loqui. Clamare certè deberet in magna Ecclesia, si à toto populo audiri deberet.

126. *Quale peccatum est, ita submissâ voce recitare Missam, ut celebrans aliunde non impeditus, nec ipse se audire possit?* R. Esse ex genere suo mortale, etiam quoad ea, quæ secretò dici debent, juxta multorum opinionem, quamvis plures ferè accedant ad sententiam contrariam.

127. *Quale peccatum est, in Missa dimidiare verba, vel etiam totaliter comprimere?* R. Si id fiat

fiat in notabili, aut in principali aliqua parte
Missæ, non posse excusari à mortali, nisi per
phylicam alicujus balbutientis impotentiam.

128. *An secreta in Missa mentaliter recitari
possint, saltem juxta privilegium Fratrum Mino-
rum à Leone X. concessum quoad Horas Canonicas?*

R. Hoc privilegium, cum reliquis vivæ vocis
oraculis revocatum esse; & quamvis extaret
extendendum non esset ad Missam, in qua
Pius V. vocalem recitationem præcipit, non
obstantibus quibuscunque privilegiis.

129. *Esine licita Missa, quam siccam
vocant?* R.

Hoc tempore licitam non esse,
cum nullum sit ejus vestigium, videturque
potius esse superstitiosa devotio, & continere
abusum tum potestatis Sacerdotalis, tum
sacrarum vestium pro Sacrificio institutarum.

130. *Qualis est hæc sicca Missa? R. Illam
dicunt, in qua non offertur Sacrificium, sed tan-
tùm recitantur preces, quæ in Missa solent
recitari, & fuit introducta ex devotione
fidelium, quando non erat locus oblationi
Sacrificii, diciturque contineri in Sacerdotali
Romano, à Leone X. approbato, id quod
negat Pasqual. aut dicit illam subreptivè
esse intrusam in dictum Sacerdotale.*

131. *Quale peccatum est adhibere Liturgiam
non approbatam ab Ecclesia? R. Esse mortale,
quia est in re gravi contra prohibitionem.*

132. *An Liturgia antiquæ, quæ olim fuerunt
in usu, possint nunc adhiberi? R. Non posse,
ex Bulla Pii V. præfixa Missali, ibi: Ex
aliis vero omnibus Ecclesiis præfatis, &c.*

133. *An Missa concessa specialiter alicui Re-
ligioni,*

De Missa, & ad eam pertinentibus. 287
regioni, uti est Missa Rosarii, possit recitari
ab aliis? Resp. Non posse, ita declarante
Sac. Congreg. die 25 Junii 1622. & Apr. 1628.

134. An saltem tales Missæ celebrentur possint
ab externis in talium Religiosorum Ecclesiis in
die solennitatis ipsius? R. Nisi consuetudine
sic facta interpretatio legis, non posse,
quia decretum negativum respicit personas
distinctas à talibus Religiosis, ergo quo-
cunque in loco.

135. Quid si quis obligaretur aut ex voto,
aut ratione stipendii, aut ratione legati seu funda-
tionis talem Missam celebrare? R. Eum satisfac-
torem, celebrando aliquam similem Mis-
sam ex iis, quæ sunt in Missali. Ita declaravit
Sacra Congr. 6 Martii 1623. de Missa Rosarii, &
8 April. 1628. de Missa B. Mariæ de Carmelo.

136. An qualitas Missæ cadat sub obligatio-
nem? R. Qualitatem Missæ Conventualis
in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis
cadere sub obligatione gravi, ex cap. Cum
creatura, de celebr. Missa. Ubi Pontifex uti-
tur verbo Mandamus; cum sit in materia
gravi, utpotè ex fine perfectæ observatio-
nis Ritûs Ecclesiastici.

137. Quid autem sentiendum de Missis privatis?
R. Etiam in his videri obligationem gravem
in festis solennibus, (nisi adsit urgens causa
celebrandi alteram Missam) & si in Ecclesia
celebretur, quia hi dies, quò majores sunt,
eò majorem solennitatem exigunt.

138. Sed quid præcisè dictis circumstantiis?
R. Rubricam de qualitate Missæ præcisè
loquendo, non obligare sub mortali, sed
ad

ad summum sub veniali, eò, quòd quamvis sit aliqua deformitas, non tamen videatur esse magna, ut hæc potius, quam alia Missalis Missa dicatur.

Missæ votivæ.

139. *An Missæ votivæ celebrari possint in quocunque die?* R. Etiam Missas privatas celebrari non posse in festis duplicibus sub veniali. Si autem fieret ex rationabili causa, nec foret veniale.

140. *An ergo liceat ad libitum celebrare Missas votivas, diebus à Rubrica permissis?* Respond. Etiam his diebus celebrare sine rationabili causa Missam votivam, erit veniale; quia est aliqua deordinatio, sine causa præterire conformitatem Missæ cum Officio diei.

141. *Qualis causa rationabilis sufficit ad Missam votivam celebrandam?* R. Ad legendam diebus permissis à Rubrica, sufficere quemcunque finem honestum; talis enim finis non potest non esse causa rationabilis.

142. *An votivum dici possit in feriis privilegiatis, vel infra Octavas excludentibus festa duplicia?* R. Negativè; quia cum hi dies sunt specialiter privilegiati, sunt speciali notâ digni, adeoque indigent speciali expressione, ut in illis possit alia Missa legi.

143. *An votivum de requiem dici possit infra Octavam Corporis Christi?* R. Negativè; id enim prohibetur Decreto Clementis X. 21 Junii 1670. edito, atque in Missalibus recentioribus impresso.

144. An in duplici ad libitum possit legi Missa votiva? R. Posse; quia recitare in tali die de duplici, est privilegium respiciens actus distinctos, videlicet Missam & Officium; potest autem privilegium acceptari quoad unum actum, non acceptari quoad alterum.

145. Ergo tali die poterit etiam Officium currens recitari, & Missa dici de duplici? R. Id omnino posse ex prædicta ratione.

146. Sufficitne finis honestus temporalis ad legendum votivum die, quo conceditur? Resp. Sufficere, sicut sufficit ipsum Sacrificium offerre pro re temporali obtinenda.

147. An sufficiat, ut finis iste honestus temporalis sit Missæ extrinsecus, sitque ipsius solius operantis? R. Sufficere, sicut sufficit talis finis, ut actionem operantis rectificet.

148. An sufficiat honestas intrinseca ipsius Missæ? R. Sufficere, quia hoc ipso exercetur actus Religionis.

149. An sufficiat devotio celebrantis; voluntas testatorum & fundatorum; instantia petentis; obligatio ex quocunque titulo; incommodum ex celebratione Missæ currentis; difficultas legendæ Missam currentem ignotam; carentia Missalis continentis Missam currentem, ad votivam legendam? R. Has & similes causas omnes sufficere.

150. An Missa votiva solennis celebrari possit in duplicibus & festis de præcepto? Resp. Posse ex causa rationabili; quia Rubricæ vetantes his diebus Missam votivam, non loquuntur de solennibus, sed de privatis.

151. An etiam in festis primæ classis? R. Posse etiam in iis pro re gravi; quia

cum Missa solennis votiva concedatur pro re gravi, stante eodem fine in festo primæ classis, stabit concessio.

152. *Quæ censetur res gravis?* R. Causæ publicæ, pro Principe terræ, pro Antistite, pro Communitatibus, pro victoria publica & similibus, quæ bonum alicujus Communitatis concernunt.

153. *An non possit in Dominicis, feriis privilegiatis, festis duplicibus de præcepto, etiam Missa votiva privata celebrari?* R. Possit ex causa rationabili, quia Rubricæ præscribunt id, quod regulariter servandum; relinquunt ergo casus extraordinarios regulandos regulis prudentiæ.

154. *Quæ causa est sufficiens ad valem celebrationem?* R. Si aliàs Missa currens, aut simpliciter, aut sine incommodo dici non posset; ut si convalescenti esset nimis longa Missa dici, vel debilem visum habentis, difficile foret, passionem legere.

155. *An exteri debeant, vel possint se in celebranda Missa conformare Ecclesiæ, in qua celebrant?* R. Possit, sed non teneri, nisi temeretur scandalum; quia habent se per modum advenarum, quia non tenentur se accommodare legibus loci, in quo reperiuntur.

156. *Qualem Missam celebrare debent Cappellani Monialium, non utensium Breviario Romano?* R. Debent ex Missali Romano celebrare Missam conformem Breviario Monialium, vel certè saltem affinem illi, si non habeatur planè conformis.

157. *An qui accepto stipendio promissa Missam votivam peculsarem, satisfaciat dicendo*
Missam

Missam currentem? R. Die prohibitio satisfieri per Missam currentem, quia ex una parte agere contra Rubricas, reprehensibile est, præcise propter alienius laici devotionem, ex Cap. quidem laicorum, de celebr. Miss. Ex altera parte non violatur promissio formaliter, quia satisfit rectæ intentioni petentis, juxta regulas rectæ rationis.

158. *Quomodo hoc ultimum declaratur?* R. Quia & DEO & Sanctis magis placet cultus rationalis, secundum Ecclesiæ institutionem, quam juxta privatam aliorum intentionem. Et fructus satisfactionis æqualiter procedit à quacunq; Missa. Et fructus impetrationis principaliter habetur ratione rei oblatæ. Fructus verò correspondens orationibus propriis Missæ petitæ, satis compensatur per devotionem Sacerdotis Ecclesiæ præscriptum sequentis.

159. *Quid autem de diebus permissis?* R. Peccare Sacerdotem, si in iis non faciat Sacrum promissum, quia agit contra fidelitatem; vix tamen excedet veniale, quia vix ullum detrimentum sequitur.

160. *Quid si in iis diebus ex rationabili causa aliam Missam dicat?* R. Tunc nec peccabit venialiter; tum quia dat æquivalens; tum quia promissio habet imbitam conditionem: Nisi recta ratio aliud dictaverit. Videtur autem satis rationalis causa etiam ipsa conformitas Missæ cum Officio diei, quam Ecclesia multum commendat.

161. *An juramentum aut votum factum DEO de votivis pro diebus, in quibus ab Ecclesia*

clis non permittuntur, obliget? R. Non obligare per se, quia in his diebus vel non possunt celebrari sine peccato veniali, vel saltem observantiam cultus quoad qualitatem pro illo die ab Ecclesia instituti impediunt, quod DEO zelanti observantiam rituum Ecclesie acceptum esse non potest.

162. *Tres Missa ab ordinante imposta ordinato legenda post primam Missam, in ordine, ad quos dies obligant?* R. In ordine ad dies tantum, in quibus vi Rubricarum Missalis legi vovivæ possunt, quia ea semper interpretatio est sumenda, per quam legum contrarietas vitetur. *L. Præcipimus, Cod. de Appelat.*

Missa de Sanctis.

163. *An de Patronis celebranda sit Missa?* R. Celebrandam esse tam de principalioribus, quam de minus principalibus, quamvis non sint expressi in Breviario, seu Missali, quia Rubrica generalis præscribit Officium de Patrono; alia Rubrica vult Missam correspondere Officio; ergo & Missa dicenda est.

164. *An de Fundatoribus Religionum possit Missa celebrari?* R. Possit à Religiosis illius Ordinis, sive Fundatores sint Canonizati, sive tantum beatificati; quia sunt Patroni Religionum.

165. *Quo ritu debet Missa de Fundatoribus celebrari?* R. Si sint Canonizati, certum esse, quod sub ritu duplici cum Octava; si autem sint tantum beatificati, probabilius esse quod etiam cum Octava; quia cum Missa sit concessa, & aliunde Rubrica præscribat Octavam pro

pro Patronis principalioribus, quales sunt Fundatores, ita servandum erit.

Missæ reliquiarum.

166. *An de Sanctis, quorum habentur Reliquiæ in Ecclesia, possit celebrari Missa?* R. Juxta Rubricam, si sint Reliquiæ insignes, potest in illa solùm Ecclesia, in qua sunt. Quæ autem censeantur Reliquiæ insignes, habetur decisum à sacra Congregat.

167. *Si in Cathedrali Ecclesia sit Reliquia insignis unius Sancti, propter quam in die Commemorationis ejus Sancti concessum est Officium pro tota Civitate, & in eandem diem incidat commemoratio alterius Sancti, cujus Reliquia insignes sunt in Ecclesia particulari ejusdem Civitatis, an de hoc Sancto possit celebrari in hujus Ecclesia particulari?* R. Posse, & alterius Sancti Officium debere in ea transferri; quia respectu hujus Ecclesiæ prævalet cultus hujus Sancti.

168. *Si sint plures Reliquia insignes diversorum Sanctorum in eadem Ecclesia, quorum commemoratio in eundem diem incidit, quale Officium recitandum?* R. Posse recitari de uno tantùm ex illis, & quidem de digniori; si autem sint æquales, electio est ad libitum. De reliquis singulis fiet Officiorum translatio; quia juxta Decretum sacre Congregationis, quilibet illorum Sanctorum habet jus speciale ad sui cultum in hac Ecclesia. Et hoc intelligendum, etsi Sancti illi sint ejusdem Ordinis, & ab Ecclesia eodem die celebrentur, ut S. Ursulæ.

169. Si in Ecclesia Cathedrali sit insignis Reliquia alicujus Sancti, propter quam concessum est Officium toti Urbi, aut Diocesi, & in eadem Urbe in alia particulari Ecclesia sit pariter insignis Reliquia ejusdem Sancti, an in hac possit bis celebrari Officium de illo Sancto, duplicium videlicet Reliquiarum titulo? Resp. Negative; sicut si in eadem Ecclesia esset duplex insignis Reliquia ejusdem Sancti, quia duplex Reliquia est tantum duplex motivum concessionis; non autem ratio duplicis concessionis.

170. An necessaria sit specialis licentia Ordinarii ad celebrandum Officium de Sancto, cujus habetur insignis Reliquia? R. Non requiritur; quia licentia jam est concessa à Sac. Congregatione. Approbatio tamen Reliquiarum, necesse est, ut fiat ab Ordinario.

Missæ in Capellis.

171. De Titulari Capella an possit celebrari Missa & Officium? R. Cum Quarti, si Capella sit per se stans, posse, quia est materia favorabilis; ac proinde secundum latam interpretationem sub nomine Ecclesiæ comprehendi potest. Si autem Capella sit pars Ecclesiæ, non poterit celebrari, quia tunc sub nomine Ecclesiæ comprehendi non potest.

172. An ergo in tali Capella Ecclesiæ juncta nihil celebrari poterit fieri poterit? R. Posse Missam votivam cum Gloria dici; cultus enim specialis Sancti erit causa sufficiens ad recitandum Gloria, sicut sollemnitas Missæ est causa sufficiens.

173. An de quolibet Sancto vanonizato possit

Quæritur Missa votiva? *Responsum*. Posse, et si non sit descriptus in Calendario; quia eò ipso, quòd sit canonizatus, declaratus est dignus cultu Missæ. Cùm ergo Rubricæ non limitent Missarum votivarum celebrationem ad Sanctos Calendarii, poterunt celebrari de iis, qui non sunt in Calendario.

174. *An Dedicatio Ecclesiæ celebrari possit cum Officio & Missa, quamvis non sit consecrata?* *Responsum*. Probabilius non posse, quia Ecclesia non consecrata, non vocatur propriè dedicata, sed tantùm benedicta.

175. *An absens possit celebrare festa suæ Diocesis?* *Responsum*. Posse, quamvis diu absit, quia adhuc manet membrum illius Ecclesiæ. Potest autem etiam se accommodare loco, in quo reperitur, juxta communem, & gerere se, tanquam si esset incorporatus. Idem dicendum de habentibus beneficium in una Diocesi, & domicilium in altera.

176. *An de Beatis nondum canonizatis possit celebrari Missa votiva?* *Responsum*. Cum Pasquil. posse, quando aliunde conceditur de eo in die anniversario fieri Missa, uti supponitur; quia hoc ipso videtur cuilibet dari facultas huic Beato hunc honorem exhibendi.

177. *An Regulares possint extra suas Ecclesias Missam celebrare de suis Beatis?* *Responsum*. Posse, quia est privilegium personale.

178. *Utrum dies Beati incidens in diem, in quo de eo propter impedimentum Canonicum celebrari nequeat, possit transferri?* *Responsum*. Posse; quia de Beatis conceditur Missa cum clausula, juxta Rubricas Missalis, & Breviarii; cùm

ergo Rubrica velit transferri Officia impedita, etiam hæc transferenda erunt.

Missa defunctorum.

179. *An Misse defunctorum quovis die celebrari possint?* R. Certum esse, quod possint omnibus diebus, quibus votivæ dici possunt, nisi obstat aliqua declaratio S. Congregationis, & probabilius etiam in feriis privilegiatis; quia Rubrica non excipit, nisi festa duplicia & Dominicis; & animæ purgantes videntur majorem favorem exigere, quàm causa Missarum votivarum.

180. *An aliquando etiam in duplicibus festis?* R. Si sint Chori tantum, posse & in his pro implenda voluntate testatoris, seu fundatoris, quia hæc voluntas est privilegiata, superans Rubricam.

181. *An quando solenne Requiem dici potest in duplici festo Chori, ut in die Depositionis, tertio, septimo, trigesimo, dici etiam possint privata Misse de requiem?* R. Probabiliter posse, cum hi dies specialiter sint ab Ecclesia instituti ad suffragandum defunctis; ac proinde videntur Rubricæ cedere debere huic Ecclesiæ institutioni, ne inducatur in legem contrarietas.

182. *An in festis de præcepto celebrari possint in Exquis Misse privata de requiem?* Resp. Probabilius posse saltem sub ipsis exequiis, cum eò tempore solennitas diei cedere debeat; & si solennis Misse conceditur, cur non privata, quæ est quasi pars illius?

183. *An in festo fori possit celebrari Requiem*

De die Anniversario, tertio, septimo, &c. solenniter? R. Non posse, sed debere anticipari, aut transferri; quia dies hi non præponderant celebritati diei talis, ad quem præcipitur communis populi concursus.

184. An saltem si sit dies obitus? Resp. Posse, etiam in festis primæ classis (si non sint ex majoribus) celebrari Requiem in die obitus; quia ex declaratione S. Congreg. habent DD. quòd si dies obitus incipiat in diem Resurrectionis, Missa debeat differri in sequentem diem; sequens autem dies est primæ classis.

185. An feriâ quintâ majoris hebdomadæ, vel Sabbatho sancto dici possit Requiem in die obitus solenniter? R. Posse; quia hi dies, quamvis privilegiati sint, non tamen ceniuntur valde solennes, & aliunde admittunt plures Missas. Rubrica autem à tali Requiem solùm excipit magnam diei solennitatem.

186. Quo tempore deberet hæc Missa hiis diebus celebrari? R. Feriâ quintâ ante Sabbatho ante vel post Missam solennem diei. Quia feriâ quintâ per Missam solennem quasi clauditur tempus celebrandi, tam pro illo, quàm sequenti die. Sabbatho verò, cum non habeatur similis specialis ratio; poterit celebrari ad libitum.

187. An Missa de requiem plus proficiat defuncto, quàm alia quælibet? R. Cùm communi per se plus omnino prodesse propter specialem fructum consurgentem ex precibus & toto ritu ab Ecclesia pro suffragio Defunctorum institutis, & à celebrante

nomine Ecclesie tam sancte & DEO accepte offerentis, quod alie Missae non habent.

188. *An in festo duplici Missa de Requiem aliquando celebrare possit ad instantiam petentium?* R. Cum Pasq. probabilius posse in duplicibus Chori; quia quomvis ob Rubricam hae Missae dici nequeant ordinariè in duplicibus, tamen ob justam causam conceduntur, v. g. in anniversario, tertio, septimo, &c. Videtur autem etiam petitio ex devotione erga defunctos esse causa justa, maxime si petens valde turbaretur, dum ei negaretur.

189. *An Missa de requiem celebrari possint pro viventibus?* R. Non posse; quia Pius V. praecipit strictè servari ritum Missalis Romani in celebratione Missarum. Ritus autem iste est pro defunctis, & non pro vivis, in ordine ad requiem celebrandum praescriptus.

190. *An in die Animarum (idem est de Conventualibus defunctorum) sit obligatio applicandi Missam generaliter pro omnibus animabus?* R. Probabilius non esse, sed posse applicari ad libitum; quia Ecclesia non praecipit applicationem fructus specialis, scilicet satisfactionis, sed solum fructus generalis imperationis, quatenus offertur nomine Ecclesiae.

191. *An emittens Sequentiam, Dies Irae, in Missa Defunctorum, peccet mortaliter, cum videatur pars notabilis?* R. Probabilius peccare solum venialiter; cum enim non sit pars integralis Missae simpliciter, per ejus omissionem propriè non mutilatur Missa.

192. *An obligatus celebrare pro Defuncto in Altari privilegiato satisfaciat celebrando alibi*
cum

De Missa, & ad eam pertinentibus. 295
cum applicatione Indulgentiarum? R. Probabilis negativè; quia Indulgentia numismatis communiter non est ita certa, sicut Altaris privilegiati.

193. *An obligatus dicere Missam pro defuncto in privilegiato teneatur dicere requiem?*
R. Si privilegium Altaris sit tantum de Requiem, certum est obligari ad Requiem.

194. *An celebrans in Altari privilegiato Requiem possit applicare uni defuncto fructum Sacrificii, alteri Indulgentiam?* Respond. Si tenor privilegii quoad Indulgentiam sit talis: *Sacerdos dicendo Missam pro defuncto liberat ejus animam ex purgatorio;* tunc indulgentia non suffragatur, nisi animæ, pro qua celebrans offert Sacrificium.

195. *Quid si ergo tenor privilegii sit talis: Quoties Missam quis dixerit in tali Altari, toties liberat animam ex purgatorio?* Respond. Tunc poterit uni Sacrificium, alteri Indulgentia applicari; quia tunc sufficit Missam celebrare in tali Altari, tanquam opus pium injunctum ad liberandam animam.

196. *Utrum defunctis magis prosit Missa solennis, quam privata?* Resp. Saltem quoad fructum impetrationis, magis prodesse solennem; tum quia celebratur cum majore attentione & devotione; tum quia cum majore decencia & ornatu, ex quo major DEI cultus resultat; tum quia ad illam plures Ministri & offerentes, sive ad Altare, sive in Choro concurrunt.

197. *An non plus prodesse possit etiam quoties*

fructum satisfactionis? R. Posse; quia præter fructum satisfactionis principalem, provenit probabiliter ex Sacrificio lingulis adstantibus & offerentibus cum Sacerdote fructus specialissimus ex opere operato, quem licet assistentes in Choro, & in Ecclesia non teneantur offerre pro defunctis, facile tamen contingit, ut plures applicent simul cum fructu impetrationis.

Defectus Missæ supplendi.

198. *An defectus Missæ supplendi sint?* R. Aliquos esse supplendos, aliquos non; pro eorum diversitate.

199. *Quotuplices sunt generatim Missæ defectus?* R. Alios esse substantiales, eosque vel essentielles, vel solùm integrales; alios accidentales, eosque vel circa partes essentielles, vel circa integrales, vel circa accidentales principales, vel minùs principales.

200. *Ex quibus capitibus potest oriri defectus substantialis?* R. Ex materia, forma & intentione Ministri.

201. *Debentne suppleri defectus substantiales Missæ?* R. Debent, sive sint essentielles, sive tantùm integrales; quia vel nullum fieret Sacrificium, vel imperfectum.

202. *Quæ est obligatio præveniendi defectus accidentales Missæ?* R. Esse vel sub mortali, vel sub veniali, juxta materiæ quantitatem.

203. *Suntne defectus accidentales Missæ supplendi?* Resp. Non esse supplendos, nisi quando suppleri possunt absque eo, quòd invertatur ordo Missæ, Si enim esset in-

vertent-

vertendus ordo Missæ, major deformitas ori-
retur ex suppletionem, quàm ex ipso defectu.

Defectus substantiales supplendi in materia.

207. *Quomodo supplendi sunt defectus sub-
stantiales materia?* Resp. Si defectus ante
consecrationem advertatur, nec possit ha-
beri materia apta, debet relinqui Missa,
in quocunque statu reperitur, ad evitan-
dum sacrilegium per consecrationem ma-
terix ineptæ.

208. *Debetne etiam relinqui Missa, si ante
consecrationem advertatur defectus sumptionis sub-
secutus?* R. Debet relinqui; cum enim
consumptio ad integritatem substantialem
Sacrificii spectet ex Jure Divino, qui est
inhabilis ad consumendum, censetur etiam
inhabilis ad sacrificandum.

206. *Si post consecrationem advertatur defectus
substantialis alicujus materia, quid agendum?*
Resp. Debere consecrari novam materiam
aptam, sive advertatur post sumptionem,
sive ante illam; quia ad essentiam Sacrificii
requiritur consecratio utriusque speciei.

207. *Quid si autem in dicto proxime casu
non possit inveniri nova materia apta ad conse-
crandum?* Resp. Tunc proseguendam esse
Missam more consueto, omissis ceremoniis
supradictam speciem concernentibus; quia
cœptum Sacrificium debet perfici eo me-
liori modo, quo potest.

208. *Quid agendum, si sumptæ unâ speciei
deprehendantur defectus substantialis alterius?*
R. Illam tantum speciem esse de novo con-

secranda, quæ deprehensa est, non esse consecrata; quia sicut in Sacramentis, ita & hic illud tantum supplendum, quod defuit; nec curanda est quoad hoc Rubrica contrarium præscribens, quia est tantum directiva, juxta opinionem Doctorum illius temporis.

209. *Quid agendum, si in utraque specie advertatur defectus substantialis?* R. Probabilius esse supplendum, si advertatur post consecrationem, & haberi possit brevi tempore materia apta; & probabiliter etiam si advertatur post summptionem; quia aliàs cultus ille Ritualis Missæ ex sui institutione ad Sacrificium ordinatus remaneret vacuus & falsus.

210. *Quid autem, si post consecrationem deficiat aliqua species, ut vel evanescat, vel à vento, vel ab animali rapiatur, effundatur?* &c. R. Cum communi de novo consecrandam illam speciem, quæ deficit, ut sit Sacrificium etiam integraliter perfectum.

211. *Quid agendum, si aliqua ex speciebus consecratis mutetur miraculosè in aliam formam?* R. Cum communi, si utraque species sic immutetur, siue una tantum, nihil esse de novo consecrandum, sed in secundo casu illa species consumenda esset, quæ non est mutata; quia in primo casu, si nova fieret consecratio, novum fieret Sacrificium; ac proinde nihil suppleretur, quia alterum maneret inconsumptum. In secundo verò casu extaret totum Sacrificium essentialiter, ac proinde si nova species consecraretur, & sumeretur, hoc ipsò partialiter novum Sacrificium consumeretur.

212. *Quid si aliqua ex speciebus veneno infecta reperitur?* R. De hoc casu eodem modo discurrendum, sicut de proximo priori; parum enim refert, siue ex uno, siue ex alio capite reddatur impossibilis sumptio Sacrificii essentialiter perfecti.

213. *Si post sumptionem advertatur, species fuisse veneno infectas, quid agendum?* R. Posse quodcumque remedium adhiberi, etiam vomitus procurari, ex communi Doctorum; cum enim sacrae species potuissent non sumi, si illarum infectio nota fuisset, poterunt etiam ejici tanquam male sumptae.

214. *An possit hostia fracta adhiberi ad Sacrificium?* R. Juxta Rubricam, si advertatur fracta ante oblationem, debet alia accipi praeciso scandalo; post oblationem vero debet eadem consecrari, nisi fractura evidenter appareat populo; & si timeatur scandalum, debet alia accipi, offerri & consecrari, & prior oblata sumi, post sumptionem Sacrificii.

215. *Quale peccatum foret adhibere hostiam fractam?* R. Si adhuc sit apta ad servandos ritus praescriptos, non esse plus, quam veniale, quia foret potius tantum contra accidentalem perfectionem & majorem pulchritudinem, quam contra aliquid necessarium.

216. *Quid si post consecrationem hostia frangeretur totaliter ad duas partes?* R. Tunc adhibendam majorem partem ad ritus peragendos.

217. *Quale peccatum foret adhibere hostiam maculatam?* R. Si leviter foret maculata, esset veniale; si graviter, mortale; quia esset gravis irreverentia.

218. Forétne peccatum, si hostia oblata quidem, sed non consecrata ob fracturam, non sumeretur post sumpcionem sacrificii? R. Nullum foret, dummodo aliunde reverenter tractaretur; quia Rubrica illa est tantum directiva, & non præceptiva.

219. Quid faciendum, si hostia consecrata incidat in calicem? R. Ex rubrica, ad ritus peragendos adhibendam esse partem ejus non madefactam. Si autem tota madefieret, recitanda sunt omnia consueta, ommissis signis & cæteris ritibus, simulque sumenda utraque species, dicendo: Corpus & Sanguis, &c.

Defectus vini.

220. Quid agendum, si advertatur, aquam non fuisse mixtam vino? R. Miscendam, si ante consecrationem advertatur; secus si post illam, quia jam erit mixtio inutilis.

221. Quid si dum est inchoata consecratio calicis, advertatur non esse mixtam aquam? R. Inceptis illis verbis: Simili modo, &c., non amplius esse locum mixtioni; quia consecratio jam est ccepta; ideoque exigit perfici ex vi institutionis Sacrificii.

222. An vinum congelatum consecrare sit licitum? R. Cum Pasq. assumere quidem vinum congelatum pro consecrando seclusâ necessitate non cariturum veniali ob defectum diligentia requisitæ. At in calice congelatum consecrare nullum videri peccatum; quia est materia certa, nec constat de prohibitione; nec foret irreverentia, cum congelatio non reddat materiam deteriozem.

223. *Quomodo sumenda species post consecrationem congelatae?* R. Pannis calidis, vel immersione calicis in aquam calidam, vel alio modo resolvendam glaciem; si autem diu esset expectandum, judicarem potius cum Pasq. sumendum in os Sanguinem congelatum, ibique resolutum glutiendum; videtur enim sufficere ad potum, ut in ore fiat proximè potabilis.

224. *An sit peccatum uti aquâ vel vino nive infrigidato pro consecratione?* R. Cum Pasq. per se nullum peccatum videri; quia quamvis alteretur, non tamen alteratur ad destructionem. Idem dicendum, si hyeme perfrigida utaris aquâ, vel vino aliquantum calefacto, ne tam citò congeletur.

225. *Si hostia consecrata labatur aliquo, quid agendum?* R. Rubrica jubet terram radi, si labatur in eam, mundari, & rasuram in Sacrarium projici; si in mappam, vel linteum, vult illa diligenter lavari, & lotionem in Sacrarium effundi.

226. *Quid si Sanguis effunderetur?* R. Ex Rubrica, terram debere lambi à Sacerdote; ex lapide Altaris debere forberi ab eodem; lintea debere ter abluï; corporale & velles Sacerdotales pariter abluï; Pannum vel tapetem etiã abluï. Rasurâ etiã combullâ & abluiones in Sacrarium projici.

227. *Quomodo peccatur, si omittantur ea, quæ præscribuntur agenda, dum species consecrata labuntur in terram, vel alio?* R. Si in casu lapsus sanguinis omittantur substantialia, quæ præscribuntur, fore peccatum mortale;

veniale verò, si aliquid leve. omittatur, ob irreverentiam, quæ committeretur.

228. *Quid autem dum laheretur Corpus Christi?* Resp. Futurum tantum peccatum veniale; quia circa Corpus Christi nec tantæ diligentiae præscribuntur in jure, nec tantum periculum est irreverentiæ, quantum circa sanguinem, qui imbibitur in materia, supra quam cadit.

229. *Quid agendum, si Sanguis ceciderit supra barbam celebrantis?* R. Illam non radendam, sed solum lavandam; quia rasura barbæ nec à jure, nec à Rubrica injungitur.

230. *An pœna imposita pro effusione Sanguinis in Capit. si per neglig. de Conf. dist. 2. loc. sic sint in usu?* R. Non esse; quia abierunt in desuetudinem, tanquam nimis severæ.

231. *Quid agendum, si particula decidit intra pectus communicantis?* R. Si sit mulier, committendum esse ipsi, aut alteri mulieri, ut excipiat & lavet, quia minor erit indecentia tangi à muliere Sacramentum, quàm mulierem à Sacerdote.

232. *Quid faciendum de particula reparata circa Altare?* R. Si dubitetur, an non sit consecrata, sumendam esse statim post sumptionem sanguinis; vel si Sacerdos horreat sumere, conseruet in tabernaculo, donec corrumpatur, postea combustæ cineres projiciat in sacrarium.

Defectus Forma.

233. *Quando est supplendus defectus substantialis formæ?* R. Si certò constet esse commissum

missum defectum substantialem, semper repetendam esse formam; aliàs non conficeretur Sacramentum.

234. *An nunc tota forma sit repetenda, vel sufficit verbum omissum pronunciare?* R. Totam esse repetendam; quia solum verbum non significaret cum cæteris pro priori prolatis.

235. *Quid in dubio, an sit forma repetenda?* R. Si sit negativum ex se, quod non recorderetur, aut non habeat positivum fundamentum se consecrassè, nihil supplendum, quia præsumendum est de validitate; nisi saltem probabiliter constet de opposito.

236. *Quid si autem dubium fundetur in argumentis valde probabilibus?* R. Tunc repetendam esse formam sub conditione. Repetendam, ut certificetur consecratio; sub conditione verò, ne sit periculum inutilis prolationis verborum.

237. *Quid si probabile sit, defectum commissum esse, ac etiam probabile, non esse commissum?* R. In eo casu, si certum est defectum illum esse substantialem, debere reperiri consecrationem; quia aliàs Sacrificium exponitur periculo nullitatis.

238. *An defectus forma ex omissione verborum, quæ secundum aliquos sunt substantialia, secundum alios non sunt, sit supplendus repetitione totius forma?* R. Cum Quarti & Pasqual. non esse supplendum; quia stante opinionum conflictu, verba, de quibus est controversia, non acceptantur ab Ecclesia tanquam essentialia; aliàs si acceptarentur, hoc ipso prohiberet opinionem negantem esse substantialia.

239. *An si contingat defectus substantialis utriusque formæ, sit repetenda consecratio?* R. Si id advertatur ante sumptionem, esse repetendam, ut scilicet compleatur, non quidem Sacrificium inchoatum, sed cultus inchoatus celebrationis Missæ, quo se celebrans obligavit DEO ad munus perficiendum.

240. *Quid si id advertatur primo post sumptionem?* Resp. Judicat Pasqual. probabile, quod possit repeti consecratio, ne cultus, qui exhiberetur DEO in Missa, remaneat vacuus contra virtutem Religionis, quæ videtur prævalere posse contra præceptum de jejunio juris solum Ecclesiastici.

241. *An si ex errore proferatur forma Sanguinis supra panem, sit calix iterum consecrandus?* Resp. Si consecrationem celebrans direxit nihilominus ad calicem, malitiosè quidem egit, sed calix manet consecratus, quia supponitur fuisse præsens. Si verò direxit per errorem ad panem, calix non est consecratus, quamvis fuerit præsens; quia præter præsentiam requiritur, ut forma debita proferatur supra materiam, ac per intentionem Ministri ad eam dirigatur.

Defectus Intentionis.

242. *Qualiter supplendus defectus Intentionis?* Resp. Supplendum esse repetitione ipsius Formæ; quia sine intentione non fuit Forma Sacramentalis. Norandum autem, vix possibilem esse intentionis defectum; cum enim sufficiat virtualis, hoc ipso, quod
 functiones

functiones Missæ exerceantur voluntariè, adest virtualis intentio conficiendi Sacrificium.

243. *Unde incipienda est repetitio consecrationis?* R. A verbis: *Qui pridie.* Vel: *Simili modo;* & quidem probabiliùs sub peccato mortali, quia verba hæc sunt determinativa sensibili modo, ut Forma proferatur in persona Christi; ac proinde omittendo illa, videtur aliquid notabile detrahendum Formæ.

Missæ ab alio supplenda.

244. *An & quando sit supplenda Missæ ab uno inchoata per alium Sacerdotem?* R. Si celebrans deficiat consumptâ utrâque specie, nihil supplendum esse, quia est defectus solum accidentalis.

245. *Quid si deficiat ante ceptum Canonem?* R. Etiam non esse supplendum, quia Sacrificium nondum inchoatum est, sed tantum ritus præparatorii pro Sacrificio.

246. *Quid autem si Canon jam erat inchoatus?* R. Cum Pasqual. Nec tunc esse supplendum; quia id nec à jure exigitur, cum nondum sit propriè Sacrificium inchoatum, scilicet quoad substantiam; nec exigitur ex natura rei; qui orationes unius non exigunt compleri ab alio.

247. *Ergo nec erit supplendum, quando celebrans deficeret dimidiâ parte Formæ consecrationis panis prolata?* R. Concedendo totum; quia nec tunc adhuc esset Sacrificium inchoatum substantialiter, cum verba formæ non habeant suam significationem Sacramentalem, nisi dum complentur.

248. Si pane consecrato deficeret celebrans, deberetne supplens de novo consecrare panem?

R. Minimè; sed solùm calicem, quia aliàs non suppleret defectum prioris Sacrificiũ, sed institueret novum Sacrificium.

249. An si celebrans consumpsit solà speciem panis deficeret, sit per alium supplendus defectus?

R. Quamvis hoc non sit tam certum, quàm si neutra species esset sumpta, tamen probabilius esse, etiam tunc esse supplendum; quia etiam unius speciei sumptio pertinet ad integritatem Sacrificiũ. Nec sufficeret illam speciem in alia Missa sumere, quia per hoc non compleretur Sacrificium, in quo dicta species fuit consecrata.

250. Quid agendum, si sit dubium, an celebrans deficiens consecraverit hostiam? R. Cum Pasqual. quia hoc ipso dubium est, an sit substantialiter inchoatum Sacrificium, erit ad libitum supplere; & si suppleatur, consecranda eadem hostia sub conditione; si non suppleatur, tunc hostia dubiè consecrata erit sumenda ab alio Sacerdote post sumptum proprium Sacrificium ante sumptam purificationem.

251. Unde debet sacerdos alterius defectum supplens inchoare Missam? R. Ibi, ubi desit prior Sacerdos; hoc enim exigit ratio supplementi. Aliud est, si forma suppleri debeat; tunc enim jam dictum est, incipiendum esse à verbis: *Qui pridie, vel: Similis modo postquam cœnatum est, &c.*

252. Si constet consecrassè utramque speciem, sed non, in qua parte subsequente defecerit, ubi tunc supplementis inchoanda? R. Cum communi,

si per nullam conjecturam possit prudenter
judicari; supplementem incipere debere ab
illis verbis: Unde & memores, &c.

253. *Quomodo differri possit Supplementum
Sacrificii?* R. Cum Pasqual. Quamvis ali-
qui existiment, posse compleri etiam se-
quenti die; probabilius tamen videri, non
posse suppleri, nisi in eodem tempore
morali; quia in iis, quæ constant partibus
successivis, requiritur continuatio, ad hoc
ut faciant unum, adeoque illa saltem mora-
lis esse debet.

254. *Quid agendum, si non adsit Sacerdos,
qui compleat Sacrificium?* R. Servandas esse
species, donec habeatur Sacerdos, qui eas
sumat; & si periculum esset corruptionis,
communis opinio est, in defectu Sacerdotis
potius permittendas esse sumi à laico, quàm
corrupti; siquidem videtur minor incon-
venientia in tali casu sumi à laico, quàm
corrupti.

255. *An adsit obligatio supplendi Sacrificium
incompletum?* R. Probabilius adesse; quia
ex natura rei videntur omnes Sacerdotes
esse obligati ad cultum exhibendum DEO
per Sacrificium; ac proinde deficientibus
cæteris, quilibet alius manet obligatus;
igitur deficiente uno in Sacrificio, obligatio
supplendi transibit ad cæteros.

256. *Si plures adsint, quis ex illis tenetur
supplere?* R. Si adsit spes, quod ipse defi-
ciens sit brevi recuperaturus vires, tunc com-
pletionem relinquendam esse ipsi; siquidem
principalis obligatio est penes ipsum.

257. *Quid autem si hæc spes non adsit?*
 R. Primo loco omnes illos teneri supplere, qui adsunt præsentem; quia hi habent priorem notitiam reliquis, ideoque etiam priorem obligationem.

258. *Quid si præsentem sint impediti?* v.
 Absentem potentem accurrere, prius esse obligatum, quam præsentem, si sit impeditus, quia obligatio afficit supplere potentes, quales non sunt impediti.

259. *An etiam non jejunus teneatur supplere?* R. Teneri, quia prævalet integritas Sacrificii præcepto Ecclesiastico.

260. *An absens teneatur absolute accurrere ad supplendum?* R. Non teneri, si non possit accedere sine notabili difficultate; quia difficultas æquiparatur impossibilitati.

261. *An existens in peccato mortali teneatur supplere Sacrificium?* R. Teneri, etiam si non habeat copiam Confessarii, tenerique proinde elicere contritionem; quia hæc obligatio oritur ex ratione muneris Sacerdotalis, ideoque debet se reddere habitum ad id.

262. *An impeditus canonicè per censuras aut irregularitatem teneatur supplere?* R. Teneri in defectu aliorum; quia obligatio supplendi Sacrificium est altioris juris, quam hæ Censuræ.

263. *An supplens defectum Sacrificii teneatur dare partem Hostiæ consecratae deficienti?* R. Probabilius non teneri, nisi pro viatico nulla alia particula adesset; quia deficientis vel habet jus ad sumendum illud Sacrificium, vel non habet. Si habet, deberet ipsi

ipsi dari sub utraq; specie; si non habet, non erit obligatio ipsi ministrandi ex eadem Hostia.

264. *An si post oblationem factam adferatur particula consecranda, acceptari possint & suppleri defectus?* R. Novam materiam non oblatam suo loco, non debere acceptari, nisi ex valde gravi causa, & tunc illam esse specialiter offerendam saltem mentaliter; quia cum oblatio sit pars principalis, omittenda non est; & cum possit sufficienter reddi sensibilis per oblationem factam principalis Hostiæ, sufficit mentalis oblatio.

265. *Quæ causa possit esse sufficiens ad consecrandas tales Hostias?* R. Si forent necessariæ ad ministrandum viaticum, vel pro communicandis hominibus in magno concursu, & die celebri.

266. *Quo tempore possunt adhuc tales particulae acceptari?* R. Inchoato canone nullo modo amplius esse acceptandas, quia cum canone jam inchoatur ritus Sacrificii, qui perturbari non debet. Et tunc pro viatico ministrando satius esset, partem Hostiæ majoris consecratæ servare, quàm aliam consecrandam acceptare.

Ministrans celebranti.

267. *An & quo jure est ministrans necessarius celebranti Missam?* R. Non esse necessarium jure Divino, utpotè non spectantem ad substantialia Sacrificii, sed tantùm jure Ecclesiastico. *Ex Capit. Hoc quoque de consecr. dist. 1.*

268. *An sufficiat unus ministrans?* Resp. Olim debuisse esse minimum duos. *Ex Capit. Hoc quoque cit.* Hodie sufficere unicum ex communi & universali praxi Ecclesie quoad privatas Missas.

269. *An sit peccatum, celebrare Missam sine ministrante?* R. Cum Pasqual. seclusâ necessitate probabilius esse peccatum mortale, quia de jure communi requiritur, nec illud jus abrogatum est per consuetudinem; nisi quoad pluralitatem ministrantium. Si tamen in Germania Parochi celebrent sine ministro, faciunt vel ex aliqua necessitate, vel quia fortè consuetudo introducta abrogavit legem.

270. *An ex causa necessitatis liceat celebrare Missam sine ministrante?* Resp. Licere ob quamcûque gravem necessitatem; quia adhibere ministrum, est solùm Juris Ecclesiastici, idque tantùm quoad decentiam, cui juri videtur prævalere necessitas sacrificandi.

271. *Quæ cause possunt esse celebrandi sine ministrante?* Respond. Necessitatem dandi viaticum, audiendi Missam die festo, satisfaciendi obligationi, legendi Sacrum ob beneficium, aut alium titulum justitiæ; continuanda etiam est Missa, si eâ inchoatâ minister recedat; si Sacerdos non habeat, unde se sustentet, accipitque vel offertur illi stipendium pro Missa, uti etiam tempore pestilentie ad vitandum periculum infectionis.

272. *An femina possit ministrare celebranti Missam?* R. Cum communi non posse; quia
per

per canones omninò excluduntur à ministerio circa Altare. Et multi existimant peccaturum mortaliter, qui fœminam adhiberet.

273. *Quomodo ergo Moniales respondent Missam cantantibus?* Resp. Hoc prohibitum non esse, remotè ex Choro respondere, quia non est propriè ministerium circa Altare.

274. *An saltem in casu necessitatis possit fœmina ministrare?* R. Potius celebrandum sine ministro, quàm fœminam admittendam; quia est minor indecentia; & tum ipse Sacerdos sibi respondere poterit, vel fœmina à longè respondere, pro urceolis autem porrigendis poterit aliquis constitui, qui respondere nesciat.

275. *An in Missa solenni sint necessariò plures ministri?* R. Esse plures necessarios ex praxi Ecclesiæ, & secundùm quid ex institutione Divina, quatenus constat saltem Diaconatum originem traxisse ex institutione Christi.

276. *Quæ est obligatio ministrantis celebrantis Missam?* R. Sacerdotem peccare probabilius mortaliter, si spontè adhibeat ministros omninò ignaros, quia cooperatur magnæ indecentiæ. Ipsum verò ministrum existimant Doctores regulariter excusari à mortali, nisi sit causa, quòd committatur gravis error, idque scienter.

277. *An in necessitate adhiberi possit ministrans excommunicatus?* Resp. Posse adhiberi in gravi necessitate excommunicatum non vitandum, quia cum illo est permessa communicatio etiam causâ utilitatis. Excommunicatum

dicatum verò denunciatum nullo modo posse adhiberi, sed potius celebrandum sine ministro; quia prævalet præceptum de non communicando cum tali.

278. *Utrum filius possit parentis celebranti ministrare?* R. Si sit filius legitimus, nihil prorsus obstat; illegitimus autem graviter prohibetur ob indecentiam. *Cap. Cum decorum, de filiis presbyterorum.* Aliud est sentiendum, si sit ignotum, quòd sit filius illius. *Ex Cap. Conquerente, de filiis Presbyterorum,* quia tunc cessat indecentia.

Tempus Missæ dicenda.

279. *An diebus omnibus liceat Sacrificium offerre?* R. Per se esse licitum; propter mysteria autem excipiuntur aliqui dies Hebdomadæ Majoris, de quibus infra videbimus.

280. *An in feria quinta Majoris Hebdomadæ liceat privatas Missas celebrare?* R. Cum communi, posse & privatim & publicè, idque teste Pasqual. etiam Romæ in pluribus Ecclesiis practicatur. Neque ubi contrarium fieri consuetum est, introducta est consuetudo animò se obligandi, maximè cum omnes ferè Doctores ita sentiant, & ut dixi, in multis etiam Ecclesiis contrarium practicatur.

281. *An hæc Missæ celebrari possint etiam post Missam solennem?* R. Non posse; quia jam tunc incipit tempus Parasceves, in quo non licet celebrare, idè & Altaria denudantur.

282. *An Episcopi & Prælati peccent, permittendo illa die omnes Sacerdotes legere Sacrum, ita, ut non habeatur communio Cleri?* R. Non peccare;

Care, quia adhuc Clerus inferior communicare potest. Et quamvis nullus communicaret, nihil obest; quia non est ritus gravis, nec est obligatio communicandi.

283. *An Sacerdos tunc sine scola communicans, peccet graviter?* R. Non peccare; quia licet Concilium Bracharense id sub excommunicatione præcipiat, illud tamen tantum fuit Provinciale, nec putatur illud præceptum hodie in vigore esse.

284. *An dicta feria quinta possit celebrari in qualibet Ecclesia?* R. Esse aliquod Decretum Sacræ Congr. in contrarium. Sed Pasq. putat, illò solùm prohiberi illas solennitates, quæ in Parochialibus fieri solent.

285. *An feria sexta Majoris hebdomada liceat offerre sacrificium?* Resp. Peccaturum mortaliter, qui illò die sacrificaret, propter gravitatem mysterii. *Ex Cap. sabbatho, de Consecr. dist. 3.*

286. *An non liceat saltem pro ministrando viatico?* R. Cum Pasqual. videtur secretò celebrari posse; siquidem quæ non licent publicè, secretò fieri possunt. *Capit. Tua fraternitatis, de Cler. peregr.*

287. *Qualis autem tunc Missa celebranda esset?* R. Omnium optimè votiva de Passione, utpotè tempori maximè conveniens.

288. *Licetne feria sexta Parasceves communicare?* R. Per se non videtur licere. *Ex Cap. Sab. cit. ubi dicitur: Sacramenta penitus non celebrari.* Vox autem penitus significat in totum, seu totaliter; si tamen sit contraria consuetudo, scrupulus habendus non est.

○

289. *An*

289. *An in Sabbatho Sancto liceat privatas Missas celebrare?* R. Licere quoad Missas privatas sive secretò, sive publicè; quia cessavit prohibitio quoad hoc. *Ex Cap. Sabbatho, de consec. dist. 3.* utpotè cujus finis cessavit, qui erat, ut celebretur Dominica passio in moestitia; siquidem jam Ecclesia celebrat læticiam resurrectionis.

290. *An si in Sabbatho Sancto incidat festum Annunciationis Beat. Virg. possint celebrari Missæ?* R. Posse publicè celebrari tunc Missas privatas; quia adest sufficiens causa, ratione cujus cessare potest admiratio populi, quæ aliàs difficilem redderet celebrationem in illa die, nisi populus priùs instrueretur.

291. *Quanam Missa tunc privatim celebranda esset?* R. Probabiliùs non votivam, sed diei Missam celebrandam esse, quia est dies maximè privilegiata.

292. *At Missa illius diei caret introitu?* R. Cùm non habeat, omittatur; sicque servabitur ritus præscriptus; ac proinde factâ confessione, dicatur Kyrie eleison; & ita servari Romæ in Ecclesia S. Marthæ, scribit Pasqualigus.

293. *Quo tempore potest in Sabbatho Sancto celebrari Missa privata?* R. Aliquos docere, quòd possit celebrari etiam ante Missam solennem, alios negare. In praxi judicarem potiùs celebrandum inchoatâ Missâ solenni, vel post.

Missæ iteratio eodem die.

294. *An liceat pluries in die offerre Sacerdotium Missæ?* Resp. De Jure Ecclesiastico, seclusò

secluso die, Nativitatis Domini, non licet nisi semel in die offerre Sacrificium regulariter loquendo. *Ex Cap. Sufficit, de consecr. dist. 1. Cap. Consulisti de celebr. Missarum. Et Cap. Te referente, de celebr. Miss.*

295. *An ordinatus in die Nativitatis Domini possit celebrare duas alias Missas?* R. Tam Episcopum eò die consecratum, quàm Presbyteros eò die ordinatos posse celebrare duas residuas Missas; quia ii concelebrant & coofferunt Sacrificium cum consecrante & ordinante, neque communicant laico modo, sed Sacerdotali, videlicet species à se etiam consecratas.

296. *Quid si autem ordinatio fieret sub ultimo Sacro diei?* R. Cum Pasq. probabile est, quòd adhuc possent etiam reliquas priores duas Missas celebrare; quia ordo ille Missarum non videtur ita necessarius, ut ex rationabili causa non possit inverti, sicut communiter docetur de ordine Breviarii.

297. *Cur ergo, si quis illo die laico modo communicaret, non posset amplius Missam celebrare?* Resp. Quia in die Nativitatis conceditur tantùm terna celebratio; ac proinde ter intra Sacrificium, & nullò modò extra Sacrificium communicare, supposità Missâ.

298. *An liceat nocte Nativitatis Domini, omnes tres Missas celebrare?* R. Cum Quartis, posse absque omni scrupulo, & est in usu, etiam Romæ: Rubrica autem videtur esse solùm pro Missis solennibus.

299. *An Sacerdos in die Nativitatis Pontificans, dum sub dimidiato Sacro habetur concio, possit privatim legere Sacrum alterum ejusdem diei?*

¶. Videri, quod non possit, quia inchoata Missa videtur exigere, ut non interponatur aliquid, quod posset turbare ordinem Missæ; Missa autem interposita posset turbare, quia illa inchoatio duplex posset spectare ad utrumque Sacrificium. Ex quo apparet disparitas, quare in dicto casu aliæ actiones sint licitæ, siquidem hæ non spectant ad Missam, & ideo non sunt aptæ ad novum ritum inducendum.

300. *An in die uno ab eodem celebrari possit una Missa de die, altera pro defunctis?* Resp. Hoc tempore non posse, quia non iudicatur esse tanta necessitas iterandi Sacrificium.

301. *Qualis debeat esse necessitas, ut possit eodem die iterari Sacrificium?* R. Debere esse strictam necessitatem saltem moralem; quia quando Innoc. III. in Cap. Consulisti, dicit: *Nisi causa necessitatis suadeat, &c.* dispensat in lege prohibente iterationem Sacrificii, dispensatio autem requirit veram necessitatem.

302. *An quando in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis celebranda essent duæ Missæ, & unus tantum adest sacerdos, sit sufficiens necessitas iterandi Sacrificium?* R. Probabilius non esse; quia juxta Pasq. obligatio canendi duas Missas Conventuales, est posterior obligatione tantum semel celebrandi de die; ac proinde illa obligatio imposita est salvo jure, & quando secundum ritum Ecclesiæ impleri potest.

303. *An Benedictio Nuptiarum sit causa sufficiens iterandi Sacrificium?* R. Non esse; quia benedictio fieri potest absque celebratione

zione Missæ; consuetudo autem celebrandi non est obligatoria, ideòque cedere debet præcepto vetanti bis celebrare.

304. *An superveniente Episcopo, Principe, Magnate, possit iterari Sacrificium?* R. Non posse, etiam die festo, (quamvis multi Antiqui contrarium tenuerint, non sumptâ purificatione) quia in *Capit. Consulisti. de Celebr. Missar.* non licet celebrare iterato pro adulatione sæcularium; videtur enim habere locum adulationis, dum iteratur Missa, in obsequium sæcularium, & intuitu qualitatis personæ. An autem fieri posset iteratio, si haberent hi secum magnum numerum personarum, paulò post diceretur.

305. *An Sacerdos, qui celebravit pro Episcopo, vel Principe, possit denuò celebrare pro populo?* R. Si Sacerdos sit obligatus legere utrique parti, & Episcopus nec ipse possit legere, nec alium habeat, nec possit expectare Missam ordinariam, poterit iterari, seu bis legi Missa; quia cum Sacerdos die festo (qualis esse supponitur) teneatur & Episcopo & populo impendere suum officium, & non possit per eandem Missam, erit sufficiens necessitas celebrandi duas Missas.

306. *An die festo, si supervenias notabilis multitudo itinerantium, possit iterari celebratio Missæ?* R. Non posse, quia non est sufficiens necessitas; nam vel ratione itineris excusantur ab audienda Missa, & tunc cessat necessitas; vel non excusantur, & tunc si sunt culpabiles, jam frustra illis legeretur Sacrum; si verò non sunt culpabiles, hoc ipso cessat obligatio præcepti.

307. *An paupertas Sacerdotis, vel Ecclesie, est causa sufficiens iterandi Missam? R. Non esse sufficientem, ex Capis. sufficit, de consecr. dist. 1. ibi: Qui vero pro pecuniis una die presumunt plures facere Missas, non astricti evadere damnationem.*

308. *An si in aliqua Ecclesia die festo sit consuetudo celebrandi duas Missas ob commoditatem populi, & constitutus pro secunda Missa deficiat viribus, possit unus iterare Missam? R. Non posse, quia consuetudo non facit necessitatem celebrandi duas Missas, maxime cum hæc serviant tantum commoditari.*

309. *An quando multitudo populi non potest capi ab Ecclesia, & adest unus solum Sacerdos, possit iterare Missam? R. Posse, ex Capis. Necessè est, de Consecr. dist. 1. ibi: Illud quoque volumus custodiri, ut cum solemnior festivitas conventum populi numerosioris indixeris, & cum tanta fidelium multitudo conveneris, quam recipere Basilica simul una non possit. Sacrificii oblatio indubitanter iteretur, &c.*

310. *Quid si autem pro eo die non esset auditio Missa de præcepto? R. Adhuc posse Missam iterari; quia Canon universaliter loquitur: Quando festivitas solemnior inducit frequentioris populi concursum; ne Ecclesia videatur eos illudere, dum ratione festivitatis invitat, & postea non recipit intra Ecclesiam.*

311. *An pro ministrando viatico possit iterari Missa? R. Cum communi posse in tali casu, quo celebranti post sumptas species panis innotesceret, infirmum probabiliter non perventurum ad sequentem diem; quia*
viati-

viaticum est utcumque necessarium in articulo mortis, vel ex præcepto, vel ex natura rei ad conservationem vitæ spiritualis.

312. *An Sacerdos, qui habet duas Parochias, possit eodem die prius in una, postea in altera celebrare?* R. Posse, servato jejunio, (quod etiam in prioribus casibus supponitur) si ob paupertatem non possit habere alium Sacerdotem; quia Parochus ratione muneris tenetur pascere oves suas; inter reliqua autem, quibus pascuntur, est Sacrificium Missæ, aliunde etiam ab Ecclesia præceptum, ut hîc supponitur. Ergò. Imò tali casu non tantùm poterit, sed tenebitur iterare, si alium non possit substituere.

313. *An habens duas Parochias, possit iterare Missam etiam in diebus profestis?* R. Non posse, nisi sint tales dies, quos populus per modum festorum colit; quia aliis diebus Parochus ratione muneris sui non tenetur celebrare.

314. *An Parochus habens tres Parochias, possit in singulis celebrare die festo?* Respond. Posse; quia facultas iterandi Missam fundatur in causa necessitatis; multiplicatâ igitur necessitate, multiplicabitur, seu extendetur facultas.

315. *An Parochus, postquam celebravit in propria Parochia, possit etiam in aliena celebrare deficiente Parocho loci?* Resp. Posse in diebus festis; quia quamvis per se in aliena non teneatur servire, tamen Parochus loci habet potestatem substituendi, & tunc substitutus consentiens in substitutionem,

assumit in se obligationem subficiendis, teneturque servire, sicut in propria.

316. *An habens plures Parochias, possit feriâ quintâ maioris hebdomadæ servare in singulis Eucharistiam sequenti die consumendam?*
 Resp. Quamvis die Jovis S. debeat celebrare in singulis Parochiis, tamen juxta communem sententiam, debet conservare Eucharistiam tantum in Parochia principali; quia in Parasceve secundo celebrans, Eucharistiam deberet sumere non jejunus, cum in prima celebratione debeat sumere vinum, cui miscetur pars Hostiæ; non est autem dispensatio pro hoc casu non jejunando celebrandi.

317. *An quando occurrat casus iterandi celebrationem Missæ, sit necessaria licentia Episcopi?*
 R. Quando patet recursus ad Episcopum, ipsius erit examinare causam necessitatis iterandi Missam; quia quamvis licentia sit à jure, usus tamen licentiæ requirit maturam deliberationem, & quidem Episcopi, cui incumbit invigilare, ne committatur abusus in celebratione Missarum.

318. *An etiam Religiosi debeant recurrere in hoc ad Episcopum?* R. Illis sufficere licentiam Superiorum suorum; quia hi respectu illorum sunt quasi Episcopi.

Hora celebrandi.

319. *Quâ horâ diei liceat incipere celebrationem?* R. Juxta Rubricam, Missam privatam posse fieri ab aurora usque ad meridiem, & est communis Ecclesiæ praxis.

320. Quod hic intelligitur nomine aurora?

R. Intelligi tempus, quo primò incipit clarescere post noctem, accipiendo illud non mathematicè & indivisibiliter, sed moraliter.

321. An sit expectandum initium aurora pro Missa inchoanda? Resp. Sufficere, si Missa adhuc duret, dum est initium aurora; quia hoc ipso, quòd Missa secundùm substantiam Sacrificii, v. g. ante sumptionem attingat initium aurora, dicitur fieri in aurora.

322. An detur parvitas materiae in anticipationis temporis debiti pro celebratione Missa? R. Debere dari, cum agatur de tempore, quod habet suam extensionem quantitativam majorem, vel minorem.

323. An & quantum tempus sit assignandum ante Solis ortum, in quo liceat incipere Missam? R. Inter plures opiniones, maximè congruam videri illam, quæ assignat sesqui horam, ante Solis ortum.

324. An ratione consuetudinis possit notabiliter ante auroram celebrari? R. Posse; si sit rationabilis consuetudo; quia juri positivo, aut consuetudini potest prevalere contraria consuetudo.

325. An in partibus Septentrionalibus, ubi in hyeme est valde longa nox, sit rationabilis causa anticipandi auroram? R. Esse; cum enim manè sit valde breve, videtur posse compensari, conjungendo cum ipso aliquam noctis partem, maximè cum hoc tempore multum creverit numerus Missarum.

326. An ubi artifices solent notabiliter ante auroram incipere sua exercitia, priusque Missam

audire, possit celebrari Missa notabiliter ante auroram? R. Possè; melius enim est, ut artifices Missam audiant, quàm consuetudo non celebrandi ante auroram, idque vel maximè in hyeme, dum nox est valde longa.

327. *An in aliqua Ecclesia, si ob solennitatem sit celebrandus magnus Missarum numerus, sit sufficiens causa auroram notabiliter anticipandi?* R. Esse sufficientem, quia plus redundat in cultum DEI & Ecclesiæ ex tanto Missarum numero, quàm si aurora non ita anticiparetur.

328. *Quomodo regulanda Missæ celebratio in Regionibus, in quibus nox durat per medium annum?* Resp. Regulandam secundùm Regionis capacitatem, ita ut habeatur pro die illud tempus, quod solet impendi operationibus, pro nocte illud, quod impenditur quieti, attendendo ad id, quod communiter fit.

329. *An in nocte Nativitatis Domini sit expectanda media nox, ut possit Missa celebrari?* R. Probabiliùs expectandam esse; quia concessio celebrandi tres Missas, est facta pro die Nativitatis Domini, qui incipit à media nocte, à qua inchoatur etiam jejunium naturale, requisitum ad celebrationem Missæ.

330. *An pro dando viatico liceat celebrare ante auroram, & quanto citius?* Resp. Licere statim post mediam noctem; quia prohibitio anticipationis auroræ non est strictior pro una parte noctis, quàm pro altera; ac proinde si licet anticipare in tali casu summo mane, licebit statim post mediam noctem.

331. *An ob propriam Sacerdotis necessitatem, v. g. jâneris, possit anticipari celebratio Missæ notabili-*

De Missa, & ad eam pertinentibus. 323

ser ante auroram? R. Die festo posse, si aliàs non posset celebrare, quia prævalet præceptum audiendi Missam; alio autem die non posse, quia non est obligatio Missam audiendi.

332. *An possit anticipari, si aliàs non vellet quis audire die festo Sacrum, nisi anticipato?* R. Ex hac causa non posse, quia talis anticipatio reduceretur in causam voluntariam, v. g. venationem, aut quid simile impeditivum observationis præcepti. Hinc autem sequeretur, quòd semper, dum quis vellet exercere actum impossibilem cum observantia legis, cessaret obligatio legis, licèt nulla adesset necessitas exercendi talem actum.

333. *Quà horâ terminanda sit celebratio Missæ?* Resp. Ex communi praxi ab Ecclesia approbata, ultimum terminum celebrationis Missarum de lege ordinaria esse meridiem cum latitudine temporis sumptam; ita ut ex communi Doctorum, nec sit peccatum veniale; dummodo ante horam primam inchoètur Missa, quamvis post illam finiatur.

334. *An pro ministrando viatico liceat novèbitur post meridiem celebrare?* Resp. Posse usque ad horam nonam, seu tertiam post meridiem. Imò Pasqual. judicat, à jejunis posse per totum diem celebrari suppositâ necessitate; quia consuetudini introductæ usque ad meridiem celebrandi prævalet necessitas moribundi, & obligatio Pastoris ad subveniendum animabus. Pii autem V. prohibitio, ne fiant Missæ vespertinæ, non se extendit ad talem casum necessitatis.

335. *An in celebrantibus Ecclesiarum liceat*

protrahere Missam solennem longè post meridiem?
 R. Cum communi posse usque ad horam nonam, seu tertiam pomeridianam; quia consuetudo restringens Missas ad meridiem, non se extendit ad similem casum magnæ solennitatis. Idem dicendum est de funeribus, aut inaugurationibus Principum, &c.

336. *An durare possint tamdiu Missæ privatae, quamdiu durat Missa solennis?* R. Illæ licitè durante, semper posse durare etiam privatas usque ad horam tertiam post meridiem; quia protractâ Missâ principali, protrahuntur privatae tanquam illam consequentes; cum eadem causa justificare possit privatas.

337. *An ex privata causa possit quis celebrare post meridiem?* R. Causâ itineris & similitum, nullum dubium est, posse die festo usque ad horam primam & ultrâ celebrare; quia incredibile est, hunc casum consuetudine comprehendî. Imò Pasqual. judicat ex simili causa licere etiam die profesto; quia cum meridies latitudinem admittat, non tam ad ipsum tempus attendendum est, quàm ad convenientiam celebrationis tali vel tali tempore faciendæ.

Locus Missæ celebranda.

338. *Quo loco sit licitum celebrare Missam?*
 R. Jure communi antiquo, non fuisse licitum celebrare, nisi in Ecclesiis consecratis ab Episcopo extra casum necessitatis.
Deo Capis. Nullus, de consecr. dist. 2.

339. *Quid autem hodie?* R. Hodie posse regu-

De Missa, & ad eam pertinentibus. 325
regulariter offerri Sacrificium etiam in Ec-
clesiis, aut Oratoriis tantum benedictis,
aut etiam non benedictis, deputatis tamen
tantum cultui Divino. *Trid. sess. 22. De-
cret. de servand. & vit. in Celebr.*

340. *An sit peccatum mortale, offerre San-
crificium sine necessitate extra loca deputata?*
R. Cum communi, esse peccatum mor-
tale ob graves prohibitiones.

341. *An sit aliqua poena hys facto incur-
renda de jure imposita celebrantibus extra loca
deputata?* R. Non esse; quia nullum jus
extat de tali poena.

342. *An pro ministrando viatico celebrari
possit in domo privata?* R. Pasqual. cum aliis
affirmativè, quia concurrunt duo præcepta,
unum de non celebrando in tali loco,
alterum de viatico; hoc postremum autem
est altioris ordinis, cui proinde in tali ne-
cessitate debet cedere alterum.

343. *An in casu necessitatis licitum sit cele-
brare extra loca deputata, in loco tamen publico?*
R. Licitum esse, tum quia jure antiqua
prohibitio Missam dici extra locum deputa-
tum, excipiunt expressè casum necessitatis;
tum quia alia etiam Leges Ecclesiasticæ non
extendunt se ad casus necessitatis.

344. *An in defectu Ecclesie liceat extra loca
deputata celebrare?* R. Licere in loco decenti,
maximè ad hoc, ut populus implere possit
præceptum de audienda Missa, tum quia hic
casus est expressus in jure, tum quia obli-
gatio legendi in Ecclesia supponit Ecclesiam
esse; si ergo non sit, cessat obligatio.

345. *An ratione itineris possit extra loca deputata celebrari?* R. Cum communi, licitum esse in defectu locorum deputatorum; quia in tali casu cessat obligatio ob defectum Ecclesiæ.

346. *Quando licet ratione itineris celebrare extra loca deputata?* Resp. Cum Pasq. in Regionibus, in quibus adsunt quidem Ecclesiæ aut oratoria, sed in itinere non occurrunt, posse celebrari singulis diebus, quibus urget præceptum audiendi Missam; quia cum in hac materia attendatur necessitas secundum quid, sufficiens erit necessitas urgentis præcepti.

347. *Quid autem in Regionibus, in quibus non sunt loca deputata Sacrificio?* Resp. Cum eodem Pasqual. videri, quod liceat legere Missam toties, quoties placuerit in loco decenti; quia dispositio legis non videtur habere locum, nisi adsit id, quod lex præsupponit; cum ergo lex de non celebrando extra loca deputata supponat dicta loca, non habebit locum, nisi eadem loca existant.

348. *An tempore pestilentia possit celebrari Missa extra loca deputata?* Resp. Omnino posse, ob periculum contrahendæ pestilentia, si Ecclesia adataur.

349. *An quando confluentem populum Ecclesia non capit, liceat extra illum celebrare?* R. Cum communi licere; quia cum Ecclesia confluentem populum non capiat, eodem modo se habet; ac si ipsa non adesset; cum igitur in defectu Ecclesiæ liceat quocumque loco decenti celebrare, licebit & in hoc casu.

350. *An in castris militum offerri possit Sacrificium?* R. Possè, ut satisfiat præcepto
de

de audienda Missa, quia accessus ad Ecclesiam est impossibilis exercitui, ideoque in se habet, ac si non esset Ecclesia.

351. *An possit in castris celebrari etiam in diebus profestis?* R. Posse pro Generalibus, & primariis ductoribus militum in eorum tentoriis, quia Sacrificium est medium omnium potentissimum ad placandum Deum, & impetrandum, quo carere vel maxime duces exercitus grave foret.

352. *An non etiam pro militibus gregariis?* R. Posset omnino, si verè christianè viverent; quia nunquam deessent, qui communicare vellent ob periculum imminens ab hostibus, quæ est causa sufficiens celebrandi.

353. *An quando ratione necessitatis est celebrandum extra loca deputata, sit necessaria licentia Episcopi?* R. Si necessitas sit evidens & notoria, simpliciter non esse necessariam licentiam Episcopi ad celebrandum in loco publico; quia universaliter urgente necessitate, obligatio legum cessat.

354. *An idem sentiendum quoad domos privatas?* R. Quoad has necessariam esse licentiam, excepto casu, quo articulus mortis & indigentia viatici urgens, aliter fieri non patitur, quia privata domus sunt specialiter prohibita, nec sunt conformes naturæ Sacrificii, quod tanquam publicum publico modo exigit offerri.

355. *An quando necessitas non est evidens, sit necessaria licentia Episcopi etiam quoad publicum?* Resp. Esse necessariam, quia tunc tanquam res disputabilis indiget iudicio & auctoritate Superioris, ut determinetur.

356. *An in mari liceat celebrare Missam?*

R. Posse celebrari, si sit necessitas, in navigiis magnis & mari tranquillo, quia de navigantibus est aliàs par ratio, ac de itinerantibus, nisi quòd in navi videatur esse periculum effusionis Sanguinis; tradunt autem periti navigationis, quòd tunc non adsit periculum, quibus proinde credendum est. Et ita concessisse referuntur Clemens VIII. & Paulus V.

357. *Quando licet celebrare in mari?* Resp. Licere non solum, dum urget præceptum audiendi Missam, aut sumendi viaticum, de quibus casibus dubium non est; sed etiam aliis diebus, quibus non est periculum, quia navigantes sunt inter illos, qui non habent Ecclesiam, proindeque super illos non cadit lex illa prohibens.

358. *An liceat celebrare in flumine?* Resp. Vix posse occurrere casum necessitatis, cum flumina non sint tam magna, ut facile arripam non possit excendi, ibique celebrari; si tamen occurreret casus, ubi excendi non posset, & urgeret necessitas viatici, iudicium Pasq. tunc celebrari posse.

359. *An in Oratoriis Regularium intra septa illorum, aut in Grangiis eorum erectis possint quilibet Sacerdotes seculares celebrare?* R. Posse; quia hòc ipso vi privilegii sunt deputata pro Sacrificio, & quidem sine limitatione ad numerum Missarum, qualis solet fieri pro Oratoriis privatis seclularium.

360. *Quale peccatum est celebrare in Ecclesia polluta?* R. Esse peccatum grave; quia est contra prohibitionem in materia gravi.

361. *Quid faciendum, si dum celebratur Missa, polluitur Ecclesia?* R. Relinquenda est Missa, si Canon non est inceptus; si autem inceptus sit, erit complenda; cum enim in Canone inchoetur Sacrificium saltem ritualiter, prævalet præceptum de perficiendo Sacrificio præcepto de non celebrando in Ecclesia polluta.

362. *Urgente necessitate, an extra loca deputata potius quam in Ecclesia polluta celebrandum?* R. Cum communi apud Pasqual. probabilius esse, quod potius celebrandum sit in Ecclesia polluta, quam extra loca deputata; quia communiter conceditur, quod urgente necessitate saltem de licentia Episcopi celebrari possit in Ecclesia polluta; quod admitti non posset, si potius celebrandum esset extra loca deputata; siquidem semper adesset aliquis talis locus decens. Aliande autem Ecclesia polluta habet saltem in actu primo habilitatem ad sacrificandum in ea, quam locus non deputatus non habet, & inhabilitatem in actu secundo potest suppleri necessitas urgens.

363. *An aliquando de jure liceat celebrare Missam in Ecclesia polluta?* R. Quando in tali Ecclesia solet asservari Eucharistia ad ministrandum viaticum, posse in ea singulis septimanis celebrari Missam ad renovandam Eucharistiam; quia quando conceditur finis, hoc ipso conceduntur media necessaria ad finem. Ex quo capite etiam tempore interdicti in hunc finem conceditur semel in hebdomada celebratio, qua
tamen

tamen debet fieri januis clausis; quia non conceditur, nisi in quantum ad finem necessarium est.

364. *An ex causa necessitatis concedere possit Episcopus, ut celebretur in Ecclesia polluta?* R. Posses; quia in casu necessitatis potest Episcopus dispensare in sacris Canonibus, quando dispensatio non est prohibita, aut reservata à jure vel consuetudine.

365. *An aliquando sine licentia Episcopi liceat in Ecclesia polluta celebrare?* R. Licet, si sit necessitas, quæ de se solvat obligationem, sitque ita urgens, ut non possit recurri ad Episcopum; tunc enim habet locum Epychia, quâ respiciendo ad mentem Superioris judicamus, quod Episcopus non erat negaturus licentiam, eò quod judicasset casum non comprehendi in lege.

366. *Quanta debet esse necessitas, ut Episcopus possit dare licentiam ad celebrandum in Ecclesia polluta?* R. Requiritur quidem causam gravem, non tamen ita gravem, ut non sufficiat ordinaria in genere gravi; quia agitur de dispensatione in lege purè Ecclesiastica, & quæ non est de reservatis, sed solum de consuetudine commissa est Episcopis; igitur non requiretur causa gravior, quàm in dispensatione in cæteris legibus ordinariis.

367. *An si contingat in Ecclesia polluta celebrari, maneat reconciliata?* R. Remanere reconciliatam substantialiter, quia restituitur illi id, quod erat ablatum quoad substantiam, scilicet oblatio Sacrificii, quæ aliunde

aliunde requiritur etiam ad reconciliandam Ecclesiam, tanquam ultimum complementum reconciliationis.

368. *An non saltem requiratur etiam reconciliatio ritualis?* Resp. Requiri & illam, ut sit perfectè & integrè reconciliata; quia quando Ecclesia præscribit aliquid faciendum sub certis ritibus, si fiat sine ipsis, debent postea suppleri, ut patet de solennitatibus Baptismi & Matrimonii.

369. *An consecratio Ecclesie possit committi simplici Sacerdoti?* R. Posse à summo Pontifice, quia non est actus Ordinis Episcopalis ex institutione Divina, sed ex institutione Ecclesie tantum.

370. *An si in Ecclesia nondum consecrata offeratur Sacrificium, remaneat consecrata?* R. Negative; quia in Sacrificio nulla exercetur in ipsam Ecclesiam tanquam subjectum sanctificandum actio; & aliàs omnis locus, in quo celebratur, consecraretur. Quòd verò Ecclesia polluta reconcilietur, est dispar ratio, quia illa non amittit consecrationem, sed tantum polluitur, non in se, sed in hominum opinione, & ideo pro reconciliatone quoad substantiam non requiritur aliqua actio, quæ in ipsam inducat aliquam sanctitatem, sed sufficit talis, quæ illam restituat opinioni hominum.

371. *Quando amittit Ecclesia consecrationem, ut de novo consecrari debeat?* Resp. Tunc, quando vel in totum, vel majori ex parte simul destruitur, quocumque modo fiat hæc destructio; quia destruitur subjectum

jectum consecrationis, quo destructio non potest manere consecratio.

Ecclesiarum pollutio.

372. *Quod modis polluantur Ecclesia consecrata aut benedicta?* R. Quatuor modis: Per homicidium, effusionem sanguinis humani, effusionem seminis humani, & sepulturam excommunicatorum aut infidelium.

373. *Quale homicidium debet esse, ut polluat Ecclesiam?* R. Debere esse opere ipso commissum, liberè volitum, graviter peccaminosum, & injuriosum solum ipsi Ecclesie, quatenus etiam per Judicis sententiam in Ecclesia occisio facta Ecclesiam polluit.

374. *Qualis effusio sanguinis polluit Ecclesiam?* R. Debere esse effusionem sanguinis solius hominis, ejusque vivi, mortaliter peccaminosam, eamque ex vulnere gravi.

375. *Qualis effusio seminis polluit Ecclesiam?* Resp. Stolum effusionem seminis humani in se directè voluntariam, & mortaliter peccaminosam, & quidem in esse externo, seu ex opere aliquo externo, non solùm ex cogitatione interna secutam, eamque abundantem.

376. *Qualis sepultura Excommunicatorum, vel Infidelium polluit Ecclesiam?* R. Sepultura debet esse completa, aut saltem per modum depositi; debuit fuisse excommunicatus vitandus, vel infidelis, quamvis infans tantùm fuerit, nisi sit natus ex alterutro saltem parente fidele.

377. *An requiratur publicitas actionum pollutivarum.*

Quarum, ut Ecclesia censetur polluta? Resp. Requiritur, Ex Cap. Significasti Adult. Quia pollutio Ecclesie est maculatio sanctitatis, quam habet Ecclesia ex benedictione, vel consecratione; maculatio inquam non in se, sed in hominum opinione; ad hoc autem publicitas necessaria est.

378. An Ecclesia polluta reconciliatio possit fieri à simplici Sacerdote? R. Si fuit tantum benedicta, potest ex communi sententia à simplici Sacerdote reconciliari; si verò fuit consecrata à solo Episcopo, vel ex commissione solius Pontificis ab inferiori Sacerdote.

Altare.

379. An Altare sit necessarium ad celebrationem Missæ? R. Esse necessarium ex gravi Ecclesie præcepto.

380. Quale debet esse Altare? R. Debere esse lapideum, & ex uno lapide, posse autem esse vel fixum, vel mobile, seu, ut vocant, portatile aut viaticum, quodlibet ab Episcopo consecratum.

381. An sponte parvitate mensæ Altaris adhiberi possit ad consecrationem parva hostia? Resp. Possit; quia quantitas panis consecrandi non est determinata à jure, & formæ etiam in eadem civitate sunt inæquales; cur igitur ex occasione minoris Altaris non possit minor hostia adhiberi.

382. An reliquiarum sanctarum repositio in Altari sit de substantia consecrationis? Resp. Cum communi, non esse; quia in jure, ubi

ubi fit mentio de consecratione Altarium, nihil prorsus dicitur de Reliquiis, nec ullius talis præcepti vestigium est.

383. *An si celebretur in Altari non consecrato, remaneat consecratum?* R. Non remanere, quia harum rerum legalis vel ritualis sacratio pender à voluntate instituentis has vel illas caremonias, per quas reddantur sacræ, inter quas non est celebratio Missæ.

384. *Quomodo amittit Altare consecrationem?* R. Ex jure duobus tantum modis amittere, nempe si motum aut enormiter fractum fuerit. *Capit. quod in dubiis de consecr. Eccl.*

385. *An Sacerdos celebraturus, teneatur explorare, an Altare sit consecratum, vel integrum?* R. Non teneri, sed sufficere, quod sit expositum celebrationi; hoc ipso enim, quod sit sic expositum, debet præsumi habere necessaria ad celebrationem.

386. *An ratione necessitatis liceat offerre Sacrificium sine Altari consecrato, ubi non est liberum exercitium Religionis Catholica?* R. Cum Pasqual. posse; quia in tali loco lex de Altari adhibendo censetur impossibilis, cum supponatur, Altare non posse facile haberi; lex autem observatu impossibilis non obligat.

387. *An ratione necessitatis possit offerri Sacrificium sine Altari, etiam ubi est liberum exercitium Religionis Catholica?* R. Cum Pasqual. valde probabile esse, quod necessitas ministrandi viaticum moribundo, sit sufficiens causa ad celebrandum sine Altari; quia administratio viatici fundatur in lege Divina; altera autem est pure humana, ergo illa prævalere potest.

338. An in Altari fixo, consecrato, in-
segro etiam extra Ecclesiam posito, liceat ce-
lebrare sine ulteriori licentia? Respond. Li-
cere, quia Altare fixum acquirit jus unctione
consecrationis, ut super ipso in illo loco
celebrari possit, quò jure stante, hoc ipsò
conspurgit in unoquoque facultas celebrandi
ibidem.

389. At nunquid sacri Canones prohibens
celebrari extra Ecclesiam consecratam, aut be-
nedictam? R. Hodie sufficere, quòd locus
sit deputatus tantum ad Divinum cultum,
quòd habet Altare consecratum. Deinde
Canones illi intendunt tantum, ut non
celebretur in locis prophanis, quòd hic
maneret adhuc integrum.

390. An in quacunque Ecclesia celebrari possit
à quocunque sacerdote super Altari portatili?
R. His temporibus posse etiam in Orato-
riis deputatis, uti constat ex praxi quoti-
diana, nec est ulla prohibitio, ut non ce-
lebretur in Altari portatili, sed solum ut
non celebretur extra Ecclesiam.

Altaris ornatus.

391. Suntne mappa, seu tobalea necessaria
ad Altare pro Sacrificio Missæ? R. Esse ne-
cessarias ex Constitutione Ecclesiæ, Cap.
Altaris palls, de Consecr. dist. 1.

392. Quot requiruntur mappa seu tobalea?
R. Juxta Rubricam ex Cap. si per negligentiam,
de Consecr. dist. 1. debent esse tres; potest
tamen unica duplicata, si accedat altera,
aut una sola triplicata esse sufficiens; imò
sufficiet.

sufficiet, si in medio Altaris, ubi calix & hostia subsistunt, triplicetur. Aliqui iudicant, sufficere etiam duas tantum mappas, & quod Rubrica dicat, unam debere protendi utrinque usque ad terram, est tantum pro decentia.

393. *Ex qua materia constare debent hae mappae?*

R. Debere esse ex linteo lino, non autem ex laneo vel sericeo. Vix dubium est, posse esse etiam ex canabe, cum sit species lini, & ad eisdem usus à natura instituta. Probabile etiam est, posse esse ex gossipio, quia à Plinio computatur etiam inter lini species.

394. *An mappae Altaris debeant benedici?* R.

Vi rubricae benedicendas esse; posse tamen sine peccato adhiberi non benedictas; quia Rubrica est tantum directiva, nec extat ulla alia lex, quae induceret obligationem sub peccato.

395. *An adhibita mappae prophana possint restitui usibus prioribus?* R. Posse; quia non hoc ipso acquirit Ecclesia earum dominium, nec deputantur in usum sacrum, sed conceduntur ad tempus.

396. *An & quale peccatum sit, uti mappae immundis aut laceris?* R. Esse vel veniale vel mortale, pro quantitate defectus, quia est contra reverentiam debitam sancto Sacrificio & cultui Divino.

397. *An & quale peccatum sit, sine mappis celebrare,* Resp. Si id fiat sine necessitate, juxta omnes esse peccatum mortale, non quod fiat contra aliquod speciale praeceptum, sed quia in re gravi, concernente reverentiam Sacrificii, & honorem cultus Divini fiat contra usum universalis Ecclesiae.

398. *Quid autem in casu necessitatis?* Resp. Si necessitas sit gravis, v. g. ad ministrandum viaticum, nec esse veniale, quia hæc necessitas in Jure Divino naturali fundata prævalet.

399. *An Altare ornandum sit pallio, seu antependio?* R. Nullum esse peccatum, si illud non adhibeatur, maximè si deficiat ratione paupertatis Ecclesiæ; quia pallium adhibetur purè ad ornatum & decentiam, ideo ejus defectus non erit irreverentia.

400. *An Altare ornandum sit Cruce in medio posita?* R. Esse ornandum vi rubricæ, quæ quia nihil dicit de Crucifixo, satisfaciet, si sola crux adhibeatur, quam etiam adhibere non est obligatio sub mortali, cum de tali obligatione non constet.

401. *An Crux sit necessaria in Altari, ubi conservatur Eucharistia?* R. Cum communi, si Eucharistia sit clausa, debere adhiberi Crucem, quia Rubrica universaliter loquitur; si verò Eucharistia sit exposita venerationi, aliqui dicunt debere adhiberi; alii judicant non esse necessarium, sed posse adhiberi.

402. *An Crux sit adhibenda, quando icon Altaris continet Crucem, vel Crucifixum?* Resp. Probabile quidem est, non esse necessarium, si Crux non sit nimis altè locata; probabilius tamen est, & conformius Rubricæ, si adhibeatur; quia Rubrica præscribit collocari super Altare intra candelabra. Unde etiam judicant aliqui, non satisfieri Rubricæ, si Crux collocetur in summitate Tabernaculi, nisi fortè Tabernaculum fores satis demissum.

403. *Quæ causa excuset etiam à veniali omissionem Crucis in Altari?* Resp. Excusare quamcunque rationabilem causam, quia hoc ipso honestatur talis ommissio, redditurque licita.

404. *An & qualiter Missale sit necessarium?* R. Celebrare sine Missali per se esse peccatum mortale, ob periculum omittendi aliquam partem notabilem, aut committendi errorem gravem.

405. *Quid si autem celebrans ita tenent memoriâ Missam, ut absq̃ probabile periculum errandi?* Resp. Tunc ex justa causa posse celebrari, esse valde probabile, quia cessat finis, ob quem debet adhiberi Missale.

406. *An Missale sit benedicendum?* Resp. Non esse benedicendum, quia est tantum instrumentum ad subministrandum memoriæ, quæ recitanda sunt.

407. *An & qualiter candelabra sunt necessaria pro Sacrificio?* R. Ex Rubrica debere adhiberi minimum duo; sed possunt esse ex quacunque materia, & possunt eadem servire etiam communibus usibus, quia sunt tantum sustentacula luminis.

408. *An esset saltem veniale, celebrare sine candelabris?* R. Non futurum, dummodo tamen lumen adhiberetur; quia candelabra non præscribuntur ratione sui, sed ratione luminis; si ergo lumina aliunde adhibeantur, parum refert, si adsint candelabra.

409. *An & qualiter lumen sit necessarium in oblatione Sacrificii?* Resp. Adhibendum esse sub peccato mortali. *Ex Capis. Litteras, de Celebrat.*

Celebrat. Missar. & consuetudine universali
Ecclesie, communique sensu Doctorum.

410. *An sit obligatio adhibendi duo lumina?*
R. Si duo haberi nequeant, probabilius
videri, quod ex quavis causa rationabili
etiam propriæ devotionis possit celebrari
cum unico lumine; quia quod duo ad-
hibeantur, non est præcepti, sed decentiæ.

411. *An inchoatum Sacrificium possit quis
prosequi, si lumen extinctum non possit reaccendi?*
Resp. Si post consecrationem extinguatur
lumen, dubium non esse, quod debeat con-
tinuari Missa, quia præponderat integritas
Sacrificii. Si autem ante consecrationem,
Pasqualigus tenet, quod dummodo Missa
inchoata sit, debeat continuari; quia dum
Sacrificium incipit cum lumine, servatur
ritus præscriptus; quod autem postea ex-
tinguatur, est per accidens; & quod reac-
cendi nequeat, devenitur ad casum impos-
sibilem, in quo cessat legis obligatio.

412. *An ex causa necessitatis possit offerri
Sacrificium sine lumine?* Resp. Communem
quidem sententiam esse, quod in nullo casu
liceat; eam tamen videri Pasqualigo difficilem
saltem in casu, qui fundatur in Jure Divino
naturali, ut in simili aliàs dictum est.

413. *Ex qua materia debet lumen adhiberi
pro Sacrificio?* R. De jure quidem nullam
obligationem esse adhibendi lumen ex cera,
si tamen hoc habeatur, fore veniale, adhi-
bere ex alia materia, propter munditiam ad
Sacrificium requisitam. Si verò cera non adsit,
potest adhibere ex oleo, adipe, sevo, &c.

414. An pro elevatione sit accendendus specialis cereus? R. Quamvis id laudabile sit & decens, non tamen esse ullam obligationem, quia Rubrica est solum directiva.

415. Quanta debet esse necessitas, ut possimus uti pro Sacrificio lumine ex oleo, vel sevo? R. Probabilius, hoc ipso, quod velim legere Sacrum, & desit cera, adhibere posse sebum, vel oleum.

Apparatus pro Sacrificio.

416. Quo jure requiritur calix ad Sacrificium Missae? R. Ex institutione Christi saltem quoad substantiam, quatenus adhiberi voluit vas aptum ad ministrandum potum.

417. Prohibita est aliqua materia, ex qua calix factus adhiberi non possit pro Sacrificio? Resp. Calicem (pari passu loquendum de patena) prohibitum esse ex ligno. Cap. vasa de Cons. dist. 1. Item ex aere, aurichalco, aut vitro. Cap. ut calix, dist. 1.

418. Ex qua ergo materia permittuntur? Respondet. Ex auro, vel argento, aut saltem ex stanno. In capit. ut calix, de consecr. dist. 1.

419. An qui offerret Sacrificium in vasis ex materia prohibita, peccaturus esset graviter? R. Omnino, Ex Cap. fin. de celebr. Miss. Ubi consecrans in scypho ligneo, privatur in perpetuum officio & beneficio.

420. An seclusa paupertate, possit adhiberi calix & patena ex stanno? R. Valde probabile esse, quod possit, ex ipsa Rubrica.

421. An Calix possit adhiberi plumbeus?

R.

R. Negativè, quia videtur esse materia inhabilis, eò, quòd facillimè fordes contrahat, ac, etiam qualitatem quandam plumbeam diffundit in potum contentum.

422. *An saltem possit confici calix ex aurichaleo, are, &c. deauratis?* R. Probabiliùs posse; quia cessat finis, ob quem hæ materiae sunt prohibitae, scilicet quia contrahunt rubiginem, & provocant vomitum.

423. *An calix constare possit ex lapide?* R. Posse, si sit non vulgaris, durus, optimè polibilis; quia talis non imbibit species, propter quod posset esse materia inepta.

424. *An calix eburneus posset adhiberi?* R. Cum Fasqualigo, videri materiam ineptam; quia recipiendo vinum, maculas contrahit, quæ non possunt abstergi; ideoque non maneret vas mundum.

425. *An sufficiat, si sola cuppa calicis constet ex materia debita?* R. Sufficere, ut constet ex ipsa Rubrica.

426. *An patena & calix debeant in parte interiori esse inaurati?* R. Debere, & quidem si sint ex materia de se inhabili sub gravi peccato, inaurati esse debent, secùs si sint ex habili.

427. *Ex qua materia debet esse pyxis, in qua consecratur Eucharistia?* R. Usus obtinuisse, quòd sequatur conditionem calicis, nulla tamen est circa hoc determinatio, sive in Jure, sive in Rubrica.

428. *An calix cum patena debeant necessariò consecrari?* Resp. Non posse adhiberi sub peccato mortali ad Sacrificium, nisi conse-

eratos, per se loquendo; quia consecratio est ritus in materia gravi.

429. *An saltem in necessitate liceat celebrare sine calice consecrato?* R. Quoad hoc sentiendum conformiter ad ea, quæ dicta sunt de Altari consecrato, pag. 334. n. 387.

430. *An si celebretur cum calice non consecrato, remaneat consecratus?* R. Non remanere; ratio est eadem, quæ data est de Altari, pag. 334. num. 383.

431. *An pyxis, in qua consecratur Eucharistia sit necessario benedicenda?* R. Non esse, quia in iure nullum extat præceptum. Rubrica autem est solum directiva quoad hoc.

432. *An idem dicendum de lunula in ossensorio, seu Monstrantia, & de fistula argentea, per quam Pontifex sumit Sanguinem Sacrum?* R. De his nec Rubricam quidem extare; conveniens tamen est, benedici eadem benedictione, quâ pyxis.

433. *Qualiter amittunt calix & patena consecrationem?* Resp. Tunc, quando ita per fractionem amittunt suam formam artificialem, ut non sint amplius apta pro Sacrificii ministerio; pereunte enim subjecto, debet perire forma.

434. *An calix amittat consecrationem, si cuppa separetur à pede?* R. Non amittere, si separetur à pede tornatili, si iste non sit fractus; quia simpliciter non amittitur forma ejus artificialis; amittere autem, si separatio cuppæ à pede fiat per fractionem; quia amittitur forma artificialis.

435. *An si cuppa calicis amittat longò usû*
desu-

deaurationem, amittat etiam consecrationem?

¶ Si aliunde materia calicis est per se habilis, non amittit consecrationem; quia non sola deauratio consecratur, sed totus calix. Neque deperdit calix per deaurationis attritionem suam formam artificialem. Aliud sentiendum, si materia de se inhabilis, reddatur habilis per solam inaurationem; quia tunc deperditâ inauratione, manet calix inhabilis, consequenter nec consecratus.

436. *An si calix consecratus inauratur, amittat consecrationem?* Resp. Affirmativam esse communioem; negativam tamen esse valde probabilem; quia manet idem calix quoad formam; majorque pars sacra trahit ad se minorem; nec Ecclesia noviter dealbata, nec corporale noviter amydo tinctum, perdit consecrationem aut benedictionem; aliunde execratio rerum consecratarum odiosa est, ideoque in casu dubio non inducenda.

437. *An per usum prophanos sacrilegos execratur & violentur sacra vasa?* *¶* Minimè, conveniet tamen illa simplici benedictione reconciliari. Si autem violarentur per sanguinis, aut seminis humani effusionem, deberent ab Episcopo reconciliari.

438. *Qualis apparatus exigatur pro calice?* *¶* Exigi purificatorium ad detergendum calicem; pallam parvam ad cooperiendum; bursam, in qua reponatur corporale; velum, quò calix operiatur; & corporale, quod super Altare extendatur. Inter hæc velum & bursa non sunt necessaria ad Sacrificium,

nec est ullum præceptum adhibendi, pertinent tamen ad ornatum & decentiam, & ideo non nisi ex necessitate omittenda.

439. *An purificatorium sit benedicendum?*

R. Pasqualigum referre, quod in praxi non benedicatur. Illud certum est, quod de eo nulla specialis mentio fiat in Rubricis, aut alibi; nisi dicatur, comprehendit sub nomine Tobalarum & Mapparum, quarum benedictione dicunt alii benedicendum etiam purificatorium.

440. *Ex qua materia constare debet purificatorium?*

R. In praxi semper adhiberi lineam; quia tamen nullibi quidquam de hoc exprimitur, existimat Pasqualigus, dummodo sit mundum ex materia apta ad extergendum calicem & manus, posse adhiberi.

441. *An palla sit necessaria, & qualis esse debeat?*

R. Esse necessarium de facto adhiberi pallam, & quidem sub obligatione peccati mortalis, ad evitandum periculum, ne aliquid indecens incidat in calicem consecratum; quia cum hodie corporali tequeat calix, ut olim tegebatur, palla ad hoc substituta utendura est.

442. *Ex quali materia debeat esse palla, & an benedicta?*

R. Mihi probabilius videri cum communiori, quod debeat esse ejusdem conditionis cum corporali; quia per divisionem pallæ à corporali non fuit mutatum præceptum quoad illam partem corporalis, quæ calix cooperiebatur, sed solum ad majorem commoditatem fuit separatio permessa; ergo sicut olim operiri debuit

debut calix parte corporalis, ita nunc censebitur operiri ipsâ parte corporalis, quamvis à corporali separata.

443. *Ex qua materia debet esse corporale?* R. Ex linteo lineo. *Ex Capit. Consulto, de Consecrat. dist. 1.* Canabem autem & gossipium jam alibi diximus species lini esse probabiliter.

444. *Quale peccatum est celebrare sine corporali?* Resp. Esse peccatum mortale, ut colligitur ex cit. *Cap. Consulto.*

445. *An Corporale debeat necessario benedici?* Resp. Sub peccato mortali non posse, nisi benedictum adhiberi ad Sacrificium.

446. *Quando amittit corporale suam benedictionem?* R. Unicum casum assignari communiter à DD. quando ita laceratur, ut non possit amplius inservire pro suo munere.

447. *An ex causa necessitatis liceat sine corporali offerre Sacrificium?* Resp. Quoad hoc idem sentiendum, quod dictum est de Altari consecrato, pag. 334. n. 387.

448. *A quibus corporalia lavanda sint?* R. Ex officio à Diacono, vel minimum à Subdiacono; nam usus *Cap. Nemo de Consecr. dist. 1.* extendit ad eum, qui ex vi sui muneris calicem tangere potest.

449. *An tota lotio à ministro in Sacris constituto peragenda sit?* R. Solùm primam à tali peragenda, & aquam illam in sacrarium proficiendam. Possunt ulterius à quocunq; lavari.

450. *An & quantum peccaturus esset laicus, si primam lotionem perageret?* R. Cum communiori,

niori, non esse plus quàm venialiter peccatum; quia in tantum peccaret, in quantum attingeret; attingere autem sacros apparatus, juxta communem est solum veniale.

451. *An ergo corporalia, palla, &c. à laicis tangi nequeunt?* R. Corporalia & palla, &c. etiam postquam benedicta sunt, posse tangi à laicis, antequam fuerunt in usu sacro; quia contactus prohibetur, vel ratione unctionis, quæ fit in sacris vasis, vel ratione contactus specierum consecratarum, qui fit in linteis lineis, quæ tamen postquam semel lota sunt, liberè tangi possunt, donec denuò ad sacrum usum adhibeantur.

452. *Quis autem potest prædicta tangere, dum in se actu continent Corpus aut Sanguinem Christi?* R. Sub peccato mortali nemo, nisi Sacerdos aut Diaconus.

Vestes Sacrae.

453. *An sine necessaria vestes Sacerdotales in oblatione sacrificii?* R. Illas ex institutione Ecclesie necessarias esse. Ex Cap. *Episcopus, de Consecrat. dist. 1.* Et Cap. *Vestimenta, ead. dist.* quæ autem & quot, qualésque sunt hæ vestes, dictum est pag. 226. n. 43.

454. *Ex qua materia constare debent vestes sacrae?* R. Nihil quoad hoc esse in jure determinatum. Ex usu tamen constat, Amictum & Albam confici ex lino; Cingulum ex quacunq̃ materia ad cingendum apta; Casulam, Stulam, Manipulum pariter ex quacunq̃ materia apta ad earum functionem dummodò sit decens Ministerio

Sacer-

Sacerdotali. Idem est de Pluviali & Dalmaticis.

455. *Qua forma artificialis, & qui colores sunt vestium sacrarum?* Resp. Formam esse illam, quæ hodie in usu est, & facta ipsa approbata & instituta ab Ecclesia. Colores etiam ex consuetudine quinque adhibentur, nempe: Albus, Ruber, Viridis, Violaceus, Niger, præscripti etiam in Rubrica.

456. *An hi colores cadant sub obligationem?* R. Eos esse tantum sub Rubricis directivis, posse tamen venialiter peccari indebitò eorum usu, ac etiam mortaliter, ut si quis pro Missa Paschali adhiberet nigrum colorem. Porro aureus color valet pro omnibus; quia ad eum concurrunt præcipui colores.

457. *An sint alia etiam vestes sacræ?* R. Esse Pluviale, Dalmaticam & Tunicellam, quarum materia & colores conformes sunt Casulæ: Formæ verò & usus diversi.

458. *An omnes hæ vestes sint benedicendæ?* R. Vestes omnes pro Sacrificio à Sacerdote adhibendas, benedicendas esse. *Ex Cap. Vestimenta, de Consecr. dist. 1.* Cùm specialiter deputatæ sint ad tam sacrum ministerium, unde & sacræ vocantur.

459. *Quid de Pluviali & Dalmaticis?* R. Probabilius & hæ benedicendas esse ob decentiam Divinorum Officiorum & sacrarum functionum, cùm computentur etiam inter vestes sacræ, & ex Decretis Pontificum ministri debent esse induti vestibus sacris, habentque suam sacram significationem, & earum benedictio habetur in Missali Romano vel Pontificali.

460. *An vestes sacerdotales per ipsum usum maneat benedictæ?* Resp. Idem dicendum esse, quod dictum est de calice pag. 342. n. 430. quamvis de vestibus facilius concedi posset, cum tantum benedicantur.

461. *Quomodo sacræ vestes amittunt benedictionem?* Resp. Tunc solum, quando irumpuntur aut lacerantur, ut amittant formam suam artificialem, & non sint amplius habiles pro functione, cui inservire debent. *Ex Cap. quod in dubiis de cons. Eccl.*

462. *An quando aliqua vestis successivè per partes paulatim reficitur, amittat benedictionem?* R. Negativè, etiamsi muretur secundum majorem partem; quia nunquam fit talis mutatio, quæ destruat ejus formam.

463. *An partes vestis sacræ connexa inter se aut vitis sericis, aut nodulis amovibiliter, si separantur ab invicem, perdant benedictionem?* R. Non perdere; quia tunc forma illarum vestium includit in substantia illam amovibilitatem, & ideo exercitium illius non est contra, sed potius juxta naturam formæ illius.

464. *Quid si autem fiat separatio partis per dissolutionem?* R. Si pars illa sit notabilis, uti esset manica Albæ, amittet benedictionem, quia Alba deficiente etiam unâ manicâ fit inhabilis ad functionem, pro qua est destinata.

465. *Si ab aliqua veste detrahatur pannus interior totus, an perdat benedictionem?* R. Si exterior manet integer, non amittet benedictionem; quia pannus interior accessorius est, & extra formam sacræ vestis.

466. An vestis duplicata ex una parte pro uno, ex altera pro altero colore ferviens, si separatur in duas partes, amittat benedictionem? R. Non amittere; quia lingulae illae partes sunt benedictae, & per accidens coeunt in unum, ideoque si separantur, tollitur tantum unio, non forma, nec benedictio.

467. Si ex manipulis fiat stola, aut ex stola manipulus, debetne de novo benedici? R. Si non fiat additio novae materiae, aut additio & detractio non sit secundum majorem partem, non debere benedici; quia non fit mutatio formae, & minor pars addita, trahitur ad communicandum in benedictione.

468. Si ex pluribus amictibus fieret una alba, ex pluribus manipulis una stola, ex pluribus stolis una casula, essetne opus nova benedictione? R. Esse opus, quia concurrerent ad novam vestem, & novam formam artificialem, proindeque ista vestis non esset benedicta in sua forma.

469. Quid si autem illae partes dissuereantur, & redirent ad suam priorem formam? R. Aliquos sentire, quod non deberent de novo benedici; quia non perdiderunt suam formam; alios vero existimare, quod deberent benedici; quia etsi materialiter servaverint suam formam, formaliter tamen novam constituebant, nec poterant dici plures stolae aut manipuli, &c.

470. An vestes sacrae amittant benedictionem, si à laicis adhibeantur ad usus profanos? R. Non amittere, quia non perdunt suam formam; aliunde nec polluuntur, quia pollutio non habet locum, nisi ubi à jure disponitur.

471. Quando cingulum amittas benedictionem?
 R. Quaecunque illius pars manet adhuc
 apta ad cingendum, illa non amittet be-
 nedictionem. Idem est, si antequam to-
 taliter rumpatur, partes inter se conn-
 stantur, quia non deperditur forma.

472. Quid si autem in duas partes ruptum
 iterum connectatur? R. Perdere benedictio-
 nem, si neutra pars sufficit pro cingendo,
 quia perdidit formam. Si autem una pars
 sufficit pro cingendo, altera ipsi conjuncta
 recuperabit benedictionem, quia tanquam
 accessoria trahetur ad communicandum in
 benedictione cum majori.

473. Potestne adhiberi in defectu cinguli
 stola? R. Possé, quia cingulum non re-
 quirat certam materiam, sed sufficit quæ-
 cunque de se apta ad cingendum; &
 aliunde utrique est benedictio communis
 sub generali vestium benedictione.

474. An liceat uti stola pro manipulo, &
 vicissim? R. Licere in casu necessitatis, quia
 sunt vestes simul benedictæ, & formam artifi-
 cialem ferè eandem habent præter aliquam
 extensionem. Imò plurimi judicant, id etiam
 extra casum necessitatis fieri posse, dummodo
 manipulus possit per crucem in pectore locari.

475. An & quale peccatum sit, celebrare
 cum vestibus sacerdotalibus non benedictis? R.
 De se esse peccatum mortale. Ex Cap. ve-
 stimenta, de Consecr. dist. 1.

476. An tamen detur parvitas materiae?
 R. Probabilius dari, ac proinde cum cingulo
 non benedicto, & secundam aliquos cum
 manipulo

manipulo aut stola non benedictis celebrare erit solum veniale; & si occurrat aliqua rationalis causa, nullum prorsus peccatum erit. Quod detur parvitas materiae, inde habetur, quia ornatus sacerdotalis est per modum unius totius, & taliter etiam benedicitur; cum ergo simus in materia totius divisibilis, debet admitti parvitas materiae.

477. *An aliquando liceat celebrare cum vestibus sacerdotalibus, quarum nulla sit benedictio?* R. Id licere urgente gravi necessitate; quia benedictio est solum de Jure Ecclesiastico, quod non praesumitur velle impedire majus bonum.

478. *An in omissione alicujus vestis sacerdotalis in celebratione locum habeat parvitas materiae?* R. Habere locum ex eadem ratione, quae data est proximè, n. 476.

479. *Quae ergo vestes censenda sunt parva materia?* R. Communis sententia admittit de cingulo, cum sit potius accessorium vestis, quam vestis. De manipulo etiam non habetur magna difficultas, cum non fuerit introductus eò fine, ut esset inter vestes, sed olim erat tantum sudariolum pro oculis, ore, naribus obstergendis, & aliunde respectu totius ornatus sacerdotalis videtur esse pars exigua.

480. *An ligamen Casulae possit adhiberi pro cingulo?* Resp. Possè; quia aliunde cingit Sacerdotem.

481. *An ex causa necessitatis liceat celebrare sine aliqua ex vestibus sacerdotalibus?* R. Licere; siquidem potest esse talis necessitas, quae

quæ prævaleat præcepto purè Ecclesiastico, ut aliàs dictum.

482. *Quod gradus necessitatis considerari possunt?*
 R. Tres: Primus est gravissimus, ut ad evitandam mortem, aut aliud gravissimum damnum. Secundus gravis, uti esset necessitas ministrandi viaticum, aut offerendi Sacrificium, pro aliqua gravi indigentia, aut implendi præceptum naturale Divinum de offerendo Sacrificio. Tertius est communis & ordinarius, ut est præceptum audiendi Missam, aut necessitas implorandi Divinum auxilium pro speciali indigentia.

483. *An in secundo & tertio necessitatis gradu possit offerri Sacrificium sine stola?* Resp. Non posse sine peccato mortali; quia stola in pectus per Crucem defluens, est speciale signum potestatis sacerdotalis, ex qua Sacerdos offert Sacrificium.

484. *An in tertio necessitatis gradu liceat celebrare sine aliqua ex vestibus minoribus?*
 R. Licere; quia sunt parva materia, cui proinde etiam necessitas communis prævalere potest.

485. *An in casu gravis, seu secundo necessitatis possit celebrari sine aliqua ex vestibus majoribus?* R. Posse, dummodò non sit defectus stolæ; quia minor necessitas, ut sæpè dictum est, debet cedere majori, ut minor obligatio majori.

486. *An ex necessitate ejusdem secundi gradus liceat aliquando celebrare absque ulla ex vestibus majoribus, aut minoribus?* R. Numquam licere, ita communis sensus est Doctorum; quia
 Sacri-

Sacrificium, sicut exigit ex natura sua publicum ministrum, ita exigit, ut quæ talis accedat ad offerendum, adeoque cum insignibus sensibilibus suæ potestatis, saltem aliquibus. Et juxta aliquos sufficeret sola stola, quæ est vestis propria Sacerdotis.

487. *An ex causa gravissima seu primi generis possit celebrari sine omni veste sacra?* R. Probabilius videri quod non liceat, quamvis aliqui contrarium sentiant; quia licet leges humanæ præcisè, quæ tales, non possint obligare cum periculo vitæ; quia tamen lex Ecclesiæ de usu sacrarum vestium est talis, quæ applicat legem naturalem & Divinam obligantem ad adhibendum aliquod signum ministerii, quod sustinet Sacerdos offerendo Sacrificium; ideo ratione istarum legum potest obligare cum periculo vitæ.

488. *An omittere aliquam ex sacris vestibus ex inadvertentia, oblivione, &c. sit peccatum?* Resp. Si hæc causæ sunt culpabiles, non excusabunt à peccato, sicut in aliis materiis.

489. *An & quale peccatum sit celebrare cum vestibus sacerdotalibus sacris, immundis aut laceris?* Resp. Cum communi, celebrare cum notabiliter talibus, esse peccatum mortale. *Ex Cap. vestimenta de Cons. dist. 1.*

490. *An saltem in casu necessitatis liceat tales vestes adhibere?* R. Nisi vestes essent planè ludicræ, liceret cum iis celebrare in casu gravis necessitatis; quia necessitas reddit licitum, quod aliàs non est licitum. *Ex Cap. quod non est, de Reg. Juris.*

491. *Ubi debes Sacerdos induere sacras vestes pro Sacrificio?* R. In Sacristia, & non in Altari, quia ex Altari Episcopi sumunt illas. Si tamen foret necessitas, aut consuetudo, saltem ex medio Altaris non deberent sumi, sicut sumuntur ab Episcopis, sed ex aliquo cornu Altaris.

492. *An teneatur Sacerdos, dum induit sacras vestes, orare preces prescriptas?* R. Rubricam illam esse tantum directivam.

493. *An S. quale peccatum sit, uti sacris vestibus ad usus prophanos?* R. Cum communi, esse ex genere suo peccatum mortale, quia per benedictionem segregantur à communibus usibus, & dedicantur obsequiis Divinis.

494. *An ergo nec in Comædiis uti licebit?* R. Aliquos permittere usum, si Comædiæ sint sacrae, & in loco sacro. Interim tamen & hoc videtur esse contra *Capitul. vestimenta eis*. Ubi habetur, quod aliis usibus servire non debeant, quam Ecclesiasticis.

495. *An liceat sacris vestibus induere corpora Sacerdotum defunctorum, dum sepeliuntur?* R. Consuetudinem illam esse licitam, & servata est in praxi à temporibus S. Gregorii.

496. *An sacra vestes confici possint ex vestibus prophanis?* Resp. Posse, quamvis usui profano inservierint; quia nec extra prohibitió, nec est ex natura rei illicitum, estque praxis quotidiana.

497. *Quales debent esse vestes communes celebraturi Missam?* R. Quamvis aliqui iudicent, peccare mortaliter eum, qui celebrat vestitus habitu laicali; alii tamen proba-

probabilius existimant, non peccare, quia est ad breve tempus, nec videretur à populo ejus vestis; & Rubrica est tantum directiva.

498. *An peccet, qui nudis pedibus celebrat?* R. Non peccare mortaliter, quia nullum est præceptum; foret tamen aliqua indecentia.

499. *An & quale sit peccatum, cooperto capite celebrare?* R. Totò tempore Sacrificii habere coopertum caput, esse mortale peccatum, quia est gravis irreverentia.

500. *An etiam sit mortale, uti pileolo usque ad Canonem?* R. Non esse; quia videtur esse parvitas materiæ. Si autem alicubi est consuetudo utendi pileolo usque ad consecrationem, (uti Vasquez refert esse in Polonia) valebit ista.

501. *An sacra suppellex converti possit in usum profanos?* R. Postquam amiserunt formam, posse converti; nec erit peccatum veniale, nisi aliqua circumstantia importet irreverentiam; quia cessante formâ artificiali, cessat benedictio. Tota autem exigentia reverentiæ fundatur in benedictione.

502. *An sacra suppellex vendi aut oppignorari possit?* R. Non posse, nisi ex causa necessitatis. *Ex cap. 1. de pignore.*

503. *An ratione Ordinis obligatur Sacerdos aliquando offerre Sacrificium?* R. Sacerdotem simplicem ex vi Ordinis teneri aliquando in anno celebrare: *Hoc facite in meam commemorationem. Trid. sess. 22. cap. 1. de Sacrificio: Apostolus, & eorum in Sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcipit per hæc verba: Hoc facite, uti semper Ecclesia Catholica intellexit, &c.*

504. *An simplex Sacerdos teneatur in dōs
jēsto celebrare, si non adsit aliū, qui celebret?*

R. Videri, quōd teneatur, quia ratione
Ordinis sacerdotalis est constitutus publicus
minister populi ad offerendum Sacrificium.

505. *An simplex Sacerdos teneatur celebrare
ut impleat praeceptum audiendi Missam?* Resp.
Teneri, nisi adsit tale impedimentum, quod
de se possit excusare ab audienda Missa.

Jejunio celebrandum.

506. *An celebraturus debeat esse jejunus?*

R. Certum esse de gravi praecepto Eccle-
siastico jejunii, ejusque naturalis, exclu-
dentis quamlibet sumptionem, non solum
cibi & potus, sed etiam medicinae; si
quis volet celebrare aut communicare.

507. *Daturne in hoc jejunio parvulus materia?*

R. Non dari, sed communionem post
quemlibet cibum & potum, qui naturale
jejunium quomodolibet solverit, esse mor-
taliter peccaminosam; quia hoc praeceptum
non prohibet directè cibum & potum,
sed communionem post quemcunq̄ue cibum
& potum; communicatio autem semper est
res gravis.

508. *Quomodo violatur jejunium naturale?*

R. Ad ejus violationem ex communi Do-
ctorum sententia duo requiri: Unum, ut
sumatur aliquis cibus, vel potus humanus;
quia jejunium consistit in abstinentia cibi vel
potus. Alterum, ut talis cibus vel potus suma-
tur per actionem, quae verè est comestio vel
potatio; quia cibus & potus non opponuntur
jejunio

jejunio sub quacunq[ue] ratione, v. g. sub ratione visibilis, aut olfactibilis, sed formaliter sub ratione cibi & potus, ut sunt objectum gustus, & quid comestibile vel potabile.

509. *Si quid per modum salivæ trajiciatur in stomachum, vel per respirationem attrahatur an violetur jejunium naturale?* R. Non violare, licet nutrire possit. Sic fit, si quis de reliquiis cibi præcedentis diei, vel de stilla aquæ, dum os abluitur, aliquid deglutiat; si iustus jusculum aliquid illius trajiciat; si aromata dentibus terat, aut ore retineat, ad confortandum caput, & aliquid succi permixtum salivæ, vel etiam parvum granum aromatis, sine intentione, deglutiat; si per modum respirationis muscam vel quid simile attrahat, & in stomachum demittat; quia hæc omnia non sumuntur per veram comestionem.

510. *An violetur jejunium, qui deglutit sanguinem, aut alium humorem ex capite defluentem?* R. Non violare, quia juxta regulam traditam à D. Thom. *Quidquid ab intrinseco provenit, & ore non sumitur ab extrinseco, verè non comeditur, nec bibitur.*

511. *An reliquæ cibi præcedentis diei in ore hærentes, si altera die ex industria deglutiantur, violetur jejunium naturale?* R. Probabilius non violari; quia cum hodie ab intrinseco non recipiantur, sed heri tanquam partes hesternæ comestionis sumptæ ceperint masticari, retinent moralem connexionem cum illa, nec constituunt novam comestionem, sed hesternam complent & perficiunt.

512. *Si quis ante mediam noctem saccharum*

oris

ori imposuit, duresque illud ultra mediam noctem,
 Et tunc etiam glutias, an violet jejunium naturale?
 R. Violare; quia licet ab extrinseco pridie
 sit sumptum, continuatur tamen comestio
 illius, quæ aliter non fit, quàm per succes-
 sivam liquefactionem, & hoc quidem per
 se, non verò per accidens. Sicut reliquia
 cibi per accidens alterò die glutitur.

§ 13. An officula, metallum, charta, creta, ungues,
 &c. deglutita impediunt jejunium naturale? Resp.
 Probabilius non impedire, quia non sunt
 cibus humanus. Quòd autem foeminae terram,
 carbones, aut quid simile comedentes,
 nequeant communicare, inde fieri videtur,
 quòd sumant ista per modum medicinæ.

§ 14. An tabaci usu violetur jejunium naturale?
 R. Quarti non violari, sive in masticetur,
 sive pulverizatus sumatur per nares, sive in
 fumo per os, quàmvis aliquid cum saliva,
 vel aliis humoribus descendat; quia nulla
 harum actionum est comestio, aut bibitio.

§ 15. Danturne causa excusantes à jejunio
 ante communionem? R. Dari quinque.

§ 16. Quæ est prima causa excusans à jejunio?
 R. Est reverentia ejusdem Sacramenti, quan-
 do videlicet opus est illud sumere ad evitan-
 dam ejus irreverentiam, v.g. si deberet venire
 in manus infidelium, aut comburi, aut comedi
 à bruto, &c. tunc enim poterit etiam à laico
 non jejuno sumi, si non adsit jejunus. Item, si
 Sacerdos deficiat post consecratum calicem,
 & non adsit Sacerdos, à quo sumatur calix,
 nec servari possit sine periculo notabilis irreve-
 rentiæ. Si Sacerdos post sumptum calicem ad-
 vertat

verat se aquam consecrâsse. Si inchoatâ Missâ recorderetur, se non esse jejunum, idque probabiliter etiam ante consecrationem unius speciei. Ratio omnium est, quia præceptum jejunii ob reverentiam hujus Sacramenti latum non obligat, dum ipsamet Sacramenti reverentia contrarium postulat.

517. *An particula Hostia consecrata, si post sumptam ablutionem reperiantur, possint fieri à sacerdote sic non ieiuno?* R. Posse, quia toties hostiæ & calicis sumptio cum ablutione subsequente censetur una moralis actio, pertinens ad ipsam communionem decenter peragendam, ac proinde satisfiet intentioni Ecclesiæ præcipientis jejunium, si ad integram sumptionem cum jejunio accedatur, & talis sumptio est complementum Communionis.

518. *Quæ est secunda causa excusans?* R. Est necessitas vitandi scandalum, vel infamiam, vel simile grave damnum, v. g. si quis Sacerdoti vel laico non jejunio minaretur mortem, nisi celebret, vel communice; si Sacerdos in Altari recorderetur, se non esse jejunum, nec possit sine scandalo vel infamia desistere, &c. Quia leges positivæ non obligant cum tanto dispendio. Notat autem *Quares*, præceptum annuæ Communionis non esse causam excusantem, quia Ecclesia non videtur obligare ad communionem, nisi servatis debitis circumstantiis & jejunio.

519. *Quæ est tertia causa excusans?* R. Juxta omnium sensum, sumptio viatici. *Ex Cap. Presbyter de cons. dist. 2.* Si tamen certò constet, moribundum expectare posse, donec

donec sit jejunus, expectandum erit; non tamen ideo scrupulosè agendum, vitandaque est gravis incommoditas, vel indecentia, ut si ad mediam noctem deberet differri.

520. *Qua est quarta causa excusans?* R. Est dispensatio Pontificis, qui solus eam facere potest, & non nisi rarissimè concedit, & taliter de facto probabile est, dispensare Pontificem cum Cardinali, qui singulis annis in vigilia Nativitatis in sacello Pontificio solenniter celebrat primum Sacrum Nativitatis.

521. *Qua est quinta causa excusans?* Resp. Probabiliter est necessitas dandi viaticum moribundo; quia jura dispensant in hoc jejunio, ut videri est infirmo; censi igitur possunt etiam dispensare cum Sacerdote, qui nisi non jejunus celebret, infirmus decederet sine viatico. Et si in tali casu per epichiam alia præcepta Ecclesiastica cessant, v. g. celebrare sine confessione, sine ministro quâlibet horâ diei, bis eodem die, cessabit & istud. Et cum Sacerdos morti vel naturali, vel violentæ proximus, dum alia hostia non suppetit, possit ad se ipsum communicandum celebrare non jejunus, juxta communiorem sententiam, cur non posset etiam ad communicandum proximum, quem lege charitatis tenetur diligere sicut se ipsum?

Varia quaestiones.

522. *Quis Episcopus nominandus in Canone?* R. Certum nunc esse, quod debeat nominari Episcopus loci, in quo celebratur; quia id expressè præscribitur in Rubrica.

523. Quando palmae extenduntur super oblata, quomodo pollices collocandi? R. Juxta aliquos supra palmas, juxta alios infra. Rubrica nihil aliud dicit, quam quod dexter pollex debeat poni super sinistrum; Diana dicit, Romæ esse decisum, ut pollices collocentur supra palmam; sed hoc non constat.

524. An particula consecrata debeant statim reponi ad sacrarium? R. Non debere, nec debere distribui populo ante communionem consecrantis, nisi fortè ad dimittendum populum esset necessitas accelerandi Communionem populi; quia hæ minores Hostiæ simul cum grandiori pertinent ad idem Sacrificium; ac proinde debent simul esse super aram, quæ est proprius locus Sacrificii.

525. An Sacerdos, qui debuisset consecrare duas hostias majores, unam pro se, alteram pro precibus 40. horarum, unam tantum consecrans ex oblivione, possit loco majoris hostiæ à se consecratæ sumere parvam ex pyxide jam prius consecratam? R. Non posse, quia illæ aliæ hostiæ non pertinent ad idem Sacrificium.

526. An Sanguis debeat uno haustu sumi? R. Decentius videri, ut uno haustu sumatur, nisi fortè plusculum consecratum fuisset. Durandus quidem trinum haustum præscribit, sed hoc tempore iste esset novus ritus.

527. Quid agendum, si particula Hostiæ adhæreat calici, dum Sanguis exhibitur? Resp. Posse illam adduci digito ad labium calicis, & ita sumi, vel affuso vino simul cum eo deglutiri. Ita Rubricæ.

528. At nunquid violabitur jejunium, si

Q

vinum

vinum prius demittatur in stomachum, quàm
 dicta particula? *q.* Id nihil obstat; quia
 præcepto jejunii solum cavetur, ut quis
 accedat jejunus ad integram communionem
 absolutè & per se. Si verò aliquid ex specie-
 bus sumendum sit, tanquam circumstantia
 & reliquia Communionis jam inchoatae,
 nihil verabit illud sumere, simul cum vino,
 vel post partem vini jam haustam ad decen-
 tius perniciendum Sacramentum.

529. *Quid agendum, si musca vel araneus
 incidat in calicem nondum consecratum, vel jam
 consecratum?* *q.* In primo casu potest aliud
 vinum accipi, offerri mentaliter, consecrari,
 & alterum ad locum decentem effundi.
 In secundo casu vermis digitis excipitur,
 lavetur cum vino, comburatur, & cineres in
 sacrarium projiciantur. Si tamen Sacerdos
 nauseam non haberet, posset vermem non
 venenatum sumere simul cum sanguine.

530. *Quid agendum, si contingat, totum Sanguinem effundi?* *q.* Si vel modicum remansit
 in calice, illud sumatur, & abluantur res à
 sanguine effuso tactæ; si verò nihil prorsus
 remansit, novus sanguis conficiendus erit.

531. *Quid si celebrans revomat Eucharistiam?*
q. Si sine nausea fieri possit, species manen-
 tes adhuc integræ separentur & sumantur. Si
 oblit nausea, separentur, & in loco sacro
 collocentur, donec corrumpantur, & cor-
 ruptæ in sacrarium projiciantur. Si species
 non appareant, comburatur vomitus, &
 in sacrarium projiciantur ejus cineres.

532. *An si aqua separetur à vino consecrato,
 remaneret*

De Missa, & ad eam pertinentibus. 363

Remaneret sanguis Christi sub speciebus aqua?
R. Probabiliter non remaneret, quia non remaneret vinum usuale.

533. *Utrum calix factus Communione sit occultandus velo à parte anteriori?* Resp. Cum Quarti reflecti debere supra Bursam; quia iam tunc nullus est illius usus, & aptatur pro asportando, commodius autem est sic asportare. Deinde, quod in principio Missæ occultetur calix, significatur, quod usque ad offertorium sit Missa Catechumenorum, quibus adhuc mysteria difficiliora, uti sunt Crucis & Passionis Christi, absconduntur.

534. *An nunquid Rubrica dicit, ut superponatur calici purificatorium, patena cum pallassem velum & bursa cum Corporali, & ipse calix collocetur in medio Altaris, ut in principio Missæ?* R. Hæc ultima verba non denotare velandum calicem ut in principio Missæ, sed ponendum in medio Altaris, ut in principio Missæ. Siquidem in principio Missæ nec bursa, nec Corporale ponitur supra calicem. Deinde paulò post etiam dicitur, ut deferatur liber ad Cornu Epistolæ, ut in Introitu, & tamen non denotatur modus libri collocandi, sed tantum locus, quia debet deferri liber apertus, qui in principio ibidem collocatur clausus.

535. *An Canticum Benedicite debeat dici post Missam?* R. Esse tantum Rubricam directivam, nec sub veniali obligantem.

536. *An manus lavanda post Missam?* R. Esse etiam tantum Rubricam directivam, per quam decencia præscribitur.

537. *An post Sacrum sit obligatio non exspuendū?*
 R. Secluso periculo non exspuendi aliquid
 Sacramenti, nullam esse obligationem;
 decet tamen aliquamdiu abstinere.

538. *Quamdiu durent specios in stomacho?*
 R. De Lugo ex iudicio Medicorum Roma-
 norum, quos consuluit, existimat, quod
 post unum quadrantem horæ, nullum du-
 bium esse possit, de consumptis jam speciebus.
 Alii iudicant, hanc securitatem haberi non
 posse, nisi post horam integram elapsam.

539. *An celebrans possit statim comedere post
 Missam?* R. In rigore loquendo non esse
 ullam obligationem abstinendi. Quia *Cap.*
tribus gratibus de consecrat. id vetans est usu
 abrogatum, ob maiorem tamen reverentiam
 abstinendum est aliquamdiu. At Regulares,
 qui legunt ultimam Missam, vadunt paulò
 post ad mensam, quia apud illos abest omnis
 immodestia dedecens sacram Communionem.

540. *An peccet, qui extinguit lumen ante
 Evangelium S. Joannis?* R. Si utrumque
 extinguitur, peccari venialiter; si autem
 unum tantum, sicut aliquando usu venit,
 nec esse veniale.

Stipendium pro Sacrificio.

541. *Estne licitum dare & accipere stipen-
 dium Sacerdoti pro Sacrificio Missæ?* R. Cer-
 tum esse, quod sit licitum ex multis Pon-
 tificum Decretis de stipendio factis. *Est
 dignus est operarius cibo suo, Matth. 10.*

542. *An hoc stipendium fieri possit pro labore
 & opera impensis in celebranda Missa, quasi
 proesse*

pretio aestimari possit? R. Hoc titulo nec dari, nec accipi posse; nam labor talis est inseparabilis ab ipsa functione Missæ, atque aded spiritualis, pro quo proinde accipi pretium & solutio non potest sine simonia.

543. *Quo titulo ergo accipitur & datur?*

R. Non dari ut pretium operis, sed pro sustentatione aut totali, aut partiali, quatenus Sacerdos in obligatione suscipit simul obligationem serviendi populo in ordine ad offerendum Sacrificium. Populus vero jure naturæ obligatus offerre Sacrificium, (quia in lege gratiæ offerri illud nequit, nisi per Sacerdotes): tenetur sibi Sacerdotes procurare, ac proinde providere illis sustentationem, qui Sacrificium offerant.

544. *An stipendium Missæ possit in pactum deduci?* R. Posse, cum erim adit, ut dictum est, obligatio ex jure naturæ, poterit eadem obligatio firmari pacto.

545. *An Sacerdotes divites possint accipere consuetum stipendium Missæ?* R. Posse, quia obligatio naturalis exhibendi sustentationem iis, qui nobis impendunt suum ministerium, non oritur ex paupertate ipsorum, sed ex ministerio impenso.

546. *Quid se autem de sustentatione iam sit bene provisus per Beneficia Ecclesiastica?* R. Beneficia ecclesiastica plerumque trahunt secundum aliquam obligationem, ratione cujus æquum est eum ex iis sustentari. Quod si autem non habeat annexam obligationem specialem celebrandi Missam, manet adhuc integrum jus Sacerdoti exigendi à particulari persona

sustentationem, quando intuitu ejus exhibet suum ministerium, vi scilicet generalis juris exigendi sustentationem ab iis, quibus exhibetur ministerium, hoc ipso, quod generalis obligatio illud exhibendi determinetur ad personam particularem determinantis, pariter jus exigendi respectu illius particularis personæ, cui ministerium dictum exhibetur.

547. *An in die Nativitatis recipi possunt tria stipendia intuitu trium Missarum?* R. Posse; quia licet non plus insumat illâ die, quam aliis pro sustentatione, adeoque videatur satisfactum unico stipendio, tamen totum, quod fit ex aliis stipendiis, & aliis totò annò acceptis, non excedit, quod requiritur ad victum totò annò.

548. *An qui ratione Beneficii tenetur celebrare, possit accipere stipendium manuale?* R. Cum Pasqual. posse, si obligatio celebrandi sit absque obligatione applicandi Sacrificium; quia tunc applicatio adhuc manet libera, adeoque obligabilis alteri, & consequenter potens vicissim alterum obligare ad præstandum Sacrificium. Congreg. Rituum, si quid hac in parte in contrarium decidit, intelligenda est decisio pro eo casu, in quo non solum est obligatio officandi, sed etiam celebrandi pro alio, seu applicandi sacrificium pro alio.

549. *An si quis decrevisset non celebrare, possit eadem die celebrare, ut lucraretur pingue stipendium?* R. Posse; quia illud stipendium non est finis, ad quem ordinatur Sacrificium, sed est solum causa mutandi propositum, quod

quod cum ex natura sua sit mutabile, potest mutari sine peccato ex quacunque rationabili causa, si aliunde nihil obest, uti in presenti supponitur, nihil obitare.

550. *An pro labore extrinseco Missæ annexo possit recipi aliquod stipendium?* R. Si labor extrinsecus per accidens sit annexus, uti est ire ad locum distantem, vel summo manè surgere, aut diu expectare, &c. posse tunc recipi, quia talis labor est onus corporale, & extra functionem spiritualem, proindeque pretio æstimabilis, & in pactum deducibilis, non secus, ac quæcunque alia res pretio æstimabilis.

551. *An celebrans Missam solennem possit recipere majus stipendium?* R. Probabiliter posse, quia multa sunt per accidens annexa tali Sacrificio. Et si operarius dignus est mercede suâ, qui magis operatur, majori mercedi dignus erit.

552. *An ratione diei festi possit accipi majus stipendium?* R. Cum Pasqual. posse, quia hoc ministerium in diebus festis est magis necessarium populo, ac proinde magis æstimabile. Unde si Sacerdos die festo celebraret sine stipendio, faceret rem magis gratam, quàm si alio die ita celebraret.

553. *An liceat anticipatè exigere stipendium celebrationis Missarum?* R. Licere; quia solutio anticipata, aut cautio de solvendo, non variat naturam contractûs. Cum igitur contractus de Missa sit licitus, erit etiam licitus, si solutio anticipatè exigatur, aut cautio de solvendo petatur.

554. *An liceat accipere plura stipendia pro eadem Missa? &c. Præter alias Declarationes, ab Alexandro VII. Anno 1665. est sequens Propositio in ordine s. damnata: Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licet accipere, applicando petentis partem etiam specialissimam fructus ipsius celebrantis correspondentem, idque post Decretum Urbani VIII.*

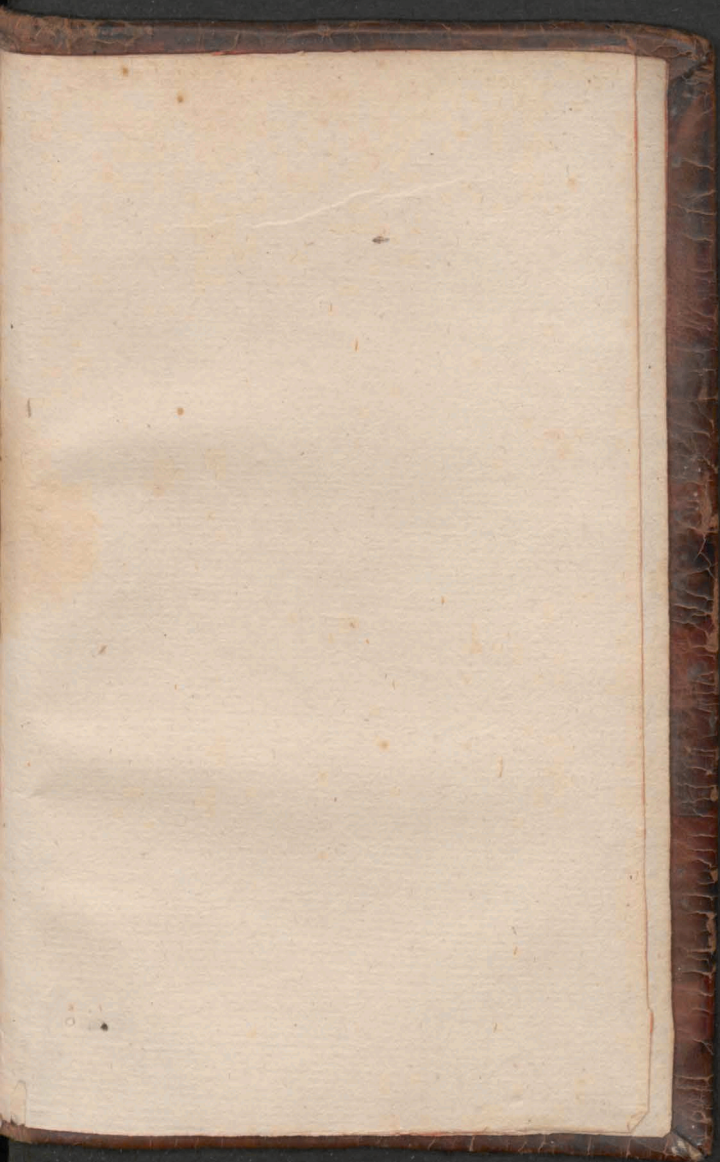
555. *An transferens obligationem celebrandi in alium, debeat ipse exhibere integrum stipendium? &c. Hanc propositionem esse damnatam ab Alexandro VII. Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missa celebranda traditur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia stipendii parte sibi servata.*

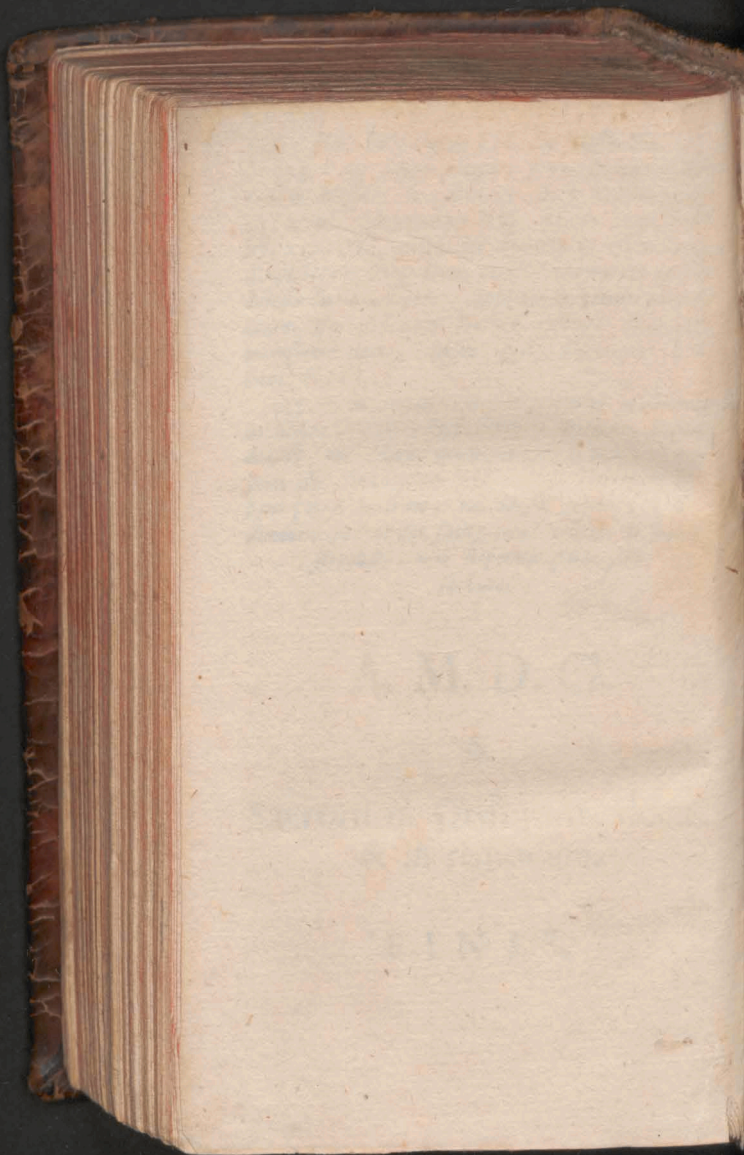
A. M. D. G.

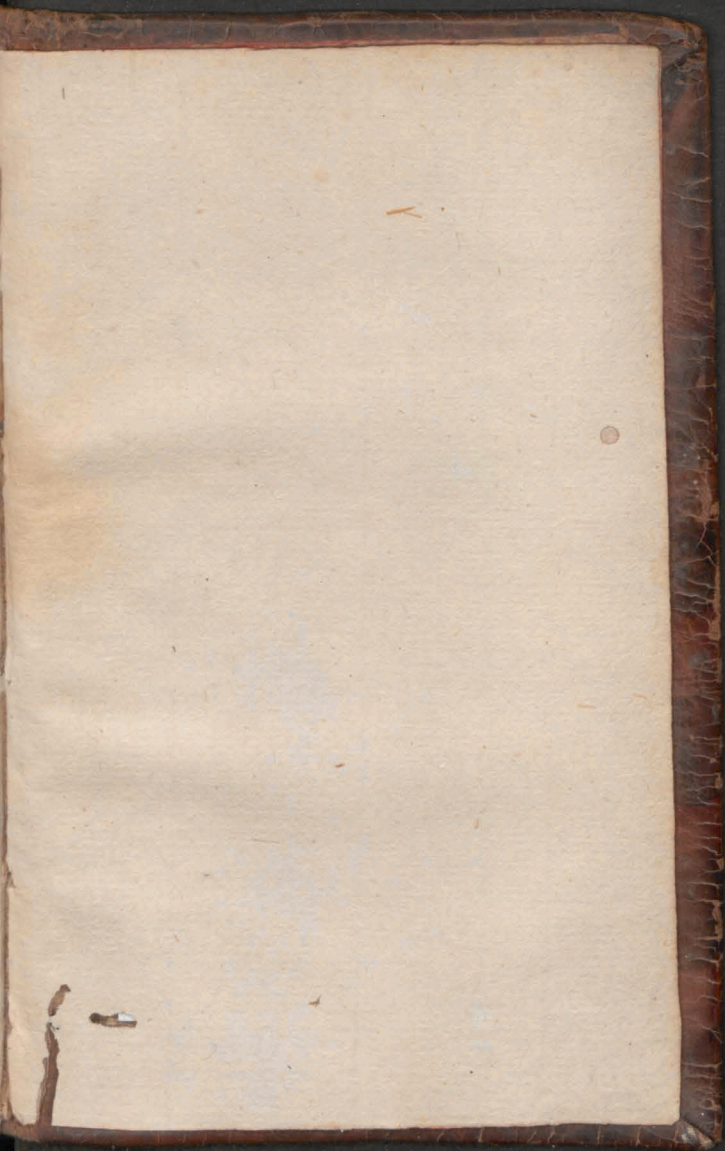
&

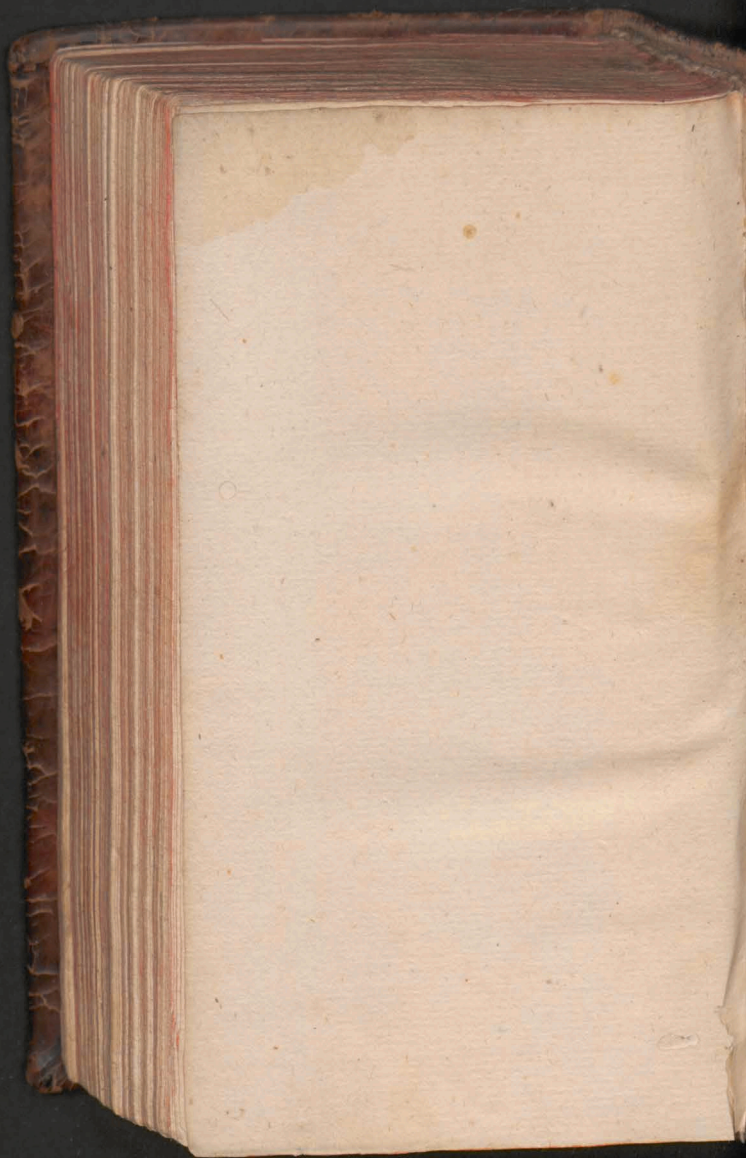
Sacrorum Ordinum decus
& incrementum.

FINIS.

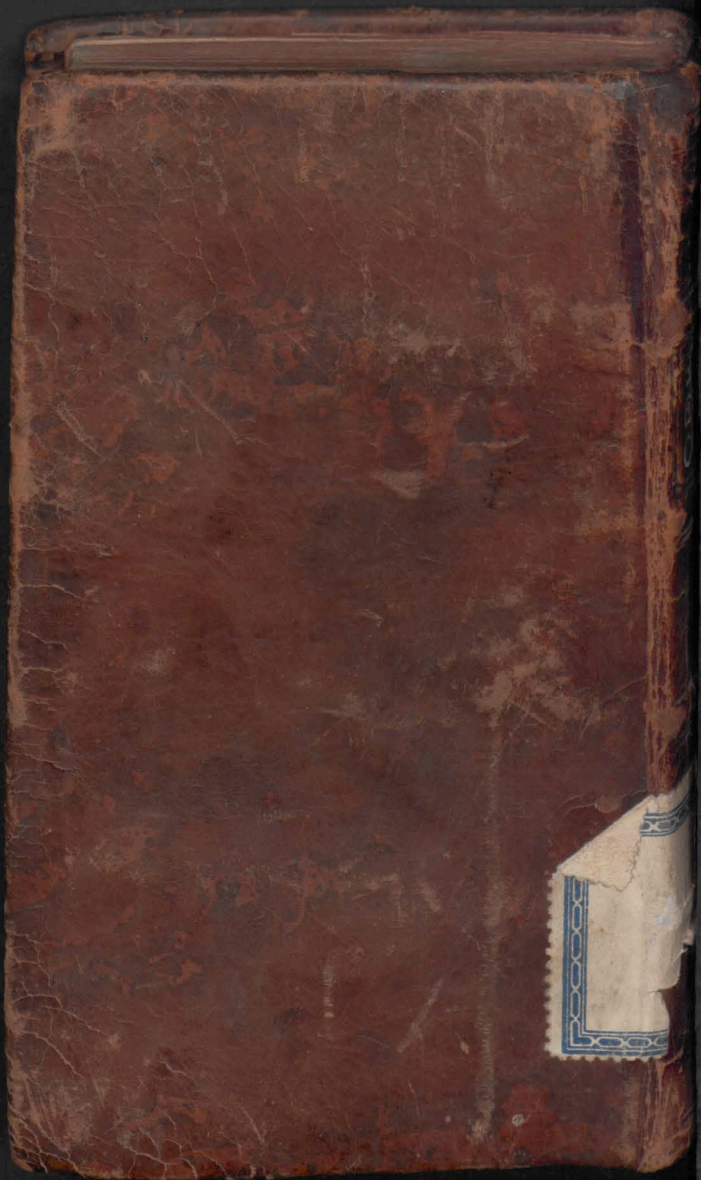

S E N N E I
E X A M E N
O R D I N A

495.